

T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KOOPERATİF GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERSİZLİĞİ

Ozan KÜÇÜK

DANIŞMAN
Doç. Dr. Ali Haydar YILDIRIM

İZMİR-2022

T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KOOPERATİF GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERSİZLİĞİ

Ozan KÜÇÜK

DANIŞMAN
Doç. Dr. Ali Haydar YILDIRIM

İZMİR-2022

TEZ ONAY SAYFASI

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “KOOPERATİF GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERSİZLİĞİ” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

06/06/2022

Ozan KÜÇÜK

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi
Kooperatif Genel Kurul Kararlarının Geçersizliği
Ozan KÜÇÜK

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Hukuk Anabilim Dalı
Özel Hukuk Programı

Kooperatiflerde genel kurul; ortakların, kooperatif yönetimine katılabildiği, kooperatifin faaliyetlerini denetleyebildiği, yegane organdır. Genel kurul bu katılma ve denetleme faaliyetlerini belirli bir zamanda ve yerde toplanmak suretiyle karar alarak gerçekleştirebilir. Genel kurulda daha geniş yetkilere sahip olan başkaca bir organ olmadığından, daha doğrusu genel kurulun faaliyetlerini denetleyebilecek bir üst organ olmadığından alınan kararlar yargı denetimine tabi tutulmuştur. Bu bakımdan genel kurul kararları hukuk işlem olmaları nedeniyle yokluk ve butlan yaptırımına tabidir. Ayrıca 1136. Sayılı Kooperatifler Kanunu'nda iptal nedenleri düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 447. maddesinde düzenlenen özel butlan sebepleri de kooperatiflere uygulanmaktadır.

Birinci bölümde, kooperatiflerde genel kurulun ne anlama geldiği, hangi hallerde ve ne şekilde toplanabileceği irdelenmiş, toplantının yapılmış olması için hangi prosedürlerin uygulanması gerektiği, toplantı ve karar yeter sayılarına değinilmiş, alınan kararların uygulanabilmesi için gereken şartlar açıklanmıştır.

İkinci bölümde ise genel kurul kararlarının hangi hallerde geçersiz olacağı, yokluk, butlan ve iptal edilebilirlik kapsamında değerlendirilmiş, yokluk ve butlan arasındaki farklara değinilmiş, bu geçersizlik hallerinin öne sürülmesi açıklanmaya çalışılmıştır. Kooperatifler Kanunu'nda açıkça düzenlenen iptal edilebilirlik haline vücut veren hukuka aykırılık halleri sıralanmış, kimlerin hangi şartlarda iptal davası açabilecekleri, iptal davasının

kime karşı açılacağı, iptal davasında usule ilişkin özel düzenlemelere değinilmiş, iptal davasının kabulü veya reddi halinde tarafların durumu ele alınmıştır. Sonuç bölümünde geçeriz genel kurul kararları hakkında genel bir inceleme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kooperatif, Kooperatiflerde Genel Kurul, Genel Kurul Kararlarının Geçersizliği.

ABSTRACT

Master's Thesis

Invalidity of Cooperative General Assembly Decisions

Ozan KÜÇÜK

Dokuz Eylül University

Graduate School of Social Sciences

Department of Private Law

Private Law Program

General assembly in cooperatives; It is the only organ where the members can participate in the management of the cooperative and control the activities of the cooperative. The General Assembly can carry out these participation and supervision activities by meeting at a certain time and place by making a decision. Since there is no other body with wider powers in the general assembly, or more precisely, there is no higher body that can supervise the activities of the general assembly, the decisions taken have been subject to judicial review. In this respect, general assembly resolutions are subject to absence and nullity sanctions because they are legal proceedings. In addition, the reasons for cancellation are regulated in the Cooperatives Law No. 1136. In addition, the special nullity reasons regulated in article 447 of the Turkish Commercial Code No. 6102 are also applied to cooperatives.

In the first part, the meaning of the general assembly in cooperatives, when and how it can convene, what procedures should be applied for the meeting to be held, the meeting and decision quorums are mentioned, and the conditions required for the implementation of the decisions taken are explained.

In the second part, the situations in which the general assembly resolutions will be invalid have been evaluated within the scope of absence, nullity and annulment, the differences between absence and nullity have been mentioned, and the argument of these invalidity states has been tried to be explained. The cases of unlawfulness that give rise to the annulmentability, which is clearly regulated in the Cooperatives Law, are listed, who can file an

action for annulment under what conditions, against whom the action for annulment will be filed, special procedural regulations in the action for annulment, and the situation of the parties in case of acceptance or rejection of the action for annulment has been discussed. In the conclusion part, a general examination has been made about the general assembly resolutions.

Keywords: Cooperative, General Assembly in Cooperatives, Invalidity of General Assembly Decisions.

KOOPERATİF GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERSİZLİĞİ

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
KOOPERATİF GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERSİZLİĞİ	viii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KOOPERATİF GENEL KURULU

TOPLANMASI VE KARAR ALMASI

1.1. GENEL KURUL İLE GENEL KURUL KARARLARININ TANIMI VE GENEL KURULUN YETKİLERİ	3
1.1.1. Kooperatifler Kanununda Düzenlenen Organlar ve Genel Kurulun Organlar İçindeki Yeri	3
1.1.2. Genel Kurulun Yetkileri	4
1.2. GENEL KURUL TÜRLERİ	6
1.2.1. Olağan Genel Kurul	6
1.2.2. Olağanüstü Genel Kurul	7
1.2.3. Kuruluş Genel Kurulu	7
1.3. GENEL KURULUN TOPLANMASI VE KARAR ALMASI	9
1.3.1. Genel Kurulun Toplanması	9
1.3.1.1. Çağrılı Genel Kurul	9
1.3.1.1.1. Çağrıya Yetkili Olanlar	9
1.3.1.1.1.1. Yönetim Kurulu	10

1.3.1.1.1.2. Yetkili Kılınmış Diğer Bir Organ	12
1.3.1.1.1.3. Gerektiğinde Denetçiler	13
1.3.1.1.1.4. Ortağı Olunan Üst Birlik	14
1.3.1.1.1.5. Tasfiye Memurları	14
1.3.1.1.1.6. İlgili Bakanlık	15
1.3.1.1.1.7. Azlık	15
1.3.1.1.2. Çağrının Şekli	18
1.3.1.1.3. Çağrının İçeriği	20
1.3.1.2. Çağrısız Genel Kurul	20
1.3.1.3. Grup Temsilcileri Genel Kurulu	22
1.3.1.4. Elektronik Ortamda Genel Kurul	23
1.3.1.4.1. Elektronik Ortamda Genel Kurul Yapılmasının Şartları	23
1.3.1.4.1. Elektronik Ortamda Genel Kurula Katılma	25
1.3.1.5. Toplantıya Katılmaya Yetkili Olanlar Ve Belirlenmesi	26
1.3.1.5.1. Toplantıya Katılmaya Yetkili Olanlar	26
1.3.1.5.1.1. Ortaklar	26
1.3.1.5.1.1.1. Ortakların Bizzat Katılması	26
1.3.1.5.1.1.2. Ortakların Temsilci Aracılığı İle Katılması	27
1.3.1.5.1.1.2.1. İradi Temsil	27
1.3.1.5.1.1.2.2. Kanuni Temsil	28
1.3.1.5.1.2. Yönetim Kurulu	30
1.3.1.5.1.3. Denetçiler	30
1.3.1.5.1.4. Bakanlık temsilcisi	31
1.3.1.5.1.5. Ortağı Olunan Üst Kuruluş Temsilcisi	32
1.3.1.5.1.6. Diğer Kişiler	33
1.3.1.5.2. Toplantıya Katılmaya Yetkili Olanların Belirlenmesi	34
1.3.2. Toplantının Yapılması	36
1.3.2.1. Toplantının Açılması	36
1.3.2.2. Toplantı Başkanlık Divanının Oluşturulması	36
1.3.2.2.1. Toplantı Başkanı	37
1.3.2.2.1.1. Ortaklar Veya Üst Kuruluş Temsilcileri Arasından Seçilmesi Zorunluluğu	37

1.3.2.2.1.2. Toplantı Başkanının Seçilmesi	37
1.3.2.2.1.2.1. Anasözleşme İle Belirlenmesi	37
1.3.2.2.1.2.2. Genel Kurul Kararı İle Belirlenmesi	38
1.3.2.2.1.2. Toplantı Başkanın Görevleri	39
1.3.2.2.3. Katip Üyeler ve Görevleri	39
1.3.2.3. Toplantı Yetersayısının Mevcut Olması	40
1.3.2.4. Gündemin Görüşülmesi	40
1.3.2.4.1. Gündeme Bağlılık İlkesi Ve Bu İlkenin İstisnaları	40
1.3.2.4.2. Gündemin İlan Edilmesi	41
1.3.2.4.3. Gündemde Bulunması Gerekli Hususlar	41
1.3.2.4.4. Gündeme Madde Eklenmesi	42
1.3.2.4.4.1. Toplantıdan Önce Gündeme Madde Eklenmesi	43
1.3.2.4.4.2. Toplantı Sırasında Gündeme Madde Eklenmesi	44
1.3.2.5. Oylamaya Geçilmesi	45
1.3.2.5.1. Ön Açıklamalar	45
1.3.2.5.2. Oylama Usulü	45
1.3.2.5.3. Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma	47
1.3.2.5.3.1. Genel Olarak	47
1.3.2.5.3.2. Temsilci Olabilecekler	47
1.3.2.5.3.2.1. Ortaklar	47
1.3.2.5.3.2.2. Eş Ve Birinci Derece Akrabalar	49
1.3.2.5.3.2.3. Ortakların Kanuni Temsilcileri	50
1.3.2.5.3.3. Organ Seçimlerinde Temsil	50
1.3.2.5.3.4. Temsilcinin Talimata Uygun Oy Verme Yükümlülüğü	51
1.3.2.5.4. Oydan Yoksunluk	51
1.3.2.5.4.1. Yönetim Kurulunun İbrasında	51
1.3.2.5.4.2. Şahsi Bir İşin Veya Davanın Görülmesinde	54
1.3.2.5. Toplantının Ertelenmesi	54
1.3.3. Kararların Alınması	56
1.3.3.1. Genel Kurul Kararları Ve Genel Kurul Kararlarının Niteliği	56
1.3.3.2. Karar Yeter Sayısı	57
1.3.3.2.1. Kooperatifler Kanununda Düzenlenen Karar Yetersayıları	57

1.3.3.2.1.1. Adi Çoğunluk Aranarak Karar Yeter Sayıları	57
1.3.3.2.1.2. Ağırlaştırılmış Karar Yeter Sayıları	58
1.3.3.2.1.2.1. Kooperatifin Dağılması Veya Diğer Bir Kooperatifle Birleşmesi, Tür Değiştirmesi ve Anasözleşmenin Değiştirilmesi Hakkındaki Kararlarda	58
1.3.3.2.1.2.2. Ek Ödeme Ve Şahsi Sorumlulukların Ağırlaştırılmasına Dair Kararlarda	59
1.3.3.2.1.2.2.1. Şahsi Sorumluluk	60
1.3.3.2.1.2.2.2. Ek Ödeme	60
1.3.3.2.1.2.3. Aynı Sermayeye Değer Bıçılmasında Karar Nisapları	62
1.3.3.2.1.2.3.1. Aynı Sermayeye Değer Bıçılacak Bilirkişi Seçiminde Karar Nisabı	63
1.3.3.2.1.2.3.2. Değer Tespitine İlişkin Bilirkişi Raporunun Kabul Edilmesinde Karar Nisabı	63
1.3.3.3. Toplantı Tutanağının Düzenlenmesi	63
1.3.3.3.1. Toplantı Tutanağının İçeriği	64
1.3.3.3.2. Toplantı Tutanağının İmzalanması	65
1.3.4. Kararların Tescili ve İlanı	65
1.3.5. Kararların Etkisi	66

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERSİZLİK HALLERİ

2.1. GENEL OLARAK	68
2.2. YOKLUK	68
2.2.1. Genel Olarak	68
2.2.2. Genel Kurul Kararlarının Yokluğu Sonucunu Doğuran Haller	69
2.2.2.1. Çağrıya İlişkin Usulsüzlükler	69
2.2.2.1.2 Çağrının Hiç Yapılmaması	69
2.2.2.1.3. Çağrının Yalnızca Bir Kısım Ortaklara Yapılması	70
2.2.2.1.4. Çağrının Yetkisiz Kişi Veya Organlarca Yapılması	72
2.2.2.1.5. Çağrıda Toplantı Yeri Veya Gününün Gösterilmemesi, Ortaklığın Unvanının Bulunmaması	74
2.2.2.2. Toplantı ve Karar Yetersayılarına Uyulmaması	75

2.2.2.2.1. Toplantı Yeter Sayılarına Uyulmaması	75
2.2.2.2.2. Karar Yetersayılarına Uyulmaması	78
2.2.2.3. Bakanlık Temsilcisinin Bulunmaması	79
2.2.2.4. Toplantı Tutanağının İmzalanmaması	80
2.2.3. Yokluğun Tespiti ve İleri Sürülmesi	80
2.3. GENEL KURUL KARARLARININ BUTLANI	82
2.3.1. Genel Olarak	82
2.3.2. Butlan Yaptırımına Tabi Genel Kurul Kararları	83
2.3.2.1 Türk Borçlar Kanununda Düzenlenen Butlan Halleri	83
2.3.2.1.1. Kanunun Emredici Hükümlerine Aykırılık	83
2.3.2.1.2. Kamu Düzenine Aykırılık	84
2.3.2.1.3. Ahlaka Aykırılık	84
2.3.2.1.4. Kişilik Haklarına Aykırılık	85
2.3.2.1.5. Konu Bakımından İmkansızlık	85
2.3.3.2. Türk Ticaret Kanununda Düzenlenen Butlan Halleri	86
2.3.3.2.1 Ortakların Vazgeçilmez Nitelikteki Haklarını Sınırlandıran veya Ortadan Kaldıran Genel Kurul Kararları	87
2.3.3.2.1.1 Genel Kurula Katılma Hakkının Sınırlandırılması Veya Ortadan Kaldırılması	87
2.3.3.2.1.2. Oy Hakkını Ortadan Kaldırılması Veya Sınırlandırılması	88
2.3.3.2.1.3. Dava Açma Hakkının Ortadan Kaldırılması Veya Sınırlandırılması	88
2.3.3.2.1.4. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Sınırlandırılması	89
2.3.3.2.2. Kooperatifin Temel Yapısını Bozan veya Sermayenin Korunması Hükümlerine Aykırı Genel Kurul Kararları	91
2.3.3.2.2.1 Kooperatifin Temel Yapısının Bozulması	91
2.3.3.2.2.1.2. Sermayenin Korunması İlkesine Aykırılık	93
2.3.3.3. Kooperatifler Kanunun Çeşitli Hükümlerinde Yer Alan Özel Hükümsüzlük Halleri	93
2.3.3.3.1. Genel Kurulun Devredemeyeceği Yetkilerini Devretmesi	93
2.3.3.3.2. Ortaklıktan Çıkmanın Sınırlandırılması	94

2.3.3.3.4. Denetçi Raporu Genel Kurula Sunulmaksızın Bazı Hususlar Hakkında Karar Alınması	95
2.3.3.3.5. Ortak Sayısı Beş Yüzün Üzerinde Olan Kooperatiflerde Organ Seçimlerine İlişkin Kararlarda Oylama Usulüne Uyulmaması	96
2.3.4. Butlanın Tespiti ve İleri Sürülmesi	98
2.3.4.1. Butlanın Tespiti Davası	98
2.3.4.2. Butlanın İleri Sürülmesi	100
2.4. GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİ	102
2.4.1. Genel Olarak	102
2.4.2. İptal Davasının Şartları	103
2.4.2.1. Kanuna Aykırılık	103
2.4.2.1.1. Eşitlik İlkesine Aykırılık	105
2.4.2.1.1.1. Sorunun Ortaya Konulması	105
2.4.2.1.1.2. Yargıtay'ın Görüşü	106
2.4.2.1.1.3. Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Ve Görüşümüz	110
2.4.2.1.2. Bilgi Edinme Hakkının İhlali	112
2.4.2.1.3. Şartları Oluşmaksızın Ek Ödeme Kararı Alınması	114
2.4.2.2. Anasözleşmeye Aykırılık	115
2.4.2.3. Dürüstlük Kuralına Aykırılık	116
2.4.3. İptal Davası Açmaya Yetkili Olanlar	118
2.4.3.1. Kooperatif Ortakları	119
2.4.3.1.1. Genel Kurula Katılan Ortaklar	119
2.4.3.1.1.1. Olumsuz Oy Verme	120
2.4.3.1.1.2. Muhalefetini Zapta Geçirme	121
2.4.3.1.2. Genel Kurula Katılmış Olsun Olmasın Bütün Ortaklar	124
2.4.3.1.2.1. Oyunu Kullanmasına Haksız Olarak İzin Verilmeyen Ortak	125
2.4.3.1.2.2. Toplantıya Çağrının Usulü Dairesinde Yapılmadığını İddia Eden Ortak	126
2.4.3.1.2.3. Gündemin Gereği Gibi İlan Veya Tebliğ Edilmediğini İddia Eden Ortak	127
2.4.3.1.2.4. Genel Kurula Katılma Yetkisi Olmayan Kişilerin Karara Katıldığını İddia Eden Ortak	129

2.4.3.1.3. İptal İsteminin Dürüstlük Kuralına Aykırı Olarak Talep Edilmesi	130
2.4.3.2. Yönetim Kurulu	131
2.4.3.3. Yönetim Kurulu Üyelerinden ve Denetçilerden Her Biri	132
2.4.4. İptal Davasında Davalı	133
2.4.5. İptal Davası Açma Süresi	134
2.4.6. İptal Davasında Görev, Yetki Ve Yargılama Usulü	134
2.4.7. Davanın İlanı	135
2.4.8. Davaların Birleştirilerek Görülmesi ve Duruşma	136
2.4.9. Teminat Gösterilmesi	137
2.4.11. Davaya Müdahale	138
2.4.12. İptal Kararının Etkisi	139
2.4.13. Kararların Teyidi	141
2.4.14. İptal Kararının Tescili	141
2.4.15. Genel Kurul Kararlarının Yürütülmesinin Geri Bırakılması	142
2.4.16. Kötüniyetle İptal Davası Açılmasında Tazminat	143
SONUÇ	144
KAYNAKÇA	149

KISALTMALAR

A.	Ay
Bkz.	Bakınız
BATİDER	Banka Ve Ticaret Hukuku Dergisi
C.	Cilt
E.	Esas
eTTK	eski Türk Ticaret Kanunu
F.	Fıkra
H.D.	Hukuk Dairesi
H.G.K	Hukuk Genel Kurulu
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İKÜHFD	İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
K.	Karar
KK	Kooperatifler Kanunu
M.Ç.D	Mali Çözüm Dergisi
md.	Madde
s.	Sayfa
S.	Sayı
TMK	Türk Medeni Kanunu
TSY	Ticaret Sicil Yönetmeliği
TTK	Türk Ticaret Kanunu
vb.	ve benzeri
vd.	ve devamı
Y.	Yıl

GİRİŞ

Bu tezde kooperatif genel kurul kararlarının geçersizlik halleri yokluk butlan ve iptal kapsamında incelenmeye ve açıklanmaya çalışılmıştır. Tezin amacı, sayılan geçersizlik hallerinin uygulamada en çok karşılaşılan hukuki problemlere yönelik doktrin görüşleri ve yargısal içtihatlar ışığında incelemek ve bu hususlarla ilgili görüş önerileri sunmaktır.

Tezin birinci bölümünde, genel kurul ve genel kurul kararlarının tanımı yapılmış, genel kurulun yetkileri sayılmış, toplantıya çağrının kimin tarafından ve ne şekilde yapılacağı olağan ve olağanüstü genel kurulların tanımına değinilmiş toplantı ve karar yetersayıları incelenmiş toplantının ve oylamanın yapılmasına ilişkin esaslara yer verilmiştir. Buna göre genel kurul; kooperatiflerde ortakların ortaklık haklarını kullanabildiği, kanunda sayılan kişiler tarafından ve olağan veya olağanüstü olarak toplanarak kendisine tanınan yetkiler kapsamında karar alan en yetkili organdır.

Genel kurulun toplanmış sayılabilmesi için toplantıya çağrıya yetkili organlarca çağrının yapılması gerekmektedir. Buna göre yönetim kurulu veya çağrıya yetkili kılınmış diğer bir organ, gerektiğinde denetim kurulu ortağı olunan üst organ, bakanlık ve azlık genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkilidir. Yine bir genel kuruldan bahsedilebilmesi için kanunda sayılan yetersayılara riayet edilmesi gerekir. Yine kararların alınmış sayılabilmesi için kanunda sayılan karar yetersayılarını sağlayacak nisapta ortağın olumlu oyu gerekmektedir.

İkinci bölümde genel kurul kararlarının geçersizlik halleri yokluk butlan ve iptal edilebilirlik başlıkları altında ayrı ayrı incelenmiş, iptal davası ile ilgili usule ilişkin özel durumlara değinilmiş, iptal nedenleri ve iptal davası açabilecek kişilere ilişkin durumlar yargısal içtihat örnekleri ile açıklanmaya çalışılmıştır. Buna göre genel kurul kararlarının şeklen dahi meydana gelmediği durumlarda örneğin, çağrı yapılmaksızın toplanılması, çağrının yetkisiz kişilerce yapılması, toplantı ve karar yetersayılarına riayet edilmemesi, bakanlık temsilcisinin toplantıda hazır bulunmaması, toplantı tutanaklarının imzalanmaması hallerinde yokluk söz konusu olacaktır. Türk Borçlar Kanunu (TBK) md. 27 ve Türk Ticaret Kanunu (TTK) md. 447'nin uygulama alanına giren durumlarda ve de Kooperatifler Kanunu'nun muhtelif maddelerinde belirtilen durumlarda yaptırım butlan olacaktır. KK md 53'te

belirtilen kanuna, anasözleşmeye ve de iyiniyet kurallarına aykırılık teşkil eden durumlarda ortaklar yönetim ve denetim kurulu veya yönetim de denetim kurulu üyelerinden her biri kararın alındığı tarihi izleyen günden başlayarak bir ay içinde iptal davası açabilir.

Sonuç kısmında çalışmamızın özetine yer verilmiş ve varılan sonuçlardan bahsedilerek tez sona erdirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KOOPERATİF GENEL KURULU TOPLANMASI VE KARAR ALMASI

1.1. GENEL KURUL İLE GENEL KURUL KARARLARININ TANIMI VE GENEL KURULUN YETKİLERİ

1.1.1. Kooperatifler Kanununda Düzenlenen Organlar ve Genel Kurulun Organlar İçindeki Yeri

Genel kurul ortakların kooperatif yönetimine katılabildiği ve ortaklıktan doğan haklarını kullanabildiği tek ve en yetkili organdır¹. Genel kurul, Kooperatifler Kanunu (KK) md. 42/1’de şöyle tanımlanmıştır; ‘‘Genel kurul bütün ortakları temsil eden en yetkili organdır.’’ Genel kurul için diğer bir tanım, ‘‘ Bakanlık temsilcisinin huzuruyla belirli koşullarda toplanıp kanun ve anasözleşme uyarınca belirli konularda karar alabilen ortaklar topluluğudur².’’ şeklinde yapılabilir. Genel kurul daimi bir organ değildir³. Görevi ve yetkisi, kanunda öngörülen zamanlarda veya olağanüstü durumlarda toplanarak karar almaktan ibarettir. Genel kurulun kooperatiften ayrı bir kişiliği ve kooperatifi temsil yetkisi yoktur⁴.

Kanunda en yetkili organ olduğundan bahsedilmesi, genel kurulun üst organ olup olmadığı sorusunu akla getirebilir. Doktrinde bir görüş (İmregün, Çevik, Arslanlı)⁵ genel kurulun üst organ olduğunu savunurken diğer bir görüş (Poroy, Yiğit)⁶ genel kurulun bir üst organ olmadığını savunmaktadır. İmregün’e göre genel

¹ Yılmaz Ulusoy, **Kooperatif Teşekküller**, Tiş’a Matbaa, Ankara 1970 s. 380; Mahmut Coşkun, **Kooperatifler Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019 s. 616; Kemal Özmen **Açıklamalı – Uygulamalı – İçtihatlı Kooperatifler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Şubat 2018 s. 269; Yusuf Üstün, Muhittin Aydın, **Kooperatifler Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara Ocak 2017 s. 149; Zafer Saka, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul**, Vedat Kitapçılık, Ankara, 2004 s. 49; Orhan Nuri Çevik **Kooperatifler Hukuku Uygulaması ve İlgili Mevzuat**, Yetkin Yayınları, Ankara 1994, s. 433.

² Ali Parlar, Aynur Parlar, **Cezai ve Hukuki Sorumluluk Açısından Kooperatifler Kanunu**, Bilge Yayınevi, Ankara, 2011 s. 455; Seyit Halil Yüzgeç, **Kooperatif Genel Kurulu ve Genel Kurul Kararlarının İptali (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)** Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 9.

³ Oruç Hami Şener, **Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014 s. 454.

⁴ Çevik s. 433.

⁵ Oğuz İmregün, **Kara Ticaret Hukuku Dersleri**, Fakülteler Matbaası, İstanbul s. 309, Halil Arslanlı, ‘‘Anonim Şirketlerde Umumi Heyet’’, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Y: 1959, C. 24 Sayı 1-4,s. 206. Aynı yönde, Çevik, s. 432.

⁶ Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003 s. 389; İlhan Yiğit, **Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar (Yüksek Lisans Tezi)**, s. 5.

kurul, diğer organların seçim ve azline yetkili olduğu için diğer organlar genel kurul kararlarını yerine getirmek ve yerine getirilmesini denetlemek zorundadır. Bu yüzden genel kurul bir üst organ niteliğindedir. *Yiğit*'e göre ise, genel kurulun diğer organların münhasır yetkisine giren konularda karar alma yetkisi yoktur ayrıca genel kurul sürekli çalışan bir organ da değildir. Bu sebeple genel kurulun üst organ olma niteliğinden bahsedilemez⁷.

Kanaatimizce genel kurulun üst organ olma vasfı bulunmamaktadır. Zira üst organ olmasından söz edilebilmesi sürekli çalışan ve sürekli olarak yönetim kurulunun yapmış olduğu işlemleri denetleyen veya onaylayan bir kurul şeklinde faaliyet göstermesi gerekmektedir. Belli bir dönem için ve genellikle bir günlüğüne toplanan genel kurulun kooperatife hakim olduğunu söylemek doğru olmaz. Genel kurulun organları görevden alabilmesi veya seçebilmesi bu organlar üzerinde emredici yetkisinin olduğu anlamına gelmez. Genel kurul ancak yönetim veya denetim kurulunu azledebilir. Bunun dışında yönetim kurulu yerine geçerek kooperatifi temsil edemez⁸ ya da denetçi yerine geçip rapor hazırlayamaz⁹. Bu sebeple genel kurulun üst organ olduğunu söylemek mümkün değildir.

Genel kurul toplantısından bahsedilebilmesi için, ortakların kanunda veya ana sözleşmede belirtilen usule uygun yapılan çağrı ile toplanması aranmaktadır¹⁰. Çağrı usulüne uyulmadan yapılan ortaklar toplantısı, kanunda sayılan istisnai durumlar dışında genel kurul toplantısı niteliği taşımayacaktır.

1.1.2. Genel Kurulun Yetkileri

KK md. 42/1'e göre genel kurul bütün ortakları temsil eden en yetkili organdır. Bu nedenle kooperatif hakkında karar almaya en yetkili organ genel kuruldur. Yani kanunun diğer organların münhasır yetkisine bırakmadığı hususlarda genel kurul karar alabilme yetkisine sahiptir. Bu özelliğine rağmen genel kurulun kooperatifi temsil etme ve kooperatifi idare etme görevi bulunmamaktadır¹¹. Kooperatifi temsile ve yönetmeye yetkili organ yönetim kuruludur.

⁷ Aynı görüşte; Şener, s. 454.

⁸ Poroy ve Tekinalp, Çamoğlu, s. 390.

⁹ İmregün, s. 310.

¹⁰ Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Temel Esaslar*, Karahan Kitabevi, Adana Şubat 2008, s. 234.

¹¹ Poroy ve Tekinalp, Çamoğlu s. 389.

Genel kurul dilerse bir kararla yetkilerini yönetim veya denetim kuruluna devredebilir¹². Ancak Kooperatifler Kanununda bu konuda bir sınırlandırma bulunmaktadır. KK md 42/2’de genel kurulun devredemeyeceği yetkiler sayılmıştır. Buna göre genel kurul aşağıda sayılan yetkilerini yönetim kuruluna veya herhangi bir organa devredemez. Diğer organlar da genel kurulun devredemeyeceği yetkileri hususunda karar alamaz ve bu husustaki işlemleri yapamazlar. Ancak bazı durumlarda, işin özelliğine göre yönetim kurulunun yapmış olduğu bir işleme sonradan icazet verilerek geçerlilik kazandırmak mümkündür¹³. Ancak bu icazetin açık bir şekilde genel kurul kararı ile verilmesi gerekmektedir. Yönetim kurulunun yapmış olduğu işleme sessiz kalmak icazet anlamına gelmez. Genel kurulun devredemeyeceği yetkiler kanunda şu şekilde sayılmıştır;

- “1. Anasözleşmeyi değiştirmek,*
- 2. Yönetim Kurulu ve Denetçiler Kurulu üyeleriyle gerektiğinde tasfiye kurulunu seçmek,*
- 3. İşletme hesabiyle bilanço ve gerektiğinde gelir gider farkının bölüşülmesi hakkında karar almak,*
- 4. Yönetim ve denetçiler kurullarını ibra etmek,*
- 5. Kanun veya anasözleşme ile Genel Kurula tanınmış olan konular hakkında karar vermek. 6. (Ek: 6/10/1988 - 3476/9 md.) Gayrimenkul alımında ve satımında takip*

¹² Yiğit, s. 7.

¹³ Coşkun, s. 616. Konu ile ilgili Yargıtay kararı şu şekildedir; 11. H.D. 16.11.2000 T. 2000/6449 E. – 2000/8978 K. “...Genel kurul bütün ortakları temsil eden en yetkili organdır. Yapılacak işlere önceden karar alabileceği gibi, yapılmış işlere de sonradan icazet vererek geçerli hale getirebileceğinden, yönetim kurulunca satın alınan kamyonun alım şeklini onaylayarak işleme geçerlilik tanınmasında yasa ve anasözleşmeye aykırılık yoktur.” (Kazancı). Aynı yönde diğer bir karara göre; 11. H.D. 26.05.2009 T. 2007/10490 E. – 2009/6421 K. “...Asıl davada hükümsüz kılınması istenilen 29.06.2003 tarihli genel kurul toplantısına sunulan faaliyet raporu aynı genel kurulda okunarak kabul edilmiştir. Bu raporda bahsi geçen "Daire karşılığı elde edilen yerlerin sahipleri ile anlaşma yapılmıştır. 3000 m2'ye bir daire karşılığı olmak üzere elimizdeki boş dairelerden 13 tanesi noter huzurunda kura çekilerek yer sahiplerine verilmiştir. Ayrıca villa almak isteyen 5 yer sahibine de villalık arazide 4.000 m2'ye bir villa düşecek şekilde kendileri ile anlaşma yapılmış ve bu kişiler S kent üzerindeki bütün haklarından vazgeçmişlerdir" şeklinde arsa sahipleri ile yapıldığı anlaşılan anlaşmalar genel kurul kararı haline gelmiştir. Bu durumda, söz konusu yönetim kurulu faaliyeti genel kurulca onanmış olmakla mahkemece taşınmaz alımı ve satılması genel kurulun devir edemeyeceği yetkilerden olduğundan yönetim kurulunun arsa sahipleri ile belirtildiği şekilde yapmış olduğu anlaşmanın yasa ve ana sözleşmeye aykırı olduğundan bahisle geçersiz olduğu yolundaki belirlemesi doğru olmadığı gibi, böyle bir istemin mutlak butlan halleri dışında verilecek kararla hukuku etkilenen anlaşmanın tarafı olan arsa sahiplerinin bulunmadığı davada görülmesine de hukuken olanak bulunmamakla; davalı kooperatif vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın bozulmasına karar vermek gerekmiştir....” (Kazancı).

edilecek usul ile alınacak gayrimenkulün niteliğini, yerine ve azami fiyatını, satılacak gayrimenkulün asgari fiyatını belirlemek.

7. (Ek: 6/10/1988 - 3476/9 md.) İmalat ve inşaat işlerinin yaptırılma yöntemini belirlemek.

8. (Ek: 6/10/1988 - 3476/9 md.) Yapı kooperatiflerinde; kooperatifin ortak sayısı ile yapılacak konut veya işyeri sayısını tespit etmek.”

1.2. GENEL KURUL TÜRLERİ

1.2.1.Olağan Genel Kurul

KK md. 45’e göre “‘Genel kurul olağan ve gerektiğinde olağanüstü olarak toplanır. Olağan toplantının her hesap devresi sonundan itibaren altı ay içinde ve en az yılda bir defa yapılması zorunludur.’”. Kanunda hesap devresinin ne zaman başlayıp biteceği hususunda özel bir kanun maddesi bulunmamaktadır. Hesap devresinin takvim yılı olarak belirlendiği durumlarda, 31 Aralık’ın hesap devresinin sonu günü olduğu düşünülürse haziran ayı sonuna kadar olağan genel kurul toplantısının yapılması gerekmektedir¹⁴. Olağan genel kurul toplantısı yılda yalnızca bir kez yapılabilir ve ertelenen genel kurul toplantısı da olağan genel kurul toplantısı sayılır¹⁵.

Olağan genel kurulun kanunda öngörülen altı aylık süreden sonra yapılması durumunda da bu genel kurulda alınan kararlar geçerlidir¹⁶.

KK md. 81/6 gereğince “Kooperatif... üç yıl olağan genel kurulunu yapmaması halinde... dağılır.” Yargıtay’a göre üç yıl üst üste toplanamama halinde üç yıl takvim yılı değil hesap yılıdır¹⁷.

KK md. 45/1’e 7339¹⁸ sayılı Kanunun 9. Maddesi ile eklenen ve 21/10/2021 tarihli ve 7339¹⁹ sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle değiştirilen ikinci cümleye göre

¹⁴ Halit Aker, **Kooperatiflerde Genel Kurul**, Ekin Yayınevi, Bursa, 2019, s. 89.

¹⁵ Aker, s. 90.

¹⁶ Yiğit, s. 11.

¹⁷ 11. H.D 03.05.2005 T. 2005/791 E. – 2005/4631 K. “...Mahkemece, yazılı gerekçelerle davanın kabulüne karar verilmiş ise de, dava konusu kooperatifin 1999 yılına ait genel kurulun 23.06.2000 tarihinde yapılmasından sonra, 2002 yılına ait genel kurulda dava açılmadan önce 11.08.2003 tarihinde yapılmış olmasına göre, davalı kooperatif bakımından yasanın aradığı üç yıl üst üste toplanamaması koşulu gerçekleşmemiştir. Mahkemece üç yıl üst üste toplanamama koşulu, hesap yılı olarak değil takvim yılı olarak, toplam üç yıllık takvim süresi şeklinde anlaşılaraq davanın kabulüne karar verilmesi doğru değildir....” Bu karar için bkz. Parlar ve Parlar, s. 715.

“Usul ve esasları ilgili Bakanlıkça yapılacak düzenlemede gösterilmek üzere; kooperatif üst kuruluşuna ortak olunması ve genel kurul toplantısının gündemine konuyla ilgili madde konulması şartıyla, olağan genel kurul toplantıları en fazla iki hesap dönemini kapsayacak şekilde ve birleştirilerek yapılabilir.” Bu hüküm uyarınca kooperatif üst kuruluşuna ortak olan ve genel kurul gündeminde genel kurulun iki dönemi kapsayacak şekilde yapıldığına dair madde bulunması şartıyla genel kurul toplantıları iki dönemi kapsayacak şekilde yapılması mümkündür.

Olağan genel kurulu toplantıya çağırmayan yönetim kurulu üyeleri hakkında kooperatifler kanununda yaptırım öngörülmüştür. KK ek madde 2/2‘ye göre çağrı görevini yerine getirmeyen yönetim kurulu üyeleri altı aya kadar hapis ve otuz günden üç yüz güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

1.2.2. Olağanüstü Genel Kurul

Olağanüstü genel kurul toplantısı yapılabilmesi için kanunda herhangi bir şart bulunmamaktadır. Olağanüstü genel kurul, olağanüstü toplantı yapılmasını gerektiren acil veya öngörülmeyen durumun ortaya çıkması halinde yapılır. Olağanüstü toplantı yapılmasına dair bir sınırlama bulunmamaktadır. Yıl içinde birden fazla kez olağanüstü toplantı yapılabilir²⁰. Olağanüstü toplantı olağan toplantı için öngörülen süre içinde de yapılabilir hatta bir görüşe göre olağan ve olağanüstü genel kurullar aynı gün dahi yapılabilir²¹.

Toplantıya çağrı, yetersayı ve bakanlık temsilcisinin bulunması gibi hususlarda olağan ve olağanüstü toplantılar arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Genel kurul olağanüstü toplanmış dahi olsa kanuna uygun olarak çağrı yapılmalı ve toplantı bakanlık temsilcisi huzurunda açılıp devam ettirilmelidir.

1.2.3. Kuruluş Genel Kurulu

KK md 21’e göre ‘‘Anasözleşmede ayınların değeri tespit edilmemiş ise, bu tespit kurucular tarafından toplantıya çağrılacak ilk genel kurulda ortak adedinin

¹⁸ Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (RG, T. 01.07.2007 s. 30111).

¹⁹ Kooperatifler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (RG T. 21.10.2021 s. 31640).

²⁰ Aker, s. 90.

²¹ Yiğit, s. 12.

2/3 üniü temsil eden ortakların çoğunluğu ile seçilecek bilirkişi tarafından yapılır.’’

Bu hükümden anlaşılacağı üzere, kooperatifin kuruluşundan ayın nevinden sermaye konulması veya kooperatifin mevcut bir işletmeyi veya ayınları devralması durumunda, devralınacak ayınların değerlerinin tespit edilmesi için genel kurulda toplanılıp bilirkişi seçilmesi gerekmektedir.

Kooperatiflerde kuruluş genel kurulu adında ayrı bir genel kurul türüne yer verilmemiştir. Ancak *Çalışkan*’a göre KK md. 98 yollaması ile eTTK md. 289’a göre kurucu ortaklar tarafından yönetim ve denetim kurullarının seçimi ve ayın nevinden sermaye konulması halinde bilirkişi seçimi için genel kurul çağrılır. Bu sebeple toplanan genel kurula kuruluş genel kurulu adı verilir²². Bu hüküm uyarınca kooperatiflerde KK md. 21 gereğince toplanacak genel kurula da kuruluş genel kurulu adı verilebilir²³.

Aker’e göre ise, KK md. 3/1 - b. 6-8 ve KK md. 4/1 b. 5-7 karşısında bu hükmün uygulanma zorunluluğu da yoktur. Zira bu madde uyarınca aynı sermayeye biçilen değer ve yönetim kurulu üyeleri kuruluştan önce anasözleşmede gösterilecektir²⁴. Ayrıca *Çevik*’e göre kooperatiflerde, eTTK’da anonim şirketler için öngörülen tedrici kuruluşa benzer bir kuruluş öngörülmediğinden kooperatiflerin kuruluş genel kurulu adı altında toplanmalarına gerek bulunmamaktadır²⁵.

Kanımızca kuruluş genel kurulu hakkında *Çalışkan*’ın görüşlerine katılmak mümkündür. Zira KK md. 20’de kooperatifin ayın nevinden sermaye koyulmasını ‘‘sözleşme’’ ile kabul edebileceğinden bahsedilmiştir. Burada açıkça anasözleşme denmediği için sözleşmeden anlaşılması gereken kurucular arasından yapılacak ayrı bir sözleşmeden bahsedildiği anlamı çıkartılabilir. Diğer yandan anasözleşmede ayınların değerinin tespit edilmemesinden kasıt, kurulmuş bir kooperatifin anasözleşmesi değil, kurucuların kendi aralarında hazırlamış oldukları ve henüz ana sözleşme niteliği kazanmayan sözleşmede ayınların değeri konusunda anlaşamamış olmalarıdır. Bu durumda ayınların tespiti yapılamadığı için KK md. 3/1 b – 6

²² Merdan Çalışkan, **Kooperatifler İçin Genel Kurul Rehberi**, Adalet Yayınevi, Ankara, Ocak 2019 s. 68.

²³ Çalışkan, **Rehber**, s. 68.

²⁴ Aker, s. 112.

²⁵ Çevik, s. 435.

gereğince kooperatif tescil edilemeyecektir. Yani bu durumda bu tür genel kurulun kuruluşun önce yapıldığı sonucuna ulaşabiliriz²⁶.

1.3. GENEL KURULUN TOPLANMASI VE KARAR ALMASI

1.3.1. Genel Kurulun Toplanması

Genel kurul kararları, genel kurul toplantısı yapılmak sureti ile alınır. Yani ortakların fiziken yahut elektronik olarak bir arada bulunmaları gerekmektedir²⁷. Örneğin sirküler şeklinde alınan kararlar bir genel kurul kararı niteliği taşımayacaktır²⁸.

Genel kurulun fiziken veya elektronik olarak toplanmadığı durumlarda başka türlü şekilde karar alınmış olsa dahi alınan kararlar yok hükmündedir²⁹.

1.3.1.1. Çağrılı Genel Kurul

Genel kurulun toplanabilmesi için bütün ortakların hazır bulunması hali hariç olmak üzere mutlaka çağrıya ihtiyaç vardır. Çağrı, kanun veya anasözleşmeye göre yetkili organ veya kişiler tarafından pay sahiplerine veya temsilcilerine yöneltilen ve genel kurul toplantısına çağrı ile bu toplantının yerini, zamanını, gündemini ve katılma koşullarını içeren, ilan veya mektup şeklinde yazılı bir irade beyanı veya bildirimdir³⁰.

1.3.1.1.1. Çağrıya Yetkili Olanlar

Kooperatifler Kanunu md. 43'e göre; *“Yönetim kurulu veya anasözleşme ile bu hususta yetkili kılınan diğer bir organ ve gerektiğinde denetçiler kurulu, ortağı*

²⁶ Kuruluş genel kurulunun organ sıfatı olmadığı hakkında bkz. Pulaşlı, Temel Esaslar, s. 240. Aynı yönde; Yiğit, s. 23. Yazara göre; “Kuruluş genel kurulu, ortaklığın tescilinden ve tüzel kişilik kazanmasından önce görev yaptığından MK md. 50 anlamında organ sıfatı yoktur.”

²⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 77.

²⁸ Arslanlı, s. 213; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 78.

²⁹ Arslanlı, s. 206.

³⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.79. Yazara göre; “Çağrının yöneltilmesi gerekiyorsa da ulaşması veya ulaştığının belgelenmesi zorunlu değildir. Usulüne göre ve iyiniyetle yapılan bildirimin muhataplarca öğrenilmemiş olması, çağrıyı sakatlamaz” Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 80. Aynı yönde Çevik, Kooperatifler Hukuku, s. 455; Adil Bingöl, **Türk Hukukunda Kooperatif Genel Kurulu (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2010, s. 9.

olduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler. Ancak genel kurul yukarıda belirtildiği şekilde toplanamadığı takdirde ilgili bakanlık genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptir.’’

Ayrıca KK md 44’te azınlıkta kalan ortakların da genel kurulu toplantıya çağrılmasını sağlayabileceğini düzenlemiştir. Buna göre “*Dört ortaktan az olmamak kaydıyla ortak sayısının en az onda birinin isteği üzerine genel kurul toplantıya çağrılır.(2) Yönetim Kurulu bu isteği on gün içinde yerine getirmedeği takdirde, istek sahiplerinin müracaatı üzerine veya doğrudan doğruya Ticaret Bakanlığı tarafından yapı kooperatiflerinde İmar ve İskan bakanlığı tarafından genel kurul toplantıya çağrılabilir. (3) Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma müsaadesini alabilirler.’’* Bu maddeye göre toplantıya çağrıya yetkili kişiler arasında ortakların da bulunduğu söylenebilir.

Çağrının yetkisiz kişilerce yapılması durumunda genel kurulda alınan kararların ancak hükümsüzlüğü istenebilir. Çağrı kağıdının yani çağrının iptalini talep etmek mümkün değildir³¹.

1.3.1.1.1. Yönetim Kurulu

KK md. 43’te genel kurulu olağan veya olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi asıl olarak yönetim kuruluna verilmiştir. Yönetim kurulu yılda en az bir defa hesap yılının bitiminden itibaren altı ay içinde genel kurulu olağan toplantıya çağırma durumundadır.

Olağan veya olağanüstü olduğuna bakılmaksızın, genel kurulu toplantıya çağırma için yönetim kurulu, kurul halinde karar almalıdır. Çağrının geçerli

³¹ 11. H. D. 11.04.2005 T. 2004/7071 E. – 2005/3501 K. “...Dava, davacı ortakların üst birlik olan davalı S.S.İ.T. Konut Yapı Kooperatifler Birliğinin 7.11.2003 tarih ve 2003/40 sayılı olağanüstü genel kurula çağrı kararının iptali istemine ilişkindir. Kooperatif ortağı, kooperatif genel kurul kararlarına karşı kararların yasa, arasözleşme veya iyiniyet kurallarına aykırı olduğu iddiasıyla KOOP. K.nun 53. maddesi hükmü uyarınca iptal davası ya da kararların bağlı olduğu iddiasıyla hükümsüzlüğün tespiti davası açabilirler. Açılan dava, belirtilen dava türlerinden olmadığı gibi, eda davası açılacak durumlarda tespit davası açılmayacağı kuralına da uygun olmadığından, davanın reddine ve yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş, kararın davalı-S.S.İ. T. Konut Yapı Kooperatifler Birliği yararına bozulması gerekmiştir...” (Kazancı).

olabilmesi için yönetim kurulunun almış olduğu çağrıya ilişkin karar da geçerli olmalıdır³².

Yönetim kurulunun ne şekilde karar alacağına ilişkin Kooperatifler Kanununda bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak KK md. 98 yollaması ile TTK md. 390'a göre *“Esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üye tamsayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır.”* Kooperatiflere de uygulanabilecek olan bu hüküm uyarınca, yönetim kurulu, anasözleşmede daha ağır karar yetersayısı öngörülmediği takdirde katılanların salt çoğunluğu ile karar alabilecektir. Ancak bu yetersayı katılanların salt çoğunluğundan daha az olarak kararlaştırılamaz. Zira kanunda açıkça yetersayının ağırlaştırılabileceğinden bahsetmiştir. Eğer daha hafif bir yetersayının kararlaştırılabilmesine izin verilmek istenseydi *“ağırlaştırıcı”* ifadesi kullanılmazdı. Bu bakımdan yönetim kurulu en az katılanların salt çoğunluğu ile karar alabilir.

TTK md. 390/3'e göre *“Oylar eşit olduğu takdirde o konu gelecek toplantıya bırakılır. İkinci toplantıda da eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılır.”* Buna göre oyların eşit olması halinde, ikinci toplantıda da eşitlik değişmezse öneri reddedilmiş sayılacaktır. Başkanın oyuna üstünlük tanınması mümkün değildir.

Yapı Kooperatifleri Örnek Anasözleşmesi³³ md. 46'ya göre ise *“Yönetim kurulu, başkanın bulunmadığı zamanlarda başkan vekilinin çağrısı ile toplanır. Toplantı en az ayda bir defa ve en az yarıdan bir fazla üyenin katılması ile yapılır. Kararlar toplantıda bulunanların çoğunluğu ile verilir. Oyların eşitliği halinde keyfiyet gelecek toplantıya bırakılır. Onda da eşitlik halinde söz konusu teklif reddedilmiş sayılır.”* Buna göre yapı kooperatiflerinde de TTK ile paralel bir düzenlemenin yapılmış olduğunu söylemek mümkündür.

Yönetim kurulunda sirküler şeklinde karar alınması da mümkündür. Buna göre yönetim kurulu üyelerinden hiçbirisi toplantı yapılması isteminde bulunmazsa, yönetim kurulu üyelerinden birinin karar şeklinde yazılmış önerisine en az salt çoğunluğun imza atması halinde geçerli şekilde karar alındığından bahsedilebilir

³² İmregün, s. 314; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 90. Yazara göre; Aksine anasözleşmede bir hüküm yoksa yönetim kurulu üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır.

³³ Örnek anasözleşme için bkz. https://webdosya.csb.gov.tr/db/sakarya/menu/konut-yapi-koop-ornek-anasozlesmesi_20190722103920.pdf

(TTK md. 390/4). Bunun için ayrıca imzaların aynı kağıtta olmasına gerek yoktur. Ancak karar defterine bütün imzaların yapıştırılması veya teklifi kabul edenlerin imzalarını içerecek şekilde karar defterine geçirilmesi gereklidir.

Son olarak yönetim kurulu kararlarının geçerli olabilmesi için yazılı olması ve imzalanması gerekmektedir (TTK md. 390/5).

Genel kurulu toplantıya çağırma, yönetim kurulu için bir yetki olduğu gibi ayrıca bir görevdir. Zira genel kurul toplantıya çağırılmadığı takdirde KK ek madde 2/2’de yönetim kurulu için yaptırım öngörülmüştür. Ayrıca genel kurulun toplantıya çağırılmaması nedeniyle kooperatif bir zarara uğrarsa yönetim kurulu, KK md. 98 yollaması ile anonim şirketlere ilişkin hükümlere göre kusuru oranında bu zararı tazmin etmek durumundadır³⁴.

Görev süresi dolmuş olsa dahi yönetim kurulu çağrı yapmaya yetkilidir. Bu konuda Kooperatifler Kanununda hüküm bulunmamaktadır. KK md. 98 yollaması ile TTK md. 410’a göre “*Genel kurul, süresi dolmuş olsa bile yönetim kurulu tarafından toplantıya çağırılabilir.*” Yargıtay 11. H.D 16.12.2002 T. 2002/7210 E. – 2002/11729 K. sayılı kararında görev süresi sona erse de yenileri seçilinceye kadar görevleri devam eden yönetim kurulunun, genel kurulu toplantıya çağırmasında bir usulsüzlük bulunmadığına hükmetmiştir³⁵.

1.3.1.1.1.2. Yetkili Kılınmış Diğer Bir Organ

KK md. 43’te anasözleşme ile bu hususta yetkili kılınmış bir organın da genel kurulu toplantıya çağırabileceği düzenlenmiştir. Ancak bu madde doktrinde tartışmalıdır. *Kurtulan*’a göre uygulamada kooperatifin organları kanunda sayılmıştır bunun dışında yeni bir organ oluşturulamaz. Uygulamada ve örnek anasözleşmelerde

³⁴Fahri Özsungur, “**Ticaret Şirketlerinde Genel Kurul Yapılmamasının Hukuki Ve Cezai Yaptırımları**”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 18, Y. 14 s. 130. Aynı yönde Çevik, s. 444.

³⁵11. H.D. 16.12.2002 T. 2002/7210 E – 2002/1179 K “...Mahkemece, iddia, savunma, toplanan deliller ve benimsenen bilirkişi raporu doğrultusunda, genel kurulun geç toplantı yapmasının iptali gerektirmediği, karara muhalefet edilmediği, toplantı ve karar nisabının bulunduğu, görev süresi sona erse de yenileri seçilinceye kadar görevleri devam eden yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmasında bir usulsüzlük bulunmadığı gerekçeleriyle davanın reddine karar verilmiştir. Kararı davacılar vekili temyiz etmiştir. Dosya içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre davacılar vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir...” (Kazancı).

yetkili kılınan diğer bir organa da yer verilmemektedir³⁶. Çevik'e göre ise "diğer bir organ" ifadesi, "diğer bir teşekkül" olarak anlaşılmalıdır. Buna göre kooperatif dışından örneğin kooperatife kredi veren kuruluşa genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin verilebilir³⁷.

Kanımızca burada bahsedilen kanunda sayılan organlardan birinin aynen yönetim kurulunda olduğu gibi genel kurulu doğrudan doğruya toplantıya çağırabilmesidir³⁸. Zira yeni bir organ oluşturma imkanı tanınmak isteseydi, 'yetkili kılınan' ifadesi yerine 'oluşturulan' veya 'kurulan' ifadeleri kullanılırdı. Bu sebeple hali hazırda kurulu olan denetim veya tasfiye kurulundan birine anasözleşme ile doğrudan doğruya genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi verilebileceğini ve bu organın da başkaca bir işleme gerek kalmadan doğrudan doğruya genel kurulu toplantıya çağırabileceğini söylemek mümkündür.

1.3.1.1.1.3. Gerektiğinde Denetçiler

KK md. 43'e göre gerektiği hallerde denetim kurulunun da genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkilidir. Bu hükümde bahsedilen gerektiğinde ifadesinden anlaşılması gereken, yönetim kurulunun toplantıya çağırma görevini ihmal etmesi veya yönetim kurulunun mevcut olmaması yahut karar alma olanağının bulunmaması gibi hallerdir³⁹. Bu gibi durumlarda denetim kurulu, genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkilidir.

Kural olarak denetim kurulunun öncelikle çağrı hususunda organ olarak bir karar almak suretiyle genel kurul çağrısı yapması gerekmektedir. Denetçi tek kişiden oluşuyorsa bu kişi çağrıyı tek başına yapar. Ancak denetim kurulunun iki kişiden oluşması halinde bir denetim kurulu üyesi de genel kurulu tek başına toplantıya

³⁶ Ahmet Kurtulan, **Kooperatifler Kanunu ve Açıklaması**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, s. 248. Aynı görüşte, Üstün ve Aydın, s.180; Ulusoy, s. 382.

³⁷ Çevik, s. 445. Yazara göre; "Anasözleşmede genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olan diğer teşekküller, olağan genel kurul çağrısının yönetim kurulu veya denetçiler tarafından yapılmadığı hallerde, kooperatif genel kurulunu olağan toplantıya çağırma durumunda kalabilir." ancak bu görüşe katılmak mümkün değildir. Zira yetkili kılınan diğer bir organın toplantıya çağırma yetkisi düzenlenirken "gerektiğinde" ifadesi kullanılmamıştır. Yani yetkili kılınan organ genel kurulu doğrudan doğruya toplantıya çağırabilir. Bunun için yönetim kurulunun ya da denetçilerin çağrıyı yapmalarını bekleme zorunluluğu bulunmamaktadır. Ayrıca diğer bir teşekkül şeklinde anlaşılmasına da imkan bulunmamaktadır. Zira madde metninde açıkça "organ" ifadesi kullanılmıştır. Buna göre kooperatif organı dışında kişilere bu şekilde bir yetki verilemez.

³⁸ Çalışkan, Rehber, s. 142.

³⁹ Çevik, s. 445.

çağırabilir⁴⁰. Çünkü denetim organının iki kişiden oluştuğu durumlarda genel kurulu toplantıya çağırmak için oy birliği aranması ortaklığın aleyhine sonuçlar doğurabilir⁴¹.

1.3.1.1.1.4. Ortağı Olunan Üst Birlik

KK md. 70/1'e göre, *“Kooperatiflerin müşterek menfaatlerini korumak, amaçlarını gerçekleştirmek için iktisadi faaliyette bulunmak, faaliyetlerini koordine etmek ve denetlemek, dış memleketlerle olan münasebetlerini düzenlemek, kooperatifçiliği geliştirmek ve eğitim yapmak, kooperatifçilik konularında tavsiyelerde bulunmak gibi hizmetlerin yerine getirilmesi için, Kooperatif birlikleri, kooperatifler merkez birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği kurulur.”* Kooperatif, bu maddede sayılan, kooperatif birliklerine, kooperatif merkez birliklerine ve Türkiye Milli Kooperatifler birliğine üye ise ve olağan genel kurulun yapılması için öngörülen süre içinde yönetim kurulu ve denetim kurulu tarafından genel kurul toplantısı için gereken çağrı yapılmamışsa, üyesi bulunduğu üst birlik kendi yönetim kurulunda karar almak suretiyle genel kurulu toplantıya çağırabilir⁴².

1.3.1.1.1.5. Tasfiye Memurları

KK md. 43'e göre tasfiye memurları da genel kurulu toplantıya çağırmak yetkisine sahiptir. KK md. 81/3'e göre *“Mahkemece veya genel kurulca tasfiye memurları seçilmediği takdirde tasfiye işlemlerini yönetim kurulu yapar.”* KK md. 83/5'te ise; *“Tasfiye kurulunun görevleri anasözleşmede gösterilir”* hükmü yer almaktadır. Buna göre eğer tasfiye memurları esas sözleşme ile seçilmiş veya mahkeme kararı ile atanmış ise tasfiye işleri ile ilgili olmak koşulu ile genel kurul tasfiye memurları tarafından toplantıya çağırılabilir. Bunun için kooperatifin tasfiye kararı almış ve bu kararı ticaret siciline tescil ettirmiş olması gerekir⁴³. Burada genel kurul toplantısına çağrı, tasfiye işlemleri ile ilgili olmalıdır.

⁴⁰ 11. H.D 8.11.1978 T. 1978/4527 E. – 1978/5066 K. sayılı kararına göre *“...Zaruri ve müstacel sebeplerin çıkması halinde denetçilerden birisi dahi genel kurulu toplantıya davet edebilir. Aksi halde iki denetçisi olan ortaklıklarda iki denetçinin ittifakı arandığı takdirde söz konusu maddenin ortaklık lehine işlemesi olanaksızdır...”* Çevik, s. 445.

⁴¹ Ömer Teoman, **Tüm Makalelerim**, C. 1-2 s. 412, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2012, s.412.

⁴² Coşkun, s. 626.

⁴³ Kurtulan, s.182.

1.3.1.1.1.6. İlgili Bakanlık

KK md. 43'te ilgili bakanlığa da genel kurulu olağan ve olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi tanınmıştır. Bakanlığın bu yetkisi tali niteliktedir. Zira çağrının gerçekleştirilmesi için yukarıda sayılan, yönetim kurulu denetim kurulu tasfiye memurları ve üst kuruluşun çağrı yapmamış, çağrı girişiminde bulunmamış olması aranır⁴⁴.

Bakanlığın çağrı yetkisi ayrıca KK md. 44'te de düzenlenmiştir. Buna göre dörtten az olmamak üzere ortakların en az onda birinin başvurusu yönetim kuruluna başvurusu ve yönetim kurulunun bu talebi on gün içinde yerine getirmemesi durumunda, ortaklar ilgili bakanlıktan genel kurulun toplantıya çağrılmasını isteyebilir⁴⁵. Bu husus aşağıda ayrıntılı şekilde açıklanacağı için burada geniş açıklamalara yer vermeyeceğiz. Ancak KK md. 44'te bakanlığa, ortakların çağrı talebine on gün içinde cevap verilmediği takdirde doğrudan doğruya harekete geçerek genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi verilmiştir. Buna göre eğer ortaklar genel kurul çağrısı için yönetim kuruluna başvuru yapmışsa bakanlık, KK md. 43'te olduğu gibi denetim kurulu, tasfiye kurulu veya üst kuruluşun çağrı yapmasını beklemeden genel kurulu toplantıya çağırabilecektir.

Burada sözü geçen ilgili bakanlık deyiminden tarımsal amaçlı kooperatif ve üst kuruluşları için Tarım ve Orman bakanlığı, yapı kooperatifleri için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, diğer kooperatif ve üst kuruluşlar için Ticaret Bakanlığı anlaşılmalıdır. Bu itibarla çağrıya yetkili Bakanlık belirleyenin o kooperatifin faaliyet alanı olduğunu söylemek mümkündür.

1.3.1.1.1.7. Azlık

KK md. 44'te azlığın da genel kurulu toplantıya çağrılmasını talep edebileceği düzenlenmiştir. Bu talebin öncelikle yönetim kuruluna yapılması gerekmektedir⁴⁶. Yönetim kurulu bu talebi on gün içinde yerine getirmezse istek

⁴⁴ Aker, s. 113.

⁴⁵ Ulusoy, s. 385. Yazara göre sözleşme serbestisine dayanan kooperatifin dışarıdan idari bir merci tarafından toplantıya çağırması gereksizdir.

⁴⁶ Şirketin tasfiye halinde olmasına rağmen talebin yine de yönetim kuruluna yapılacağına ilişkin, Neyzen Fehmi Dolar, **Anonim Şirketlerde Azınlığın Gene Kurulu Toplantıya Çağrılmasını Talep Hakkı**, Adalet Dergisi, Y. 2020 C.2, S. 65, s. 596.

sahipleri ilgili bakanlığa başvurarak genel kurulun toplantıya çağrılmasını isteyebilir. İlgili bakanlık tarafından da bu talep yerine getirilmediği takdirde, istek sahipleri mahkemeden genel kurul çağrısı yapılması yönünde izin alabilirler.

Burada dikkat edilmesi gereken husus öncelikle ortak sayısı ile ilgilidir. KK md. 44'e baktığımızda dört ortaktan az olmamak üzere ortak sayısının en az onda birinin ilgili başvuruyu yapması gerekmektedir. Ayrıca ortaklar doğrudan doğruya mahkemeye başvuramazlar. Ortaklar öncelikle yönetim kurulundan genel kurul çağrısı talep etmeli, bu talep on gün içinde yerine getirilmezse aynı talebi bakanlığa iletmeli, bir sonuç alınamadığı takdirde mahkemeye başvurmalıdır.

Başvurun ne şekilde yapılacağına dair kanunda bir hüküm bulunmamaktadır. Aker'e göre bu başvuru yönetim kuruluna KK md. 98 yollaması ile TTK md. 411/3'e göre noter aracılığı ile yapılmalıdır⁴⁷. Coşkun'a göre ise bu isteğin yazılı olarak yapılması yeterlidir. Ancak ispat açısından dilekçenin yönetim kuruluna imza karşılığında sunulması veya iadeli taahhütlü mektupla ya da noterle yapılması gerektiğini savunur⁴⁸.

Üstün ve Aydın'a göre azınlık pay sahipleri, taleplerini öncelikle yönetim kuruluna, yönetim kurulunun on gün içinde olumlu veya olumsuz bir karar vermemesi durumunda aynı şekilde denetim kuruluna, denetim kurulunun da on gün içinde cevap vermemesi durumunda varsa ortağı olunan üst birliğe, üst birliğin de on gün içinde cevap vermemesi halinde ilgili bakanlığa, ilgili bakanlığın 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun 7. Maddesine göre otuz gün içinde cevap vermemesi durumunda mahkemeden izin alınabilir.⁴⁹ Ancak bu görüşe katılma imkânı yoktur zira kanunda diğer organlara ya da bakanlığa başvurma şartı aranmamıştır⁵⁰.

⁴⁷ Aker, s. 108.

⁴⁸ Coşkun, s. 631. Aynı görüşte; Üstün ve Aydın, s. 188.

⁴⁹ Üstün ve Aydın, s. 188.

⁵⁰ Aker, s. 109. Dolar, s. 597. Yazara göre TTK'da yönetim kuruluna yapılan başvuruyu dilerse kabul etme dilerse de reddetme imkanının tanındığını belirtmiştir. Ancak TTK'da azınlığın başvurusu halinde yönetim kurulunun bu talebi reddetme hakkı bulunduğu dair bir ibare bulunmamaktadır. Ayrıca yazar makalesinde tam olarak hangi kanun maddesinin veya fıkrasının yönetim kuruluna takdir hakkı tanıdığından bahsetmemiştir. Kanımızca yazar TTK md. 412'nin lafzından yola çıkarak bu sonuca varmıştır. Buna göre "Pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemleri yönetim kurulu tarafından reddedildiği..." şeklindeki madde metninde geçen "reddedildiği" ifadesinin yönetim kurulunun ret hakkı bulunduğu şeklinde anlaşıldığını düşünüyoruz. Ancak bu ifade yönetim kuruluna ret hakkı vermekten çok ret durumunda azınlığın

Yargıtay’a göre ortaklar yukarıda bahsettiğimiz bütün aşamalarda birlikte hareket etmelidir⁵¹. Ayrı ayrı yapılan başvuruların yeter sayıyı sağlaması halinde dahi kabul edilme zorunluluğu yoktur. Bu halde bütün aşamalar tamamlansa dahi mahkemeye yapılan başvuru reddedilecektir. Örnek vermek gerekirse; 20 ortaklı bir kooperatifte dört ortak ayrı dilekçeler ile birbirlerinden habersiz olarak yönetim kuruluna genel kurul toplantısı yapılması talebiyle başvurmuş olması ve bu talebin yerine getirilmemesi durumunda, bakanlığa ve mahkemeye birlikte başvuru yapmış olsalar dahi bu talepleri dinlenmeyecektir.

Yönetim kurulunun, azınlığın yapmış olduğu başvurunun ve gündem maddelerinin yerinde olup olmadığını denetleme yetkisi bulunmamaktadır. Yönetim kurulu ancak şekil şartlarının yerine getirilip getirilmediğini denetleyebilir⁵².

KK md. 99’a göre “*Bu kanunda düzenlenen hususlardan doğan hukuk davaları, tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın ticari dava sayılır.*” Buna göre başvurunun yapılacağı mahkeme kooperatif merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesidir. Mahkemece başvurunun kabul edilmesi için dava dilekçesinde genel kurulun hangi konular için toplantıya çağrılmak istendiğinin de belirtilmesi gerekir. Mahkemenin de bu konuların toplantı yapılmasını gerektirir nitelikte olup olmadığını takdir yetkisi bulunmaktadır⁵³. Mahkeme, kooperatifin savunma hakkını engellemek kaydı ile toplantıya çağrı izni verilmesi konusunda evrak üzerinden de karar verebilir⁵⁴. Çağrıya ilişkin mahkemenin vermiş olduğu karar kesindir.(KK md.

hangi yolları izleyebileceğini düzenlemektedir. Bu bakımdan yönetim kurulunun azınlığın talebini esasa ilişkin sebeplerle reddetmesine imkan yoktur.

⁵¹ 11. H.D 12.05.1983 T. 1983/2294 E. – 1983/2474 K. “... Belirtilen sayıda ki azınlığa tanınan çağrı olanağının ön koşulu, bu ortakların birlikte hareket etmeleridir. Ortakların birbirlerinden habersiz veya bağımsız olarak ayrı ayrı istemde bulunmaları halinde yasada öngörülen bu zorunlu koşulun gerçekleştiğinden söz edilemez. Kooperatif yetkili kurulları ve bakanlıkça azınlığın toplantıya çağrı istemleri yerine getirilmediğine göre aynı sayıdaki ortağın mahkemeye de birlikte başvurmaları gerekirken bunlardan yalnız ikisinin, diğerlerinden bağlantısız biçimde başvurularının kabulü yasaya aykırıdır. Mahkemece, yasa ve anasözleşmede öngörülen sayıdaki ortağın birlikte başvurusunun bulunmadığından istemin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı biçimde hükmün kurulması doğru görülmemiş ve davalı kooperatifin temyiz itirazının kabulü gerekmiştir...” (Coşkun s. 641-642).

⁵² Aker, s. 108.

⁵³ 11. H.D 13.03.2006 T. 2005/1831 E. – 2006/2588 K. (Coşkun, s. 636).

⁵⁴ 11. H.D 20.04.1999 T. 1999/1045 E. – 1999/3074 K. “...Davacı ortaklar, azınlığı oluşturdukları ileri sürerek davalı kooperatifin genel kurulunun olağanüstü çağrısına izin verilmesini istemişler ve mahkemece de bu isem kabul edilmiş ve kararı, davalı kooperatif temyiz etmiştir. Dava 1163 sayılı kooperatifler Kanunu 44’üncü maddesinde dayalı onda birini oluşturan azınlığın kooperatif genel kurulunu olağanüstü toplantıya çağırmasına izin verme istemine ilişkin olup, işin ivediliği göz önünde tutulduğunda mahkemece evrak üzerinde inceleme ile karar verilmesi mümkündür. Ancak bunun davalının tüm savunma haklarını bertaraf edecek şekilde kullanılması hukuken himaye edilemez. Öte

98 yollaması ile TTK md. 412) Mahkeme ortaklara çağrı için izin verdiği durumunda azınlık pay sahipleri genel kurulu toplantıya çağırır. TTK md 412'ye göre *“Mahkeme... Gündemi düzenlemek ve kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayım atar. Kararında kayımın görevlerini ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkilerini gösterir.”* Buna göre, mahkemenin, bu kişilerin sayıca çok olması gibi durumlarda aralarından bir veya bir kaçını da çağrı için kayım olarak görevlendirebileceğini söylemek mümkündür⁵⁵. Kayım, gündemi düzenlemeye ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya yetkilidir. Mahkemenin çağrıya ilişkin izin kararında gündemin de mahkemece belirlenmesi gerekmektedir⁵⁶.

1.3.1.1.2. Çağrının Şekli

KK md. 45/2'ye göre genel kurul anasözleşmede gösterilen şekil ve surette toplantıya çağrılır. Anasözleşmede bu yönde bir hüküm olmaması halinde KK md. 6 gereğince, kooperatifi temsile yetkililer tarafından imzalanan taahhütlü mektupla veya mahalli gazete ile köylerde ise yazılı olarak imza karşılığı toplantıya çağrılır.

Çağrı, toplantıya katılmaya yetkili olan ortaklara yapılır. KK md 26'ya göre *“Üç ay evvel ortak olmayanlar hariç her ortak genel kurula katılma hakkına sahiptir. Yapı kooperatifleri genel kurul toplantılarının katılmak için bu şart aranmaz.”* Buna göre çağrının yapı kooperatifleri hariç, kooperatife toplantı gününden en az üç ay önce kayıt olan ortaklara çağrının yapılması zorunludur⁵⁷.

Çağrının ne şekilde yapılacağı anasözleşmede kararlaştırılabilir. Ancak KK md. 5 gereğince çağrı şekline ilişkin anasözleşmeye konulacak hükümler ihtiyaridir. KK md. 54/2'ye göre; anasözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmaması halinde,

yandan kooperatifin ortak sayısına göre 44'üncü maddenin öngördüğü nisabın bulunup bulunmadığı araştırılmadan karar verilemez. O halde mahkemece dava dilekçesinin davalı kooperatife tebliği ile savunma ve delillerin ibrazı için uygun süre verilmesi, davacıların yasanın aradığı gerekli nisabı oluşturup oluşturmadıklarının tespiti ve bundan sonra davacılar talebinin yerinde olup olmadığı incelenerek karar verilmek gerekirken dava dilekçesi karşı tarafa tebliğ edilmeden yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir...” (Sinerji İçtihat Bilgi Bankası).

⁵⁵ Aker, s. 110.

⁵⁶ 11. H.D 23.11.1996 T. 1996/8600 E. – 1996/9007 K. (Coşkun, s. 445).

⁵⁷ Ulusoy, s. 388. Yazara göre çağrı mektubunun yanında mutlaka ilan da yapılması gerekmektedir.; Çağrının bütün ortaklara yapılması gerektiği yönünde; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 81. Yazara göre *“Her bir pay sahibinin genel kuruldan haberdar olabilmesinin ve temel pay sahipliği haklarını kullanabilmesinin asgari koşulu...”* toplantıya çağrının herkese yapılmasıdır.

yönetim kurulu veya çağrısı yapan diğer organ veya kişilerce imzalanacak taahhütlü mektupla, o yerde faaliyet gösteren yerel bir gazeteye ilan vermek suretiyle ya da imza karşılığında toplantıya çağrı yapılabilir. Yapı Kooperatifleri Örnek Anasözleşmesi md. 28/1'e göre; *“Olağan ve olağanüstü toplantılara çağrı; taahhütlü mektupla, ayrıca gerektiğinde gazete ile gazete olmayan yerlerde mahalli örf ve adete göre ilan yoluyla yapılır. Çağrının sadece yazılı olarak imza karşılığında yapılması da mümkündür.”*⁵⁸ Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Örnek Anasözleşmesi md. 28/1'e göre *“Olağan ve olağanüstü toplantılara çağrı; adi mektupla, ayrıca gerektiğinde gazete ile gazete olmayan yerlerde mahalli örf ve âdete göre ilan yoluyla yapılır. Çağrının sadece yazılı olarak imza karşılığında yapılması da mümkündür.”*⁵⁹ Tarım Satış kooperatifi Örnek Anasözleşmesi md. 28/1'e göre ise; *“Olağan ve olağanüstü toplantılara çağrı; ortakların en kolay şekilde haberdar edilebilmeleri esas alınarak gazeteye veya mahalli örf ve âdete göre ilan yoluyla yapılır. Çağrının sadece taahhütlü mektupla ya da gerektiğinde yazılı olarak imza karşılığında yapılması da mümkündür. Çağrı ve gündem, Kooperatif Bilgi Sistemine yüklenir ve genel kurul toplantı tarihine kadar varsa Kooperatifin ve Birliğe bağlı ise Birliğin internet sitesinden yayınlanır.”*⁶⁰.

Yukarıda örneklenen Anasözleşme md. 28/3'e göre *“Çağrıda, birinci toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde yapılacak olan sonraki toplantının tarihi, saati ve yeri açıklanarak yeni bir bildirimde gerek kalmaksızın bir defada ortaklara duyuru yapılabilir. Toplantılar arasında en az 7 en fazla 30 gün süre bulunması gerekir. Sürenin hesabında duyuru ve toplantı günleri hesaba katılmaz.”* Buna göre ilk çağrı yapılırken, bu toplantıda toplantı yetersayısı sağlanamazsa ikinci toplantının tarihi yeri ve saati bildirilebilir. Böylece ikinci toplantı için ayrı bir çağrı yapılmasına gerek kalmaz. Ancak birinci ve ikinci toplantılar arasında en az 7 ve en fazla 30 gün süre bulunması gerekmektedir. Aksi takdirde ikinci toplantı için çağrı yapılmamış sayılacaktır.

⁵⁸Bkz. https://webdosya.csb.gov.tr/db/sakarya/menu/konut-yapi-koop-ornek-anasozlesmesi_20190722103920.pdf

⁵⁹Bkz. <https://ankara.ticaret.gov.tr/data/5dd670ee13b876d618775464/22-ESNAF%20VE%20SANATKARLAR%20KRED%C4%B0%20VE%20KEFALET%20KOOPERAT%C4%B0F%C4%B0%20ANAS%C3%96ZLE%C5%9EMES%C4%B0.pdf>

⁶⁰Bkz. <https://ankara.ticaret.gov.tr/data/5dd670c213b876d61877545f/21-%20Tar%C4%B1m%20Sat%C4%B1%C5%9F%20Kooperatifi%20%C3%96rne%C5%9Fmesi.pdf>

Çağrının Ticaret Sicil Gazetesinde (TSG) ilan ettirileceğine dair Kooperatifler Kanunu'nda bir hüküm bulunmamaktadır. Buna göre kooperatif genel kuruluna çağrının TSG' de yayınlanmasına gerek olmadığını söylemek mümkündür. Ancak KK md. 3/1 b. 9'a göre kooperatifin yapacağı ilanların şeklinin tescil ettirilmesi gerekmektedir⁶¹.

1.3.1.1.3. Çağrının İçeriği

KK md. 45/4'e göre *“Genel kurul toplantı tarihi, yeri ve gündemi toplantıdan en az on beş gün önce ilgili bakanlığa ve mülki idare amirliğine yazılı olarak bildirilir.”*

Bu hükmeye göre toplantının tarihi yeri ve gündemi toplantıdan on beş gün önce kooperatifin bağlı olduğu bakanlığa ve ilçelerde kaymakamlığa illerde ise valiliğe bildirilmelidir. Çağrıda kooperatifin adı, toplantının tarihi ve saati, toplantının nerede yapılacağı açıkça gösterilmelidir.

Genel kurul çağrısında gündemin de belirtilmesi zorunludur. KK md. 46/1'e göre *“Toplantı çağrısına ve ilana gündem yazılır.”* Buna göre gündem hem toplantı için gönderilen davet mektuplarına yazılmalı hem de ilan edilmelidir. Gündemde bulunması gereken hususlar ve gündemin gereği gibi ilan edilmemesine ilişkin durumlar ileriki bölümlerde anlatılacaktır.

1.3.1.2. Çağrısız Genel Kurul

KK md. 47'de çağrısız genel kurul şu şekilde düzenlenmiştir; *“Kooperatifin bütün ortakları toplantıda hazır bulunduğu sürece ve bir itiraz olmadığı takdirde Genel Kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla toplantıya çağrı hakkındaki hükümlere uyulmamış olsa dahi kararlar alınabilir. Bu gibi kararların, ortaklar veya ortakların toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanması gereklidir.”* Buna göre çağrısız genel kurul yapılabilmesi

⁶¹ Çevik, s. 456. Yazara göre *“Kanun koyucu, kooperatiflere ait formalitelerin basitleştirilmesi ve masraf yapılmasında tasarruf sağlanması düşüncesi ile anonim şirketlere göre bu konuda farklılık getirilmesinde yarar görmüş, anasözleşmede gösterilen şekilde toplantıya çağrılmayı yeterli bularak ayrıca Ticaret Sicil Gazetesinde yayınlanma zorunluluğu getirmemiştir.”* Bizce de kooperatiflerde ilan yapılmasına lüzum yoktur. Şöyle ki köylerde imza karşılığında davetin yapılabileceği hükmüne göre, bu kadar basit ve masrafsız bir yöntem öngörülmüşken bir de Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edilme zorunluluğu öngörmek çelişki yaratacak kanunun amacına aykırı olacaktır.

için iki şart aranmaktadır. Birincisi, bütün ortakların genel kurulda hazır bulunması, ikincisi ise bu şekilde toplanmaya herhangi bir itirazın olmamasıdır.

Çağrısız genel kurul bir toplantı türü değil bir toplanma türüdür. Buna göre genel kurulda da toplantı öncesi ve sonrasında uyulması gereken zorunluluklar devam eder⁶². Ancak çağrısız genel kurul için yapılacak bildirimlerin de mutlaka yönetim kurulu tarafından yapılmasına gerek yoktur. Ortakların herhangi bir şekilde bu toplantıdan haberdar olup, toplantıya katılmaları yeterlidir⁶³.

Moroğlu'nun temsil ettiği bir görüşe göre tüm ortakların hazır bulunma hali toplantı sonuna kadar korunmalıdır⁶⁴. *Pulaşlı*'ya göre çağrısız genel kurul yapılması durumunda toplantının açılışında bütün ortaklar hazır bulunuyorsa ve hiçbir itiraz etmemişse, daha sonra bir veya birkaç ortağın toplantıdan ayrılması olağan toplantı nisaplarını etkilemiyorsa, genel kurul karar almaya devam edebilir⁶⁵. Kanımızca ilk görüş kanunun amacına daha uygundur. Buna göre bütün ortaklar toplantı sonuna kadar genel kurulda kalmalıdır. Tek bir ortağın dahi ayrılması halinde bir genel kuruldan söz edilemez.

Genel kurulun yukarıda bahsettiğimiz şekilde yapılmasına hiçbir ortağın itirazının olmaması gerekir. Bu itirazdan anlaşılması gereken toplantının yapılma şekline itirazdır. Toplantıda alınan kararların içeriğine itiraz etmek veya sadece toplantının bu şekilde yapılmasına karşı eleştiri getirmek itiraz sayılmamaktadır⁶⁶. *Moroğlu* ve *Yiğit*'e göre⁶⁷ gündem maddelerinin bir veya bir kaçına itiraz edilmesi halinde o gündem maddeleri hakkında karar alınamaz. *Saka*'ya göre⁶⁸ ise, çağrısız genel kurulda itiraz, toplantının yapılış şekline yapılırsa toplantı geçersiz olur. Buna karşılık gündem maddelerine itiraz halinde toplantının sıhhati etkilenmez. Son olarak Yargıtay'ın bir kararına göre gündemde yer alan konular karara bağlandıktan sonra toplantıya itiraz edilmesi dürüstlük kuralına aykırıdır⁶⁹.

⁶² Saka, s. 104.

⁶³ Aker, s. 207.

⁶⁴ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 118. Aynı görüşte; Yiğit, s. 108.

⁶⁵ Pulaşlı, Temel Esaslar, s.247.

⁶⁶ Saka, s. 108.

⁶⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 119; Yiğit, s. 109.

⁶⁸ Saka, s. 110.

⁶⁹ 11. H.D 22.04.1988 T. 1988/3438 E. – 1988/2636 K. Karar için bkz. Erdoğan Moroğlu Notlu-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu Ve İlgili Mevzuat, İstanbul 2001, s.294. (Bingöl s. 13).

Bakanlık temsilcisine ilişkin hükümler çağrısız genel kurul için de geçerlidir. Eğer bakanlık temsilcisi genel kurulda bulunmuyorsa genel kurulun varlığından söz etmek mümkün değildir alınan kararlar yoklukla malul olur⁷⁰.

Yukarıda anılan şartlar gerçekleşmemişse, ortakların tümü hazır değilse, toplantı şekline itiraz edildiyse yahut toplantıya bakanlık temsilcisi kooperatiften kaynaklanan sebeplerle katılmamışsa yani bakanlık temsilcisi için talep hiç veya yasal süresi içinde yapılmamışsa yahut temsilci talep edilmesine rağmen bakanlık temsilcisi için ücret yatırılmamışsa ve bu sebeplerle bakanlık temsilcisi genel kurul toplantısında bulunmuyorsa alınan kararlar yok hükmündedir. Zira ortada şeklen de olsa bir genel kurul bulunmamaktadır. Ortaklardan birinin veya bir kaçının toplantı sürerken ayrılması durumunda yine ortada genel kurul kalmayacağından karar alınsa bile yok hükmündedir. Ortağın, kararın alınmasında etkisi olup olmayacağı tartışma konusu değildir⁷¹.

Çağrısız genel kurul yapılması durumunda toplantı sonunda alınan kararların toplantıda bulunan bütün pay sahiplerince ya da aralarından oy birliği ile seçecekleri temsilcilerce imzalanması zorunludur. *Kurtulan*'a göre burada bahsedilen temsilciler, toplantıyı idare edecek başkan ve üyelerdir. Ve bunların da oy birliği ile seçilmeleri gerekmektedir⁷². Kanaatimizce toplantı başkan ve katip üyelerinin ortakları temsil etme gibi bir görevi bulunmamakta dolayısıyla bunların oy birliği ile seçilmelerine de gerek bulunmamaktadır. Burada bahsedilen temsilciler, bütün ortakları imza yükünden kurtarmak maksadı ile oy birliği ile ortaklar arasından seçilecek kişilerdir. Yoksa bu kişilerin başkan ve katip üyeler olma zorunluluğu bulunmamaktadır.

1.3.1.3. Grup Temsilcileri Genel Kurulu

KK md. 54/1'e göre; *"Ortak sayısı 1000 den fazla olan kooperatiflerde, anasözleşmelerine kayıt konmak suretiyle; ... (2) Ortakların gruplara ayrılarak*

⁷⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 118; Aker, s. 214; Yiğit s. 109.

⁷¹ Moroğlu, Hükümsüzlük s. 118. Yargıtay'ın aynı yöndeki kararı; 23. H.D 14.06.2013 T. 2013/1631 E. – 2013/4092 K. *"...Tek bir pay sahibi veya temsilcisi hazır bulunmaz veya katılıp toplantı şekline itiraz ederse bu defa ortada bir genel kurulun varlığından söz edilemez. Toplantıya katılmayan veya itirazı olan pay sahibinin genel kurulun gidişini etkileyebilecek durumda olup olmaması da sonucu değiştirmez...."* (kararama.yargitay.gov.tr) Yargıtay'ın bu kararına göre çağrısız genel kurula temsilen de katılmak mümkündür. Aynı yönde; Çevik, s. 459.

⁷² Kurtulan, s. 304.

verecekleri kararlarla tespit edecekleri talimat gereğince oy vermek üzere kendi aralarından seçecekleri temsilciler topluluğu, genel kurul sayılabilir.”

Bu hükme göre temsilciler toplantısının genel kurul sayılabilmesi için, kooperatifin ortak sayısı binin üzerinde olmalı, anasözleşmede genel kurulun temsilciler genel kurulu şeklinde yapılabileceğine dair hüküm bulunmalıdır. Bunun yanında çağrıya ve bakanlık temsilcisine ilişkin kurallara da uyulmalıdır.

KK md. 54/3’e göre; *“Grup temsilcileri genel kurulunda her temsilci, temsil ettiği ortakların sayısı kadar oya sahiptir.”* Bu hüküm uyarınca grup temsilcileri kaç ortağı temsil ediyorsa o kadar oya sahip olacaktır. Ayrıca bu hükme göre toplantı ve karar yetersayı belirlenirken temsilcilerin temsil ettikleri ortak sayısına bakılması gerekmektedir. Buna göre temsilcilerin sayısı ve temsil ettikleri ortakların sayısının toplamının kooperatifin toplam ortak sayısında oranı toplantı nisabını oluşturmaktadır.

Son olarak KK md. 54/3 son cümle gereğince *“Temsilcinin aldığı talimata aykırı olarak oy vermesi karara tesir etmez.”* Buna göre temsilcinin kendisine verilen belirli bir yönde oy kullanmaya ilişkin talimata aykırı davranması halinde, talimatına aykırı olarak oyu kullanılan ortaklar, kararların iptalini isteyemezler. Ancak temsilcinin bu fiili nedeniyle sorumluluğu söz konusu olabilir⁷³.

1.3.1.4. Elektronik Ortamda Genel Kurul

1.3.1.4.1. Elektronik Ortamda Genel Kurul Yapılmasının Şartları

21.10.2021 tarihli ve 7339 sayılı Kooperatifler Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 4. maddesi ile KK md. 45’e 7. fıkra eklenmiştir. Buna göre *“Genel kurul toplantısı anasözleşmede hüküm bulunması şartıyla elektronik ortamda da yapılabilir. Genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fiilen katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur. Bu hükmün uygulama esasları ile genel*

⁷³ Erdoğan Moroğlu, **Özellikle Anonim ve Limited Şirketlerde Oy Sözleşmeleri**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1978, s. 92. Ayrıca yazara göre oy sözleşmelerinde cezai şart kararlaştırılmışsa talimata aykırı şekilde oy kullanılması halinde bu cezai şart da talep edilebilir. Moroğlu, Oy Sözleşmeleri, s. 122.

kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin anasözleşme hükmü örneği Ticaret Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

Elektronik ortamda genel kurul yapacak olan kooperatifler anasözleşmelerine; 14 Ocak 2022 tarihili 31719 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kooperatiflerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik, ek-1’de yer alan anasözleşme hükmünü koymak durumundadır. Buna göre “Kooperatifin genel kurul toplantılarına katılma hakkı bulunan ortakları bu toplantılara, 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 45 inci maddesinin yedinci fıkrası uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Yönetim kurulu tarafından karar alınması veya genel kurul tarihinden 20 gün önce 4’ten az olmamak üzere ortakların en az 1/10’unun yazılı olarak talep etmesi halinde genel kurul toplantısı elektronik ortamda yapılır. Kooperatif, 14/1/2022 tarihli ve 31719 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kooperatiflerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik hükümleri uyarınca ortaklarının genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılmalarına, görüş açıklamalarına, öneride bulunmalarına ve oy kullanmalarına imkan tanıyacak elektronik genel kurul sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak tüm genel kurul toplantılarında anasözleşmenin bu hükmü uyarınca, kurulmuş olan sistem üzerinden ortakların ve temsilcilerinin, anılan Yönetmelik hükümlerinde belirtilen haklarını kullanabilmesi sağlanır.” Anasözleşmede bu hükmün bulunması halinde elektronik genel kurul yapılabilmesi için yönetim kurulunun toplantıya çağrı için alacağı kararda toplantının elektronik olarak yapılacağına ilişkin hüküm bulunmalıdır. Bulunmadığı takdirde genel kurul toplantısına çağrı yapıldıktan sonra toplantıdan 20 gün önce 4 ortaktan az olmamak üzere 1/10 ortağın yazılı talebi olması halinde genel kurul, elektronik ortamda yapılabilir.

Toplantının elektronik ortamda yapılabilmesi için Elektronik Genel Kurul Sistemi (EGKS) kurulması şarttır. (Yönetmelik Md. 5/2). EGKS, elektronik ortamda yapılacak genel kurullar için özel olarak kurulan sistemi ifade eder. (Yönetmelik md. 4 – ç). Buna göre kooperatiflerin elektronik ortamda genel kurul yapabilmesi için, ortakların genel kurula katılabilecekleri, görüşte bulunabilecekleri ve oy kullanabilecekleri sisteme sahip olmaları gereklidir.

1.3.1.4.2. Elektronik Ortamda Genel Kurula Katılma

Kooperatiflerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik'in 7/1'e göre kooperatif genel kuruluna elektronik ortamda katılmak isteyen ortaklar, bu isteklerini EGKS'den bildirir. Temsilci aracılığı ile katılacak ortaklar da bu temsilcinin kimlik bilgilerini EGKS üzerinden kooperatife bildirir. Temsilciye bu yetki, genel kuruldaki tüm gündem maddeleri için verilebileceği gibi her gündem maddesi için ayrı ayrı yetkilendirme de yapılabilir. Temsilcinin talimata aykırı oy kullanması oyun geçerliliğini etkilemez ancak, temsil edilene karşı hukuki sorumluluğu saklıdır (Yönetmelik mm. 7/2).

Yönetmelik md. 7/3'e göre *"Genel kurula elektronik ortamda katılımda yalnızca ortaklar temsilci olarak tayin edilebilir ve bir ortak birden fazla ortağı temsil edemez. Toplantıya şahsen katılımda Kanunun 49 uncu maddesi çerçevesinde temsile ilişkin hükümler saklıdır."* Buna göre elektronik ortamda genel kurulda ortaklar yalnızca diğer bir ortak tarafından temsil edilebilir. Eş veya birinci derecede yakınların elektronik ortamda genel kurula temsilci olarak katılması mümkün değildir. Zira mezkur fıkranın ikinci cümlesinde toplantıya şahsen katılımda 49'uncu madde hükmü saklıdır demek suretiyle, elektronik ortamda genel kurula yalnızca bir ortağın yalnızca diğer bir ortak tarafından temsil edilebileceğini, KK md 49'un yalnızca şahsen katılımlarda geçerli olacağı düzenlenmiştir.

Tüzel kişilerin genel kurula temsilci göndermesi durumunda, bu tüzel kişilerin yetkilisinin katılma bildirimini tüzel kişi adına verilmiş olan güvenli elektronik imza ile yapılması zorunludur (Yönetmelik md. 7/4).

Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılacağını bildiren ortak, toplantı öncesinde yine EGKS üzerinden bu bildirimini geri almazsa genel kurul toplantısına şahsen katılamaz (Yönetmelik md. 7/5).

Ortaklar, elektronik genel kurula, elektronik imzaları ile giriş yapar (Yönetmelik md. 8/1). Genel kurul, fiziki ve elektronik olarak aynı anda açılır (Yönetmelik md. 9). Ortaklar görüşlerini elektronik olarak iletir (Yönetmelik md. 10). Ortaklar oylarını, her gündem maddesinin görüşülmesinden sonra elektronik olarak gönderir, toplantı başkanı, varsa elektronik ortamdan gönderilen muhalefet şerhlerini de toplantı tutanağına işletir (Yönetmelik md. 11/3).

1.3.1.5. Toplantıya Katılmaya Yetkili Olanlar Ve Belirlenmesi

Kooperatif genel kurul toplantılarına ortaklar, yönetim ve denetim kurulu üyeleri üst kuruluş temsilcileri ve bakanlık temsilcisi katılabilir. Hatta KK md. 87/1 b. 3 gereğince bakanlık temsilcisinin genel kurulda bulunması zorunludur.

Bunun yanında kooperatif genel kurullarına, üçüncü kişilerin katılıp katılamayacağına ve bu hususta karar vermeye kimin veya hangi organın yetkili olduğuna ilişkin hususlar tartışmalıdır.

1.3.1.5.1. Toplantıya Katılamaya Yetkili Olanlar

1.3.1.5.1.1. Ortaklar

1.3.1.5.1.1.1. Ortakların Bizzat Katılması

KK md. 26'da ortakların genel kurula katılma hakkı olduğu belirtilmiştir. Buna göre yapı kooperatifleri hariç kooperatife toplantıdan en az üç ay önce ortak olan ortaklar genel kurula katılma hakkına sahiptir. Ayrıca kooperatifler kanununa 21/10/2021 tarihinde 7339 sayılı kanunun 4. Maddesi ile eklenen Kooperatifler Kanununun 45. Maddesine eklenen 6. Fıkrasına göre “*Genel kurul toplantısına, yönetim kurulu tarafından KOOPBİS'ten⁷⁴ alınan ortaklar listesinde adı bulunanlar katılabilir.*” Bu madde uyarınca kooperatif yönetim kurulu KOOPBİS (Kooperatif Bilgi Sistemi) üzerinden alacakları ortaklar listesinde adı bulunan kişiler genel kurula ortak sıfatıyla katılabilecektir.

Genel kurula katılma, en önemli ortaksal haklardan biri olmakla beraber, müzakerelerde bulunma, öneri yapma, muhalefeti zapta geçirme haklarını da

⁷⁴ 14 Ocak 2022 tarih, 31719 sayılı Kooperatif Bilgi Sistemi Yönetmeliğinin 5. Maddesine göre “(1)Bakanlık tarafından tüm kooperatiflerin, kooperatifçilik hizmetlerine elektronik ortamda eriştiği ve merkezi veri tabanının yönetildiği KOOPBİS kurulur. (2) Denetim, istatistik üretme, hizmetlerde otomasyonu artırma, ülke kooperatifçiliğinin geliştirilmesi ve kooperatif ortaklarının haklarının korunması amacıyla kurulan KOOPBİS'te, kooperatiflerin ticaret sicili kayıtları, finansal tabloları, gayrimenkul durumları, yönetim kurulu ve denetçi raporları, genel kurul toplantı evrakı ve ortakların bilgileri kayıt altına alınır.” Buna göre KOOPBİS, denetim, istatistik üretme ve ortakların haklarını koruma, hizmetlerde otomasyonu sağlama amacıyla kurulmuştur. Sistemde kooperatiflerin ticaret sicili kayıtları, finansal tabloları, taşınmaz durumları, yönetim kurulu ve denetçi raporları, genel kurul toplantı evrakları ve ortaklara ilişkin bilgiler yer alır. Ortaklar e-devlet üzerinden KOOPBİS'e giriş yapıp ortağı bulunduğu kooperatiflere ilişkin bilgilere ulaşabilirler. (KOOPBİS Yönetmeliği md. 13).

kapsar⁷⁵. Zira ortaklar kooperatifin yönetimine ancak genel kurul sayesinde katılabilir ve kooperatifin durumu ve gidişatı hakkında bilgi alabilir. Ortakların kooperatifi en geniş anlamda denetleyebildiği organ olan genel kurula katılma hakkı vazgeçilmez haklardan biridir⁷⁶. Hatta Yargıtay bir kararında⁷⁷ ortak olma şartlarına sahip olmayan ortakların, ortaklıktan çıkarılmadığı sürece genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı olduğuna hükmetmiştir. Bu karar, genel kurula katılma hakkının ne kadar önemli olduğu hususunda yol göstericidir.

Oy hakkından yoksun olan ortaklar da oy kullanmamak şartıyla genel kurula katılmaya yetkilidir⁷⁸.

Bir tüzel kişinin kooperatif ortağı olması durumunda, tüzel kişiler temsilcilerini kooperatife gönderirler. Bu tüzel kişiyi temsile yetkili birden fazla kişi varsa bunlar arasından seçilecek bir kişi kooperatif genel kuruluna gönderilir⁷⁹. Toplantıya mutlaka tüzel kişinin yönetim organının katılması zorunlu değildir. Tüzel kişi tarafından belirlenen temsilci olması yeterlidir.

1.3.1.5.1.1.2. Ortakların Temsilci Aracılığı İle Katılması

1.3.1.5.1.1.2.1. İradi Temsil

KK md. 49'a göre *"Anasözleşmede açıklama bulunduğu takdirde, bir ortak yazı ile izin vermek suretiyle Genel Kurul toplantısında oyunu ancak başka bir ortağa kullandırabilir."* Buna göre ortaklar genel kurula bizzat katılabilecekleri gibi kendilerini temsilci vasıtası ile genel kurula temsil ettirebilirler. Ancak bunun için öncelikle kooperatif anasözleşmesinde temsilci aracılığı ile katılmaya izin veren bir hüküm bulunmalıdır. Anasözleşmede hüküm olması halinde yazılı olarak verilecek yetki ile bir ortak kendini diğer bir ortak tarafından temsil ettirebilir.

⁷⁵ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), s. 983.

⁷⁶ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar ve Kooperatifler, s. 983.

⁷⁷ H.G.K 12.12.1979 T. 1979/11-147 E. – 1979/1561 K. *"...Kooperatif ortaklarının ortak olma şartlarını haiz olmasalar bile kooperatiften çıkarılmadıkları süre içinde genel kurula katılma ve oy verme hakları vardır..."* (Çevik, s. 475).

⁷⁸ Çevik, s. 475. Yazar, söz konusu eserde oy hakkından yoksun olan ortakların katılmasına müsaade edilebileceğinden bahsetmektedir. Burada müsaade edilebilmesinden kasıt, dilenirse ortağın genel kurula alınmayabileceği şeklinde anlaşılmaya müsaittir." Aynı görüşte; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 122.

⁷⁹ Çalışkan, Katılma ve Oy Hakkı, s. 138.

Kanunda açıkça bir ortağın ancak başka bir ortak tarafından temsil edilebileceği düzenlenmiştir. Bu sebeple o kooperatife ortak olmayan kişilerin örneğin; ortağın, kooperatife ortak olmayan avukatının genel kurulda ortağı temsilen oy kullanması mümkün değildir⁸⁰.

KK md. 49/2'nin son cümlesinde '*Eş ve birinci derecede akrabalar için temsilde ortaklık şartı aranmaz.*' Bu durumda kooperatif ortağının eşi, anne babası ve çocukları ortaklık şartı aranmaksızın temsilci sıfatıyla genel kurula katılabilir. Bunun dışında ortağın vekalet verdiği bir kişi veya avukatın, kardeşinin, dayısının, halasının vs. genel kurulda ortağı temsil etme yetkileri bulunmamaktadır⁸¹.

1.3.1.5.1.1.2.2. Kanuni Temsil

Türk Medeni Kanunu (TMK) md. 9'a göre "*Fiil ehliyetine sahip olan kimse kendi fiilleriyle hak edinebilir ve borç altına girebilir.*" Yine TMK md. 10'a göre "*Ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her erginin fiil ehliyeti vardır.*" TMK md. 11'e göre erginlik on sekiz yaşının doldurulması ve evlenme ile kazanılır. Bu hükümler ışığında 18 yaşını doldurmuş veya evlilik nedeniyle ergin kılınmış ve ayırt etme gücüne sahip kişilerin fiil ehliyetine sahip olduklarını söylemek mümkündür⁸². Bu kişiler ortağı oldukları kooperatif genel kuruluna şahsen katılabileceği gibi KK md. 49 gereğince genel kurulda kendilerini temsil ettirebilir.

TMK md. 14'e göre "*Ayırt etme gücü bulunmayanların, küçüklerin ve kısıtlıların fiil ehliyeti yoktur.*" Evli olmayan yahut TMK md. 12 gereğince ergin kılınmamış küçükler ve kısıtlılar ancak yasal temsilcilerinin izni ile kooperatif ortaklığına girebilirler.(KK md. 8, TMK md. 16). Bu kişilerin kooperatif ortağı olmaları durumunda, fiil ehliyetleri olmadığından genel kurula katılıp oy kullanmalarına imkan yoktur. Kanunda da bu hususa dair bir hüküm bulunmamaktadır. Küçüğün katılması birinci derece yakını olan anne ve babası aracılığı ile gerçekleşebilir. Ancak birinci derece yakını bulunmayan küçükler ve

⁸⁰ 11.H.D. 25.09. 2006 T. 2005/8627 E. – 2006/9913 K. "...Genel kurulda temsil ancak başka bir ortak tarafından yapılabilir. Ortak olmayan avukatın KK'nın 49. maddesi hükmüne rağmen temsilci sıfatıyla genel kurul toplantılarına katılması mümkün değildir...." (Coşkun s. 697).

⁸¹ Çalışkan, Katılma ve Oy Hakkı, s. 138.

⁸² Jale G. Akipek/Turgut Akıntürk/Derya Ateş Karaman, **Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku**, 1. Cilt Yenilenmiş 9. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, Eylül 2012 s. 300.

kısıtlıların genel kurula bizzat katılabilmeleri mümkün değildir. TMK md 403 gereğince kendilerine vasi veya kayyım atanmışsa kooperatif ortaklığından doğan hakları bu kişiler aracılığı ile kullanırlar. Zira TMK md. 403'e göre "*Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür.*(2)*Kayyım, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır.*" Bu durumda kendisine vasi veya kayyım atanmış ortakların durumu ne olacaktır?

Yargıtay bir kararında, KK md. 49'un emredici hüküm olduğunu belirtmiş bu hükme aykırı şekilde teşekkül eden genel kurul kararlarının mutlak butlan ile sakat olacağına hükmetmiştir⁸³. Ortak olmayan kişilerin kooperatif ortağını genel kurulda temsil edememesi kural olmakla birlikte, örneğin kısıtlı olması nedeniyle örneğin büyük oranda fiziksel engeli bulunan bir kişinin genel kurula katılamadığı durumda yasal temsilcisinin sırf kooperatif ortağı olmaması nedeniyle genel kurulda ortağı temsil edemeyeceğini düşünmek, ortağın katılma hakkının elinden alınması anlamına geleceğinden kanunun amacına aykırılık oluşturacağı kanaatindeyiz⁸⁴. Bu bakımdan ortağın kanuni temsilcisinin de kooperatif ortağı olup olmadığına bakılmaksızın ortağı genel kurulda temsil edebileceğini söylemek mümkündür⁸⁵.

Tüzel kişilerde ise yönetim ve temsile yetkili olan organ yönetim kuruludur. Örneğin TTK md. 365'e göre "*Anonim şirket yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur.*" bu bakımdan bir anonim şirketin kooperatife üye olması halinde

⁸³ 11. H.D. 31.03.2003 T. 2002/10680 E. – 2003/3057 K. "...Dava, davalı kooperatifin 21.05.2000 tarihinde yapılan genel kurulunda 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 51.maddesinde düzenlenen karar nisabına uyulmamış olması nedeniyle genel kurulun 5.maddesinde alınan kararın geçersizliğinin tespiti istemine ilişkindir. 1163 S.K.nun toplantı yeter sayısına ilişkin 45, temsile ilişkin 49, kararların geçerliliğine ilişkin 51 ve ortakların paylarının artırılmasına ilişkin 52. maddelerindeki hükümler emredici nitelikte olduğundan, bu hükümlere aykırılık teşkil eden genel kurul kararları, B.K.nun 19 ve 20. maddeleri hükümleri gereğince, mutlak butlanla sakattırlar ve iptalleri için açılacak davalarda genel kurulda muhalefette bulunmuş olma şartı aranmayacağı gibi, bir aylık hak düşürücü süre içinde açılmış olmaları da dinlenmeleri yönünden zorunlu değildir. Somut olayda davacının iddiası genel kurulda 1163 S.K.nun 51.maddesine göre karar nisabına uyulmamış olduğu noktasında toplanmış bulunmasına göre bu davanın bir aylık hak düşürücü süre içerisinde açılmasına gerek bulunmamaktadır. O halde mahkemece işin esasına girilerek, davacının batıllık iddiasının incelenerek hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı olduğu şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir. SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın BOZULMASINA, ödediği temyiz peşin harcın isteği halinde temyiz edene iadesine, 31.03.2003 tarihinde oybirliğiyle karar verildi..." (Legalbank).

⁸⁴ Bkz. KK md. 26.

⁸⁵ Aker, s.181.

şirketin yasal temsilcisi olarak yönetim kurulu üyelerinin şirketi temsilen genel kurula katılmaya yetkili olduğu söylenebilir.

1.3.1.5.1.2. Yönetim Kurulu

Yönetim kurulu üyelerinin toplantıya katılma zorunluluğu olup olmadığı hususunda KK'da bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak KK md. 98 yollaması ile TTK md. 407/2 maddesi gereğince *“Murahhas üyeler ile en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında bulunması şarttır.”* 14 Ocak 2022 tarih 31719 sayılı Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulundurulacak Bakanlık Temsilcisinin Nitelik Ve Görevleri Hakkında Yönetmelik md. 14/2 – e.'ye göre *“6102 sayılı kanunun 407. maddesi gereği en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunup bulunmadığını incelemek.”* Bakanlık temsilcisinin görevleri arasında sayılmıştır. Buna göre yönetim kurulu üyelerinden en az birinin genel kurul toplantısında bulunması şarttır.

Diğer yandan yönetim kurulunun toplantı genel kurulda hazır bulunanlar cetvelinin düzenlenmesi, genel kurul kararlarının tescili gibi görevleri bulunmaktadır. Bu nedenlerle yönetim kurulu üyelerinden en az birinin toplantıda bulunmaması halinde alınan kararlar iptal edilebilir olacaktır⁸⁶.

1.3.1.5.1.3. Denetçiler

KK md. 67/3 'e *“Denetçiler yönetim ve genel kurul toplantılarına katılırlar.”* Buna göre denetçilerin de genel kurula katılabileceklerini hatta katılmalarının zorunlu olduğunu söylemek mümkündür. Yine aynı maddenin ikinci fıkrasına göre; *“Denetçiler, görevleri çerçevesinde işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun veya anasözleşmeye aykırı hareketleri bundan sorumlu olanların bağlı bulundukları organa ve gerekli hallerde aynı zamanda genel kurula haber vermekle yükümlüdürler.”* Bu hükümler değerlendirildiğinde, denetçilerin genel kurula katılmalarının zorunlu olduğu sonucuna varılabilir. Zira yukarıda zikredilen ikinci fıkrada denetçilerin kooperatif işlerindeki aksaklıkları genel kurula

⁸⁶ Yiğit, s. 81; Aker s. 145.

bildirme ödevi bulunmaktadır. Denetçilerin genel kurula katılmaması halinde, ortakların bilgi alma ve inceleme hakları zarar görecektir. Bu nedenle genel kurula katılmak denetçiler için bir zorunluluktur.

1.3.1.5.1.4. Bakanlık temsilcisi

KK md. 87'ye göre; *“(1)Ticaret Bakanlığı, kooperatiflerle, kooperatif birlikleri, merkez birlikleri ve Türkiye Kooperatifler Birliğinin genel kurul toplantılarında temsilci bulundurur. (2)Toplantı bakanlık temsilcisinin huzurunda açılır ve devam eder. (3) İdare, bildirilen günde temsilci bulunmasını sağlar.”* Bu madde uyarınca sayılan kooperatiflerin genel kurullarında bakanlık temsilcisinin bulunması ve toplantının bakanlık temsilcisi huzurunda açılması ve yürütülmesi zorunludur.

KK md. 45/4'e göre genel kurul toplantısının tarihi ve yeri ilgili bakanlık ve mülki idare amirliğine bildirilir ve bakanlıktan temsilci talep edilir⁸⁷. Bu talep ile birlikte temsilcinin ücretinin yatırıldığına ilişkin makbuz idareye verilir⁸⁸.

KK md. 87/7'ye göre *“Ancak usulüne uygun müracaat yapıldığı halde, temsilci toplantıya gelmez ise toplantı icrasını temin etmek üzere, mahalli idare amirine durum bildirilir. Temsilci yine gelmez ise bir saat sonunda toplantıya başlanır.”* Bu durumda bakanlık temsilcisi gelmeksizin toplantıya başlanabilmesi için öncelikle usulüne uygun bir başvurunun yapılmış olması şartı aranır.

14 Ocak 2022 tarih 31719 sayılı Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulundurulacak Bakanlık Temsilcisinin Nitelik Ve Görevleri Hakkında Yönetmelik md. 5'e göre yönetmelik ek 1'de yer alan başvuru formu ile birlikte çağrıya yetkili organlarca alınan çağrı yapılmasına ilişkin karar, toplantı gündemi ve bakanlık temsilci ücretinin yatırıldığını gösterir belge ile kooperatifin faaliyet alanına göre bağlı olduğu bakanlığın il müdürlüğüne toplantıdan 15 gün önce teslim edilir. Bakanlık bu süreye riayet edilmeden yapılan başvurularda temsilci görevlendirmek zorunda değildir.

⁸⁷ Parlar ve Parlar, s. 458. Yazarlara göre; *“Temsilci istenmesine ilişkin başvuru, kooperatifi temsile yetkili kişilerce imzalanan dilekçe ile birlikte yapılır. Toplantı yurt dışında veya Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeyse temsilcinin görevlendirilmesi yetkisi, Genel Müdürlüğe, Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları dışındaki yerler ile illerde yapılacak genel kurul toplantıları için temsilci görevlendirme yetkisi ilgili kaymakamlarca yapılabilir.”*

⁸⁸ Coşkun, s. 144.

Ancak süreye uyulmaması geçerli bir mazerete dayanıyorsa ve kamu yararı, hizmetin etkin, ekonomik ve verimli yürütülmesi ilkeleri kapsamındaki değerlendirmede uygun görülenlere temsilci görevlendirilebilir(Yönetmelik md. 7/1). Çağrısız genel kurul yapılması durumunda ise on beş gün önceden başvurma şartı bulunmamaktadır. Ancak bu toplantılarda da bakanlık temsilcisinin bulunması zorunludur. (Yönetmelik md. 7/3). Temsilcinin usulüne uygun talep edilmesine rağmen gelmemesi hali hariç olmak üzere bakanlık temsilcisi bulunmaksızın ve alınan kararlar yok hükmündedir⁸⁹.

KK md. 87/4'e göre *“Temsilciler, toplantının kanunlara, anasözleşmeye ve gündeme göre yürütülmesini denetleme ve temin ile görevlidirler.”* Temsilcinin görevi toplantının açılışının, yürütülmesinin ve sona erdirilmesinin kanuna ve anasözleşmeye uygun olup olmadığını incelemekle sınırlıdır⁹⁰. Bunun dışında toplantının gidişatına müdahale etme yetkisi yoktur. KK md. 87/5'e göre *“Temsilci, genel kuruldaki kanun ve anasözleşmeye aykırı olarak alınan kararlar hakkındaki görüşünü tutanakla belirtmeye mecburdur.”* Bu madde uyarınca bakanlık temsilcisinin görevinin ancak usulsüzlükleri tespit etmek olduğunu söylemek mümkündür. Temsilci, kanuna veya anasözleşmeye aykırı kararlar alındığı takdirde bunları ancak tutanakla tespit edebilir. Toplantı tutanağını imzalamaktan kaçınarak kararın alınmasının önüne geçemez ve genel kurulu terk edemez.

1.3.1.5.1.5. Ortağı Olunan Üst Kuruluş Temsilcisi

KK md. 45/5'e göre *“Genel kurulun sevk ve idaresi, ortaklar veya üst kuruluş temsilcileri arasında seçilen başkan ve üyeler tarafından sağlanır.”* Bu maddeden de anlaşılaacağı üzere kooperatif, bir üst kuruluşla ortak olduğu takdirde bu üst kuruluş, kooperatif genel kuruluna temsilci gönderebilir.

Üst kuruluşun katılabilmesi için kooperatifin bu üst kuruluşla üye olması ve katılacak temsilcinin üst kuruluş tarafından görevlendirilmiş olması gerekir⁹¹. Üst

⁸⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 132.

⁹⁰ Bakanlık temsilcisinin genel kurul toplantısı öncesi görev ve sorumluluklar; bakanlık temsilcisine ilişkin yönetmeliğin 14. Maddesinde, toplantı sırasındaki göre ve sorumlulukları, aynı yönetmeliğin 16. maddesinde, toplantı sonrasında yapacağı işlemler ise yönetmeliğin 17. maddesinde düzenlenmiştir.

⁹¹ Merdan Çalışkan, *“Kooperatif Genel Kuruluna Katılma Ve Oy Hakkı Bulunan Kimseler”*, M.Ç.D Y. 2009, S. 91, s. 136.

kuruluş temsilcisinin aynı zamanda genel kurul yapılan kooperatifin üyesi olmaması durumunda oy hakkı bulunmamaktadır.

1.3.1.5.1.6. Diğer Kişiler

Uzmanlık bilgisinden faydalanılacak kişilerin örneğin ve ortak olmayan kooperatif avukatının veya inşaatı yapacak olan mütaahhitin genel kurula katılmasına izin verilebilir⁹². Özellikle KK md. 42/6 göre genel kurul, *“Gayrimenkul alımında ve satımında takip edilecek usul ile alınacak gayrimenkulün niteliğini, yerini ve azami fiyatını, satılacak gayrimenkulün asgari fiyatını belirlemek.”* ve KK md. 42/7’ye göre *“İmalat ve inşaat işlerinin yaptırılma yöntemini belirlemek.”* hususunda devredilemez yetkilere sahiptir. Bu bakımdan, çoğu zaman genel kurulu oluşturan ortakların çoğunluğunun inşaat ve imalat işleri hususunda yeterli bilgi ve donanımına sahip olmamaları da göz önünde bulundurulduğunda, uzmanlığından faydalanılacak kişilerin, bu sayılan hususlarda karar alınacak toplantılarda hazır bulunuyor olması daha sağlıklı karar alınmasını sağlayabilir. Ancak bu durumda dikkat edilmesi gereken husus, ortak olmayan kişilerin görüşmelere katılmasına ve alınan kararlar için oy kullanmasına müsaade edilmemesidir. Bu kişiler toplantı düzenini bozacak davranışlarda bulunursa toplantı başkanı tarafından uyarılır. Gerekirse toplantıdan dışarı çıkartılır⁹³.

Teoman’a göre dinleyicilerin genel kurula katılabilecekleri, anasözleşme ile öngörülebilir⁹⁴. Dinleyicilerin genel kurula alınmasında genel kurul başkanı yetkilidir. Başkan salonda dinleyicilerin bulunduğunu duyurmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük yerine getirilmezse başkanlık temsilcisi ve yönetim kurulu, toplantı başkanını bu konuda uyarır⁹⁵. Dinleyicilerin katılmasına itiraz olması durumunda genel kurulda bu kişilerin dışarı çıkarılıp çıkarılmaması konusunda oylama yapılabilir. Bu genel kurul kararı iptale tabi kararlardan değildir⁹⁶.

⁹² Çalışkan, Katılma ve Oy Hakkı, s. 139. Aynı yönde; Pulaşlı, Temel Esaslar, s. 249.

⁹³ Çevik, s. 483.

⁹⁴ Teoman, Tüm Makalelerim, s.247.

⁹⁵ Teoman, Tüm Makalelerim, s.254.

⁹⁶ Teoman, Tüm Makalelerim, s.255.

1.3.1.5.2. Toplantıya Katılmaya Yetkili Olanların Belirlenmesi

Genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı, yalnızca ortaklara tanınmış bir haktır. Yetkisiz kişilerin toplantıya gelip oy kullanmaları halinde alınan kararlar geçersiz olacaktır. Bu sebeple öncelikle toplantıya katılmaya hakkı olan kişilerin tespit edilmesi gerekir⁹⁷. Bu görev toplantıya çağrının kimin tarafından yapıldığına bakılmaksızın yönetim kuruluna aittir⁹⁸.

21/10/2021 tarih 7339 sayılı Kooperatifler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 4. Maddesi ile Kooperatifler Kanununun 45. Maddesine eklenen 6. fıkrasına göre “ *Genel kurul toplantısına, yönetim kurulu tarafından KOOPBİS’ten alınan ortaklar listesinde adı bulunanlar katılabilir.*” Yönetim kurulu, genel kurul toplantısından önce KOOPBİS sisteminde ismi bulunan ortakları tespit ederek bu ortaklara genel kurul için çağrı yapacaktır.

TTK md 417/3’e göre “*Genel kurula katılanların imzaladığı liste hazır bulunanlar listesi adını alır.*” Bu hükümden anlaşıyor ki; yönetim kurulunun genel kurula katılabilecekler listesi olarak hazırlamış olduğu liste, genel kurula gelen ortaklar tarafından imzalandıktan sonra hazır bulunanlar listesi adını almaktadır. Toplantı nisabının var olup olmadığı da bu listeye bakılarak anlaşılabılır⁹⁹. TTK’da hazır bulunanlar listesi olarak geçen liste, KK md. 87/5’te “toplantıya katılanlar listesi” olarak geçmektedir.

Listede adı bulunmayanlar, yönetim kuruluna durumu bildirerek listeye yazılmayı talep edebilirler. Bu talebe itiraz edilmesi halinde veya kişinin katılmaya hakkı olmadığının anlaşıldığı hallerde yönetim kurulu, bakanlık temsilcisinin gözetiminde itirazı inceler ve kişinin toplantıya katılma isteğini reddeder¹⁰⁰. Oy hakkından yoksun kişiler de bu listeye yazılır¹⁰¹.

⁹⁷ Ömer Teoman, **Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazırun Cetveli**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LV, Y. 1996, s. 232.

⁹⁸ Çevik, s. 471.

⁹⁹ 11. HD. 15.11.1976 T. 1976/3938 E. – 1976/4918 K. “...*Genel kurul toplantısına katılmayan pay sahipleri yerine sahte imzalar atıldığı iddia edildiğine göre, TTK’nın 376’ncı maddesine göre düzenlenmesi gereken hazır run cetvelinin getirtilerek davacıların sahtecilik iddialarının incelenmesi gerekir...*” (Çevik, s.474).

¹⁰⁰ Çevik, s. 475.

¹⁰¹ Teoman, Hazırun Cetveli, s. 236.

Toplantıya katılanlar listesinin, çağrışı yapanlar, genel kurul başkanı ve bakanlık temsilcisi tarafından imzalanması gerekmektedir. Listenin birden fazla sayfadan oluşması durumunda her sayfa imzalanır¹⁰².

Doktrinde hazır bulunanlar listesinin toplantı sonuna kadar açık tutulup tutulmayacağı tartışma konusudur. *Teoman*'a göre toplantıya geç katılan ortaklar da toplantıya katılanlar listesini imzalar. Ancak bu kişilerin hangi gündem maddesinin görüşülmesi sırasında geldikleri yazılmalı, toplantıdan ayrılan varsa da hangi maddeler görüşülmeden önce ayrıldıkları bu listeye yazılmalıdır¹⁰³.

Peki diğer şartları taşıyor olmalarına rağmen KOOPBİS'te adı bulunmayan ortakların genel kurula katılmak istemeleri durumunda ne olacaktır. KK md. 45/6'ya göre ancak sistemde kayıtlı olanların genel kurula katılma hakkı bulunmaktadır. Diğer yandan KK md. 26'ya göre yapı kooperatifleri hariç en az üç aydan beri kooperatife üye bulunanların genel kurul toplantısına katılma hakları vardır. KK md. 26 gereğince genel kurul toplantısına katılma hakkı bulunup da ismi listede olmayan bir ortak genel kurul toplantısına katılabilecek midir? Kanımızca bu soruya olumlu cevap vermek mümkündür. Zira toplantıya katılma hakkı vazgeçilmez ve engellenemez bir ortaklık hakkıdır. Sistemden kaynaklanan bir sorun nedeniyle ismi listede yer almayan ortakların süre şartını sağlıyor olmaları koşuluyla genel kurul toplantısına katılma hakları vardır.

Hazır cetvelinin tutulmaması durumunda yaptırımın ne olacağı hususunda iki görüş mevcuttur. *Teoman*'a göre katılanlar listesinin bulunmaması halinde toplantı yetersayısı saptanamayacağından alınan kararlar yoklukla malul olacaktır¹⁰⁴.

Moroğlu'nun haklı olarak belirttiği üzere hazır cetvelinin düzenlenmemesinin yaptırımı iptal edilebilirliktir. Yazara göre, kamu düzeninden olmayan böylesi bir hükme aykırılığın yokluk sonucunu doğurması ağır bir yaptırım olacaktır¹⁰⁵.

¹⁰² Kurtulan, s. 269.

¹⁰³ Teoman, Hazır Cetveli, s. 240; aynı görüşte, Kurtulan, s. 272.

¹⁰⁴ Teoman, Hazır Cetveli, s. 246; aynı görüşte, Aker, s. 131, Yiğit, s. 118. Yazara göre, eğer toplantı tutanağından toplantıya kaç kişinin katıldığı ve verilen oylar anlaşılıyorsa yokluk yaptırımı uygulanmaz. Bu şekilde de anlaşılamadığı takdirde alınan kararlar yoklukla malul olacaktır.

¹⁰⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 127.

Katılanlar listesinin yukarıda sayılan şekle aykırı tutulduğu ya da hazırlanmasında yahut tutulmasında usulsüzlükler bulunması durumunda yaptırım yalnızca iptal edilebilirlik olacaktır¹⁰⁶.

1.3.2. Toplantının Yapılması

Kural olarak genel kurul kooperatif merkezinin bulunduğu yerde toplanır. Ancak anasözleşmeye konulacak bir hüküm ile kooperatif merkezi dışında başka bir yerde de toplanacağı kararlaştırılabilir. Ayrıca toplantı yerini belirleme yetkisi anasözleşmede yönetim kuruluna da bırakılabilir¹⁰⁷. *İmregün*'e göre bakanlık temsilcisinin toplantılara katılımı zorunlu olduğundan toplantının mutlaka Türkiye sınırları içinde yapılması zorunludur. *Arslanlı* da yurt dışında genel kurul yapılamayacağı görüşündedir¹⁰⁸.

1.3.2.1. Toplantının Açılması

Kooperatif genel kurulu çağrısı yapan kişilerce bakanlık temsilcisi huzurunda açılır¹⁰⁹. Bu kişiler tarafından toplantının açılmasından hemen sonra başkanlık divanının oluşturulması gerekir.

1.3.2.2. Toplantı Başkanlık Divanının Oluşturulması

KK md. 45/5'e göre "*Genel kurulun sevk ve idaresi, ortaklar veya üst kuruluş temsilcileri arasından seçilen başkan ve üyeler tarafından sağlanır.*" Bu madde uyarınca genel kurul toplantısı başlamadan önce başkanlık divanı oluşturmak zorunludur. Toplantı başkanlık divanı, toplantı başkanı ve yeteri kadar üyeden oluşur. Bu üyeler yazman ve oy toplayıcılarıdır.

¹⁰⁶ Teoman, Hazirun Cetveli, s. 246.

¹⁰⁷ *İmregün*, s. 317. Yazar, anasözleşme ile yönetim kuruluna toplantı yerini belirleme yetkisi verildiği durumlarda yönetim kurulunun toplantı yerini belirlerken dürüstlük kuralına uygun davranması gerektiği hiçbir neden yokken uzak bir ilde toplantı düzenlenmesi durumunda alınan kararların iptal edilebileceğini savunmaktadır. Aynı görüş için; Kurtulan s. 250. Ancak anasözleşmede genel kurul toplantılarının kooperatif merkezinde yapılacağı öngörülmüş ise toplantı, merkezin bulunduğu yer dışında başka bir yerde ya da inşaatların bulunduğu yerde yapılamaz. Kurtulan, s. 272.

¹⁰⁸ *Arslanlı*, s. 225.

¹⁰⁹ *Aker*, s. 138.

1.3.2.2.1. Toplantı Başkanı

1.3.2.2.1.1. Ortaklar Veya Üst Kuruluş Temsilcileri Arasından Seçilmesi Zorunluluğu

KK md. 45/5 gereğince toplantı başkanının ancak ortaklar veya üst kuruluş temsilcileri arasından seçilebileceğini söylemek mümkündür. Ancak ortak olmayan ya da üst kuruluş temsilcisi bulunmayan kişilerin seçilmesi bu toplantıda alınan kararları hükümsüz kılmaz. Yargıtay’a göre de ortak olmayan kişilerin başkanlık divanına seçilmesinde bir usulsüzlük yoktur ve alınan kararların iptalini gerektirmez¹¹⁰. Bu itibarla, kooperatiflerde toplantı başkanının ortaklar ve üst kuruluş temsilcileri arasından seçilmesine ilişkin hüküm emredici değil düzenleyici bir hükümdür.

1.3.2.2.1.2. Toplantı Başkanının Seçilmesi

1.3.2.2.1.2.1. Anasözleşme İle Belirlenmesi

Anasözleşmede genel kurul toplantılarına kimin başkanlık edeceği ismen belirlenebileceği gibi, sözleşmeden kimin başkanlık edeceğinin belli olması durumunda anasözleşmede belirlenen kişi toplantıya başkanlık eder. Örneğin genel kurulda bulunan en yaşlı kişinin toplantıya başkanlık edeceği yazılı ise genel kurulda bulunan en yaşlı kişi kimse genel kurula o kişi başkanlık eder gibi bir hüküm getirilerek toplantı başkanı anasözleşmede belirlenebilir¹¹¹. Anasözleşmede başkanlık

¹¹⁰ 11 HD. 21.04.1994 T. 1994/6462 E. – 1994/3286 K. “...1163 sayılı Yasanın 53/1 maddesi hükmüne göre genel kurula katılan bir ortağın, genel kurulda alınan karar veya kararların iptalini isteyebilmesi için diğer koşulların yanı sıra ayrıca muhalefetini tutanağa geçirtmesi gerekir. Dava konusu olayda, davacılar 26.04.1992 tarihli genel kurula katıldıkları halde muhalefetini tutanağa geçirtmemişlerdir. Ayrıca davada genel kurulda alınan kararların yokluğu sonucunu doğuracak bir hususun varlığı da kanıtlanmış değildir. Öte yandan ortak olmayan bir kişinin divana seçilmesinde de bir usulsüzlük söz konusu değildir....” (Kazancı); 23. H.D 13.06.2013 T. 2013/1429 E. – 2013/4040 K. “...Başkanlık divanının kooperatif üyeleri arasından seçilmesi kamu düzeni ile ilgili olmadığından bu toplantıda alınan kararların iptali gerekmez....” (Kazancı).

¹¹¹ Aker, s. 139. Azarkan’a göre, anasözleşme ile toplantı başkanı belirlenmişse ve genel kurulda bu başkan bulunuyorsa, başka birinin başkan seçilmesi durumunda genel kurulda alınan kararlar iptal edilebilir. Necat, Azarkan, “Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarını Kim Yönetir?” Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 17-18, s. 26-27-28-29, Y. 2013, s. 81.

edecek kişi belirlenmişse ve bu kişi toplantı salonunda bulunuyorsa genel kurulu aar¹¹².

Genel kurul toplantısına başkanlık edecek kişinin anasözleşme ile belirlenmesi, yanında bazı sakıncaları getirmektedir. Zira toplantı başkanının herhangi bir nedenle değiştirilmek istenmesi durumunda anasözleşme değişikliği gerekeceğinden ve anasözleşmenin değiştirilmesinde KK md. 52/2'ye göre ağırlaştırılmış karar nisabı arandığından, toplantı başkanının seçilememesi gibi sonuçlar doğabilecektir. Toplantı başkanının seçilemediği durumda toplantı başkanı bulunmaksızın genel kurul yapılması halinde alınan kararlar geçersiz olacaktır.

1.3.2.2.1.2.2. Genel Kurul Kararı İle Belirlenmesi

Anasözleşmede toplantıya başkanlık edecek kişi belirlenmemişse, toplantının açılmasının hemen ardından ilk iş olarak başkanlık divanı oluřturulur¹¹³. Başkanlık divanı ortaklar arasından seçilebileceği gibi üst kuruluş temsilcileri arasından da seçilebilir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta kooperatifin bir üst kuruluşa üye bulunuyor olmasıdır. Kooperatif üst kuruluşa üye değilse, kooperatif üst kuruluş temsilcisi her ne şekilde toplantıya katılmış olursa olsun başkanlık divanına seçilemez.

Toplantı başkanının hangi yetersayı ile seçileceğine dair Kooperatifler Kanunu'nda bir hüküm bulunmamaktadır. Konut Yapı Kooperatifleri Örnek Anasözleşmesi md. 34/2'ye göre seçimde en çok oyu alan kişi başkan seçilir. Tek bir adayın bulunması halinde yetersayının ne olacağına ilişkin ise kanunda bir hüküm bulunmamaktadır. Buna göre karar yeter sayısının toplantıya katılanların salt çoğunluğu olduğunu söylemek mümkündür.

Genel kurulun herhangi bir sebeple yarıda kalması halinde bu toplantıdaki başkan devam eden toplantıda da başkanlık yapabilir¹¹⁴. Ayrıca yönetim kurulu üyelerinin başkanlık divanına seçilmesi kanunun amacına aykırılık oluřturur¹¹⁵. Zira genel kurul toplantısının tarafsız bir şekilde yürütölmesi gerekmektedir.

¹¹² Saka, s. 195.

¹¹³ Aker, s. 139.

¹¹⁴ Bingöl, s. 24.

¹¹⁵ Azarkan, s. 81.

1.3.2.2.1.2. Toplantı Başkanın Görevleri

Toplantı başkanı genel kurul toplantısını tarafsızlık ve titizlikle sevk ve idaresinden sorumludur. Başkan, tarafsızlığına gölge düşürecek davranışlardan kaçınmalıdır. Başkan, gündem maddelerinin sırasını değiştiremez, bazı gündem maddelerinin görüşülmemesi yönünde tavsiye ve telkinlerde bulunamaz¹¹⁶.

Azınlığın KK md. 46 gereğince gündeme madde eklenmesi talebinin yönetim kurulu tarafından yerine getirilmemesi halinde toplantı başkanı, talep edilen hususları gündeme alır. (Toplantı Yönetmeliği md. 16/2)

Toplantı başkanı, toplantı tutanağının yazılması ve imzalanmasından sorumludur. Buna göre toplantı başkanı, toplantıda kullanılan olumlu ve olumsuz oyları, alınan kararları varsa muhalefet şerhlerini tutanağa geçirmekle yükümlüdür. (Toplantı Yönetmeliği md. 16/10)

Toplantı tutanağını bakanlık temsilcisi ile birlikte imzalamak da toplantı başkanının görevleri arasındadır. (Toplantı Yönetmeliği md. 16/10)

Son olarak, toplantı başkanının görevi, genel kurulun sonunda imzalamış olduğu toplantı tutanağı ile birlikte diğer genel kurul evraklarını yönetim kuruluna teslim etmekle son bulur¹¹⁷.

1.3.2.2.3. Katip Üyeler ve Görevleri

Başkanlık divanında başkanın yanında yeteri kadar katip üye seçilir. Bu katip üyeler de KK md. 45/5 gereğince ortaklar veya üst kuruluş temsilcileri arasından seçilebilir. Ortak veya üst kuruluş temsilcisi olmayanların başkanlık divanında katiplik yapma yetkisi bulunmamaktadır. Ancak tıpkı divan başkanı seçiminde olduğu gibi katip üyelerin de ortaklar veya üst kuruluş temsilcileri arasından seçilmemesi alınan kararların hükümsüzlüğü sonucunu doğurmaz.

Bu katip üyelerin görevi, toplantı tutanağını tutmak, oyları toplamak tasnif etmek ve saymak, toplantının yürütülmesinde başkana yardımcı olmaktır. Katip üyeler de tıpkı başkan gibi toplantının tarafsız yürütülmesinde dikkatli olmak zorundadır.

¹¹⁶ Çalışkan, Rehber, s. 162.

¹¹⁷ Çalışkan, Rehber, s.164.

1.3.2.3. Toplantı Yetersayısının Mevcut Olması

KK md. 45'e göre *"Toplantı nisabı anasözleşmede gösterilir. Ancak yapı kooperatiflerinin genel kurul toplantılarında ortakların en az 1/4'ünün şahsen veya temsilen hazır bulunmaları şarttır."* Bu hüküm uyarınca kooperatif anasözleşmelerinde toplantı nisabı gösterilir. Yapı kooperatiflerinde ise en az ortakların dörtte biri ile toplanılır¹¹⁸. Yapı kooperatifleri anasözleşmelerinde kanuna aykırı olarak toplantı nisabının daha az olacağı kararlaştırılamaz. Örneğin dörtte bir değil de sekiz de biri ile genel kurul toplantısının yapılabileceğine dair anasözleşme hükmü geçersiz olacaktır.

Yapı kooperatifi dışında kalan kooperatiflerde ise bir alt sınır kanunca belirlenmiş değildir. Ancak KK md. 45/3'te yapı kooperatifleri dışında diğer kooperatiflerde toplantı için bir alt sınır getirilmemiş olması, bu kooperatiflerin genel kurullarında asgari toplantı nisabının aranmadığı anlamına gelir. Bu sebeple kanunda sayılan ve aşağıda açıklayacağımız haller ayrı olmak üzere yapı kooperatifleri dışında diğer kooperatif genel kurulları için asgari toplantı nisabı yoktur. Ancak anasözleşme ile toplantı nisabı belirlemeleri de mümkündür.

Bunun dışında aşağıda açıklayacağımız üzere nitelikli karar yetersayısının arandığı hallerde toplantı yeter sayısı mutlaka bu karar yetersayısını sağlayacak nicelikte olmalıdır.

Son olarak toplantı yetersayısının hesabında temsilen hazır bulunanlar ve mektupla gönderilen oylar da hesaba katılır. *Yiğit*'e göre toplantı yeter sayısının hesabında oydan yoksun pay sahipleri de göz önünde bulundurulur¹¹⁹.

1.3.2.4. Gündemin Görüşülmesi

1.3.2.4.1. Gündeme Bağlılık İlkesi Ve Bu İlkenin İstisnaları

KK md. 46/1'in ilk cümlesi şöyledir; *"Toplantı çağrısına ve ilana gündem yazılır."* Buna göre toplantı çağrısında ve ilanda gündem belirtilmek zorundadır. KK md. 46/3'e göre ise *"Gündemde olmayan hususlar görüşülemez."* Bu iki hüküm birlikte değerlendirildiğinde toplantıdan önce gündemin ilan edilmesi gerektiği ve

¹¹⁸ Aker, s. 165.

¹¹⁹ Yiğit, s. 123.

gündemde ilan edilmeyen hususların kural olarak toplantıda müzakere edilip karara bağlanamayacağını söylemek mümkündür.

Gerçekten de genel kurulda alınacak kararların konusunu ilan edilmiş gündem maddeleri oluşturur. Toplantıya katılmayan pay sahipleri gündemdeki maddelerin kendilerini ilgilendirmedigini düşünerek veya gündemdeki konuları önemli bulmayarak toplantıya katılmamış olabilirler. Bu sebeple kanun koyucu genel kurulda görüşülecek hususların mutlaka gündemde ilan edilmesini öngörmüştür¹²⁰.

1.3.2.4.2. Gündemin İlan Edilmesi

KK md. 46/1 gereğince toplantı çağrısına ve ilana gündem yazılır. Ayrıca KK md. 45/2’de genel kurulun anasözleşmede gösterilen şekilde toplantıya çağrılacağı belirtilmiştir. Anasözleşmede hüküm yoksa KK md. 6/1 gereğince yönetim kurulu veya çağrıyı yapan organ veya kişilerce imzalanacak taahhütlü mektupla veya gazeteye verilecek ilanla köylerde ise yazılı imza karşılığı toplantıya çağrılır. Buna göre gündemin ilanının da çağrının yapılmasına ilişkin kurallar gereğince çağrı ile birlikte yapılacağını söylemek mümkündür.

1.3.2.4.3. Gündemde Bulunması Gerekli Hususlar

KK md. 42/2’de genel kurulun devredemeyeceği görev ve yetkileri sayılmıştır. Bu maddede sayılan hususlar hakkında yalnızca kooperatif genel kurulu karar alabilir. Ancak hangi genel kurul toplantılarında hangi konuların gündemde bulunması gerektiği hakkında Kooperatifler Kanununda bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak bakanlıklarca yayımlanan örnek anasözleşmelerde¹²¹ gündeme bulunması gereken hususlar yazılmıştır. Örneğin, yönetim ve denetim kurulu tarafından verilen raporların okunması, yönetim ve denetim kurulunun ibrası, yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçilmesi, gelecek yılın bütçe ve çalışma programının görüşülmesi, genel kurul gündeminde bulunması gerekli hususlardır.

KK md. 46/1’in ikinci cümlesine göre “*Anasözleşmenin değiştirilmesi bahis konusu ise yapılacak ilanda değiştirilecek maddelerin numaralarının yazılması ile*

¹²⁰ İmregün, s. 317.

¹²¹ Bkz. Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi Anasözleşmesi md. 31; Konut Yapı kooperatifi Örnek Anasözleşmesi md. 8; Tarım Satış Kooperatifi Örnek Anasözleşmesi md. 29.

yetinilir.'' Buna göre eğer gündemde anasözleşmenin değiştirilmesi de bulunuyorsa, değiştirilecek maddelerin tek tek yazılmasına gerek bulunmayıp madde numaralarının yazılması yeterlidir.

Olağanüstü genel kurul toplantılarının gündemini olağanüstü toplantı yapılmasını gerektiren hususlar oluşturur. Yani olağanüstü genel kurul hangi nedenlerle toplanmışsa gündem de bu nedenlerden oluşur. Buna göre yukarıdaki paragrafta saymış olduğumuz hususların, olağanüstü genel kurul toplantılarının gündeminde yer almasına gerek yoktur. Örneğin çok ucuza bir arsanın bulunması halinde bu arsanın alımı için genel kurul kararı alınması gerektiği hallerde, genel kurulun olağanüstü gündemini yalnızca kooperatifin arsa satın alması oluşturur. Ancak toplantının olağanüstü olması halinde dahi gündemin kanun veya anasözleşmede yazıldığı şekilde ilan ve tebliğ edilmesi zorunludur.

1.3.2.4.4. Gündeme Madde Eklenmesi

Kural olarak usulüne göre ilan ve tebliğ edilen gündem maddeleri dışındaki hususlarda genel kurulda müzakere edilip karar alınamaz. Ancak KK md. 46/2 ve 46/3 bu konuda istisna teşkil etmektedir. Her iki fıkra da düzenlediği hukuki durum bakımından benzerdir. Farklı oldukları noktalar ise uygulanacakları zaman ve uygulanabilecekleri konulardır.

Şöyle ki KK md. 46/2 toplantı öncesinde gündeme madde eklemeyi düzenlemektedir. Ayrıca konu bakımından herhangi bir sınırlama yoktur. Kooperatifi ilgilendiren her konu sınırlama olmaksızın şartların sağlanması halinde gündeme eklenebilir.

KK md. 46/3'ün uygulama alanı ise genel kurul toplantısı açıldıktan sonra fakat gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmezden öncedir. Ayrıca aşağıda değineceğimiz üzere sadece kanunda sayılan belli konular bu şekilde gündeme eklenebilir.

İki fıkra arasındaki diğer bir fark ise, KK md. 46/2'de gündeme madde eklenebilmesi için genel kurulda bir karar alınmasına gerek yokken KK md. 46/3'ün uygulanacağı hallerde gündeme madde eklenebilmesi genel kurulda karar alınmasına bağlıdır. Gündeme madde eklenmesi hususunu toplantıdan önce ve toplantı sırasında olmak üzere iki başlık altında inceleyeceğiz.

1.3.2.4.4.1. Toplantıdan Önce Gündeme Madde Eklenmesi

KK md. 46/2'ye göre *“Dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur.”* Bu kanun maddesi lafzından da anlaşılacağı üzere emredici bir hükümdür. Dört ortaktan az olmamak üzere ortakların onda biri genel kurul toplantısından en az yirmi gün önce yönetim kuruluna yazılı olarak gündeme madde eklenmesini talep etmeleri haline yönetim kurulunun veya çağrıyı yapan merciin talep doğrultusunda hareket etmesi gerekir¹²². Bu gündem maddesinin yazılı olarak verilmesi yeterlidir. Ayrıca noterden bildirimde bulunmaya gerek yoktur¹²³.

Toplantı Yönetmeliği md. 16/2'ye göre yönetim kurulunun gündeme madde eklenmesi hususunda usulüne uygun başvuru yapılmasına rağmen, talep edilen hususları gündeme almaması halinde, toplantı başkanlığı tarafından, bu hususlar gündeme alınır.

Gündeme madde eklenmesi konusunda talepte bulunan ortakların genel kurula katılma hakkına sahip olup olmamasının bir önemi bulunmamaktadır. Bu durumda genel kurula katılma hakkı olmayan ortaklar dahi gündeme madde eklenmesini talep etme hakkına sahiptir¹²⁴.

Gündeme madde eklenmesi için ayrıca genel kurulda bir karar alınmasına gerek olmadığı gibi gündeme eklenecek maddeler hususunda bir sınırlama da mevcut değildir.

¹²² Aker, s. 157.

¹²³ 11. H.D 23.01.2001 T. 2001/9006 E.- 2001/395 K. *“...Azınlığın gündeme eklemek istediği maddelerin kooperatifler Kanunu'nun 46/3. maddesinde sınırlı olarak sayılan hususlardan olduğu kuşkusuzdur. Kooperatif yönetimince bu isteğin reddi gerekçesi olarak, azınlık isteğinin ana sözleşme hükmüne uygun şekilde noterlikçe yapılmamış olması gösterilmiştir. Oysa Kooperatifler Kanunu'nun 46/2. Maddesinde bildirimin yazılı olması yeterli görülmektedir. Anasözleşmeye geçirilen bildirimin noterlikçe yapılması şartı geçerlilik koşulu değil olsa olsa ispat şartı olarak değerlendirilebilir. Söz konusu bildirimin davalı kooperatife anılan yasa maddesinde öngörülen şekilde yapıldığı anlaşıldığına göre azınlığın bu isteğinin kabulü gerekirdi. Mahkemece açıklanan bu husus gözden kaçırılarak hüküm tesisi yerinde görülmediğinden kararın bu nedenle davacılar yararına bozulması gerekmiştir...”* (Coşkun s. 645). Ayrıca TTK md. 411/3'e göre *“Çağrı ve gündeme madde konulması istemi noter aracılığıyla yapılır.”* Ancak KK md 46/2'de açıkça talebin yazılı olarak yapılmasının yazılması, bunun dışında bir şekil şartı öngörülmemesi karşısında, TTK md 411/3 'ün uygulanması söz konusu olamaz. Buna göre talebin yazılı olarak yapılmış olması yeterlidir.

¹²⁴ Coşkun, s. 679.

1.3.2.4.4.2. Toplantı Sırasında Gündeme Madde Eklenmesi

KK md. 46/3'ün ikinci cümlesine göre '' *Ancak, kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde, hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması ve kanun, anasözleşme ve iyiniyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarıdan bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır.*'' Bu madde kapsamında genel kurul gündemine madde eklenebilmesinin belli başlı şartları bulunmaktadır.

Bu şartlardan ilki, talebin genel kurul açıldıktan ancak gündem maddelerinin görüşülmesinden önce yapılmasıdır. Gündem maddeleri görüşülmeye başladıktan sonra gündeme madde ekleme teklifinde bulunulması olanaksızdır¹²⁵.

İkinci şart ise, kooperatif ortaklarının en az onda birinin gündeme madde eklenmesi hususunda yazılı talepte bulunmasıdır. Bu usule göre yapılacak talepte en az dört ortak şartı da aranmamaktadır. Bu talebin hangi mercie yapılacağı hususunda kanunda belirlilik yoktur. Ancak genel kurul açıldıktan sonra yapılabileceği göz önünde bulundurulduğunda talebin genel kurul başkanlığına yapılacağını söylemek mümkündür.

Üçüncü şart, yalnızca kanun maddesinde sayılan hususlar hakkında teklifte bulunulabileceğine ilişkindir. Buna göre: hesap tetkik komisyonu seçilmesi, bilanço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması ve kanun, anasözleşme ve iyiniyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi dışındaki konular hakkında genel kurul gündemine madde eklenilmesi teklifinde bulunulamaz¹²⁶.

¹²⁵ Üstün ve Aydın, s. 209.

¹²⁶ 11. H.D. 11.02.1992 T. 1992/5906 E – 1992/1293 K. (Coşkun, s. 682).

Son olarak azınlığın genel kurul gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmezden önce yukarıdaki paragrafta sayılan hususlar hakkında toplantı başkanlığına yazılı talepte bulunması halinde, bu hususların gündeme eklenebilmesi için toplantıya katılan ortakların salt çoğunluğunun olumlu oyu aranır. Bu çoğunluk sağlanamadığı takdirde genel kurul gündemine madde eklenmesi olanaksızdır. Bahsedilen bu usule uyulmadığı, oylama yapılmaksızın yukarıdaki hususlar hakkında karar alındığı veya kanunda sınırlı olarak sayılan hususlar dışında gündeme madde eklendiği durumlarda alınan bu kararlar iptal edilebilir¹²⁷.

1.3.2.5. Oylamaya Geçilmesi

1.3.2.5.1. Ön Açıklamalar

KK md. 48'e göre *“Genel kurulda her ortak yalnız bir oya sahiptir.”* Buna göre ne kadar paya sahip olursa olsun kooperatiflerde her ortak bir oya sahip olacaktır. Eşitlik ilkesi gereğince bir ortağa birden fazla oy hakkı verilemez ya da bazı oylara ayrıcalık tanınmaz¹²⁸. Kooperatiflerde oy hakkında eşitlik mutlak bir eşitliktir¹²⁹.

1.3.2.5.2. Oylama Usulü

Kooperatifler kanununda oyalamanın nasıl yapılacağı hakkında bir hüküm bulunmamaktadır. Buna göre kooperatif anasözleşmesinde oylamanın nasıl yapılacağı hakkında serbestçe hüküm getirilebilir¹³⁰. Örneğin, Konut Yapı

¹²⁷ 11. H.D 23.05.2005 T. 2004/9005 E. – 2005/5415 K. *“...İptali istenen genel kurulun 12 ve 13. Maddelerinde gündem dışı olarak denetim kurulu seçimi yapılmış, tahmini bütçe onaylanıp aidat belirlenmiştir. Bu maddede davacılar Gülery Y..., Ali Y... ,Ayış T... ve Cemalettin O... usulüne uygun muhalif kalmıştır. Kooperatifler Kanununun 46. maddesi hükmü uyarınca kural olarak gündemde olmayan konular görüşülemez. Anılan yasanın 46/3'üncü madde hükmüne göre, gündemde olmayan konular, kooperatife ortak olanların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunması ve genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınabilir. Bu itibarla, yukarıda açıklanan kararların gündeme alınma usulü 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 46/3'üncü maddesine aykırıdır. Bu itibarla Mahkemece genel kurulda alınan gündem dışı kararların iptaline karar vermek gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi de doğru görülmemiştir...”* (Coşkun s. 682).

¹²⁸ Özge Örnek, **Yargıtay Kararları Işığında Kooperatif Ortaklarının Hakları, Yükümlülükleri ve Sorumlulukları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran, 2020 s. 67.

¹²⁹ Örnek, Haklar, s. 67.

¹³⁰ Yüzgeç, s. 88.

Kooperatifleri Anasözleşmesi md. 35'e göre *"Oylamalar el kaldırmak suretiyle yapılır. Ancak genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kararı halinde gizli oya başvurulur."*¹³¹ Tarım Satış Kooperatifi Anasözleşmesi md. 33'e göre ise *"Kooperatifin genel kurul toplantılarında divan heyeti ve denetçinin seçimi için açık oylama, yönetim kurulu ve kooperatif temsilcileri için yapılacak seçimlerde ise gizli oy açık tasnif usulü uygulanır."*

Anasözleşmede de bu yönde bir hüküm yoksa genel kurul oylamanın nasıl yapılacağını, genel kurul sırasında belirleyebilir veya oylama yöntemini seçmek toplantı başkanına bırakılabilir¹³². Oylamaya geçilmeden önce toplantı başkanlığı tarafından oylamanın hangi usulde yapılacağı genel kurulun oylamasına da sunulabilir. Bu şekilde alınan kararlar usule ilişkin olduğundan yani uygulandıktan sonra etkisi tükenen kararlar olduğundan iptal edilemezler¹³³.

KK md 48/2'ye göre *"Esnaf ve sanatkârlar, kredi ve kefalet kooperatifleri hariç olmak üzere, ortak sayısı 500'den fazla olan kooperatiflerin ve üst kuruluşlarının genel kurul toplantılarındaki yönetim ve denetim kurulu belirleme seçimleri, gizli oy açık tasnif esasına göre yapılır."* Buna göre esnaf ve sanatkarlar, kredi ve kefalet kooperatifleri hariç beş yüzden fazla ortağı olan kooperatiflerde oylama gizli oy açık tasnif hükümlerine göre yapılır. Örneğin el kaldırmak veya sözlü şekilde ya da herkesin verilen oyları görebileceği şekilde oylama yapılması mümkün değildir. Anasözleşmeye de bu yönde bir hüküm konulamaz (KK md. 48/2 son cümle). Bir görüşe göre¹³⁴, ortak sayısı 500'den fazla olan kooperatiflerde, gizli oy açık tasnif prosedürü uygulanmadan alınan kararlar yokluk yaptırımına tabi olacaktır. Kanımızca bu şekilde alınmayan kararların yaptırımı yokluk değil iptal edilebilirliktir. Zira kararın yok hükmünde olması için kurucu unsurdan yani irade beyanından yoksun olması gerekir. Yetersayılarla toplanıp alınmış bir karar varsa yani irade beyanı meydana gelmişse sırf alınış şeklindeki eksiklik yokluğa değil ileriki bölümlerde açıklanacağı üzere butlana yol açar.

¹³¹ Benzer hüküm için bkz. Esnaf ve Sanatkarlar, Kredi ve Kefalet Kooperatifi Anasözleşmesi md. 35; Karayolu Yük Taşıma Kooperatifi Anasözleşmesi md. 35.

¹³² Yüzgeç, s. 88.

¹³³ Moroğlu, s. 212.

¹³⁴ Adıgüzel ve Demirdelen, s. 221.

1.3.2.5.3. Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma

1.3.2.5.3.1. Genel Olarak

Kooperatif genel kuruluna bir ortak bizzat katılabileceği gibi kendisini bir temsilci aracılığı ile de genel kurulda temsil ettirebilir. Genel kurula katılma hakkı ortakların vazgeçilmez ortaksal haklarından biridir. Katılma hakkı, temsilci vasıtası ile katılmayı ve hem temsil etmeyi hem de temsil edilmeyi kapsar¹³⁵.

1.3.2.5.3.2. Temsilci Olabilecekler

Kooperatifler kanununa göre bir ortak ancak diğer bir ortak tarafından ya da eş veya birinci derecede akrabalar tarafından temsil edilebilir. Bunun dışında vekalet verdiği bir üçüncü şahıs ya da avukatı tarafından temsil edilme mümkün değildir¹³⁶.

1.3.2.5.3.2.1. Ortaklar

KK md. 49/1'e göre; '*Anasözleşmede açıklama bulunduğu takdirde, bir ortak yazı ile izin vermek suretiyle genel kurul toplantısında oyunu ancak başka bir ortağa kullanırabilir.*' Bu hükme göre genel kurulda temsilen oy kullanılabilmesi için bazı şartlar aranmaktadır. Öncelikle anasözleşmede temsilen oy kullanılabilmesi yönünde hüküm bulunmalıdır. Temsil yetkisi verilecek kişi kooperatif ortağı olmalıdır.

Temsilci, temsil edene ait oyu kullanabilmesi için temsil edilenin vermiş olduğu yetki belgesini genel kurul başkanlığına sunmak zorundadır. Temsil belgesinde hangi hususların yazılması gerektiğine ilişkin Toplantı Yönetmeliği md.15'te hüküm bulunmaktadır. Buna göre temsil edene verilecek temsil belgesinde, *"Temsil yetkisi veren ortağın adı, soyadı ve imzası, temsilcinin adı ve soyadı, temsilci ortaklık sıfatına haiz değilse; ortağın birinci derece kan ve kayın hısmı (ortağın eşi, annesi, babası, çocuğu gibi) olduğuna dair bilgi, temsil belgesinin ait olduğu genel kurul bilgileri ve temsil yetkisinin kapsamı yer alır."*

¹³⁵ Özmen, s. 86.

¹³⁶ 11. HD., 25.09.2006 T., 2005/8627 E., 2006/9913 K. sayılı kararı: *"...Mahkemece toplanılan kanıtlara dayanılarak, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ile ana sözleşmenin 24. maddesinin kooperatif ortağı olmayan bir avukatın temsilci sıfatıyla genel kurul toplantılarına katılmasına imkân verilmediği gerekçesiyle, davanın reddine dair verilen karar yasayla uyarlıdır..."* (Kazancı).

Temsile ilişkin yetki belgesinin yazılı ve yukarıdaki paragrafta belirtilen hususları içeriyor olması geçerliliği için yeterlidir. Bunun dışında temsil belgesinin noterce düzenlenmesine veya onaylanması zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak ileride temsil belgesinin sahteliği ile ilgili sorunlarla karşılaşılması için temsil belgesinin noter aracılığı ile verilmesi daha sağlıklı olacaktır.

Elektronik genel kurul için verilecek yetki belgelerinin EGKS üzerinden temsilcinin bildirilmesi yeterlidir. Temsilci bu bildirimle birlikte genel kurula elektronik ortamdan katılabileceği gibi, fiziki olarak da katılabilir. Elektronik olarak bildirim yapılmışsa ayrı olarak yazılı temsil belgesinin verilmesine gerek yoktur. (Elektronik Genel Kurul Yönetmeliği md.7).

KK md 49/2'ye göre *“Üye sayısı 1000'in üzerinde olan kooperatiflerde anasözleşme ile her ortağın en çok 9 olmak üzere birden fazla ortağı temsil edeceği öngörülebilir.”* Bu şekilde bir ortağın birden fazla ortağı temsil edebilmesi için bazı şartlar aranmaktadır. Buna göre;

Kooperatifin üye sayısı binin üzerinde olmalıdır. Kooperatifin ortak sayısı binin altında ise anasözleşmede bir ortağın birden fazla ortağı temsil edebilmesi mümkün değildir.

Anasözleşmede bir ortağın birden fazla ortağı temsil edebileceğine dair hüküm bulunmalıdır. Burada bahsedilen anasözleşmede hüküm bulunmasına dair ifadeden anlaşılması gereken, bir ortağın birden fazla ortağı temsil edebileceğine dair özel hükümdür. Yoksa salt olarak bir ortağın oyunu temsilen kullanabileceğine dair hüküm yeterli değildir. Anasözleşmedeki hüküm açıkça en fazla dokuz olmak üzere bir ortağın kaç ortağı temsil edebileceği yazılmalıdır. Örneğin; *“Bir ortak genel kurulda en fazla beş ortağı temsilen oy kullanabilir.”* şeklinde anasözleşmeye koyulacak bir hüküm yeterlidir.

Ortakların en fazla dokuz ortağı temsil edebileceği düzenlenmişken ortak olmayanların birden fazla ortağı temsil edip edemeyecekleri düzenlenmemiştir. *Çalışkan*'a göre kanunun amacı göz önünde bulundurulduğunda ortak olmayan temsilciler de (ortağın, eş ve birinci derecede yakınları yahut kanuni temsilciler) en fazla dokuz ortağı temsilen oy kullanabileceklerdir¹³⁷. Ortak sayının binin altında olduğu kooperatiflerde eş ve birinci derece yakınların kaç ortağı temsil edebileceğine

¹³⁷ Çalışkan, Katılma Ve Oy Hakkı, s. 138.

dair bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak kanımızca, kanunun amacı da göz önünde bulundurularak, ortak sayısının binin altında olduğu kooperatiflerde, birinci derece akrabalar veya eş en fazla bir ortağı temsil edebilecektir. Yani bu tür genel kurulda bir kişinin hem eşini hem de babasını temsil etmesi mümkün değildir.

1.3.2.5.3.2.2. Eş Ve Birinci Derece Akrabalar

KK md. 49/2'nin son cümlesine göre *"Eş ve birinci derecede akrabalar için temsilde ortaklık şartı aranmaz."* Bu hüküm uyarınca, kooperatif ortağının eşi, çocukları ve anne babası ortağı temsilen genel kurulda oy kullanabilir. Öncelikle eş birinci derecede akrabanın ne anlama geldiğinin açıklanması gerekmektedir. TMK md. 17'ye göre *"(1) Kan hısımlığının derecesi, hısımları birbirine bağlayan doğum sayısı ile belli olur. (2) Biri diğerinden gelen kişiler arasında üstsoy – altsoy hısımlığı; biri diğerinden gelmeyip de ortak bir kökten gelen kişiler arasında yan son hısımlığı vardır."* Yine TMK md. 18'e göre *"Eşlerden biri ile diğer eşin kan hısımları, aynı tür ve dereceden kayın hısımları olur."* TMK md. 17 ve 18'de iki tür hısımlık yani akrabalık düzenlenmiştir. Ortak bir kökten gelen kişiler arasında kan hısımlığı, evlenme ile oluşan akrabalığa ise kayın hısımlığı oluşmaktadır. Kan hısımlığının derecesini belirleyen şey doğum sayısıdır. Örneğin anne ile çocuk arasında tek bir doğum olduğu için birinci derecede kan hısımlığı meydana gelir, diğer yandan kardeşler arasında ise kişinin kendi doğumu ve kardeşinin doğumu toplamda iki doğum yapacağı için, kardeşin kardeşe yakınlığı ikinci derece kan hısımlığını meydana getirir. Kişinin evlenmesiyle birlikte eşinin hısımları ile kendisi arasında eşi ile aynı dereceden kayın hısımlığı kurulur. Buna göre eşinin anne ve babası ile birinci derecede kayın hısımları olurken eşinin kardeşi ile ikinci derece kayın hısımları olacaktır¹³⁸. Kanunda birinci derece akrabadan bahsederken kan veya kayın hısımları ayrımı yapılmamıştır. Buna göre birinci derece yakınların kişinin anne, baba, kayın ana ve kayın baba olduğu, bu kişilerin ortağı kooperatife temsil edebileceği söylenebilir.

Kanunda bahsedilen eş, TMK anlamında eştir. Eğer kişiler arasında resmi nikah yoksa kanunen evli olmayacakları için birbirlerinin eşi de sayılmayacaklardır.

¹³⁸ Akipek ve diğerleri, s. 225.

Buna göre örneğin dini nikahlı eşin ortağı genel kurulda temsil hakkı bulunmamaktadır.

Eş ve birinci derecede yakınların kooperatif ortağını temsilen oy kullanabilmesi için kooperatif ortağı olma zorunluluğu yoktur. “Ayrıca bu konuda anasözleşmede, eş ve birinci derecede yakınların temsilen oy kullanabileceğine dair bir hüküm bulunması zorunlu değildir. Daha da önemlisi anasözleşmede eş ve birinci derecede yakınların temsilen oy veremeyeceğine ya da oy vermek için kooperatif ortağı olmaları gerektiğine dair hükümlere dahi yer verilemez.

1.3.2.5.3.2.3. Ortakların Kanuni Temsilcileri

Kanuni temsilcilerin de ortağı temsilen genel kurula katılabileceğini önceki kısımlarda açıklamıştık¹³⁹. Genel kurula katılma hakkının, oy hakkını da kapsadığı düşünüldüğünde, kanuni temsilcilerin ortağı temsilen genel kurulda oy kullanabileceğini söylemek mümkündür.

1.3.2.5.3.3. Organ Seçimlerinde Temsil

KK md. 48/2’ye göre “*Kooperatiflerin organ seçimlerinde her ortak, en fazla bir ortağı temsilen oy kullanabilir.*” Bu hükme göre ortak sayısı binin üzerinde olan kooperatiflerde anasözleşmede bir ortağın birden fazla ortağı temsilen oy kullanabileceğine dair hüküm bulunsaydı bile kooperatiflerin organ seçimlerinde en fazla bir ortağı temsilen oy kullanabilir. Bu hükmün amacı, organ seçimlerinde bir grubun tek bir oyla birden fazla oy almasının önünde geçilmesidir.

Organ seçimlerinden kastedilen yönetim kurulu ve denetim kuruludur. Buna göre genel kurul gündeminde yönetim kurulu ve denetim kurulu seçimleri varsa, bu hususta yapılan oylamalarda bir ortak ancak diğer bir ortak tarafından ya da eş veya birinci derecede yakını tarafından temsil edilebilir.

Organ seçimleri dışındaki gündem maddelerine ilişkin oylamalarda ise yukarıda açıklanan şartlar var ise birden fazla ortağı temsilen oy kullanmak geçerlidir.

¹³⁹ Bkz. s. 28.

1.3.2.5.3.4. Temsilcinin Talimata Uygun Oy Verme Yükümlülüğü

Temsilen oy kullanmada kendini temsil ettiren ile temsilci arasında bir vekalet ilişkisi kurulmuş olur. Buna göre vekil yani temsil eden kendisine verilen temsil yetkisini talimata uygun kullanmak durumundadır. Ancak bu durum sadece iç ilişkide geçerlidir. Temsilci talimata aykırı olarak oy kullanmışsa bu durum kooperatife karşı ileri sürülemez¹⁴⁰. Ancak talimata aykırı olarak oy kullanan temsilci temsil edene karşı sorumlu olur. Zarar doğmuşsa bu zarar için temsilcinin sorumluluğuna gidilebilir.

1.3.2.5.4. Oydan Yoksunluk

KK md 50'de oydan yoksunluk halleri sayılmıştır. Buna göre kooperatif işlerinin görülmesine herhangi bir suretle katılmış olanlar yönetim kurulunun ibrasına ilişkin görüşmelerde oy kullanamaz. İkinci olarak ortaklar kendisi veya karı ve kocası yahut anne baba ve çocukları ile kooperatif arasındaki şahsi iş ve davaya ilişkin olan görüşmelerde oy kullanamazlar. Oydan yoksunluk hali sadece oy kullanma anını kapsar onun dışında bu sayılan kişiler genel kurula katılabilir. Müzakerelerde söz alabilirler¹⁴¹.

Oy hakkından yoksunluğun temelinde yatan sebep, pay sahibi ile ortaklık karşı karşıya geldiğinde ortağın kendi çıkarlarını korumak isteyeceği düşüncesidir¹⁴². İbrada oydan yoksunluğun temelinde yatan sebep ise, ibranın güven açıklaması anlamına gelmesi ve kişinin kendi kendine güven açıklaması yapamayacağı düşüncesidir¹⁴³.

1.3.2.5.4.1. Yönetim Kurulunun İbrasında

KK md. 50/1'e göre "Kooperatif işlerinin görülmesine herhangi bir suretle katılmış olanlar yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamaz." Bu hüküm uyarınca oydan yoksunluk hali için iki şart öngörülmüştür. Birincisi

¹⁴⁰ Moroğlu, Oy Sözleşmeleri, s. 94. Yazara göre talimata aykırı olarak oy kullanılması durumunda tazminat hakkı doğar.

¹⁴¹ Ömer Teoman, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1983, s. 173.

¹⁴² Teoman, Oy Hakkı, s. 87.

¹⁴³ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 124.

kooperatif işlerinin görülmesine katılma, ikincisi oylamanın yönetim kurulunun ibrasına ait olmasıdır.

KK md. 50'de kooperatif işlerinin görülmesine katılmış olanlardan bahsedilmektedir. Bu kişilerin başında yönetim kurulu üyeleri gelmektedir¹⁴⁴. Bunun dışında kooperatif işlerinin görülmesine herhangi bir surette katılan kişiler de yönetim kurulunun ibrasında oy kullanamazlar. *Teoman*'a göre şirket işlerinin görülmesine katılmaktan kasıt, yönetim işleridir. İşçilerin veya bağlı çalışan memurlar yönetim kurulunun ibrasında oy kullanabilirler. Oydan yoksunluk hallerinin dar yorumlanması gerekir¹⁴⁵. *Kurtulan*'a¹⁴⁶ göre ise aynı zamanda kooperatif ortağı olan, müdür, personel, işçi, muhasebeci gibi kişiler de oy hakkında yoksundur.

Kanımızca ikinci görüş kanuna daha uygundur. Zira KK md. 50'de kooperatif işlerine "herhangi bir surette" katılmaktan bahsedilmektedir. Herhangi bir surette katılmak kanun maddesinin geniş yorumlanması gerektiği anlamına gelir. İster yönetim isterse hizmet işi olsun kooperatif işlerinin görülmesine katılanlar yönetim kurulunun ibrasında oy kullanamayacağı kanaatindeyiz.

Bu hususta karşımıza çıkan diğer sorun oydan yoksun olanlar başkalarının oyunu temsilen kullanıp kullanamayacağıdır. Örneğin yönetim kurulu üyesi ibra oylaması sırasında kendine ait oyu kullanamazken diğer bir ortağın oyunu temsilen oy kullanması mümkün müdür? Doktrinde bir görüş, bir kişinin oy hakkında yoksun olması durumunda başkasının oyunu temsilen kullanılmasının mümkün olmadığını, aksi halde tarafsızlığın sağlanamayacağını savunmaktadır¹⁴⁷. Diğer bir görüşe göre ise oy hakkında yoksun olan kişiler başkasının oyunu temsilen

¹⁴⁴ İbra ve bilançonun onaylanması gündemde ayrı gösterilmişse, ibra oylamasında oydan yoksun olan kişiler bilançonun onaylanmasında oydan yoksun değildir. (Kurtulan, s. 314).

¹⁴⁵ *Teoman*, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 131. Aynı yönde; *Aker*, s. 192. Yazara göre istisnaların dar yorumlanması ilkesi gereğince bağlı çalışan kişilerin oy hakkında yoksun olmaması gerekmektedir. Ancak bu görüş yerinde değildir. Oy hakkında yoksunluğun istisnai bir durum olduğu doğrudur. Ancak kanunun lafzı, yazarın belirttiği kadar dar yorumlanmaya müsait değildir. Zira kanunda "herhangi bir şekilde" kooperatif işlerinin görülmesine katılmaktan bahsedilmektedir. Bu maddeden anlaşılması gereken kooperatif işlerine ne derecede ve sıfatla katılmış bulunursa bulunsun yönetim kurulunun ibrasında oydan yoksun olması gerektiğidir. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki yönetim kuruluna bağlı olarak çalışan işçi veya memurun bu yönetim kurulu ibrasında oyunu objektif olarak kullanması da şüphelidir. Uygulamada sıklıkla görülen durumlardan biri de yönetim değiştiğinde bu yönetime bağlı çalışan kişilerin de değişmesidir.

¹⁴⁶ *Kurtulan*, s. 313. Benzer görüş için, *Örnek*, Haklar, s. 69.

¹⁴⁷ *İmregün*, s. 327.

kullanabilir¹⁴⁸. Yargıtay, ikinci görüşe uygun kararlar vermektedir. Yüksek Mahkeme bir kararında yönetim kurulu üyelerinin kendi ibralarında oy kullanamaz ise de temsilen başkalarına ait oyu kullanabileceğine hükmetmiştir¹⁴⁹.

Bizce de bu soruya olumlu yanıt vermek mümkündür. Zira TTK md. 436'ya göre “*Şirket yönetim kurulu üyeleriyle yönetimde görevli imza yetkisini haiz kişiler, yönetim kurulunun ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendine ait paylardan doğan haklarını kullanamaz.*” Maddede açıkça ortağın kendine ait paylardan doğan oy hakkını kullanamayacağı belirtilmiştir. Hükmün mefhum-u muhalifinden başkasına ait paylardan doğan oy hakkını kullanabileceği sonucunu çıkarmak mümkündür. Kaldı ki ortak, gündemde ibra veya bilançonun onaylanmasına dair madde olmasına rağmen yönetim kurulu üyesi ortağa temsil yetkisi vermişse, bu durum aralarında bir güven ilişkisi olduğu ve zaten kendisini ibra etmek istediği şeklinde anlaşılabilir. Bu sebeple yönetim kurulu üyesi kendi ibrasında başkasının oyunu temsilen kullanabileceği söylenebilir. Aksini kabul etmek temsil yetkisinin kısıtlanması anlamına gelir¹⁵⁰.

Son olarak oy hakkından mahrum olan kişiler oy haklarını başka bir ortak aracılığı ile de kullanamazlar. Örneğin diğer bir ortağa temsil yetkisi vererek oy hakkından yoksunluğa ilişkin hükmü dolanamazlar¹⁵¹.

¹⁴⁸ Teoman, Oy Hakkından Yoksunluk, s. 172. Yazara göre, temsilcinin oy kullanabilmesinin en önemli sebebi kanunlarımızda bu hususu yasaklayan bir hükmün olmamasıdır. Aynı görüşte; Kurtulan, s. 314; Tekinalp/(Poroy/Çamoğlu) s. 984; İsmail Kırca, “**Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu**”, Ankara Üniversitesi Hukuk fakültesi Dergisi C. 53 S. 1 Y. 2004, s. 71. Yazara göre ibra oylamasında ortağın, yönetim kurulu üyesine yetki vermesi bu kişiye güvendiğini ve ibra etmek istediğinin göstergesidir. Diğer yandan ortağın kullanmış olduğu oy kendine ait değil vekalet veren ortağa ait oydur.

¹⁴⁹ 11. H.D. 27.01.2006 T. 2005/134 E. – 2006/615 K. “...1163 sayılı Yasa'nın 50'nci maddesi kooperatif işlerine herhangi bir surette katılmış olanların yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamayacağı hükmünü haiz bulunmakta olup, Komiserler Yönetmeliğinin 21/b maddesinde ise yönetim kurulu üyelerinin başka pay sahiplerinin oylarının ibrada kullanabilecekleri hususu düzenlenmiştir. Dairemizin emsal nitelikteki 31.03.1994 T. 1994/5684 E. – 1994/2511 K. sayılı kararında da belirtildiği üzere yönetim kurulu üyeleri kendi ibralarında oy kullanamaz ise de temsilen başkalarına ait oyları kullanabilirler...” (Coşkun, s. 709).

¹⁵⁰ Fatih Bilgili, **Anonim Şirket Genel Kurulunda Yönetim Kurulu Hakkında İbra Kararı Alınmasında Yönetim Kurulu Üyelerinin Veya Diğer Yöneticilerin Vekaleten Oy Kullanabilmeleri**, E-Akademi Dergisi S. 27, Y. 2004, s. 6. Yazara göre; bilanço ve faaliyet raporunu gördükten sonra yine de yönetim kurulu üyelerinden birine temsilen oy kullanma hakkı verilmesi güven ilişkisinin bir sonucudur.

¹⁵¹ Çevik, s. 500.

1.3.2.5.4.2. Şahsi Bir İşin Veya Davanın Görülmesinde

KK md. 50/2'ye göre “Ortaklardan hiçbiri kendisi veya karı ve kocası yahut usul ve fîruu ile kooperatif arasında şahsi bir işe veya davaya dair olan görüşmelerde oy hakkını kullanamaz.” Buna göre ortaklar, kendisi karı veya kocası ile her ne derecede olsun alt soyu (çocuk, torun, torunun çocuğu vs.) üst soyu (anne, baba büyük anne büyük baba ve bunların anne babası vs) ile kooperatif arasındaki şahsi bir işe veya davaya ilişkin görüşmelerde oy kullanamayacaktır. Ancak bunlar dışında kalan alt soy üstsoy ilişkisi bulunmayan kişilerle kooperatif arasında olan iş ve davalarda oy hakkından yoksunluk söz konusu değildir¹⁵².

Kooperatif ile şahsi iş deyiminden bir tarafın kooperatif olduğu sözleşme, haksız fiil gibi borç doğuran işler anlaşılmalıdır. Örneğin inşaat için malzeme tedarik edecek olan firmanın sahibi ortağın eşi veya maddede sayılan yakınlarından biri ise bu hususa ilişkin görüşmelerde ilgili ortak oy hakkından yoksun olacaktır. Diğer yandan dava deyiminden sadece mahkemede görülen davalar anlaşılmalıdır. İcra dairelerinde takip edilen ilamlı veya ilamsız icralar ile tahkim veya hakem heyetlerinde görülen işlerle ilgili de ortağın oy hakkından yoksun olacağı kanaatindeyiz¹⁵³. Zira buradaki hükmün getiriliş amacı kişinin kooperatif ile kendisi veya yakınları karşı karşıya geldiğinde kendinin veya yakınlarının çıkarını gözeteceğinin kabul edilmesidir. Bu sebeple yoksunluğu sadece davalarla sınırlandırmak, diğer her türlü çıkar çatışmasının olduğu hukuki yollarda bu yoksunluğun olmadığını kabul etmek kanunun özüne aykırılık oluşturur.

Ortaklıktan çıkartılması genel kurul kararına bağlı olan ortaklar bu genel kurulda çıkarılma önerisine karşı oy kullanamazlar¹⁵⁴.

1.3.2.5. Toplantının Ertelenmesi

KK'da toplantının ertelenmesi ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak genel kurul yapılabilmesi için gerekli şartların sağlanamadığı durumlarda, örneğin toplantı yetersayısının bulunmadığı, çağrıya ilişkin usullere uyulmadığı, ortaklar listesinin usule uygun hazırlanmadığı hallerde, toplantı ertelenerek başka bir güne

¹⁵² Kurtulan, s. 315.

¹⁵³ Aker, s. 195.

¹⁵⁴ Çalışkan, Katılma ve Oy Hakkı, s. 140.

bırakılabilir. Bu durumda ilk toplantı hiç yapılmamış sayılır ve ertelenen toplantıya ilişkin ayrıca çağrı yapılır¹⁵⁵.

Ayrıca KK md. 98 yollaması ile TTK md. 420’de genel kurul toplantısının hangi hallerde ertelenebileceği gösterilmiştir¹⁵⁶. Buna göre “*Finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular sermayenin onda birine, halka açık şirketlerde yirmide birine sahip pay sahiplerinin istemi üzerine, genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonra bırakılır. Erteleme 414. maddenin birinci fıkrasında yazılı olduğu şekilde pay sahiplerine ilanla bildirilir ve internet sitesinde yayımlanır. İzleyen toplantı için genel kurul, kanunda öngörülen usule uyularak toplantıya çağrılır. (2) Azınlığın istemiyle bir defa ertelendikten sonra finansal tabloların müzakeresinin tekrar geri bırakılmasının istenebilmesi, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında, ilgililer tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması şarttır.*”

Buna göre ertelemenin yapılabilmesi için talebin onda bir ortak tarafından toplantı başkanlığına iletilmesi yeterlidir. Ertelemenin gerçekleşmesi için oylama yapıp karar alınmasına gerek bulunmamaktadır.

Erteleme kararı alınıp duyurulduktan sonra finansal tablolar ve buna bağlı konular dışında toplantıya devam edilip karar alınabileceği Yargıtay tarafından kabul edilmektedir¹⁵⁷. Çevik’e göre erteleme kararı alındıktan sonra görüşmelere devam edilmemesi sakın karar alınması açısından daha uygun olacaktır¹⁵⁸.

Ertelenmiş genel kurul kararından bir ay sonra toplanacak genel kurul için de ayrıca çağrı ve ilan yapılması şarttır. Bu çağrının toplantıya çağırmaya yetkili kişi

¹⁵⁵ Bingöl, s. 35.

¹⁵⁶ Hüseyin Gündüz, **1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu Uyarınca Kooperatif Genel Kurul Kararlarının İptali**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2020, s. 33. Üstün ve Aydın’a göre toplantının ertelenmesi ile ilgili TTK md. 420 hükmünün kooperatiflerde uygulanma imkanı bulunmamaktadır. Üstün/Aydın, s. 197.

¹⁵⁷ 11. HD. 24.04.1989 T. 1988/5363 E. - 1989/2498 K “...Şirket genel kurulunu toplantıya çağrı ve görüşülmesi istenen konuların gündeme konulması bakımından, azınlığa mahkemece izin verilebilir. Gündemi belirlenen genel kurul toplantısının, azınlığın isteği üzerine sadece bilançonun onanması hakkındaki görüşmenin (müzakerenin) bir ay sonra bırakılması olanaklıdır...” (Bingöl, s. 37).

¹⁵⁸ Çevik, s. 494.

veya organlarca yapılması gerekmektedir. İlanın yapılmaması halinde usulüne uygun olarak toplanmış bir genel kuruldan söz edilemeyecektir¹⁵⁹.

1.3.3. Kararların Alınması

1.3.3.1. Genel Kurul Kararları Ve Genel Kurul Kararlarının Niteliği

Genel kurul kararı, usulüne uygun olarak toplanmış bir genel kurulun açıklamış olduğu irade beyanıdır. *Moroğlu*'na göre genel kurul kararı "Genel kurul olarak toplanan pay sahipleri ve/veya temsilcilerinin oyları ile meydana gelen, kural olarak ortaklık içi ilişkide istisnaen de dış ilişkide hukuki sonuç sağlama amacına yönelik olan ortaklık irade beyanıdır."¹⁶⁰ Genel kurul kararının irade beyanı olması nedeniyle bir hukuki işlem olduğu söylenebilir¹⁶¹.

Hukuki işlem olan genel kurul kararlarının tek taraflı hukuki işlem mi yoksa çok taraflı hukuki işlem mi olduğu tartışmalıdır. Bir görüşe¹⁶² göre genel kurul kararları tek taraflı hukuki işlemler iken bazı yazarlara göre ise çok taraflı hukuki işlemdir¹⁶³. Çok taraflı hukuki işlem olduğunu savunan görüşün gerekçesi, genel kurul kararının alınış şeklidir. Yani usulüne uygun olarak toplanmış genel kurulda ortakların iradelerinin birleşmesi sonucu meydana gelen irade açıklamasının genel

¹⁵⁹ 11. H.D 02.12.1999 T. 1999/5453 E. – 1999/9909 K. "...Divan başkanı, genel kurulu ertelerken bir ay sonraya bırakılan toplantının gününü tayin edemez. Genel kurul ertelendikten sonra yönetim kurulu en az bir veya genel kurulca azlığın izni ile bir süre öngörülmüş ise bu süreyi göz önüne alarak genel kurulu toplantıya çağırır. Kanunun öngördüğü biçimde çağrı merasimi ve süreye uyulmaksızın yapılmış bir toplantının hukuken geçerli bir genel kurul toplantısı niteliğinde olup olmadığının üzerinde durmak gerekir. Doktrinde de değinildiği gibi, "bir genel kurul karardan söz edilebilmesi için öncelikle iki ana unsur gerekir. Bunlardan ilki, genel kurul niteliğinde bir kurul, ikincisi ise bu kurulu oluşturan pay sahiplerinin bir kararı. Böylece toplanan pay sahipleri değilse, pay sahipleri TK.nun emrettiği şekil ve usulde toplanmamışlarsa ve karar almamışlarsa bir genel kurul kararının varlığından söz edilemez" Bkz. Poray/Tekinal/Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku İst. 1995 s.364. Yukarıda belirtilen görüşler ve Dairemizin bu yönde yerleşik içtihatlarının ışığında dava konusu olaya dönülürse, davalı kooperatifin 4.7.1998 tarihli erteleme genel kurul toplantısı şekil ve usul açısından gerekli çağrı yapılmadan yasanın emredici hükümlerine aykırı olarak yapıldığından, yasal niteliğe bürünmemiş fiili bir toplantı niteliğinde olup, yok hükmündedir..." (Kazancı).

¹⁶⁰ Erdoğan Moroğlu, *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, On İki Levha Yayınları Güncellenmiş ve Genişletilmiş Sekizinci Baskı, İstanbul, 2017, s.11.

¹⁶¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 11; Pulaşlı, Temel Esaslar, s. 234.

¹⁶² Mehmet Cemil Türk, *Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali*, Adalet Yayınevi, Ankara 2019 s. 42; Saka, s. 54. Saka'ya göre genel kurul kararları çok katımlı ancak tek taraflı hukuki işlemlerdir.

¹⁶³ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2013 s. 166; Pulaşlı, s. 234; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 13.

kurul kararını oluşturmasıdır. Tek taraflı hukuki işlem olduğu yönündeki görüş ise genel kurul kararının tüzel kişinin iradesini yansıtmasını esas alır.

Kanımızca genel kurul kararı tüzel kişinin yani kooperatifin iradesini yansıtmayı nedeniyle tek taraflı hukuki işlemdir. Zira genel kurul kararı her ne kadar ortakların vermiş oldukları oylarla meydana gelse de meydana gelen karar kooperatif tüzel kişiliğinin iradesidir¹⁶⁴. Kararın alınmasında birden fazla irade beyanı etkili olsa da karar tek bir kişiye yani kooperatif tüzel kişiliğine aittir. Bu sebeple genel kurul kararlarının tek taraflı hukuki işlem olduğunu söylemek mümkündür.

1.3.3.2. Karar Yeter Sayısı

1.3.3.2.1. Kooperatifler Kanununda Düzenlenen Karar Yetersayıları

1.3.3.2.1.1. Adi Çoğunluk Aranan Karar Yeter Sayıları

KK md. 51/1'e göre; *“Kanun veya anasözleşmede aykırı bir hüküm bulunmadıkça genel kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yarısından bir fazlasına itibar olunur.”* Bu hüküm uyarınca, anasözleşme ile bir karar yeter sayısı belirlenebilir. Eğer anasözleşmede karar yeter sayısı için belirli bir nisap öngörülmemişe ve kanunda da aksine hüküm yoksa genel kurul kararı alınabilmesi için oyların salt çoğunluğu aranır.

Örneğin yüz ortağı olan bir yapı kooperatifinde yirmi beş ortak toplantıya katılmışsa ve katılanlardan on üç ortak bir kararın alınmasında olumlu oy kullanmışsa salt çoğunluk sağlanmış olacağından genel kurul kararı alınmış olur.

Anasözleşme ile kanunda belirtilen karar yetersayılarından daha yüksek bir karar yetersayı belirlenebilir. Ancak daha düşük bir karar yeter sayısı belirlenemez¹⁶⁵.

Bir öneriye çekimser kalınması durumunda, bu çekimser oylar da aleyhte oy gibi kabul edilir¹⁶⁶.

¹⁶⁴Burak Adıgüzel ve Özge Demirdelen, **“Kooperatiflerde Organlar ve Organ Kararlarının Hükümsüzlüğü”** Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 14, S.2, Y. 2019, s. 213.

¹⁶⁵ 11. H.D 24.03.2008 T. 2007/2342 E. – 2008/3718 K. *“...İlke olarak, anasözleşmede kanun ile tayin edilen karar nisabından daha ağır hükümler konulabilirse de daha hafif bir karar yeter sayısı kabul edilemez...”* (Ulusoy, s. 402).

¹⁶⁶ 11. H.D 29.11.1982 T. 1982/5096 E. – 1982/4999 K *“...Çekimser oyların aleyhte olarak kabulü gerekir...”* (Yılmaz, s. 144).

KK md. 51/1'de genel kurul kararlarının yanında seçimlerde de oyların yarından bir fazlasına itibar edileceği hüküm altına alınmıştır. Kanımızca burada özellikle seçimlerden bahsedilmesi gereksizdir. Zira bir organın seçimine ilişkin karar da esasında bir genel kurul kararıdır.

1.3.3.2.1.2. Ağırlaştırılmış Karar Yeter Sayılar

1.3.3.2.1.2.1. Kooperatifin Dağılması Veya Diğer Bir Kooperatifle Birleşmesi, Tür Değiştirmesi ve Anasözleşmenin Değiştirilmesi Hakkındaki Kararlarda

KK md. 51/2'ye göre *“Kooperatifin dağılması veya diğer bir kooperatifle birleşmesi ve anasözleşmenin değiştirilmesi karalarında fiilen kullanılan oyların 2/3 çoğunluğu gereklidir.”* Bu hüküm uyarınca kooperatif genel kurulunda dağılma, birleşme ve anasözleşmenin değiştirilmesi yönünde kararlar alınacak olması takdirde fiilen kullanılan oyların üçte ikisinin olumlu oy olma şartı aranır.

Bu madde hükmünde dikkat çeken husus şudur. Maddede fiilen kullanılan oylardan bahsedilmektedir. Pekala, toplantıya katılıp da oy kullanmayan ortaklar bu karar nisabında hesaba katılacak mıdır? Yani çekimser oylar ret oyu gibi değerlendirilip karar nisabı o şekilde mi hesap edilecektir. *Ulusoy*'a göre fiilen kullanılan oylardan maksat, toplantıya katılanların fiilen kullandıkları oydur¹⁶⁷.

Kanımızca kanun maddesi açıkça fiilen kullanılan oylardan bahsettiğine göre karar nisabında yalnızca fiilen ret ve fiilen kabul oylarına bakılması gerekmektedir. Bunun dışında toplantıya katılıp da oy kullanmamış ortaklar karar nisabının saptanmasında hesaba katılmamalıdır. Örneğin yüz (100) ortağı bulunan bir kooperatif altmış (60) ortak ile toplanmışsa ve ana sözleşmenin değiştirilmesi yönünde gündemde madde de bulunuyorsa ve bu maddenin oylamasına otuz (30) ortak katılmışsa en az yirmi (20) ortağın olumlu oy vermesi ile söz konusu anasözleşme değişikliği yapılabilir kanaatindeyiz¹⁶⁸.

¹⁶⁷ Ulusoy, s.404.

¹⁶⁸ Merdan Çalışkan'ın Kooperatifler İçin Genel Kurul Rehberinde toplantı ve karar yetersayıları ile ilgili bölümde dağılma birleşme ve anasözleşme değişikliklerinde karar ve toplantı nisabı ile ilgili bilgi verdikten sonra, nisaplara ilişkin örnekleri tablolastırılmış ve bizim yukarıdaki görüşümüzü destekler şekilde karar nisaplarını oluşturmuştur. Ayrıntı için bkz. Çalışkan, Rehber, s. 294.

TTK md.151/1-d'ye göre; “... Birleşme sözleşmesi genel kurulda; Kooperatiflerde verilen oyların üçte ikisinin çoğunluğuyla, anasözleşmede ek ödeme ve başka edim yükümlülükleri ya da sınırsız sorumluluk kabul edilmiş veya bunlar mevcut olup da genişletilmişse kooperatife kayıtlı tüm ortakların dörtte üçünün kararıyla, onaylanmalıdır.” Bu hüküm uyarınca birleşme kararı ile birlikte ek ödeme, başka edim yükümlülükleri veya sınırsız sorumluluk kabul edilecek veya mevcut olan bu durumlar genişletilecekse bütün ortakların dörtte üçünün olumlu oyu aranır.

Kooperatifin tür değiştirmesi ile ilgili kararlar, TTK md. 189/1-d'ye göre; “(1)Ortakların en az üçte ikisinin temsil edilmeleri şartı ile genel kurulda mevcut oyların çoğunluğuyla. (2)Ek ödeme, diğer kişisel edim yükümlülükleri veya kişisel sorumluluk gerektiriyorsa veya bu yükümlülükler veya sorumluluklar genişletiliyorsa, kooperatife kayıtlı ortakların üçte ikisinin olumlu oyuyla alınır.” Bu hüküm aynı zamanda bir toplantı yetersayısının varlığına da işaret etmektedir. Buna göre tür değiştirme kararı alınacak kooperatif genel kurulunda ortakların en az üçte ikisinin şahsen veya temsilen hazır bulunması gerekmektedir. Kooperatif ortaklarının üçte ikisinin hazır bulunduğu genel kurulda mevcut oyların yarıdan bir fazlası ile tür değiştirme kararı alınabilir. Ek ödeme ve kişisel sorumluluk getiren veya var olan sorumlulukları artıran hükümlerin kabul edilebilmesi için bütün ortakların üçte ikisinin olumlu oyu gerekmektedir.

1.3.3.2.1.2.2. Ek Ödeme Ve Şahsi Sorumlulukların Ağırlandırılmasına Dair Kararlarda

KK md. 52/1'e göre “Ortakların şahsi sorumluluklarının ağırlandırılması veya ek ödeme yükümleri ihdası hakkında alınacak kararlar için bütün ortakların $\frac{3}{4}$ 'ünün rızası gereklidir.” Bu hüküm uyarınca eğer gündemde ortakların şahsi sorumluluklarının ağırlandırılması veya ek ödeme yükümleri getirilmesi hakkında hüküm varsa bu yönde karar alınması için kooperatife kayıtlı bütün ortakların dörtte üçünün olumlu oyu gerekmektedir. Burada şahsi sorumlulukların ağırlandırılması ve ek ödeme yükümü getirilmesi kavramlarını açıklamak gerekmektedir.

1.3.3.2.1.2.2.1. Şahsi Sorumluluk

KK md. 28'e göre "*Anasözleşmede aksine hüküm olmadıkça kooperatif, alacaklılarına karşı yalnız mamelekiyle sorumludur.*" Bu hüküm uyarınca anasözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa alacaklılar, alacaklarını ancak kooperatif mal varlığından alabilir. Bunun dışında ortaklara başvurma hakkı bulunmamaktadır. Ancak Kooperatifler Kanununda; sınırlı şahsi sorumluluk (KK md. 28) ve sınırsız şahsi sorumluluk (KK md. 29) olarak iki ayrı madde düzenlenmiştir.

Ortakların sınırsız şahsi sorumluluğuna gidilebilmesi için, kooperatifin malvarlığının kooperatif borçlarını karşılamaya yetmemesi ve bu yönde anasözleşmede bir hüküm bulunması yeterlidir. Bu durumda, kooperatif alacakları, kooperatifin iflası veya diğer bir şekilde dağılması halinde alacaklarını tamamen sağlayamazlarsa ortakların malvarlığına müteselsil olarak başvurabilir¹⁶⁹. Ancak sınırlı sorumluluk halinde ortakların sorumluluğuna gidilebilmesi için kooperatifin iflas etmesi veya dağılmasına gerek yoktur. Kooperatifin borçlarını ödeyememesi yeterlidir.

KK md. 30/2'ye göre "*İflasın sonuna kadar bu sorumluluk iflas idaresi tarafından ileri sürülür.*" Bu hüküm uyarınca kooperatifin iflası istenmişse, ortakların payına düşen kısmını iflas idaresi tarafından iflas masasına ödenmesi istenebilir.

Son olarak KK md. 31'ye göre "*Sorumluluğu belirli bir zamana bırakan veya bazı ortak gruplarına yükleyen sözleşme hükümleri muteber değildir.*" Buna göre şahsi sorumluluğun belli bir zamanda geçerli olacağını öngören veya bazı ortak gruplarına sınırlı yahut sınırsız şahsi sorumluluk yükleyip diğer ortakları bu sorumluluktan muaf tutan anasözleşme hükümleri geçersizdir.

1.3.3.2.1.2.2.2. Ek Ödeme

KK md. 31/1'e göre "*Anasözleşme, ortakları ek ödeme ile yükümlendirebilir. Ancak ek ödemelerin yalnız bilanço açıklarını kapatmada kullanılması şarttır. Ek*

¹⁶⁹ 11. H.D 19.12.1974 T. 1974/3652 E. – 1974/5342 K. "...Anasözleşmede üçüncü şahısların alacaklarına dair hüküm bulunmayan hallerde kooperatifin sınırlı sorumlu olarak tüzel kişiliği devam ettiğine göre, kooperatif alacaklısının İİK 120. maddesi uyarınca kooperatif ortağı aleyhine dava açması mümkün değildir..." (Coşkun s. 322).

ödeme yüklemi sınırsız olabileceği gibi belirli miktarlarla veya iş hacmi veya paylarla orantılı sınırlandırılabilir.”

Kooperatifler kanununun bu maddesi uyarınca kooperatif ortaklarına bilanço açıklarının kapatılması için ek ödeme yükümlülükleri getirilebilir¹⁷⁰. Bu yükümlülük sınırsız olarak belirlenebileceği gibi iş hacmi veya paylarla orantılı olarak da belirlenebilir. Dikkat edilmesi gereken nokta, ancak bilanço açıklarının var olması halinde ve anasözleşmede hüküm bulunması şartıyla ortaklardan ödeme istenebileceğidir. Bu borç üçüncü kişilere karşı değil kooperatife karşı bir borçtur.

Ortaklardan ek ödeme talep edilebilmesi için talep edilen ek ödemenin bilanço açıklarında kullanılması şarttır. Yargıtay bir kararında, kooperatifin ek ödeme isteyebilmesi için gerçekten bilanço açığının olup olmamasının mahkemece araştırılması gerektiğine hükmetmiştir¹⁷¹. Diğer bir kararında ise peşin ödemeli ortağın ek ödeme ve başkaca giderlerden sorumlu tutulamayacağını hüküm altına almıştır¹⁷².

¹⁷⁰ 23. H.D. 05.11.2018 T. 2016/2397 E. – 2018/5134 K. “...Kooperatifin 29.04.2012 tarihli genel kurulunda alınan karar ile ortakların inşaatın tamamlanması için bir miktar ödeme yapılması kararlaştırılmış olup; bu ödeme mahiyeti itibariyle Kooperatifler Kanunu 52/1 maddesinde yazılı ek ödeme mahiyetinde değildir. Bu nedenle kararın ¾ çoğunluk ile alınmasına gerek yoktur. Mahkemenin bu kabulden hareketle alınan aidata ilişkin talebin reddine karar verilmesi doğru görülmüştür...” (karararama.yargitay.gov.tr).

¹⁷¹ 11. H.D. 21/10/2004 T. 2003/13396 E. – 2004/10151 K. “...O halde, mahkemece şirketler muhasebesi konusunda uzman bilirkişi veya kişiler aracılığı ile davalı kooperatif kayıtları üzerinde inceleme yaptırılarak bilanço açığı olarak tanımlanan zararın hangi kalemlerden oluştuğu açıkça belirlenmek ve yukarıda anılan yasa ve anasözleşme hükümleri karşısında ek ödeme yükümü sayılıp sayılmayacağı değerlendirilerek oluşacak sonuç çerçevesinde hüküm kurulmak gerekirken değinilen yönleri irdelene ve açıklama özelliği taşımayan yetersiz bilirkişi raporlarına dayalı olarak verilen kararın davalı kooperatif yararında bozulması gerekmiştir...” (karararama.yargitay.gov.tr).

¹⁷² 23. H.D. 08.02.2017 T. 2016/1255 E. - 2017/311 K. “...Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre; yargılama devam ederken, davalı kooperatif yönetim kurulu kararının ... 1. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2013/21 Esas, 2013/593 Karar sayılı ilamı ile iptali üzerine, davacı, kooperatif yönetim kurulunca 14.02.2014 tarihinde yeniden üye kaydedilmiş ve kooperatif genel kurullarına davet edilmek suretiyle üyeliği yeniden canlanmış, 21.04.2013 tarihli genel kurulundaki ihraç kararına ilişkin maddenin konusuz kaldığı gerekçesiyle, karar verilmesine yer olmadığına, davacının iptalini istediği diğer genel kurul maddesi olan 9. maddede 30.000,00 TL ek imalat bedelinin üyelerce ödenmesi kararlaştırılmış davacının ise davalı kooperatife peşin ödeme sureti ile ortak olduğu, peşin ödemeli ortağın yalnızca yönetim giderleri ve alt yapı giderlerinden sorumlu olacağı, ek ödeme inşaat maliyet giderleri gibi sonradan ortaya çıkacak giderlerden sorumlu tutulmasının kazanılmış hakların ihlali nedeniyle mutlak butlanla bağlı olduğu gerekçesiyle bu kuralı ihlâl niteliğinde olan genel kurulun 9. maddesinde alınan 28.000,00 TL imalat farkı istenmesine ilişkin genel kurul kararının iptaline, aynı genel kurulun 9. maddesinde alınan 2.000,00 TL genel gider alacağı yönünden genel kurul kararının iptali talebinin reddine karar verilmiştir. Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davalı vekilinin temyiz itirazları yerinde görülmüştür. SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davalı vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, fazla yatırılan peşin harcın istek

KK md. 31/2'ye göre *“Kooperatifin iflası halinde ek ödemeleri isteme hakkı iflas idaresindedir.”* Bu hüküm uyarınca kooperatifin iflası istenmişse, iflas idaresi ek ödemelerin iflas masasına ödenmesini talep edebilir.

Son olarak KK md. 31'e göre *“Sorumluluğu belirli bir zamana bırakan veya bazı ortak gruplarına yükleyen sözleşme hükümleri muteber değildir.”* Buna göre ek ödeme yükümlülüğünü belirli bir zaman için kısıtlayan ya da belirli ortaklar için ek ödeme yükümlülüğü getiren anasözleşme hükümleri geçersizdir.

Yukarıdaki başlıklarda açıklandığı üzere ortaklara şahsi sorumluluk yüklenmesi veya var olan şahsi sorumlulukların artırılması yahut ek ödeme yükümleri getirilebilmesi için bütün ortakların dörtte üç (3/4) çoğunluğunun olumlu oyu gerekmektedir. Burada bütün ortakların dörtte üçünden kasıt kooperatife üye olmuş bütün ortaklardır. Doğal olarak toplantı yetersayısı da bu karar yeter sayıyı sağlayacak yeterlikte olmalıdır.

KK md. 52/2'de nitelikli çoğunluk aranan bu halin bir istisnasına yer verilmiştir. Buna göre *“Kamu kuruluşlarından kredi alan kooperatiflerin kredi miktarının artırılmasından yararlanmak üzere alacakları kararlarda bu şart aranmaz ve 51 inci maddenin birinci fıkrası uygulanır.”* Bu hükmün uygulama alanı bulabilmesi için kooperatifin kamu kuruluşlarından yani kamu bankalarından hali hazırda kredi kullanıyor olması ve bu kredi miktarının artırılması maksadıyla şahsi sorumluluklarını artırmak için karar almak istemesi gerekmektedir. Bu şartların sağlanması halinde toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alınabilir.

1.3.3.2.1.2.3. Ayni Sermayeye Değer Biçilmesinde Karar Nisapları

Bu hususta karar alınabilmesi için iki farklı genel kurul ve iki farklı toplantı ve karar nisabı ön görülmektedir. Birincisi ayni sermayenin değerini tespit edecek olan bilirkişinin seçimi kararı, ikincisi ise biçilen ayni sermayenin bilirkişice saptanan değerinin kabul veya reddine ilişkin karardır.

halinde iadesine, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 08.02.2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi...” (karararama.yargitay.gov.tr).

1.3.3.2.1.2.3.1. Aynı Sermayeye Değer Bıçecek Bilirkişi Seçiminde Karar Nisabı

KK md. 21/1 gereğince “*Anasözleşmede ayınların değeri tespit edilmemiş ise, bu tespit kurucular tarafından toplantıya çağrılacak ilk genel kurulda ortak adedinin 2/3 ünü temsil eden ortakların çoğunluğu ile seçilecek bilirkişi tarafından yapılır.*” Buna göre eğer kooperatife ayın nevinden sermaye getiriliyorsa ve bu ayınların değeri anasözleşmede tespit edilmemişse bu sermayenin değerinin tespiti için kurucular tarafından çağrılacak genel kurulda bilirkişi seçilmesi zorunludur. Bilirkişi seçimi için kanun nitelikli çoğunluk öngörmüştür. Buna göre yapılacak genel kurulda o kooperatife ortak olanların üçte ikisinin olumlu oyu gerekmektedir. Örneğin altmış kişinin ortak olduğu bir kooperatifte ayın nevinden konulan sermayeye değer bıçılması için bilirkişi atanması gerekiyorsa, yapılacak genel kurulda en az kırk ortağın olumlu oyu gerekmektedir.

Bu nisabın sağlanamaması halinde bilirkişi ataması KK md. 21/3 gereğince sulh hukuk mahkemesince yapılır.

1.3.3.2.1.2.3.2. Değer Tespitine İlişkin Bilirkişi Raporunun Kabul Edilmesinde Karar Nisabı

KK md. 22/2’ye göre “*Ortak sayısının en az yarısının asaleten ve temsilen toplantıda bulunması şartıyla bilirkişi raporları okunup incelendikten ve gereğinde ayın nevinden sermaye koyan kimselerin ve devralınacak işletmenin veya ayınların sahibinin açıklamaları dinlendikten sonra değerlerinin aynen kabul veya reddine yahut ilgililerin muvafakatiyle değerlendirilmesine çoğunlukla karar verilir.*” Bu hüküm uyarınca 21. maddeye göre hazırlanan değer tespitine ilişkin bilirkişi raporunun görüşülebilmesi için ortak sayısının en az yarısının asaleten veya temsilen genel kurulda bulunması zorunludur. Ancak karar alınabilmesi için toplantıya katılanların salt çoğunluğu yeterlidir.

1.3.3.3. Toplantı Tutanağının Düzenlenmesi

Genel kurulda kararının meydana gelebilmesi için karar alınması yeterli değildir. Bu kararın tutanakla da belgelenmesi gerekmektedir. Alınan kararlar,

kullanılan oylar, tutanakta gösterilir¹⁷³. Toplantı tutanağını tutmak, toplantı başkanının görevidir. Ancak başka bir kişi veya organ tarafından bu tutanağın tutulması da iptal nedeni değildir¹⁷⁴.

1.3.3.3.1. Toplantı Tutanağının İçeriği

TTK md. 64'e göre *"Her tacir, ticari defterleri tutmak ve defterlerinde, ticari işletmeleriyle ticari işletmesinin iktisadi ve mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve her hesap dönemi içinde elde edilen neticeleri, bu Kanuna göre açıkça görülebilir şekilde ortaya koymak zorundadır."* Yine TTK md. 124'e göre *"Ticaret Şirketleri; kolektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibarettir."*

Bu iki hüküm uyarınca ticaret şirketi olan kooperatifler ticari defter tutmakla yükümlüdür. TTK md. 64/4'e göre *"Pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ve genel kurul toplantı ve müzakere defteri gibi işletmenin muhasebesi ile ilgili olmayan defterler de ticari defterlerdir."* Tüm bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde ticaret şirketi olan ve ticari defter tutmakla yükümlü olan kooperatifin, bir ticari defter olarak kanunda yer bulan genel kurul toplantı ve müzakere defterini de tutmakla yükümlü olduğu söylenebilir.

Genel kurul toplantı tutanağını, toplantı başkanı tutmakla yükümlüdür. Ancak başka bir kişi veya organın da bu toplantı tutanağını tutmuş olması kararları butlan veya iptal edilebilirlikle sakatlamaz¹⁷⁵.

Kooperatifler Kanunu'nda genel kurul toplantı tutanağının içeriğine ilişkin spesifik bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak kanunun çeşitli maddelerinde tutanağa yazılacak hususlardan bahsedilmiştir. Ayrıca KK md. 98 yollaması ile TTK md. 422/12'de genel kurul toplantı tutanağında bulunması gereken hususlardan bahsedilmiştir. Bu hükme göre; *"Tutanak, pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını sayılarını, itibari değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için*

¹⁷³ Mustafa YAVUZ, "Anonim ve Limited Şirketlerde Genel Kurul Toplantı Tutanağının Önemi ve Düzenlenme Usulü" Gümrük ve Ticaret Dergisi, S. 6, Y. 2015, s. 93.

¹⁷⁴ 11. H.D. 25.11.2008 T. 2007/5120 E. – 2008/13400 K. *"...Bakanlık temsilcisinin nezaret görevini aşan şekilde genel kurul tutanağını bizzat tutması başlı başına bir iptal nedeni sayılamaz..."* (karararama.yargitay.gov.tr).

¹⁷⁵ 11. H.D. 25.11.2008 T. 2007/5120 E. – 2008/13400 K. (Sinerji İçtihat Bilgi Bankası).

kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayısını içerir.” Bu hükme göre genel kurula katılan kooperatif ortakları, sahip oldukları payları, genel kurulda sorulan sorular verilen cevaplar alınan kararlar ve her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oylar yazılır¹⁷⁶.

Bunun dışında Kooperatifler Kanununun çeşitli maddelerinde genel kurul tutanağına yazılması gereken hususlara değinilmiştir. Örneğin muhalefet şerhine ilişkin KK md 53/1 - 1; mektupla oy verme halinde oyların içeriğine ilişkin bilgilerin hakkında KK md 54/2; gündeme madde eklenmesi hususunda KK md. 46/3 uyarınca azınlığın talebi, gibi hususlar da toplantı tutanağına yazılmalıdır. Genel kurulda yapılan konuşmaların birebir yazılmasına gerek olmayıp özetinin yazılması yeterlidir. Ancak ortak konuşmasının tamamının tutanağa yazılmasını isterse bu istek yerine getirilmelidir¹⁷⁷.

1.3.3.3.2. Toplantı Tutanağının İmzalanması

KK md. 98 yollaması ile TTK md. 422/1 son cümle uyarınca *“Tutanak, toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır. Aksi halde geçersizdir.”* Bu hükme göre genel kurul toplantı tutanağının geçerli bir şekilde tekemmül edebilmesi için tutanak, bakanlık temsilcisi ve toplantı başkanlığı tarafından imzalanmalıdır. Bakanlık temsilcisi ve toplantı başkanlığı tarafından imzalanmayan genel kurul tutanakları geçersizdir.

Tutanağın genel kurula katılan ortaklarca imzalanması zorunlu değildir. Yönetim kurulu üyelerinin de toplantı tutanağını imzalamasına gerek bulunmamaktadır. Sadece bakanlık temsilcisi ve toplantı başkanının imzalamış olması tutanağın geçerli olması için yeterlidir. Ancak bütün ortakların imzalamasının önünde de yasal bir engel bulunmamaktadır¹⁷⁸.

1.3.4. Kararların Tescili ve İlanı

Kooperatifler kanununda genel kurul kararlarının tescil edileceğine dair bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak kanunun çeşitli maddelerinde tescil edilmesi

¹⁷⁶ Yavuz, s. 95.

¹⁷⁷ Aker, s. 215.

¹⁷⁸ Yavuz, s. 96.

gereken husulardan bahsedilmektedir. Örneğin ortaklara şahsi sorumluluk veya ek ödeme yükümleri ile ilgili alınan kararların tescil ile kooperatif ortakları için hüküm ifade edeceğine dair (KK md. 35); iflas dışındaki nedenlerle kooperatifin dağılmasına ilişkin hususların tescil edileceğine dair (KK md. 82); kooperatifin varlığının belediye, ekonomik bir devlet kuruluşu, kamu kurumu veya kamuya yararlı dernek veya cemiyetler tarafından devralınması durumunda da tescil yapılması zorunludur. (KK md.85/1).

Bunun yanında KK md. 98 yollaması ile TTK md 42/2'ye göre “*Yönetim kurulu, tutanağın noterce onaylanmış bir suretini derhal ticaret sicil müdürlüğüne vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilana tabi hususları tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür. Tutanak ayrıca hemen şirketin ticaret sitesine konulur.*”

Ayrıca Ticaret Sicil Yönetmeliği (TSY) md. 110/1-g’de “*Denetçiler, yönetim kurulu üyeleri ve kooperatifi temsile yetkili kimselerin adı ve soyadı ve vatandaşlığı, kimlik numarası ve yerleşim yeri.*” de kooperatiflerde tescil edilmesi gereken hususlar arasında sayılmıştır. Bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde genel kurulda yukarıdaki paragraflar hakkında veya denetçi ve yönetim kurulu seçilmesi hakkında kararlar alınmışsa bu kararların tescil edilmesi gerekmektedir. Bunun dışındaki kararların kanunen tescil edilme yükümlülüğü yoktur¹⁷⁹.

Sicil memurunun kararların içeriğine ilişkin olarak inceleme yapması sınırlı hallerde mümkündür. Sicil memurunun tescilden kaçınması ancak yok hükmünde olan veya butlanla malul genel kurul kararları için mümkündür. İptal edilebilir kararların tescilden kaçınılması idareye yargısal güç atfetmek anlamına geleceğinden kabul edilemez¹⁸⁰.

1.3.5. Kararların Etkisi

KK md. 98 yollaması ile TTK md. 423 gereğince “*Genel kurul tarafından verilen kararlar toplantıda hazır bulunmayan veya olumsuz oy veren pay sahipleri hakkında da geçerlidir.*” Buna göre kararlar sadece toplantıda hazır bulunup olumlu oy veren ortakları değil, bütün ortakları bağlar.

¹⁷⁹ Aker, s. 222.

¹⁸⁰ Aker, s. 224.

Ancak KK md. 52/3'te bir istisna hükmü öngör÷lmüştür. Buna göre şahsi sorumluluk yükleyen ya da var olan şahsi sorumluluğu ağırlaştıran veya ek ödeme ihdas eden anasözleşme değişiklikleri, “...İlandan başlayarak üç ay içinde kooperatiften çıktıklarını bildirmeleri halinde bunlara katılmayan ortakları bağlamaz.” Bu şekilde bir bağlamazlık durumunun meydana gelebilmesi için ortakların bahsedilen hususa ilişkin genel kurul toplantısında öneriye olumsuz oy vermeleri ve ilandan başlayarak üç ay içinde kooperatiften çıktıklarını bildirmeleri şarttır.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL KURUL KARARLARININ GEÇERSİZLİK HALLERİ

2.1. GENEL OLARAK

Genel kurul kararları bir hukuki işlem olmalarından dolayı, tabi oldukları hukuk kurallarına uygun teşekkül etmelidir. Genel kurul kararları şeklen mevcut olmayabileceği gibi içerik itibarıyla barındırdığı sakatlıklar nedeniyle hukuk alanında hiçbir sonuç doğurmayabilir. Yine tabi oldukları kanunlara veya anasözleşme hükümlerine yahut dürüstlük kurallarına aykırılık halinde şeklen mevcut ve geçerli bir şekilde alınmış olsalar da belirli şartlar dahilinde iptallerini sağlamak mümkündür.

Aşağıda genel kurul kararlarının şeklen de olsa meydana gelmediği (yokluk), şeklen mevcut olmakla birlikte ağır hukuka aykırılıklar nedeniyle hüküm ve sonuç doğurmadığı (butlan), şeklen ve içerik olarak geçerli bir şekilde meydana gelse de kanuna, anasözleşmeye veya dürüstlük kuralına aykırılıklar barındırdığı (iptal edilebilirlik) haller incelenecektir.

2.2. YOKLUK

2.2.1. Genel Olarak

Bir genel kurul kararının varlığı için öncelikle genel kurulun toplanmış olması ve toplanan genel kurulda bir karar alınması gerektiğinden bahsetmiştik. Ancak ortakların bir araya geldikleri her durum genel kurul toplantısının varlığına vücut vermemektedir. Genel kuruldan bahsedilebilmesi için öncelikle ortakların çağrıya yetkili organ tarafından usulüne uygun olarak başkanlık temsilcisi gözetiminde toplantıya çağırılması ve bu çağrı neticesinde toplanan ortakların toplantı yetersayısını sağlaması gerekmektedir. Daha sonra ise gündemdeki önerilerin kanunda veya anasözleşmede öngörülen karar yetersayıları ile kabul edilmesi ardından toplantı tutanağının toplantı başkanı ve başkanlık temsilcisi tarafından imzalanması gerekmektedir.

2.2.2. Genel Kurul Kararlarının Yokluğu Sonucunu Doğuran Haller

2.2.2.1. Çağrıya İlişkin Usulsüzlükler

2.2.2.1.2 Çağrının Hiç Yapılmaması

Daha önceki bölümde ayrıntılı açıkladığımız üzere, KK md. 45/2 gereğince genel kurul, anasözleşmede gösterilen şekil ve surette toplantıya çağrılır. Çağrı, genel kurulun varlığı için olmazsa olmaz koşuldur. Geçerli bir çağrıdan bahsedilebilmesi için çağrının, yetkili organ veya kişilerce yapılması gerekmektedir. Yetkisiz kişilerce yapılan çağrı üzerine toplanan genel kurulda alınan kararlar yok hükmündedir¹⁸¹.

Çağrının yapılmış olması zorunluluktur ancak ortaklara ulaşmış olması veya bunun belgelenmiş olması zorunlu değildir. Çağrının usulüne uygun yapılması durumunda ortakların bunu öğrenmemiş olması çağrıyı sakatlamaz¹⁸².

Genel kurul toplantısına ilişkin çağrının hiç yapılmaması durumunda, genel kurulun varlığından bahsedilemez. Bu sebeple çağrı hiç yapılmamışsa ve çağrısız genel kurulun şartları da bulunmuyorsa, toplanan ortakların almış oldukları kararları genel kurul kararı olarak nitelendirmek mümkün değildir¹⁸³. Yargıtay konu ile ilgili bir kararında çağrısız genel kurul yapıldığı halde bir ortağın imzasının sahte olması durumunda çağrının yapılmamış olması nedeniyle genel kurul toplantısında alınan kararların yoklukla malul olduğuna hükmetmiştir¹⁸⁴.

¹⁸¹ 11. HD. 20.12.1983 T. 1983/6304 E. – 1983/6409 K. “...1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu genel kurulu kimlerin toplantıya çağırabileceğini açıkça göstermiştir. Kanunun 53-45’inci maddelerinde gösterilen kimselerin dışında başkasının böyle bir yetkisi olmadığına göre, önceki genel kurula divan başkanı olarak seçilen kişinin çağrısı ile toplanan genel kurul toplantısı ve bu toplantıda alınan kararlar yoklukla maluldür...”(Kazancı). Bülent Hayri Acar ve Ender Dedeoğlu, “Örnek Dava Uygulamalarıyla Kooperatif Genel Kurul Kararlarında Hükümsüzlük Ve Sonuçları” Ankara Barosu Dergisi, Y.2015, S. 1, s. 429.

¹⁸² Moroğlu, Hükümsüzlük, s.80.

¹⁸³ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, s. 416; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 80; Kırcı, Genel Kurul, s. 9.

¹⁸⁴ 11. H.D 23.01.2006 T. 2005/417 E. – 2006/378 K. “...TTK.nun 370 nci maddesindeki düzenlemeye göre, anonim şirketlerde bütün pay sahipleri veya temsilcileri, aralarında biri itirazda bulunmadığı takdirde genel kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrı hakkındaki merasime riayet etmeksizin de genel kurul olarak toplanabilir. Diğer bir anlatımla, anılan yasa hükmünden de anlaşılacağı üzere, kanun koyucu çağrısız bir genel kurulun var sayılmasını, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve pay sahiplerinin bu toplantı şekline itiraz etmemiş bulunmaları şartlarının gerçekleşmesi durumunda kabul etmektedir. Tek bir payın sahibi veya temsilcisi bulunmaz veya toplantıyı terk ederse, ya da katılıp toplantı şekline itiraz ederse, bir genel kurulun gidişini etkileyebilecek durumda olup olmaması da durumu değiştirmez. (Prof.Dr. Erdoğan Moroğlu, TTK.nuna göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Ankara, 1993

KK md. 98 yollaması ile TTK md. 420 hükümlerine göre ertelenmiş bir genel kurulda da yapılacak ikinci toplantının da ortaklara çağrı ve ilan ile duyurulması gerekmektedir. Bu çağrının yapılmaması durumunda usulüne uygun toplanmış bir genel kuruldaki bahsedilemez. Bu nedenle bu toplantıda alınan kararlar da yok hükmündedir¹⁸⁵.

2.2.2.1.3. Çağrının Yalnızca Bir Kısım Ortaklara Yapılması

Ortakların kooperatifin iş ve işlemleri ile mali durumu hakkında bilgi alabildiği ve yönetime katılabildiği tek organ genel kuruldur. Bunun dışında ortakların kooperatif yönetimine katılabilecekleri bir yol bulunmamaktadır. Bu nedenle kanun koyucu, bütün ortakların genel kurula davet edilmesini ön görmüştür.

KK md. 26'ya göre yapı kooperatifleri hariç olmak üzere bir kooperatife en az üç aydan beri ortak bulunanların genel kurula katılma hakları vardır. Buna göre çağrının genel kurula katılmaya yetkili olan bütün ortaklara yapılması gerekmektedir.

Doktrinde ise *Moroğlu ve Yiğit*'e göre çağrının bazı ortaklara yapıp bazı ortaklara yapılmaması durumunda alınan genel kurul kararının akıbetinin yokluk olacağı savunulmaktadır¹⁸⁶. *Pulaşlı*'ya göre ise bu durumun toplantıya katılmayan ortağa iptal davası açma hakkı verdiğini yokluğa sebep olmayacağı savunulmaktadır¹⁸⁷.

Yargıtay'ın ise bu konuda çeşitli kararları mevcuttur. Bazı kararlarında bir takım ortakların davet edilmemesi halinde alınan kararların yoklukla malul olacağına hükmederken¹⁸⁸, bazı kararlarında bu kararların şartları varsa iptal davasına konu

Bası, s.76). O halde, TTK.nun 370 nci maddesinde öngörülen iki şart gerçekleşmeden yapılan genel kurul hukuken yoktur ve alınan karar da yoklukla mahuldür..." (Moroğlu s. 80).

¹⁸⁵ 11. H. D 02.12.1999 T. 1999/5453 E. – 1999/9909 K. (Legalbank).

¹⁸⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 81; Yiğit, s. 87.

¹⁸⁷ Pulaşlı, Temel Esaslar, s.264. Yazara göre; genel kurula katılma, oy hakkı gibi hakların engellenmesi amacıyla isterse ortaklardan yalnızca birine çağrı yapılmaz ise bu durumda alınan kararın oylama sonucunu etkileyip etkilememesine bakılmaksızın iptali gerekmektedir. Aynı yönde; Ayşe Odman Boztosun, "Anonim Şirkette Genel Kurul Toplantılarında Çağrıda Usulsüzlük" Terazi Hukuk Dergisi, S. 7, Y. 2007, s. 52.

¹⁸⁸ 11. H.D 19.10.1982 T. 1982/3800 E. – 1982/3992 K. "...Anonim şirketlerde genel kurulun toplantıya ne şekilde ve hangi merasime tabi olarak çağrı yapılacağı TTK.nun 368. maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Emredici nitelikte olan bu madde hükmüne göre, usulüne uygun bir çağrının kabul edilebilmesi için asgari iki şartın gerçekleşmesi gerekir. Bunlar, toplantıya davetin TTK.nun 37. maddesinde anılan Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilmesi ayrıca bütün nama yazılı pay sahipleri ve varsa şirkette önceden hamile yazılı pay senetlerini ibraz ederek ikametgahlarını bildiren diğer ortaklara, taahhütlü mektupla bildirme koşullarıdır. Bu iki koşuldaki

olabileceğine hükmetmiştir¹⁸⁹. Yargıtay'ın ilke olarak kabul edilebilecek kararına göre ise kendisine çağrı yapılmayan ortak, TTK md. 446/1-b.'deki şartlar varsa ancak kararın iptalini talep edebilecektir¹⁹⁰.

hiçbiri veya biri tam olarak yerine getirilmemişse ortada yasaya ve usulüne uygun bir genel kurul daveti olmadığı gibi, bu şekilde toplanan bir genel kurulun varlığından da söz edilemez. Zira yönetim kurulunca toplantıya katılması arzu edilmeyen ve genel kurulun seyrini etkileyebilecek bir kısım ortaklara çağrı yapılmadan toplanan genel kurulda alınan kararlar hukuken himaye görmesi doğru değildir. Meğerki bu eksikliklere rağmen TTK'nun 370. maddesi gereğince bütün paydaşlar toplantıya iştirak etmiş olsunlar. TTK'nun 370. maddesi şartı yerine gelmedikçe, bu şekilde yasaya aykırı olarak yapılan çağrı üzerine toplanan genel kurulda alınan bütün kararlar hükümsüz ve geçersizdir. Diğer bir deyişle (yoklukla) maluldür. Bunun sonucu olarak da, böyle bir toplantıda alınan kararların bu şekilde yoklukla malul olduğunun tespitini ise, TTK'nun 381/1. maddesindeki koşullar aranmaksızın, toplantıya katılsın veya katılmasın, katılıp da muhalefet beyanının zapta geçirtemeyen her ortak mahkemeden isteyebilir. Bu hususlar bir kısım doktrinde de aynen benimsenmiş bulunmaktadır. (Bkz. E. Moroğlu, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Ankara 1967, s. 55-57; T. Ansay, Anonim Şirketler, Ankara 1975, s. 181; O. İmregün Anonim Şirketler, İstanbul 1968, s. 117; H. Arslanlı, Anonim Şirketler Cilt 2, İstanbul 1960, s. 20.)... Aynı yönde diğer bir karar, 11. H.D. 22.10.1982 T. 1982/3370 E. – 1982/4077 K. “...Genel kurul toplantısında çağrı ile ilgili KK. md. 45 hükmü emredici niteliktedir. Bu koşul tam olarak yerine getirilmemişse ortada yasaya ve anasözleşmeye uygun bir genel kurul çağrısı olmadığı gibi, bu şekilde toplanan bir genel kurulun varlığından da söz edilemez. Gerçekten yönetim kurulunca toplantıya katılması arzu edilmeyen ve genel kurulun sayısını etkileyebilecek bir kısım ortaklara çağrı yapılmadan toplanan genel kurulda alınan kararların hukuken himaye görmesi doğru değildir. Yasaya ve anasözleşmeye aykırı olarak yapılan çağrı üzerine toplanan genel kurulda alınan bütün kararların yoklukla malul olduğunun tespitini ise KK. 53. maddesindeki koşullar aranmaksızın davetin usulü dairesinde yapılmadığını öne süren her ortak mahkemeden isteyebilir...” (Legalbank).

¹⁸⁹ 11. H.D. 09.02.1998 T. 1997/9820 E. – 1998/596 K. “...Davacıların bir kısmına 5.11.1994 günlü genel kurul toplantısında hazır bulunmaları için anasözleşmede öngörülen şekilde çağrı yapılmadığı açıkça anlaşıldığından, sözü edilen toplantıda alınan kararların iptaline karar verilmesi gerekirken yasal olmayan gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış ve kararın açıklanan nedenlerle bozulması gerekmiştir...”; 11. H.D 23.10.200 T. 2000/8481 E. – 2000/8125 K. “...Mahkemece eTK'nın 368'inci (TTK 414) maddesi hükmü dayanak gösterilerek nama yazılı pay sahibi olan davacının genel kurul toplantı gün ve saatinden taahhütlü mektupla haberdar edilmemiş olması nedeniyle yapılan genel kurul toplantısının yoklukla malul olduğu sonucuna varılarak iptaline karar verilmiştir. Anılan madde hükmüne riayet edilmemiş olması, yani çağrı prosedürüne aykırılığın müeyyidesinin yokluk değil sadece iptal edilebilirlik olduğu, Dairemizin kökleşmiş içtihadıdır. Her ne kadar eTK'nın 368'inci madde hükmü emredici ise de aynı yasanın 381'inci maddesinde çağrıda usulsüzlük halinin genel kurula bu nedenle katılamayan ortaklara bu toplantıda alınan kararların iptali davası açma hakkı verdiğine göre kanun koyucunun da bu hükme aykırılığın müeyyidesini yokluk olarak kabul etmediğini açıkça göstermektedir...” Moroğlu bu kararı, çağrıya yetkili kişilerin istemedikleri kişileri toplantıdan uzak tutma konusunda cesaretlendireceği gerekçesiyle eleştirmiştir. Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 85.

¹⁹⁰ 23. H.D 17.03.2016 T. 2015/4093 E. – 2016/1678 K. “...Kooperatiflerde genel kurul toplantısına çağrının usulsüz yapılması veya yapılmaması halinin müeyyidesinin bu toplantıda alınan kararların yokluğu mu, yoksa iptal edilebilirliği mi olduğu hususu Türk ve yabancı doktrinde tartışmalı olup, çoğunluk düşüncesi, hukuki işlemlere güvenlik getirme amacı da dikkate alınarak bu nevi sakatlıkların müeyyidesinin iptal edilebilirlik olduğu yönündedir. Dairemizin yerleşik uygulamasına göre, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 45/2. ve anasözleşmenin 28. maddesi emredici nitelikte ise de, aynı Yasanın 53. maddesinde çağrıda usulsüzlük halinin genel kurula bu nedenle katılamayan ortaklara bu toplantıda alınan kararların iptali davası açma hakkı verildiğine göre, kanun koyucunun çağrıda usulsüzlük halinde bunun müeyyidesini yokluk olarak kabul etmediği anlaşılmaktadır. Çağrının usulsüzlüğünü iddia eden taraf, genel kurul toplantısında alınan kararların yasaya, anasözleşmeye veya iyiniyet kurallarına aykırılık iddialarından birine ya da hepsine dayanması ve iddiasını ispat etmesi zorunludur. Çağrıdaki usulsüzlük, alınan kararların salt bu nedenle iptali ya da yokluğu

Kanımızca bu konuda *Moroğlu*'nın görüşleri kanunun amacına daha uygundur. Aksini kabul etmek bazı ortakların hiçbir genel kuruldan haberdar edilmeden karar alınmasına cevaz vermek anlamına gelecektir. İptal davası açmanın bir aylık hak düşürücü süreye tabi olduğu da düşünüldüğünde toplantıdan haberi olmayan ortakların bu süreyi de kaçırdıktan sonra başvurabileceği hiçbir yol bulunmamaktadır. Ayrıca KK md. 53'te düzenlenen durum çağrıda usulsüzlük halleridir. Çağrının belirli ortaklara yapılmaması usulsüzlük değil çağrının bir takım ortaklara için hiç yapılmaması anlamına gelir. Bu bakımdan bazı ortaklara çağrı yapıp bazılarına yapılmaması durumunda alınan kararlar yoklukla malul olmalıdır.

2.2.2.1.4. Çağrının Yetkisiz Kişi Veya Organlarca Yapılması

KK md. 43'e göre çağrı yapmaya yetkili olan organlar yönetim kurulu, kendisine çağrı yetkisi tanınmış diğer bir organ, gerektiğinde denetçiler, ortağı

sonucunu doğurmamaktadır. Öte yandan, genel kurul toplantısına çağrılması gereken ortakların çağrılmaması ve gelmemeleri halinde, toplantı ve karar nisabını etkiliyorsa bu durum, kararın yok sayılmasını gerektirir. Bu nitelikteki kararların yokluğunun tespiti davası açabilmek için kararlara muhalif olmak gerekmediği gibi, açılacak dava da herhangi bir süreye tabi değildir. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 45/2. maddesi, "Genel kurul sözleşmede gösterilen şekil ve surette toplantıya çağrılır. Toplantı nisabı sözleşmede gösterilir. Ancak yapı kooperatiflerinin genel kurul toplantısında ortakların en az 1/4' ünün şahsen veya temsilen hazır bulunmaları şarttır." hükmünü; aynı Kanun'un 51/1. maddesi ise "Kanun veya anasözleşmede aykırı hüküm bulunmadıkça, genel kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yarısından bir fazlasına itibar olunur" hükmünü; anasözleşmenin 33. maddesinin 1. fıkrası, "Genel kurulun toplanabilmesi ve gündemdeki konuları görüşebilmesi için, kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/4'ünün şahsen veya temsilen toplantıda hazır bulunması şarttır. İlk ve müteakip toplantılarda aynı nisap aranır" hükmünü; 2. fıkrada ise "Genel kurulda kararlar, ortakların en az 1/4'nün hazır olması şartıyla oylama sırasındaki mevcudun yarısından fazlasının oyu ile alınır" hükmünü içermektedir. Anılan hükümler emredici nitelikte olup, bu hükümlere aykırılık teşkil eden genel kurul kararları, yok hükmünde olup, bu kararlar baştan beri hüküm ifade etmezler ve bunların yok hükmünde olduğunun tespiti için açılacak davalarda genel kurulda muhalefette bulunmuş olma şartı aranmayacağı gibi, bir aylık hak düşürücü süre içinde açılmış olmaları da dinlenmeleri yönünden zorunlu değildir. Mahkemece, davacının bir aylık hak düşürücü süre geçtikten sonra dava açtığı, çağrı usulsüzlüğünün genel kurulun sırf bu nedenle iptalini gerektirmediği isabetli olarak tespit edilmiştir. Somut olayda, davacı tarafça çağrı usulsüzlüğü bulunduğu ileri sürülerek genel kurul kararlarının iptali istenilmiş ise de çağrılmayıp genel kurula katılmayan ortakların toplantı ve karar nisabını etkilemediği, 26 ortağı bulunan kooperatifte ortakların 1/4'ünden fazlasını oluşturan 9 ortağın toplantıya katıldığı ve kararların oybirliğiyle alındığı anlaşılmıştır. Bu durumda mahkemece, çağrı usulsüzlüğü toplantı ve karar nisabını etkilemediğinden yokluk nedeni bulunmadığı, iptal edilebilirlik yönünden ise HMK'nın 114/2. madde hükmü yollamasıyla 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 53. maddesindeki davanın bir aylık hak düşürücü süre içerisinde açılmasına yönelik dava şartının gerçekleşmediği gerekçesiyle, HMK'nın 114/2 ve 115/2. maddeleri uyarınca davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken, çağrı usulsüzlüğü bulunsu dahi kooperatifin tüm ortaklarının hazır bulunması halinde karar alınabileceğine ilişkin somut olaya uygun düşmeyen anasözleşmenin 29. maddesinden bahisle yanılıklı gerekçeye dayalı olarak yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamıştır..." (karararama.yargitay.gov.tr)

olunan üst birlik ve tasfiye memurlarıdır. Genel kurulun bu kişi veya organlarca toplantıya çağrılmaması durumunda ilgili bakanlık da bu çağrıyı gerçekleştirebilir.

Azlığın da genel kurulun toplanmasını isteme hakkı vardır. Buna göre azlık, öncelikle yönetim kuruluna genel kurulun toplantıya çağrılması için başvuru yapmalıdır. Bu istek reddedilir veya on gün içinde yerine getirmemezse ilgili bakanlığa başvurarak genel kurulun toplantıya çağrılmasını isteyebilir. Bakanlık tarafından da genel kurul toplantıya çağrılmazsa, istek sahipleri kooperatif merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine başvurarak çağrı için izin alabilirler.

Çağrıya yetkili kişiler hakkında ayrıntılı bilgi daha önceki bölümde¹⁹¹ verildiği için burada tekrar etmiyoruz. Ancak yukarıda sayılan kişiler dışında yapılan çağrı üzerine toplanan genel kurulda alınan kararlar yoklukla maluldür. Ayrıca azledilmiş ya da seçimine dair karar kesinleşmiş mahkeme kararı ile iptal edilen yönetim kurulunun da çağrıya yetkisi yoktur. Bu durumda da alınan kararlar yoklukla maluldür¹⁹². Yargıtay da yetkisiz kişilerce yapılan çağrı halinde alınan kararların yoklukla malul olacağı görüşündedir¹⁹³.

¹⁹¹ Bkz. Genel Kurulun Toplanması ve Karar Alması, s. 9.

¹⁹² Moroğlu, s. 87; Ulusoy, s. 421.

¹⁹³ 11. H.D. 09.05.2017 T. 2015/15527 E. – 2017/2736 K. “...Somut olayda toplantıya çağrı hususunda müdürler kurulu tarafından herhangi bir karar alınmadığı hususu tartışmasıdır. Her ne kadar diğer müdür, davacı müdür ile toplanamadıklarını ve bu nedenle çağrının kendisi tarafından yapıldığını savunmuş ise de TTK'nın 410/2. maddesinde böyle bir durumda çağrının ne şekilde yapılabileceği düzenlenmiş olup bu prosedüre uyulmadığı da dosya kapsamıyla sabittir. Bu durumda çağrıya yetkili organın genel kurul toplantısı yapılmasına yönelik bir kararı olmadan yetkisi bulunmayan bir müdür tarafından yapılan çağrı ile toplantının yapıldığını, toplantı esnasında davacı ortak müdürün bu şekilde toplantı yapılamayacağına ilişkin itirazda bulunduğu, bu itirazını muhalefet şerhi olarak tutanağa derc ettirdiği anlaşıldığından bu toplantıda alınan tüm kararlar batıl olup mahkemece bu nedenle alınan kararların butlanına karar verilmesi gerekirken yazılı olduğu şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş bozmayı gerektirmiştir...” Aynı şekilde; 11. H.D 10.04.2007 T. 2005/14116 E. – 2007/5618 K. “...Bu durumda mahkemece, öncelikle Kadıköy Asliye Ticaret Mahkemesinin anılan dosyası getirilerek davacılar vekilinin iddiasında yer aldığı gibi, şirketin kayıma tevdi edildiği süreçte kayyım heyeti tarafından genel kurulun toplantıya çağrılıp çağrılmadığının ve bilahare anılan kayyım heyeti tayini davasının retle sonuçlanıp sonuçlanmadığının belirlenmesi, bu hususların sabit olması halinde yetkisiz kayyım heyeti tarafından yapılan çağrı ile toplanan genel kurul toplantısının hükümsüzlüğünün tespiti veya iptali yönünde bir dava açılıp açılmadığının veya bu yönde kesinleşmiş bir mahkeme kararı bulunup bulunmadığının araştırılması, böyle bir kararın varlığı halinde yetkisiz yönetim kurulunca yapılan çağrı üzerine toplanan genel kurulda alınan kararların salt bu çağrıdaki ağır usulsüzlük nedeniyle yoklukla malul olduğunun tespitine karar verilmesi, eğer böyle bir dava açılmamışsa ancak, bu durumda çağrının usulüne uygun olduğu kabul edilerek TTK'nun 381. maddesindeki dava açma koşullarının değerlendirilmesi gerekirken, bu husus gözden kaçırılarak noksan incelemeyle yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olmuş ve kararın açıklanan nedenle davacılar yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir...” (Legalbank).

Yönetim kurulunun çağrı yapmasını beklemeden, doğrudan doğruya denetim kurulu tarafından veya üst kuruluş tarafından genel kurulun toplantıya çağırılması durumunda ortada usulüne uygun olarak toplanmış bir genel kuruldan bahsedilemeyeceği için alınan kararlar yoklukla maluldür.

Aynı şekilde azlığın öncelikle yönetim kuruluna başvurmaksızın doğrudan doğruya genel kurulu toplantıya çağırması durumunda da alınan kararlar yoklukla malul olacaktır.

2.2.2.1.5. Çağrıda Toplantı Yeri Veya Gününün Gösterilmemesi, Ortaklığın Unvanının Bulunmaması

Geçerli bir çağrıdan söz edilebilmesi için, hangi kooperatifin genel kurulu için çağrı yapıldığının, genel kurulun toplanacağı yerin ve zamanın da gösterilmesi gerekmektedir. Aksi halde ortaklar hangi genel kurulun ne zaman toplanacağından haberdar olamayacağı için bu toplantıya katılması mümkün olmayacak veya zorlaşacaktır. Ayrıca aksinin kabulü bir takım ortaklara toplantı tarihini gizli olarak bildirmek suretiyle toplanıp karar almasına cevaz vermek anlamına gelecektir.

Moroğlu'na göre çağrıya hangi ortaklık için toplantı yapılacağı yazmıyorsa dahi çağrı metninden anlaşılıyorsa bu çağrı geçerlidir. Aksi takdirde alınan kararlar yoklukla malul olacaktır¹⁹⁴. Diğer yandan toplantı yeri ve zamanı çağrıdan anlaşılıyorsa bu durumda iptal edilebilirlik söz konusu olur. Yazara göre iletişim araçlarının gelişmiş olduğu günümüzde sadece bu yönde bir aykırılık yokluk sonucunu doğurmamalıdır¹⁹⁵. Ancak *Kırca*'ya göre toplantı yeri ve zamanı çağrıdan anlaşılıyorsa genel kurul kararları yoklukla malul olacaktır¹⁹⁶.

Kanaatimizce davet mektubunda toplantı tarihinin gösterilmemiş olması durumunda geçerli bir çağrıdan bahsetmek mümkün olmayacaktır. Bu şekilde toplanan genel kurulda alınacak kararlar da yoklukla malul olmalıdır.

KK md. 98 yollaması ile TTK md. 409/3'e göre "*Aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde genel kurul, şirket merkezinin bulunduğu yerde toplanır.*" Buna göre; kooperatifin merkezden ayrı bir yerde toplanması için

¹⁹⁴ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 103. Aynı görüşte, Kırca, Genel Kurul, s. 9.

¹⁹⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 103.

¹⁹⁶ Kırca, Genel Kurul, s. 9.

anasözleşmede hüküm bulunması gerekir. Bu hüküm bulunmuyorsa kooperatifin merkezinin bulunduğu yerde toplantının yapılması gerekir. Ancak fiziki koşullar elvermediği takdirde toplantı o yerde bulunan toplantıya elverişli bir binada da yapılabilir.

Bu gibi durumlarda eğer toplantının yapılacağı adres bildirilmemişse yine ortakların genel kurula katılma imkanı önemli ölçüde azalacağından yapılan çağrı geçersiz olacaktır. Çağrının geçersiz olması nedeniyle yapılan toplantı genel kurul niteliğini taşımayacak alınan kararlar da yoklukla malul olacaktır.

2.2.2.2. Toplantı ve Karar Yetersayılarına Uyulmaması

2.2.2.2.1. Toplantı Yeter Sayılarına Uyulmaması

KK md. 45/3 gereğince toplantı nisabı anasözleşmede gösterilir. Yapı kooperatiflerinin genel kurullarında ise ortak sayısının en az dörtte birinin hazır bulunması şarttır. Buna göre; yasal olarak kooperatiflerde toplantı yeter sayısı bulunmamaktadır. Anasözleşmede hüküm bulunmaması halinde herhangi bir toplantı yetersayısı aranmadan genel kurul toplanıp karar alabilir.

Ancak anasözleşmede toplantı yetersayısı kararlaştırılması halinde bu yetersayıya ulaşılmadan alınan kararlar yoklukla maluldür¹⁹⁷. Ancak doktrinde toplantı yetersayılarına ilişkin hükümlerin emredici değil, aksi kararlaştırılabilen yedek hükümler olduğu bu sebeple yaptırımın iptal edilebilirlik olduğuna ilişkin görüşler de bulunmaktadır¹⁹⁸.

¹⁹⁷ 11. H.D. 12.04.1999 T. 1999/2744 E. – 1999/575 K. “...1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 45/3 ve 51/1. maddesi ile davalı kooperatif ana sözleşmesinin 33. maddesinde, genel kurulun toplantı ve karar yeter sayısı öngörülmüştür. Bu maddelere göre, kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/4'ünün şahsen veya temsilen genel kurul toplantısında bulunması ve oylama sırasındaki mevcudun yarıdan fazlasının oy vermesi ile genel kurul kararları oluşur. Yani, genel kurulun karar verebilmesi için kayıtlı üyelerin en az 1/4'ünün genel kurulda bulunması gerekir. Ortakların genel kuruldaki mevcudunun hiçbir zaman kooperatif ortaklarının 1/4'ünden aşağı olmamalıdır. Somut olayda; 8.2.1998 tarihli haziran cetveline göre davalı kooperatifin toplantı tarihinde üye sayısının 551 olduğu, toplantıya 167 ortağın katılımı ile başlanıldığı, gündemin 7. maddesinin görüşülmesi sırasında toplananlar hazır bulunanların sayısının toplantı yeter sayısı olan 138'in altına indiğinden, bundan sonra genel kurulca karar alınması mümkün değildir. Şayet alınmışsa bu kararlar da yok hükmündedir. Mahkemece yasa ve ana sözleşmenin belirtilen hükümleri göz ardı edilerek, yazılı gerekçe ile davanın reddedilmesi doğru görülmemiştir...” (Kazancı).

¹⁹⁸ İsmail Kayar, “AO ve Kooperatiflerde Genel Kurul Toplantı ve Karar Yetersayılarına Uyulmamasının Sonuçları ve İptal Kararının Etkileri” Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 2, Y. 2008, s. 253.

Yapı kooperatiflerinde ise toplantı yeter sayısı en az ortak sayısının dörtte biridir. Anasözleşme ile bu oran azaltılamaz. Zira KK md. 45/3 emredici bir hükmüdür. Bu oran altında toplanıp karar alınması halinde alınan kararlar yoklukla maluldür.

Nitelikli çoğunluk gerektiren KK md. 52/1 gibi hükümlerde de toplantı yetersayısı en az karar yetersayısı kadar olmalıdır. Buna göre şahsi sorumlulukların ağırlaştırılması veya ek ödeme yükümü ihdasına ilişkin anasözleşme değişikliklerinde toplantı yetersayısı ortakların dörtte üçüdür.

KK md. 21/1 gereğince ortaklığa aynı sermaye getirilmesi hususunda seçilecek bilirkişiye ilişkin toplanan genel kurulda ortakların üçte iki çoğunluğunun bulunması gerekmektedir.

Bütün bu hallerde toplantı nisabı, toplantının başından sonuna kadar korunmalıdır¹⁹⁹. Çamoğlu'na göre toplantı nisabı toplantının başında mevcut olup daha sonra bu nisap kaybolursa alınan kararlar geçerlidir ancak nisabın kaybolmasından sonra artık karar alınamaz²⁰⁰. Moroğlu'na göre ise toplantı nisabının kaybolması halinde daha önce alınmış kararlar ile bundan sonra alınacak kararlar iptal edilebilir kararlar olacaktır. Moroğlu'na göre, eleştiri konusu yaptığı TTK md. 418 hükmünün lafzı bu yoruma daha müsaittir²⁰¹. Yargıtay'a göre ise genel kurul toplantısı devam ederken toplantı yetersayısı kaybolduğu takdirde genel kurulda bundan sonra karar alınamaz. Buna göre önceki alınan kararlar geçerli olmaya devam edecektir²⁰².

¹⁹⁹ Nuri Erdem, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Yetersayıları Bağlamında Pay Sahibinin Toplantıdan Ayrılmasının Alınan Kararların Geçerliliğine Etkisi” İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 4, S. 2, Aralık 2018, s. 90.

²⁰⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar I, N. 708/2. Aktaran, Nuri Erdem, Toplantıdan Ayrılmanın Etkisi, s. 90.

²⁰¹ Moroğlu, TTK'nın bu hükmünü, “Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır.” Hükmünün, kanunda veya anasözleşmede öngörülen nisabın kaybedilmesinden önce alınan kararların da geçersiz olacağı anlamına gelmesinden dolayı eleştirmiştir. Yazara göre bu anlayış, gündem çerçevesinde alınan her kararın diğerinden bağımsız olduğu ilkesine aykırıdır. Moroğlu, Hükümsüzlük, s.127 dpn.

²⁰² 11. H.D. 12.04.1999 T. 1999/2744 E. – 1999/575 K. Legalbank E.T 22.10.2021 Bu görüşü savunan Erdem'e göre “TTK md. 418 hükmü amacını aşacak şekilde bütün alınan kararların yok hükmünde olacağı ya da iptal yaptırımına tabi olacağı şeklinde anlaşılmamalıdır. Aksi halde ortakların toplantı nisabını düşürerek bütün kararları geçersiz kılabilmesine olanak tanımak olur. Ayrıca ortaklığın iradesi kanuna ve anasözleşmeye uygun olarak toplanan genel kurulda oluşur. Bu durumda geçersizliği ileri sürülebilecek olan genel kurul değil, kararların her biridir. Erdem, Ayrılmanın Etkisi, s. 95.

Bizim de katıldığımız görüşe göre, toplantı nisabı her gündem maddesi için ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Toplantının açılmasından sonra bir takım ortakların toplantıdan ayrılması durumunda toplantı yeter sayısı etkileniyorsa, nisabın bulunmadığı konular hakkında genel kurul karar alamaz²⁰³.

Bu başlık altında bahsedilen toplantı yetersayılarının hesabında, toplantıya bizzat katılan ortaklar ve mektupla oy verme halinde gönderilen mektuplar da dikkate alınır. Toplantı yetersayılarına ulaşamadığı takdirde, toplanan ortakların kooperatif genel kurulu adına irade açıklaması yapma ehliyeti bulunmamaktadır. Bu bakımdan alınan kararlar yok hükmündedir²⁰⁴. Yargıtay'ın son dönemde vermiş olduğu bir kararda toplantı yetersayısının olmaması halinin TBK md. 27 anlamında butlana yol açtığı yönündeki ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır²⁰⁵. Ancak hemen hemen aynı tarihlerde vermiş olduğu bir kararda butlan ve yokluk arasındaki farkı belirleyen ilkesel bir ifadeye yer verilmiş, toplantı nisaplarına uyulmamasının yokluk halini doğuracağına hükmedilmiştir²⁰⁶.

²⁰³ Erdem, Ayrılmanın Etkisi, s. 94. Yazara göre; bu durum ağırlaştırılmış yetersayılar için de geçerlidir. Erdem, Ayrılmanın Etkisi, s. 97.

²⁰⁴ İmregün, s. 323; Poroy ve Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif, s. 416; Kırca, Genel Kurul, s. 10; Pulaşlı, Temel Esaslar, s.262; Şener, s. 526; Aker, s. 171. Aksi görüşte, Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 416.

²⁰⁵ 23. H.D. 08.12.2020 T. 2018/137 E. - 2020/4106 K. "...Davacı, davalı kooperatifin üyesi olduğunu, kooperatifin 28.04.2013 tarihindeki olağan yıllık toplantısından önce bilgi edinme hakkını kullanmak istediğini, ancak bu hakkının kullandırılmadığını, bilgi sahibi olmaksızın genel kurul toplantısına katıldığını, tutanağının usulince tutulmadığını, toplantının çoğunluk sağlanmadan yapıldığını, gündem dışı kararlar alındığını, muhalefet şerhi bildirmiş olmasına rağmen tutanağa geçirilmediğini ileri sürerek, 28.04.2013 tarihli genel kurul toplantısında alınan kararların iptalini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili, davanın reddini istemiştir. Mahkemece davanın reddine dair verilen karar, davacı vekilinin temyiz istemi üzerine, "-genel kurul gündem maddelerinin görüşülmesi sırasında toplantı nisabı bulunmadığından, mahkemece batıl olan kararların tümünün iptaline karar verilmesi gerektiği" gerekçesiyle Dairemizce bozularak mahkemece uyulan bozma ilamı ve tüm dosya kapsamına göre; genel kurul toplantısına 185 ortaktan 54 ortağın katıldığı, bu nedenle toplantı açılırken 1/4 olan toplantı yeter sayısının mevcut olduğu ancak karar toplantı nisabı 47 iken, divan heyeti seçiminde ret ve kabul oylarının toplamının 41 olduğu, arada başka bir sayım yapılmadığı, bu nedenle toplantı açılırken mevcut olan 54 üyeden 13 tanesinin karar alınmaya başlamadan önce toplantıyı terk ettikleri, 41 üye ile toplantıya devam edilip kararların alındığı ve toplantı nisabının sağlanmadığı, Kooperatifler Kanunu'nun 45/2, 51/1 ve TBK'nın 27. maddesi gereğince söz konusu alınan kararların batıl olduğu gerekçesiyle, davanın kabulüne karar verilmiştir. Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir. Dosyadaki yazılara, mahkemece uyulan bozma kararı gereğince hüküm verilmiş olmasına göre, davalı vekilinin temyiz itirazları yerinde görülmemiştir. SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davalı vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, aşağıda yazılı onama harcının temyiz edenden alınmasına, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 08.12.2020 tarihinde oy birliğiyle karar verildi..." (karararama.yargitay.gov.tr).

²⁰⁶ 23. H.D. 20.01.2021 T. 2018/61 E. - 2021/135 K. "...Yokluk kurucu unsurlarından yoksun sözleşme için kullanılabilen bir hukuki terimdir. Kanuni nisapla toplanmayan bir genel kurulda anılan kararlar ile veya kanuni nisapla alınmayan bir karar bu kapsamda değerlendirilebilir. Butlan (batıl);

2.2.2.2.2. Karar Yetersayılarına Uyulmaması

KK md. 51 gereğince kanun veya anasözleşmede aykırı hüküm bulunmadıkça karar yeter sayısı kullanılan oyların bir fazlasıdır. Çekimser oylar da olumsuz oy gibi değerlendirilir. Genel kurulda yapılan oylamada kanunda öngörülen karar yeter sayısına ulaşamadığı takdirde genel kurul kararı oluşmaz. Bu sebeple toplantı tutanağında kararın alınmış gibi gösterilmesi durumunda bu karar yok hükmündedir²⁰⁷.

Anasözleşmede gösterilen karar yetersayılarına ulaşamaması sonucunda da herhangi bir genel kurul kararından bahsedilemeyecektir.

KK md. 51/2'ye göre dağılma, birleşme ve anasözleşmenin değiştirilmesi kararlarında fiilen kullanılan oyların üçte iki çoğunluğu aranır. Kanunda açıkça fiilen kullanılan oylardan bahsedildiğine göre çekimser oyların hesaba katılmasına imkan bulunmamaktadır. Buna göre fiilen kullanılan oylar hesaplandıktan sonra olumlu oylar bu yetersayıya ulaşmıyorsa genel kurul kararının varlığından söz edilemez²⁰⁸.

KK md. 52/1'e göre karar alınması için ise ortakların $\frac{3}{4}$ 'ünün olumlu oyu gerekmektedir. Bu karar yetersayısının hesabında kooperatife kayıtlı bütün ortaklar göz önünde bulundurulur.

Bu bölümde bahsedilen veya anasözleşme ile belirlenen karar yetersayılarına riayet edilmeksizin alınan kararlar yok hükmündedir. Daha doğrusu karar yetersayıları bulunmuyorsa genel kurulda bir irade açıklamasının meydana geldiğinden söz edilemez ancak toplantı tutanaklarında kararın alınmış gibi

ise içeriği imkansız, hukuka ve ahlaka, kişilik hakkı ya da kamu düzenine aykırı sözleşmeler için kullanılan hukuki bir terimdir. (İBK 27/1)..." (karararama.yargitay.gov.tr).

²⁰⁷ Kırca, Genel Kurul, s. 10; Şener, s. 527. Aksi görüşte; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 145. Yazara göre; karar yetersayıları emredici hükümlerdir ancak bu hükümler mutlak emredici hükümler olmayıp halihazır pay sahiplerinin çıkarlarını koruyan hükümlerdir. Bu nedenle sadece ortaklara iptalini talep etme hakkı verir.

²⁰⁸ 11. H.D. 20.11.2006 T. 2005/14333 E. – 2006/11909 K. "...Dava, davalı kooperatif genel kurulunun kararlarının iptali istemine ilişkindir. Genel kurula gelip, muhalefet şerhini yazdırmayan davacılar Cevdet ve Bilal bakımından, davanın gündemin 8'inci maddesi altında, yapılan anasözleşme değişiklikleri yönünden de reddi doğru olmamıştır. Zira sözleşmenin 63'üncü maddesine göre, anasözleşme değişikliği için katılanların $\frac{2}{3}$ 'ünün olumlu oyu gerekmektedir. Somut olayda, toplantı nisabı var ise de $\frac{2}{3}$ çoğunluk sağlanmamış olmakla anasözleşme değişikliğine ilişkin alınan kararları yok hükmünde olup, muhalefet şerhi olmasa da davacıların dava hakkı vardır. Bu itibarla, anasözleşme değişikliklerine ilişkin kararların geçersiz olduklarının tespitine karar verilmesi gerekirken aksi yönde karar tesisi hatalı olmuştur..." (Coşkun, s. 725).

gösterilmesi durumunda yokluğun tespiti için dava açılabilir yahut açılmış olan bir davada yokluk ileri sürülebilir.

2.2.2.3. Bakanlık Temsilcisinin Bulunmaması

KK md. 87/2'ye göre kooperatiflerin genel kurullarında bakanlık temsilcisinin bulunması zorunludur. İlgili bakanlığa müracaat toplantıdan en az on beş gün önce toplantı yeri ve gündemi de bildirilmek sureti ile yapılır. Bu yapılan müracaatta temsilcinin masraflarının ödendiğine dair makbuz sunulur.

Bu usule uygun müracaat yapıldığı halde temsilci genel kurul toplantısına gelmezse durum o yer idari amirine bildirilir yine gelmezse bir saat sonunda toplantıya başlanır.

Genel kurul toplantısına nezaret etmesi için bakanlık temsilcisi talep edilmeksizin veya talep edilmesine rağmen bakanlık temsilcisi beklenmeksizin genel kurul toplantısı yapılması halinde alınan kararlar yoklukla malul olacaktır. Zira KK md. 87/2'ye göre toplantı bakanlık temsilcisi huzurunda açılır ve devam eder. Buna göre bakanlık temsilcisinin bulunmadığı hallerde ortakların toplanmış olması genel kurulun varlığı için yeterli olmayacaktır. Bu sebeple kanunen teşekkül etmemiş böylesi bir genel kurulda alınan kararlar da yoklukla malul olacaktır. Bu konuda doktrindeki görüşler ve yargı kararları paraleldir²⁰⁹.

²⁰⁹ İmregün, s. 329; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 132; Poroy ve Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif, s. 416; Pulaşlı, Temel Esaslar, s. 261; Ulusoy, s. 417. Konu ile ilgili Yargıtay'ın bir kararı şu şekildedir. 23. H.D. 10.09.2014 T. 2014/2510 E. – 2014/5468 K. “...Kooperatifler Kanunu'nun 87'inci maddesine göre genel kurul toplantılarında Bakanlık Temsilcisinin katılımı zorunludur. Ancak usulüne uygun müracaat yapıldığı halde temsilci toplantıya gelmezse toplantı icrasını temin etmek üzere, mahalli idare amirine durum bildirilir. Temsilci yine gelmezse bir saat sonunda toplantıya başlanır. Bu prosedür uygulanmadan alınan kararların yok hükmünde sayılacağı, dolayısıyla genel kurul kararlarının iptalini talep ve dava etmek için anılan kanunun 53'üncü maddesinde aranan ret oyu kullanılması ve muhalefet şerhi yazdırılması koşulları aranmayacağı açıktır...” 23. Hukuk Dairesi 17.12.2020 T. 2018/1246 E. 2020/4359 K. “...Mahkemece, genel kurula bakanlık temsilcisinin katılmadığı ve söz konusu eksikliğin giderilmesi için yasada öngörülen prosedüre uyulmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne dair verilen karar, davalı vekilinin istinaf kanun yoluna başvurusu üzerine, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 23. Hukuk Dairesince, kanuna göre görevlendirilen bakanlık temsilcisinin gelmemesi üzerine mahalli idare amirine bildirilmesi, temsilcinin bu bildirim ve bir saat beklenmesine rağmen yine gelmemesi halinde toplantıya başlanması gerektiği, bu prosedür uygulanmadan alınan kararların yok hükmünde sayılacağı, dolayısıyla genel kurul kararlarının iptalini talep ve dava etmek için ret oyu kullanılması ve muhalefet şerhi yazdırılması koşullarının aranmayacağı, ancak mahkeme hükmünde “...genel kurulunun (alınan kararların yok hükmünde olduğunun tespiti) iptaline” şeklinde sonuçları farklı iki ibareye yer verilmesinin çelişkili olduğu gerekçesiyle, davalı vekilinin istinaf başvurusunun kabulüne kararın düzeltilerek yeniden esas hakkında hüküm verilmesi ile genel kurul toplantısında alınan kararların

2.2.2.4. Toplantı Tutanağının İmzalanmaması

KK md. 98 yollaması ile TTK md. 422/1 gereğince toplantı başkanı ve bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmayan genel kurul tutanakları geçersizdir. Buna göre genel kurul tutanağında bakanlık temsilcisi veya toplantı başkanının imzası bulunmuyorsa alınan kararlar da yoklukla maluldür²¹⁰.

2.2.3. Yokluğun Tespiti ve İleri Sürülmesi

Yoklukla malul bir genel kurul kararı, alındığı tarihten itibaren gerek kooperatif ortakları gerekse üçüncü kişiler açısından hiçbir hüküm ve sonuç doğurmaz. Yokluğun tespiti bir dava ile istenebileceği gibi, açılmış bir davada defi olarak da ileri sürülebilir²¹¹.

Yokluk hali için açılacak dava bir eda davası değil tespit davasıdır. Tespit davaları olumlu ve olumsuz tespit davaları şeklinde ikiye ayrılabilir²¹². Olumsuz tespit davası bir hukuki ilişkinin olmadığı tespiti istemiyle açılır. Böyle bir davanın açılabilmesi için karşı tarafın böyle bir hukuki ilişkinin varlığını iddia etmesi gerekmektedir²¹³. Genel kurul kararlarının yokluğunun tespiti de bu anlamda bir olumsuz tespit davasıdır.

Yokluğun tespitinin dava edilebilmesi için öncelikle bu yoklukla malul bir genel kurul kararının alınmış gibi gösterilmesi gerekmektedir. Örneğin karar yeter sayısına uyulmamasına rağmen sanki bu yeter sayı varmış gibi genel kurul toplantı tutanağına karar yazılmışsa, yokluğun tespiti talep edilebilir. İkinci olarak da bu tespit isteminde davacının menfaatinin bulunması yani korunmaya değer hukuki yararının bulunması gerekir. Yargıtay bir kararında, kararın alındığı sırada kişinin

batıl olduğunun tespitine, davalı vekilinin diğer hususlara yönelik istinaf başvurusunun HMK'nın 353/(1)-b.1. maddesi uyarınca esastan reddine karar verilmiştir...” (karararama.yargitay.gov.tr).

²¹⁰ Yiğit, s. 156.

²¹¹ 11. H.D 21.05.2004 T. 2004/4963 E. – 2004/5738 K. (Kazancı).

²¹² Baki Kuru ve Ali Cem Budak, **Tespit Davaları**, On İki Levha Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2010 s. 73.

²¹³ Kuru ve Budak, s. 76.

kooperatife ortak olup olmamasını hukuki yarar bağlamında araştırılması gerektiğine hükmetmiştir²¹⁴.

Yokluğun tespiti için genel kurula katılmaya, karara muhalif kalmaya ve muhalefeti zapta geçirmeye gerek bulunmamaktadır. Hatta kooperatif ortağı olmaya bile gerek yoktur. Hukuki yararın ispat edilmesi şartıyla herkes tarafından yokluğun tespiti talep edilebilir²¹⁵. Ayrıca yokluk ileri sürülmesine dahi hakim önüne gelen uyuşmazlıkta re'sen göz önünde bulundurur²¹⁶. Yargıtay bir kararında kendisine çağrı yapılmamasına rağmen genel kurula katılan ve olumlu oy kullanan ortağın yokluğun tespitini isteyemeyeceğine hükmetmiştir²¹⁷.

²¹⁴ 11. H.D. 05.11.2018 T. 2017/737 E. – 2018/6781 K. “...Dava, davalı anonim şirketin 14.07.2006 tarihli çağrısız toplanan olağan genel kurulunda alınan kararlar ile 15.7.2006 tarihli yönetim kurulu kararının yok hükmünde olduğunun tespiti istemine ilişkindir. Bilindiği gibi, bir işlem veya kararın yoklukla malul olduğunun saptanması, hukuksal yararı bulunduğu takdirde herkes tarafından istenebilir. Davacı ..., işbu davayı şirket ortağı olduğu iddiasıyla açmış, davalı yan ise bu konudaki belgeleri de ibraz ile davacının işbu davadan önce şirketteki tüm hisselerini devretmiş olduğunu savunmuş, davacı yan ise bu yöndeki savunmayı kabul etmediğini, şirket hisselerini devretmediğini ileri sürmüştür. Celbedilen şirkete ait son sicil kaydında, davacı şirket ortağı olarak görülmektedir. Bu durumda, davacının dava tarihinde şirket ortağı olup olmadığı, ortak ise dava esnasında bu durumu muhafaza edip etmediği, buna bağlı olarak davanın bidayetinde ve dava sırasında genel kurul kararının yokluğunu talep etmekte hukuksal yararı ve buna bağlı olarak aktif husumet ehliyetinin bulunup bulunmadığı hususları üzerinde durulmaksızın davanın esasına girilerek hüküm kurulması doğru olmamış, davalı yan vekilinin bu yöne ilişkin temyiz itirazının kabulü ile yerel mahkeme kararının bozulmasına karar vermek gerekmiştir...”(karararama.yargitay.gov.tr).

²¹⁵ 11. H.D. 28.06.2007 T. 2007/6451 E. – 2007/9882 K. “...Davalı kooperatifçe belediyeden 22 adet villa için inşaat ruhsatı ve proje onayı alındığı halde 06.03.2005 tarihinde yapılan genel kurul toplantısının 8-a numaralı gündem maddesi görüşülerek tek bağımsız bölüm niteliği taşıyan her bir villanın ikiz olarak inşa edilmek suretiyle fiilen iki katı sayıda konut elde edilmesi yolunda alınan kararın İmar Kanunu'na açıkça aykırı olduğu, Gölbaşı Belediyesi'nin 21.06.2005 tarihli yazısı ile de bu şekilde gerçekleştirilecek yapılaşmaya iskan izni verilmeyeceğinin belirtilmesi karşısında yasanın emredici hükümlerine aykırı bu kararın batıl olması nedeniyle muhalefet şerhi koşulu aranmaksızın yokluğunun tespitinin her zaman istenebileceği dikkate alınarak davanın bu karar bakımından kabulü gerekirken reddi ve bu yolda verilen kararın onanması doğru bulunmamış, davacı vekilinin değinilen yöne ilişkin karar düzeltme itirazlarının kabulü gerekmiştir...” (Kazancı).

²¹⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 154.

²¹⁷ 23. H.D. 17.02.2014 T. 2013/7844 E. , 2014/1074 K. “...Bu durumda, mahkemece, dava konusu edilen tüm genel kurul kararları, hazırlanmış cetvelleri ve çağrı tebliğ belgeleri öncelikle davalı kooperatiftan, temin edilememesi halinde ilgili Ticaret Sicil Memurluğu'ndan, mümkün olmaz ise anasözleşmenin 41. maddesi uyarınca Bakanlık İl Müdürlüğü'nden getirildikten sonra HMK'nın 31/1. ve 194. maddesi uyarınca davacı tarafa somutlaştırma ödevini yerine getirmesi için imkân tanınması, hangi genel kurulun hangi maddesinin yokluğunun tespitini istediği ve bu tespitten elde edeceği hukuki yarar sorularak, sadece hukuki yararın olacağı genel kurul maddeleri konusunda davacının bu genel kurullara usulüne uygun çağrılıp, çağrılmadığı, anasözleşmenin 28/3. maddesindeki çağrı usulüne uyulup uyulmadığı, davacı usulüne uygun olarak çağrılmış ve katılmış ise çağrının usulsüzlüğüne dayanamayacağı ve iptal isteminin bir aylık süreye tabi olduğu, şayet çağrılmamış ancak katılmış ve ret oyu vermemiş ise yokluk istemine dayanamayacağı, çağrılmadığı ve katılmadığı tespit edilen genel kurullarda hukuki yarar koşulu olan maddelerde alınan kararlarda davacı çağrılrsa ve katılrsa idi toplantı ve karar nisabının oluşup oluşamayacağı, çağrılmaması nisabı etkilememiş ve nisap oluşmuş ise davacının iptal nedenlerine dayanıp dayanmadığı üzerinde durulması, dayanmış ise bunları somutlaştırması istenerek, somutlaştırdığında, iptal isteminin 2000-2011 yılında yapılan genel

Yoklukla malul genel kurul kararlarının sonradan düzeltilmesine imkan bulunmamaktadır. Zira barındırdığı sakatlık kararın içeriğinde değil meydana gelişindedir. Genel kurulun alacağı yeni bir kararla yokluğu düzeltmesi mümkün değildir²¹⁸. Genel kurulun almış olduğu bu karar, ancak yeni bir genel kurul kararı sayılabilir ve ancak alındığı tarihten sonrası için geçerli olur. Yoklukla malul genel kurul kararının alındığı tarihten itibaren geçerli kılınmasına imkan yoktur. Yokluğun ileri sürülmesinde hakkın kötüye kullanılması savunması yapılamaz²¹⁹.

2.3. GENEL KURUL KARARLARININ BUTLANI

2.3.1. Genel Olarak

Butlana tabi genel kurul kararlarına ilişkin Kooperatifler Kanununda özel bir hüküm bulunmamaktadır. Bu sebeple hangi kararların butlana tabi olacağı belirlenirken, TBK ve TTK hükümlerine bakılması gerekmektedir. Ayrıca her ne kadar butlanla ilgili özel bir hüküm niteliği taşımasa da, KK md. 66'ya 21/10/2021 tarih ve 7339 sayılı Kooperatifler Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8. maddesi ile eklenen 5. fıkra ile de kooperatiflere özgü butlan sebebi öngörülmüştür.

TBK ve TTK'da özel olarak sayılmasa da kazanılmış haklara aykırılık da bir butlan sebebi olarak yargı kararlarında benimsenmiştir²²⁰.

kurullar için bir aylık sürenin geçirilmiş olması nedeniyle reddine karar verilmesi, 2012 yılında yapılan genel kurul için süre geçirilmemiş ise somutlaştırılacak olan iptal nedenlerinin incelenmesi, hukuki yorum ve tavsif dışında kalan hususlarda olmak üzere gerektiğinde, HMK'nın 268. maddesine uygun olarak, kooperatif uygulamaları konusunda uzman bir bilirkişi veya bilirkişi heyeti görevlendirilip, rapor alınması, yukarıda açıklanan ilkeler de göz önünde bulundurulmak suretiyle sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, bu hususlar gözden kaçırılarak, eksik incelemeye dayalı olarak yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir..." (kararama.yargitay.gov.tr)

²¹⁸ Yüzgeç, s. 99.

²¹⁹ A. Oğuzhan Hacıömeroğlu ve Kemalettin Aksoy, "Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin Bir Kararı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım" Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.2020/2 s. 421. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, T: 20. 11.1970, S: 5577 /6142 "...Yokluk durumunda, yokluğu ileri sürmenin dürüstlük kuralına ve hakkın kötüye kullanılması yasağına aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle dahi olsa işlemin ayakta tutulması (var ve geçerli sayılması) mümkün değildir..." Hacıömeroğlu ve Aksoy, s. 426.

²²⁰ 23. H.D. 02.02.2021 T. 2018/2100 E. – 2021/311 K. "...Mahkemece, iddia, savunma, benimsenen bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre; kooperatif genel kurul kararlarının ortakların daha önce kazanılmış olan haklarını bertaraf edecek niteliğinde olması halinin mutlak butlana tabii olacağını, kooperatifin usulüne uygun şekilde taahhüt edilen konut teslim yükümlülüğünü yerine getirmek zorunda olduğunu, davacının kooperatif yönetim kurulunun 21.10.2009 tarih 15 sayılı kararı

2.3.2. Butlan Yaptırımına Tabi Genel Kurul Kararları

2.3.2.1 Türk Borçlar Kanununda Düzenlenen Butlan Halleri

TBK md. 27'ye göre “Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.” Hükümsüzlük; tarafların, hukuki işlemi tesis ederken arzu ettiği hüküm ve sonuçlarının meydana gelmemesi halidir²²¹. Buna göre kooperatif genel kurul kararının kanunların emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız olması durumunda batıl olacağını söylemek mümkündür.

2.3.2.1.1. Kanunun Emredici Hükümlerine Aykırılık

TBK md. 27'ye göre kanunun emredici hükümlerine aykırı olan genel kurul kararları kesin olarak hükümsüzdür. Bu maddede bahsedilen kanun yalnızca TBK veya KK değil yürürlükte bulunan bütün kanunlardır. Bu nedenle kanunun emredici hükümlerine aykırılık başlığı altında bütün kanunların emredici hükümlerine aykırılık hallerinin tek tek belirlenip yazılmasına imkan yoktur.

Emredici hukuk kuralları, taraflarca aksinin kararlaştırılmadığı hukuk kurallarıdır²²². Bir hükmün emredici olup olmadığı belirlenirken, kanunun kullandığı ifadelerle bakılması gerekmektedir. “geçersizdir.”, “hükümsüzdür.” “...dıkça geçerli olmaz.” gibi ifadelerle bir kanunun emredici olup olmadığı konusunda yol göstericidir. Emredici olduğu tespit edilen kanun hükümlerine aykırılığın sonucu

ile üye olduğu ve kooperatife hiçbir borcu bulunmadığı da anlaşılmakla olağanüstü genel kurul kararının davacı yönünden bağlayıcı olmayacağı gerekçesiyle davanın kabulüyle C Blok 2. Kat, 8 no'lu bağımsız bölümün davalılar ... ve ... adlarına olan tapu kaydının iptali ile davacı adına tapuya kayıt ve tesciline karar verilmiştir. Kararı, davalılar vekili temyiz etmiştir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davalılar vekilinin temyiz itirazları yerinde görülmemiştir. SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davalılar vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, aşağıda yazılı onama harcının temyiz edenden alınmasına, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 02.02.2021 tarihinde oy birliğiyle karar verildi...” (kararama.yargitay.gov.tr.).

²²¹ Eren, s. 332.

²²² Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 11. Bası, Vedat Kitapçılık, 2013, Ankara, s. 83.

kesin olarak hükümsüzlüktür. Bir kanun maddesinin emredici olup olmadığı konusunda tereddüde düşülmesi halinde iptal yaptırımının uygulanması gerekir²²³.

Yargıtay bir kararında, kanunda belirtilen oranın üzerinde gecikme faizi kararlaştırılan genel kurul kararının emredici hükümlere aykırılık teşkil etmesi nedeniyle, kanundaki nisabın üzerindeki kısmının butlanına karar vermiştir²²⁴.

Yukarıda butlanın ikincilliği ile ilgili anlatımlar emredici hükümlerin uygulanması hususunda aynen geçerlidir.

2.3.2.1.2. Kamu Düzenine Aykırılık

Kamu düzeni kavram olarak kanunla belirlenmemiştir. Bir genel kurul kararının kamu düzenine aykırı olup olmadığı belirlenirken göz önünde bulundurulması gereken, alınan kararın sadece kooperatif ortakları veya kooperatifle hukuki ilişki içinde olan üçüncü kişilerin haklarını ihlal edip etmediği değil bütün toplum düzeninin bozulmasına neden olup olmayacağıdır²²⁵.

Kamu düzeninde korunan hukuki değer bütün toplumun menfaatidir. Bu nedenle toplumun düzenini bozacak nitelikteki genel kurul kararları kesin olarak hükümsüzdür²²⁶.

2.3.2.1.3. Ahlaka Aykırılık

Ahlaka aykırı genel kurul kararları da TBK md. 27 gereğince hükümsüzdür. *Moroğlu* ahlaka aykırı genel kurul kararlarını, içerik ve kararın meydana geliş açısından iki ayrı şekilde değerlendirmiştir. İçerik açısından örneğin, karaborsa veya stokçuluk yapılması için alınan kararlar; meydana geliş açısından ise oy satın almak

²²³ TTK md. 447 gerekçesi.

²²⁴ 23. H.D. 26.01.2021 T. 2018/2484 E. - 2021/238 K. "...Bunun yanında 6101 sayılı kanunun 7. maddesine göre görülmekte olan davalarda da uygulanması gereken 6098 sayılı TBK'nın 120. maddesine göre taraflar arasında serbestçe kararlaştırılan temerrüt faizi yasal faizin %100'ünü aşamaz. Bu kural emredici nitelikte ve kamu düzenine ilişkindir. Kooperatif Genel Kurulunda anılan maddenin (12.maddenin) ikinci kısmı ile gecikme faizi aylık %5 kabul edilmiştir. Genel kurulda kararlaştırılan gecikme zammı temerrüt faizi niteliğinde olup Yasa'nın 120. maddesinde öngörülen sınırı aşamaz. Kanunun emredici hükmüne aykırı alınan bu karar (%5 gecikme faizi) mutlak butlanla malûl olup, muhalefet şerhi ve karşı oy şartı aranmaksızın iptal edilebilir..." (karararama.yargitay.gov.tr).

²²⁵ Akipek ve diğerleri, s. 99. Yazara göre kamu düzeni "Belli bir toplumun güvenliği ve menfaati göz önünde tutularak konulmuş olan hükümlerdir. Yürürlükteki hukuk düzeninin temel ilkelerine, ana kurallarına aykırı olan veya halkın hukuk duygusunu katlanılmaz ölçüde sarsan veya rencide eden hükümler kamu düzenine aykırı hükümlerdir."

²²⁶ Demir, s. 38.

veya ahlaka aykırı vaatlerde bulunmak suretiyle alınan kararlar ahlaka aykırı olmaları nedeniyle batıl olacaktır²²⁷.

2.3.2.1.4. Kişilik Haklarına Aykırılık

TBK md. 27'ye göre kişilik haklarına aykırı genel kurul kararları kesin olarak hükümsüzdür. TMK md. 23'e göre "*Kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez.*" Buna göre ortakların hak ve fiil ehliyetlerini kısıtlayıcı genel kurul kararları kesin olarak hükümsüz olacaktır. Örneğin kooperatife üye olmak için eşinden boşanma şartı koyan genel kurul kararları genel kurul kararları kişilik haklarına aykırılık nedeniyle batıl olacaktır.

Yine TMK md. 23/2'ye göre "*Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlaka aykırı olarak sınırlandırmaz.*" Buna göre kişinin özgürlüğünü kısıtlayan genel kurul kararları da butlanla sakat olacaktır. Örneğin, bir tarım sulama kooperatifinde, ortakların kooperatife ortak oldukları tarihten itibaren on yıl süre ile bulundukları köyden ayrılmayacakları yönünde genel kurul kararları kişilik haklarına aykırılık nedeniyle batıl olacaktır.

2.3.2.1.5. Konu Bakımından İmkansızlık

TBK md. 27'ye göre konusu imkansız genel kurul kararları genel olarak hükümsüzdür. Burada bahsedilen imkansızlık objektif olarak imkansızlıktır. Yani anılan genel kurul kararının uygulanmasının hiçbir şekilde mümkün olmadığı kararlar kesin olarak hükümsüzdür.

Buradaki imkansızlık fiili veya hukuki imkansızlık olarak ortaya çıkabilir²²⁸. Fiili imkansızlık olarak, küçük bir dereden bütün köye elektrik üretecek bir santral kurulması için oluşturulan kooperatifte kooperatifin amacını içeren anasözleşme hükmü imkansızlık nedeniyle geçersizdir. Hukuki imkansızlık ise ülkede uygulanan yasal mevzuatın bir işin yapılmasına yönelik müsaadesinin olmamasıdır. Buna göre kenevir üretiminin yasak olduğu bir yerde kenevir üretim ve satış kooperatifi kurulmasına yönelik amaç taşıyan anasözleşme hükümleri hukuki imkansızlık nedeniyle batıldır.

²²⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 172.

²²⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 179.

İfa anında imkansızlığın ortadan kalkacağı düşüncesi ile alınan kararlar geçerli olacaktır²²⁹.

Bu verdiğimiz örnekler üzerine hemen belirtmeliyiz ki, TBK md. 27/2 gereğince *“Sözleşmenin içerdği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez. Ancak bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa sözleşmenin tamamı kesin olarak hükümsüz olur.”* Buna göre yukarıda verdiğimiz imkansızlığa ilişkin örneklerde, kooperatif kenevir üretimi yanında örneğin mısır üretimi ve satışı amacıyla da kurulmuşsa sadece kenevir üretimine ve satışına ilişkin anasözleşme hükmü batıl olacak, batıl olmayan kısımlar ayakta tutulacaktır.

2.3.3.2. Türk Ticaret Kanununda Düzenlenen Butlan Halleri

TTK md. 447’ye göre *“(1)Genel Kurulun Özellikle;*

- a) Pay sahibinin genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilmez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,*
 - b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,*
 - c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan*
- kararları batıldır.”*

Bu hükmün anonim şirketler için getirilmiş olmasına rağmen KK md. 98 gereğince Kooperatifler Kanunu’nda aksine açıklama olmayan hususlarda TTK’nın anonim şirketlere ilişkin hükümlerinin uygulama alanı bulacağı göz önünde bulundurulduğunda anonim şirketler için butlan sebeplerinin uygun düştüğü ölçüde kooperatifler için de butlan sebebi teşkil edeceğini söylemek mümkündür.

²²⁹ Demir, s. 40.

2.3.3.2.1 Ortakların Vazgeçilmez Nitelikteki Haklarını Sınırlandıran veya Ortadan Kaldıran Genel Kurul Kararları

2.3.3.2.1.1 Genel Kurula Katılma Hakkının Sınırlandırılması veya Ortadan Kaldırılması

KK md. 26'ya göre; “Üç ay evvel ortak olmayanlar hariç, her ortak genel kurula katılma hakkına sahiptir. Yapı kooperatiflerinde genel kurul toplantılarına katılmak için bu şart aranmaz.” Bu hüküm uyarınca yapı kooperatifleri dışındaki kooperatiflerde en az üç aydan beri ortak bulunan herkes genel kurula katılma hakkına sahiptir. TTK md. 447'den de anlaşılacağı üzere bu katılma hakkı vazgeçilemez ve sınırlandırılmaz ortaklık haklarından²³⁰.

Bu hakkı ortadan kaldırmayı veya sınırlandırmayı öngören genel kurul kararları kesin olarak hükümsüzdür. Örneğin bir veya bir grup ortağın hiçbir şekilde genel kurula katılamayacağını veya üç dönem boyunca genel kurula katılamayacağını öngören genel kurul kararları batıldır.

Burada üzerinde durulması gereken bir nokta da genel kurula katılma hakkının bir kez ihlal edilmesi halinde bu genel kurulda alınan kararların batıl olup olmayacağıdır. Kanun maddesinde açıkça genel kurula katılma hakkını ortadan kaldıran veya sınırlayan “kararlar” dan söz edildiğine göre; fiili olarak katılma hakkının ihlal edilmesi o genel kurulda alınan kararların butlanla sakat olmasını gerektirmez²³¹. Katılma hakkının fiili olarak ihlal edildiği yani ortağın genel kurula alınmasının engellendiği durumlarda alınan genel kurul kararları bu maddenin konusunu oluşturmamaktadır. Bu durumda ileride değinileceği üzere ortağın iptal davası açma hakkı söz konusu olur.

Genel kurula katılma hakkı oydan yoksun pay sahiplerini de kapsar. Kişi o genel kurulda oydan yoksun olsa bile genel kurula katılma hakkına sahiptir. Aksi anasözleşme ile kararlaştırıldığı takdirde bu anasözleşme hükmü batıldır²³².

Ortağın genel kurula temsilci ile katılamayacağına dair kararlar da batıldır. Örneğin eş veya birinci derece yakınları tarafından temsil edilecek ortağın bu

²³⁰ Kırca, Genel Kurul, s. 37.

²³¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 160.

²³² Demir, s. 46.

yakınlarının da mutlaka kooperatif ortağı olması gerektiği yönünde getirilecek bir anasözleşme hükmü katılma hakkını engelleyici nitelikte olduğundan batıldır.

2.3.3.2.1.2. Oy Hakkını Ortadan Kaldırılması Veya Sınırlandırılması

KK md. 48'e göre "*Genel Kurulda her ortak yalnız bir oya sahiptir.*" Bu hüküm uyarınca her ortak yalnız ve en az bir oya sahiptir. Ayrıca KK md. 50'de hangi ortakların hangi hallerde oya katılamayacakları hüküm altına alınmıştır. Buna göre, kooperatif işlerinin görülmesine herhangi bir suretle katılmış olanlar Yönetim Kurulu'nun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamaz. Bu hüküm denetçiler hakkında uygulanmaz.

Diğer yandan ortaklardan hiçbirisi kendisi, eşi, alt ve üst soyu ile kooperatif arasında görülen şahsi bir iş veya davaya dair olan kararlarda oy hakkını kullanamayacaktır. Bu haller dışında ortakların genel kurullarda oy kullanamayacağına veya bazı kararlarda kimi ortakların oy kullanamayacağına dair genel kurul kararları kesin olarak hükümsüzdür.

Yukarıda katılma hakkına ilişkin açıklamalarımızın son paragrafında bahsettiğimiz husus oy kullanma hakkının fiili olarak ihlal edilmesi halinde de geçerlidir. Oy kullanma hakkının tek bir genel kurulda fiili olarak engellenmesi durumunda ortakların bu kararlar aleyhine iptal davası açma hakkı bulunmaktadır. Bu durumda kararın butlanını talep etmek mümkün değildir.

2.3.3.2.1.3. Dava Açma Hakkının Ortadan Kaldırılması Veya Sınırlandırılması

TTK md. 447/1 – a'ya göre ortakların dava açma hakkını sınırlandıran veya ortadan kaldıran genel kurul kararları butlanla sakattır. Ortakların en çok kullandığı dava hakkı, genel kurul kararlarının iptali davasıdır. Bunun yanında yönetim ve denetim kuruluna karşı açılacak sorumluluk davası, genel kurula çağrısı yapılmasına izin için açacakları davalar, bilgi edinme hakkı kapsamında açılacak davalar ve ortaklıktan çıkarılmaya ilişkin açılacak davalar, ortakların başlıca dava açma haklarındandır.

Bu dava açma haklarını ortadan kaldıran veya kullanılmasına engel olunacak derecede sınırlandıran genel kurul kararları da mutlak butlan ile batıldır. Örneğin,

ortağın kooperatiften çıkartılmasına ilişkin karara karşı KK md. 16'ya göre dava açma hakkını ortadan kaldıran anasözleşme hükmünün kabulüne yönelik genel kurul kararı batıl olacaktır.

2.3.3.2.1.4. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkının Sınırlandırılması

21/10/2021 tarih ve 7339 sayılı Kooperatifler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3. Maddesi ile değiştirilen KK md. 24'e göre *“Yönetim kurulu yıllık faaliyet raporu, bilanço, gelir-gider farkı hesapları ve denetçilerin 66 ncı ve 69 uncu madde hükümlerine uygun olarak tanzim edecekleri raporlar, genel kurulun yıllık toplantısından en az 15 gün öncesinden itibaren bir yıl süre ile kooperatif merkezinde, varsa şubelerinde ve elektronik ortamda KOOPBİS'te ortakların tetkikine amade tutulur.*

(Değişik ikinci fıkra:21/10/2021-7339/3 md.)

Kooperatif ortaklarına KOOPBİS üzerinden, genel kurula katılma hakkını haiz ortakları gösterir listeye erişim yetkisi verilir.

Ortakların bilgi edinmek hakkı, anasözleşme veya kooperatif organlarından birinin kararıyle bertaraf edilemez veya sınırlandırılmaz.”

Bu hüküm uyarınca, yönetim kurulu faaliyet raporu, bilanço, gelir gider farkı hesapları ve denetçi raporları, genel kurul toplantısından en az on beş gün önce ve bir yıl süre ile kooperatif merkezinde, şubelerinde veya KOOPBİS'te ortakların incelemesine imkan verecek şekilde hazır bulundurulmalıdır. Kanun maddesinin değişikliğe uğramadan önceki halinde 3. Fıkra *“ Talep eden ortaklara bilanço ve gelir gider farkı hesaplarının birer suretinin verilmesi mecburdur.”* hükmü bulunmaktaydı getirilen değişiklikle birlikte bu hüküm ortadan kaldırılmıştır. Ancak bu durumda talep eden ortaklara gelir gider farkı ve bilanço örneklerinin verilmesi zorunluluğunun ortadan kaldırıldığını söylemek mümkün değildir. Şöyle ki; mezkur maddenin birinci fıkrası gereğince, zaten bilanço ve gelir gider farkı hesaplarının KOOPBİS üzerinden ortakların erişimine açılması zorunludur. Buna göre ortaklar, söz konusu raporların çıktısını alabilirler veya çeşitli veri taşıyıcıları sayesinde elektronik olarak kaydedebilirler. Bu bakımdan bilanço ve gelir gider farkı örneklerinin mutlaka fiziki olarak verilmesi zorunluluğunun ortadan kaldırılması amacı güdüldüğü söylenebilir. Ancak yukarıda bahsedilen şekilde söz konusu

belgelere ulaşamayan ya da elinde bu belgelere ulaşacak teknolojik araçlar (bilgisayar, akıllı telefon vb. gibi) bulunmayan ortaklara, fiziki olarak söz konusu belgelerin verilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

KK md. 24/3'e göre ortakların bilgi alma hakkı anasözleşme, genel kurul veya diğer bir kooperatif organı tarafından ortadan kaldırılamaz veya sınırlandırılmaz. Kanunun bu hükmü emredicidir. İnceleme konumuz genel kurul kararları ile sınırlı olduğundan bu hükme aykırı olarak yönetim kurulu faaliyet raporu, bilanço, gelir gider farkı hesapları ve denetçi raporlarının ortakların inceleyemeyeceğini veya sadece belirli bir zamanda yahut belirli bir kısma kadar incelenebileceğini, bu belgelerden örnek alınamayacağını öngören anasözleşme hükümleri kesin olarak hükümsüzdür.

KK md. 25'e göre; *"Kooperatifin ticari defterleri ve haberleşme ile ilgili hususların tetkiki, genel kurulun açık bir müsaadesi veya yönetim kurulunun kararı ile mümkündür. İncelenmesine müsaade edilen defter ve vesikalardan öğrenilecek sırlar hariç olmak üzere, hiçbir ortak kooperatifin iş sırlarını öğrenmeye yetkili değildir."* Bu hüküm uyarınca kooperatif ortakları, kooperatifin ticari defterlerini ve haberleşme ile ilgili hususları öğrenmeye yetkili değildir. Bu hususlar hakkında ortağa inceleme hakkı ancak genel kurul veya yönetim kurulu kararı ile mümkün olur. İncelenecek belgelerin nelerden ibaret olacağını da izni veren merci belirleyecektir. Bu hüküm TTK md. 447/1 – b ile de uyumludur. Zira maddede *"...kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandır..."* maktan söz edilmektedir. Buna göre ortağın inceleme ve bilgi alma hakkı kooperatifin ticari defterlerini ve iş sırlarının öğrenilmesini kapsamaz.

Genel kurul ve yönetim kurulu müsaade etmeme noktasında sınırsız yetkiye sahip değildir. Genel kurul kararı özelinde değerlendirilecek olursa, bir genel kurul kararı ile hiçbir ortağın ticari defterlerin hiçbir kısmını inceleyemeyeceği yönünde bir anasözleşme hükmü getirilmesi konusunda alacağı karar mutlak butlan ile sakat olacaktır.

Kırca'ya göre; azil ve ibra etme hakkı da denetleme hakkı kapsamındadır. Genel kurulun bu yetkisini ortadan kaldırmaya yönelik kararlar da batıldır²³³.

²³³ Kırca, Genel Kurul, s. 40.

2.3.3.2.2. Kooperatifin Temel Yapısını Bozan veya Sermayenin Korunması Hükümlerine Aykırı Genel Kurul Kararları

2.3.3.2.2.1 Kooperatifin Temel Yapısının Bozulması

TTK md. 447 /1 – c’ye göre “*Anonim şirketin temel yapısını bozan... kararlar batıldır.*” KK md. 98 gereğince kooperatiflere de uygulanan bu hükme göre kooperatifin temel yapısını bozan genel kurul kararlarının batıl olacağı hüküm altına alınmıştır. Tekinalp’e göre; bu hükmün amacı, şirketin kanuni türünü yozlaştıran esas sözleşme hükümlerine karşı engellemek sistemi korumaktır.²³⁴ Burada hangi hususların kooperatifin temel yapısını oluşturduğunun incelenmesi gerekmektedir.

Kooperatifin temel yapısı kavramı ile kastedilen kooperatifleri diğer ticaret şirketlerinden veya kişi birliklerinden ayıran özelliklerdir. Yani kooperatifi kooperatif yapan, kooperatifin karakteristiğini taşıyan özellikler kooperatifin temel yapısına vücut verir. Hangi özelliklerin kooperatifin temel yapısını oluşturduğunu tespit etmek için öncelikle kooperatifin tanımına bakılması gerekmektedir.

KK md. 1’e göre; “*Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklara kooperatif denir.*” Buna göre kooperatiflere ruhunu veren üç unsurdan söz etmek mümkündür²³⁵.

a) Amaç unsuru; KK md. 1’e göre kooperatifin amacı, ortakların belirli ekonomik menfaatlerini korumak; meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçları sağlamaktır. Bu amaç dışında özellikle kar elde etme amacıyla ticari işletme işletmek için kooperatif kurulamaz²³⁶.

b) Araç unsuru; KK md. 1’de yukarıdaki bentte sayılan amacın elde edilmesi için kullanılacak araçlardan söz edilmiştir. Buna göre ortaklar kooperatif amacına ulaşmak için işgücü ve parasal katkı yanında, karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet gibi araçları da kullanabilir.

²³⁴ Ünal Tekinalp, “Genel Kurul Kararlarının Butlanında Anonim Ortaklığa Özgü Sebeplerin Kabulü İhtiyacı” BATİDER, C. XXV, S. 4, Y. 2009, s.16.

²³⁵ Üstün ve Aydın, s. 5.

²³⁶ Üstün ve Aydın, s. 3’e göre kooperatif, ortaklaşa iş yapmaktır.

c) Sermaye ve ortak unsuru; kooperatifler değişir sermayeli ve değişir ortaklıdır. Buna göre şartları taşıyan herkes kooperatife girebilir ve dilediğinde kanuni şartları yerine getirmek suretiyle ortaklıktan ayrılabilir. Kooperatife her giren ortak belirlenmiş olan ortaklık payı bedelini ödemek durumundadır. Bunun sonucu olarak her yeni ortak girişinde kooperatifin sermayesi artmaktadır. Ayrıca kooperatiftan ayrılan ortağa da ayrılma payı ödenir. Bu durumda kooperatiftan her ortak ayrılışında sermaye azalmaktadır. Bu durum kooperatifi diğer sermaye şirketlerinden ayırmaktadır. Örneğin; anonim şirketlerde sermaye belirlidir ve paylara bölünmüştür ve bu sermaye ancak belirli şartlar altında artırılıp azaltılabilir.

Genel kurul kararları ile kooperatifin bu yapısı değiştirilemez. Örneğin kooperatifin amacı kar elde etme olarak değiştirilemez. Değişir sermayeli ve değişir ortaklı olma durumu, hal ve koşulların izin vermediği durumlar dışında bertaraf edilemez. Kooperatiflerde sermaye unsurundan çok kişisel katkı unsuru ön planda olduğundan sermaye unsurunun ön plana çıkartılması da kooperatifin temel yapısının bozulmasına neden olur²³⁷. Örneğin yapı kooperatiflerinde inşa edilecek konut kadar ortağın olması bir zorunluluktur. Ayrıca KK md. 8/3 gereğince *“Yapı kooperatiflerinde konut, işyeri ve ortak sayısı genel kurulca belirlenir. Yönetim kurulu genel kurulca kararlaştırılan sayının üzerinde ortak kaydedemez.”* Yalnızca bu duruma özgü olarak kooperatifin değişir ortaklı olması söz konusu olmaz.

Yine kooperatifin organsal yapısını bozmayı amaçlayan genel kurul kararları da batıl olacaktır²³⁸. Örneğin yönetim kurulunun ortadan kaldırılıp temsil ve yönetim yetkisinin de genel kurula bırakılması veya seçimler dışında hiçbir konuda genel kurulun yetkili olmamasını öngören anasözleşme hükmü koyan kararlar da batıl olacaktır. Zira bu hususlar kooperatifin temel yapısı işle ilgilidir.

Yönetim ve denetim kurulunun sorumluluğuna ilişkin hükümleri bertaraf eden genel kurul kararları da butlan yaptırımına tabidir²³⁹. Buna göre yönetim kurulunun veya denetim kurulunun yapmış oldukları hiçbir işleminden sorumlu tutulamayacağına dair anasözleşme hükümleri getiren genel kurul kararları batıl olacaktır.

²³⁷ Örnek, Haklar, s. 25.

²³⁸ Kırca, Genel Kurul, s.44.

²³⁹ Ulusoy, s. 420.

Özet olarak kooperatifin temel yapısını bozacak şekilde, kooperatifin amacının kar elde etme olarak değiştiren, değişir ortaklı ve değişir sermayeli olma özelliğini ortadan kaldırmayı amaçlayan genel kurul kararları mutlak butlan ile hükümsüzdür

2.3.3.2.2.1.2. Sermayenin Korunması İlkesine Aykırılık

KK md. 1'e göre kooperatifler değişir sermayeli ve değişir ortaklı ticaret şirketleridir. Buna göre sermayenin korunması ilkesinin uygulama alanı anonim şirketlerden farklıdır²⁴⁰. Örneğin, anonim şirketlerde sermayenin korunması ilkesi gereği ortaklıktan çıkmak mümkün değilken daha doğrusu anonim şirketlerde ortaklıktan çıkma kurumu düzenlenmemişken kooperatiflerde ortağın, ayrılma payı olarak ortaklıktan çıkması mümkündür (KK md. 17).

Diğer yandan kooperatiflerde ek ödeme yükümlülüğü getirilebilir. Bu ek ödeme yükümlülüklerinin yalnızca bilanço açıklarını kapatmakta kullanılması gerekmektedir (KK md. 31). Kooperatif tarafından ortaklardan elde edilen ek ödeme yükümlülüklerinin bilanço açıklarını kapatma dışında başka bir amaçla kullanılmasına ilişkin kararlar sermayenin korunması ilkesine aykırılık teşkil edecek ve alınan kararlar batıl olacaktır²⁴¹.

2.3.3.3. Kooperatifler Kanunun Çeşitli Hükümlerinde Yer Alan Özel Hükümsüzlük Halleri

2.3.3.3.1. Genel Kurulun Devredemeyeceği Yetkilerini Devretmesi

KK md. 42'de genel kurulun bütün ortakları temsil eden en yetkili organ olduğundan bahsedildikten sonra ikinci fıkrada devredemeyeceği yetkiler tek tek sayılmıştır. Hakkında devir yasağı bulunan yetkilerin bir veya bir kaçının genel kurul kararı ile yönetim kuruluna veya başka bir organa devredilmesi durumunda, devre ilişkin genel kurul kararı butlan ile sakat olacaktır²⁴².

²⁴⁰ Özge Örnek, “Kooperatiflerde Açık Kapı İlkesi”, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi Y. 2020, S. 6(1), s. 132.

²⁴¹ Adıgüzel ve Demirdelen, s. 232.

²⁴² 23. H.D. 26.02.2020 T. 2016/9693 E. – 2020/1332 K. “...Mahkemece iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre; davacıların kooperatif üyesi olduğu, yasal süre içinde davanın açıldığı, davalılardan’in toplantıya katılmadıkları, diğer davacıların toplantıya katıldığı, ancak

Mezkur maddenin 2. fıkrasının 5. bendinde “*Kanun veya anasözleşme ile genel kurula tanınmış konular hakkında karar vermek*” genel kurulun devredemeyeceği yetkiler arasından sayılmıştır. Buna göre kanunda genel kurulun yetkisinde bırakılmış konularda genel kurul bu yetkilerini başka bir organa devredemez. Öyleyse KK md. 42/2’de bentler halinde sayılan hususların sınırlı sayıda olmadığını söylemek mümkündür. Ayrıca bu bentte gene kurulun anasözleşme ile genel kurula tanınmış konular hakkında karar verme yetkisini devredemeyeceği belirtilmiştir.

Kanımızca anasözleşme ile genel kurula bırakılan bir yetki varsa ve bu anasözleşme hükmü kanunun tekrarı şeklinde değil de ortaklarca kaleme alınmış bambaşka bir yetkiyse bu durumda anasözleşme değişikliği yapılarak yetkinin devredilmesi mümkündür. Bu durumda, alınan genel kurul kararının anasözleşmeye aykırı olması nedeniyle batıl olduğundan bahsedilemeyecektir.

2.3.3.3.2. Ortaklıktan Çıkmanın Sınırlandırılması

KK md. 10’a göre “*Her ortağın kooperatiften çıkma hakkı vardır.*” Yine KK md. 1 gereğince kooperatifler değişir ortaklı ve değişir sermayeli bir ortaklık türüdür. Bu anlamda kooperatiflerde açık kapı ilkesi geçerlidir²⁴³. Açık kapı ilkesi gereğince şartları taşıyan kişilerin ortaklığa alınması engellenemeyeceği gibi kimse ortağı bulunduğu kooperatiften ayrılmaya zorlanamaz²⁴⁴. Ortağa tanınan çıkma hakkı yönetim kurulu veya genel kurul kararı ile yahut anasözleşme hükmü ile ortadan

katılan davacıların muhalefet şerhlerini toplantı tutanağına yazdırmamaları nedeni ile iptal davası açmalarının mümkün olmadığı toplantı nisabının uygun bulunduğu, toplantıda kat karşılığı inşaat sözleşmesi yapma, kooperatifin maliki olduğu taşınmazda ipotek tesis etme, bağımsız bölüm sayısı belirleyerek bu sayıya göre üye kayıt etme ile ilgili 3,4,6,7 ve 9 no.lu kararların 1163 Sayılı Yasa’nın 42.maddesinde düzenlenen emredici hükme aykırı olması nedeni ile mutlak butlanla sakat olduğu, kura çekimleri konusunda genel kurulca bir karar alınmadan kura yöntemi konusunda yönetim kuruluna yetki verilmesi ile ilgili 8 no.lu kararın da yok hükmünde bulunduğu gerekçesiyle, davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir. Kararı, taraf vekilleri temyiz etmiştir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre taraf vekillerinin temyiz itirazları yerinde görülmemiştir. SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle taraf vekillerinin tüm temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA, aşağıda yazılı onama harçlarının temyiz edenlerden alınmasına, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 26.02.2020 tarihinde oy birliğiyle karar verildi...” (karararama.yargitay.gov.tr).

²⁴³ Muktedir, Lale, “**Kooperatifler Hukukunda Açık Kapı İlkesi**, Terazi Hukuk Dergisi, Y. 6, S. 54, Şubat 2011, s. 30.

²⁴⁴ Aker, s. 57.

kaldırılmaz²⁴⁵. Bu bakımdan ortaklıktan çıkma hakkının vazgeçilmez ortaklık haklarından olduğunu söylemek mümkündür.

KK md. 11'e göre *“(1)Kooperatiften çıkma hakkının kullanılması, anasözleşme ile en çok beş yıl için sınırlandırılabilir. (2) Bir ortağın hiçbir suretle kooperatiften çıkamayacağına dair bağlamalar hükümsüzdür.”* Ortaklıktan çıkmanın sınırlandırılmasını iki ayrı duruma göre inceleyebiliriz; çıkma hakkının süreyle sınırlandırılması ve ömür boyu sınırlandırılması. Kanunun lafzından da anlaşılacağı üzere bir ortağın kooperatiften hiçbir surette çıkamayacağına ilişkin bağlamalar geçersizdir. Buna göre kooperatif genel kurulunda ortakların tamamının veya bir kısmının kooperatiften ömür boyu çıkamayacağı hakkında karar alınması veya bu yönde bir anasözleşme hükmü mutlak butlan ile batıldır.

Kooperatiften çıkma hakkı sınırsız değildir. Kooperatifin faaliyetlerini sürdürebilmesi, ortağın ayrılması halinde zorlaşabilir hatta kooperatifin varlığı tehlikeye düşebilir²⁴⁶. Bu bakımdan ortağın ayrılma özgürlüğü ile kooperatifin devamı arasında denge kurulmak suretiyle çıkma hakkının sınırlandırılabilceği öngörülmüştür. Buna göre kooperatiften çıkma hakkı anasözleşme ile en çok beş yıl için sınırlandırılabilir. Bu madde de yazılış itibarıyla emredici bir hükümdür zira anasözleşme ile dahi olsa bir ortağın çıkma hakkı beş yıldan uzun süre için sınırlandırılmaz. Buna göre çıkma hakkı sınırlandırılmak isteniyorsa, kuruluş esnasında anasözleşmeye bu yönde bir hüküm getirilmeli yahut daha sonra yapılacak anasözleşme değişikliği ile çıkma hakkının sınırları belirlenmelidir. Çıkma hakkını beş yıldan uzun süre için sınırlandırılmasını öngören anasözleşme hükmü getiren yahut var olan anasözleşme hükmünü bu yönde değiştiren genel kurul kararları kesin olarak hükümsüzdür²⁴⁷.

2.3.3.3.4. Denetçi Raporu Genel Kurula Sunulmaksızın Bazı Hususlar Hakkında Karar Alınması

21/10/2021 tarih ve 7339 sayılı Kooperatifler Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 8. maddesi ile değişik KK md. 65/6

²⁴⁵ Üstün ve Aydın, s. 98.

²⁴⁶ Coşkun, s. 197.

²⁴⁷ Kırca, Genel Kurul, s. 47.

uyarınca “Denetçi raporu genel kurula sunulmayan kooperatiflerde; finansal tablolar, yönetim kurulu yıllık faaliyet raporu ve ibra hakkında alınan kararlar geçersizdir.” Denetçilerin KK md. 66 gereğince incelemekle yükümlü oldukları hususlar hakkında, KK md. 67’ye uygun olarak hazırlayacakları raporu genel kurula sunmak zorundadırlar. Denetçilerin bu raporu genel kurula sunmadıkları hallerde veya denetim raporunun eksik yahut gerçeğe aykırı olması halinde finansal tablolar, yönetim kurulu faaliyet raporu ve ibraya ilişkin alınan kararlar mutlak butlan ile batıldır²⁴⁸.

Örneğin; denetçi raporunun genel kurula sunulmadığı hallerde, yönetim kurulunun ibrası hiçbir hüküm ve sonuç doğurmayacaktır. Denetçi raporunun genel kurula sunulmadığı veya raporun gerçeğe aykırı hususlar ihtiva ettiği hallerde finansal tabloların görüşülmesi yani bilançonun onaylanması veya onaylanmamasına ilişkin genel kurul kararları da batıldır.

2.3.3.3.5. Ortak Sayısı Beş Yüzün Üzerinde Olan Kooperatiflerde Organ Seçimlerine İlişkin Kararlarda Oylama Usulüne Uyulmaması

KK md. 48/2’ye göre “Esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri hariç olmak üzere, ortak sayısı 500’den fazla olan kooperatiflerin ve üst kuruluşlarının genel kurul toplantılarındaki yönetim ve denetim kurulu belirleme seçimleri, gizli oy açık tasnif esasına göre yapılır. Kooperatiflerin organ seçimlerinde her ortak, en fazla bir ortağı temsilen oy kullanabilir. Anasözleşmelerin bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz.”

²⁴⁸ 11. H.D 10.03.2008 T. 2007/743 E. – 2008/2902 K. “...TTK’nın 446/son maddesine göre, tas.iye memurları tas.iyenin uzun sürmesi halinde her yılsonu için ara bilançoları ve tas.iye sonunda son ve kat’i bir bilanço tanzim ederek umumi heyete tevdi etmekle yükümlü olup, 440’ıncı maddeye göre de şirket tas.iyeye girince organların vazife ve salahiyetler, tas.iyenin yapılabilmesi için zaruri olan ve fakat mahiyetleri icabı tas.iye memurlarınca yapılamayan muamelelerine nezaret etmek olduğu açıkça düzenlendiği gibi, 354’üncü maddeye göre de denetçilerin idare meclisi rapor ve sair evrak hakkındaki mütalaalarını genel kurula vermeleri zorunlu olup, böyle bir rapor alınmadan karar alabilmesi mümkün değildir. Bu hüküm emredici nitelikte olup alınan kararın yoklukla malul olacağı açıktır.” (Kazancı). Burada butlan yerine yokluk kavramının kullanılmış olması Yargıtay’ın her iki kavramı da birbiri yerine kullanması ile açıklamak mümkündür. Bkz. Coşkun, s. 747. Yazar burada yoklukla malul kelimesinden sonra parantez içinde (mutlak butlan) ifadesini kullanmıştır. Ayrıca kısım başlığı altındaki açıklamalarımızda da belirttiğimiz üzere kanunda açıkça “hükümsüzdür” ifadesi kullanılmıştır. Ayrıca kurucu unsurları tamam olan bir genel kurul kararının içerik itibarıyla emredici hükme aykırılık teşkil etmesi durumunda yokluktan değil butlandan söz etmek daha doğru olacaktır.

Bu fıkra uyarınca esnaf ve sanatkarlar kredi ve kefalet kooperatiflerinin dışında kalan kooperatiflerde, eğer ortak sayısı beş yüz ve üzerinde ise gizli oy açık tasnife göre organ seçimleri yapılması gerekmektedir. Bu şekle riayet edilmeksizin alınan kararlar mutlak butlan ile batıldır²⁴⁹.

²⁴⁹ 23. H.D. 05.06.2014 2014/1083 E. - 2014/4348 K. ; "...Davacı, davalı kooperatifin ortağı olduğunu, 04.03.2012 tarihli genel kurulda yönetim ve denetim kurullarının seçildiğini, üye sayısı 500'ü geçen kooperatiflerde Kooperatifler Kanunu'nun 48. maddesi uyarınca "kapalı zarf açık tasnif" esasının getirildiğini, davalı kooperatifin 524 ortağının katıldığı anılan toplantıda ise açık oyla seçim yapıldığını, hükümet temsilcilerinin de bu konuya müdahale etmediklerini, haklı bir neden olmaksızın seçimlerin açık oylama ile yapılmasının doğru olmadığını ileri sürerek, 04.03.2012 tarihli genel kurul kararlarının iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili, davacının genel kurul toplantısına katıldığını, alınan kararlarda muhalefet şerhinin bulunmadığını, görüşmelerin hiçbir safhasında oylamaların gizli yapılması gerektiği konusunda talebi olmadığını, aksine oylamaların nasıl yapılacağı konusundaki oylamalara bizzat katıldığını savunarak, davanın reddini istemiştir. Mahkemece, iddia, savunma, benimsenen bilirkişi raporu ve dosya kapsamına göre; toplantıya bizzat katılan davacının alınan kararlara muhalif kalıp, keyfiyeti tutanağa geçirmiş olması gerektiği, bu davanın açılması için dava şartı olduğu, davacı toplantıya katıldığı halde alınan karara muhalefeti tutanağa geçirtmemiş olduğu gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir. Karar, davacı tarafından temyiz edilmiştir. Dava, genel kurul kararının iptali istemine ilişkindir. İptali istenen genel kurul toplantısının yönetim ve denetim kurullarının seçimine dair 14. maddesinde, seçimlerin gizli ya da açık oylama usulünde yapılması konusunda verilen teklifler sonucu yapılan oylamada, açık oylama yapılmasına dair teklif kabul edilerek, seçimler açık oylama ile yapılmıştır. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 48. maddesi, "Genel Kurulda her ortak yalnız bir oya sahiptir. (Ek fıkra: 03/06/2010-5983 S.K./1.mad.) Esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri hariç olmak üzere, ortak sayısı 500'den fazla olan kooperatiflerin ve üst kuruluşlarının genel kurul toplantılarındaki yönetim ve denetim kurulu belirleme seçimleri, gizli oy açık tasnif esasına göre yapılır. Kooperatiflerin organ seçimlerinde her ortak, en fazla bir ortağı temsilen oy kullanabilir. Anasözleşmelerin bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz." hükmünü içermektedir. Bir hukuki işlem konusu (içeriği) itibarıyla olduğu gibi meydana geliş bakımından da emredici hukuk kurallarına aykırı bulunabilir. Meydana geliş ilişkili olan emredici hukuk kuralları hukuki işlemin unsurlarını oluşturan, onun mevcudiyeti şartlarını belirleyen kurucu-şekli nitelikte hükümlerdir ve bu özellikleriyle konuya (içeriğe) ilişkin olan maddi nitelikteki hükümlerden ayrılırlar. Öze ilişkin emredici 04/01/2022 14:49 Yargıtay Bilgi İşlem Merkezi Müdürlüğü Tarafından Oluşturulmuştur. Sayfa 1 YARGITAY BAŞKANLIĞI hükümlere aykırılık halinde hukuki işlem şeklen mevcut ve meydana gelmiş olmakla beraber konusu bakımından amaçlanan hüküm ve sonuçları başlangıçtan itibaren hiç kimseye karşı doğurmaz. Kurucu şekli nitelikteki emredici hukuk kurallarına aykırılık halinde ise kurucu unsurların, örneğin irade beyanının veya kanuni şeklin eksikliği sebebiyle hukuki işlem şeklen meydana gelememektedir. İşte bu değişik özellikler göz önüne alınmak suretiyle öze ilişkin emredici hükümlere aykırılık halinde mutlak butlandan ve hukuki işlemin şekli unsurlarını tespit eden emredici hukuk kurallarına aykırılık sebebiyle hukuki işlemin mevcudiyet kazanamaması halinde ise hukuki işlemin yokluğundan söz edilmektedir. Yok, hükmünde olan kararlar, baştan beri hüküm ifade etmezler ve bunların yok hükmünde olduğunun tespiti için açılacak davalarda genel kurulda muhalefette bulunmuş olma şartı aranmayacağı gibi, bir aylık hak düşürücü süre içinde açılmış olmaları da dinlenmeleri yönünden zorunlu değildir. Sonradan icazetle dahi geçerli hale gelmezler. Yokluk halinde, hukuki işlem bir veya daha fazla unsurunun yokluğu nedeniyle şeklen dahi olsa mevcudiyet (varlık) kazanamamaktadır. Hukukun yok olan bir işleme hiçbir hukuki sonuç bağlanabilmesi mümkün değildir. Batıl bir hukuki işlem unsurları itibarıyla şeklen ve fiilen mevcut olmakla beraber konusu veya içeriği bakımından amaçlanan hukuki hüküm ve sonuçları daha başlangıçtan itibaren hiç kimseye karşı meydana getiremez; yani mutlak olarak hükümsüzdür. Bu mutlak hükümsüzlük kural olarak düzeltilemez (ıslah edilemez) nitelikte olup, buna istinat etmekte hukuki yararı bulunan herkes tarafından ve bir süre ile sınırlı olmaksızın ileri sürülebilir ve mahkemeye sunulmuş olan olaylardan anlaşılacak koşulu ile Hakim tarafından da kendiliğinden (re'sen) göz önünde tutulur. Şeklen mevcut olan batıl bir hukuki işleme konversiyon (hukuki tahvil) yolu ile bir hukuki sonuç bağlanabilmesi mümkün olduğu gibi; bir

2.3.4. Butlanın Tespiti ve İleri Sürülmesi

2.3.4.1. Butlanın Tespiti Davası

Yukarıdaki açıklamalar uyarınca batıl olan bir genel kurul kararının tespiti her zaman bir dava ile hüküm altına aldırılabilir. Butlan davası açma hakkı sadece ortaklara tanınan bir hak değildir. İlgili olan üçüncü kişiler de butlanın tespitini bir dava ile isteyebilirler²⁵⁰.

Batıl olan genel kurul kararları baştan itibaren hiçbir hüküm ve sonuç doğurmadığından, durum ancak tespit davası ile mümkündür. İptal davası gibi inşai bir dava söz konusu olmaz²⁵¹.

Butlanın tespiti davası açılabilmesi için herhangi bir süre sınırlaması bulunmamaktadır²⁵². Ancak genel kurul kararının butlanı dürüstlük kuralına aykırı

hukuki işlemin butlanı da dürüstlük kuralına (TMK md. 2) aykırı olarak ileri sürülemez. Yokluk halinde bu hukuki imkânlar kesin olarak söz konusu değildir. İptali kabil kararlar ise, daha çok ortakların menfaatlerini koruyan düzenlemelere aykırılık teşkil eden, emredici kurallar dışında, yorumlayıcı ve şekle ilişkin kuralların ihlâl edildiği kararlardır. İptali gereken kararlar, baştan itibaren geçersiz olmadıklarından, iptal edilinceye kadar geçerli bir kararın hüküm ve sonuçlarını doğururlar. İptal edilebilir bir karar, şekil veya özü bakımından sakat olsa bile, iptaline dair hüküm kesinleşinceye kadar geçerli bir karar olarak kabul edilir. (Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu, Türk Ticaret Kanunu'na göre Anonim Ortaklara Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 3. Bası, İstanbul, 2001, S. 18 vd.) 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda ve bu Kanun'un 98. madde uygulaması ile bazı hallerde uygulanması mümkün olan ve dava tarihinde yürürlükte olan 6762 sayılı TTK'nda "yokluk" ya da "butlan" kavramlarına yer verilmemiş olup, doktrinde yapılan eleştiriler üzerine (dava tarihinden sonra yürürlüğe giren) 6102 sayılı TTK'nın 447. maddesinde batıl sayılması gereken genel kurul kararlarına bazı örnekler verilmiş, madde gerekçesinde "butlan" teriminin tercih edildiği, bundan daha geniş olan "Hükümsüzlük" ve "Geçersizlik" terimlerinin tercih edilmediği vurgulanmıştır. Gerekçede "Tüm butlan hallerinin ve sebeplerinin kanunda gösterilmesi veya tanımlanması ise imkânsızdır. Onun için batıl kararları iki kategoriye ayırmak, şekil yönünden batıl genel kurul kararlarını veya sebeplerini belirlemeyi içtihata ve öğretiye bırakmak, konu açısından batıl genel kurul kararlarına da sınırlayıcı olmamakla birlikte, örnekler göstererek-kesin çizgilerle işaret etmek en isabetli yol olarak değerlendirilmiştir. " açıklamasına yer verilmiştir. Bu durumda mahkemece, 04.03.2012 tarihli genel kurul toplantısının yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçimine dair maddesinin 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun emredici nitelikteki 48. maddesi hükmüne aykırı olduğu gerekçesiyle batıl olduğunun tespitine karar verilmesi gerekirken, yanlışlı gerekeceye dayalı olarak, davacının muhalefet şerhi bulunmadığından bahisle davanın reddine karar verilmesi doğru olmamıştır..." (kararname.yargitay.gov.tr).

²⁵⁰ 11. H.D 27.05.1997 T. 1997/1979 E. – 1997/3933 K. "...Genel kurul kararının butlan ile malul olduğu ileri sürülüyor ise alakadar taraf bunun tespitini süreye bağlı olmaksızın her zaman isteyebilir. Gerek müflis şirket ve gerekse alacaklı üçüncü şahısların hak ve menfaatlerini koruyup gözetmekle yükümlü iflas idaresinin butlan sebebine dayalı böyle bir davayı açmakta hukuki yararının ve husumet ehliyetinin varlığının kabulü gerekir..." Coşkun s. 748.

²⁵¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.186.

²⁵² 11. H.D. 28.06.2007 T. 2007/6451 E. – 2007/9882 K. "...Davalı kooperatifçe belediyeden 22 adet villa için inşaat ruhsatı ve proje onayı alındığı halde 06.03.2005 tarihinde yapılan genel kurul toplantısının 8-a numaralı gündem maddesi görüşülerek tek bağımsız bölüm niteliği taşıyan her bir villanın ikiz olarak inşa edilmek suretiyle fiilen iki katı sayıda konut elde edilmesi yolunda alınan

olarak ileri sürülemez. Örneğin; genel kurul kararının alınmasının üzerinden uzunca bir süre geçtikten sonra dava açılması dürüstlük kuralına aykırıdır²⁵³.

Dava kooperatif tüzel kişiliğine karşı açılır²⁵⁴. KK md. 99/2'ye göre “(1) Bu kanunda düzenlenen hususlardan doğan hukuk davaları, tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın ticari dava sayılır. (2) Bu davalarda basit muhakeme usulü uygulanır.”. Bu hüküm uyarınca Butlanın tespiti davasına bakmaya görevli ve yetkili mahkeme; kooperatif merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesidir. Ortakların kooperatife karşı açacakları kooperatif ortaklığından kaynaklanan davalar basit yargılama usulüne göre görülecektir²⁵⁵.

Butlan davası açılması durumunda da mahkeme davacılarından teminat alınmasını isteyebilir. İptal davaları için söz konusu olan davaların birleştirilerek görülmesi, bir aydan önce duruşmalara başlanmaması ilişkin hükümler butlanın tespitinde uygulanmaz²⁵⁶.

Ticaret sicil memuru butlanla sakat bir genel kurul kararının varlığı halinde bu kararı tescilden kaçınabilir²⁵⁷.

kararın İmar Kanunu'na açıkça aykırı olduğu, Gölbaşı Belediyesi'nin 21.06.2005 tarihli yazısı ile de bu şekilde gerçekleşecek yapılaşmaya iskan izni verilmeyeceğinin belirtilmesi karşısında yasanın emredici hükümlerine aykırı bu kararın batıl olması nedeniyle muhalefet şerhi koşulu aranmaksızın yokluğunun tespitinin her zaman istenebileceği dikkate alınarak davanın bu karar bakımından kabulü gerekirken reddi ve bu yolda verilen kararın onanması doğru bulunmamış, davacı vekilinin değinilen yöne ilişkin karar düzeltme itirazlarının kabulü gerekmiştir...” (Kazancı).

²⁵³ Pelin Atila Yörük ve Atılğan Barış Yörük, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarında Yokluk ve Butlan” İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 16(2), Y. 2017, s. 222.

²⁵⁴ Butlan davasında kooperatifi temsil ile ilgili hususlar iptal davasında ayrıntılı şekilde anlatılmıştır. Butlan için de aynı hükümler geçerlidir.

²⁵⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.188-189; Demir, s. 93.

²⁵⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 190.

²⁵⁷ Demir, s. 102; Yargıtay 11. HD. 06/12/2004, E. 13585/K. 11983: “...Asıl davanın davacısı, davalı Ticaret Sicil müdürlüğünce tesis edilen kararın iptalini talep etmiştir. Mahkemece, yazılı gerekçeyle davanın reddine karar verilmiştir. Ancak, davacı kooperatifin 31/10/1999 tarihli olağanüstü genel kurulunda alınan kararların iptali davası, azınlık taleplerinin gündeme alınmaması, gündem dışı konuda karar alınması iddiasıyla açılmış, yeni yönetim kurulu seçilmesine ilişkin karar dahil alınan tüm kararların iptaline dair tesis edilen mahkeme kararı, davalı vekilinin temyiz süresini kaçırmaması sonucu 23/5/2002 tarihinde kesinleşmiştir. Anılan genel kurulda seçilen yöneticiler tarafından genel kurul 30/06/2000 tarihinde toplantıya çağrılmış, bu toplantıda alınan kararların iptali talep edilmemiştir. Daha sonra da davacı kooperatifin genel kurul toplantıları yapılmıştır. Hemen ifade etmek gerekir ki, 31/10/1999 tarihli genel kurulda alınan kararlar, mutlak butlanla batıl nitelikte olmayıp, iptal edilebilir kararlardır. Mutlak butlanla batıl kararlar, baştan beri hükümsüz olan, sonradan geçerlilik kazanma imkânı olmayan, emredici kurallara, kamu düzenine veya ahlaka ve adaba aykırı veyahut konusu imkânsız olan kararlardır. Bu tür kararlar, baştan beri hüküm ifade etmediklerinden ancak ilgilisi tarafından açılacak tespit davasına konu olabilir. TTK'nin 381'nci maddesi anlamında iptali kabil kararlar ise, daha çok ortakların menfaatlerinin koruyan düzenlemelere aykırılık teşkil eden, emredici kurallar dışında yorumlayıcı ve şekle ilişkin kuralların ihlal edildiği kararlardır. İptali gereken kararlar, baştan itibaren geçersiz olmadıklarından, iptal

2.3.4.2. Butlanın İleri Sürülmesi

Genel kurul kararının butlanı için mutlaka bir dava açılmasına gerek yoktur. Açılmış olan bir davada yahut genel kurul kararına istinaden başlamış olan bir takipte dahi butlan itiraz olarak ileri sürülebilir²⁵⁸.

Butlan taraflarca ileri sürülmüş olmasa bile hakim önüne gelen uyuşmazlıkta butlanın olduğunu fark ederse bu durumu re'sen gözetmelidir²⁵⁹. Genel kurul kararının iptalinin talep edilmiş olması halinde hakim, olayda iptal nedeni değil butlan nedeni olduğunu tespit ederse butlana da karar verebilir. Ancak kararın iptal edilmesi ile de istenen hukuki sonuca ulaşılabilirse butlan yerine iptale karar verilmelidir²⁶⁰. Aynı şekilde butlanın tespiti davası açılması halinde, hukuka aykırılığın butlana değil iptale neden olabileceği mahkemece değerlendirilirse, iptale de karar verilebilir²⁶¹.

Mahkemece genel kurul kararının butlanına hükmedilmesi halinde, butlanına hükmedilen genel kurul kararının, kooperatifle üçüncü kişiler arasında yapılan hukuki işlemin temelini oluşturması halinde bu hukuki ilişki de geçersiz olur²⁶². Diğer yandan genel kurul kararlarının iptali noktasında iyiniyetli üçüncü kişilerin

edilinceye kadar geçerli bir kararın hüküm ve sonuçlarını doğururlar. İptal davası açılmış olsa dahi, alınan kararların icrası etkilenmez. İptal anına kadar bu kararlara dayanılarak yapılan işlemler geçerlidir. Somut olayda, iptaline karar verilen olağanüstü genel kurulda seçilen yönetimin faaliyetinin engellenmesine yönelik mahkemece verilmiş bir tedbir kararı da bulunmamaktadır. Dolayısıyla, iptal kararının kesinleşmesi anına kadar yapılan işlemlerin ve yetkisiz oldukları gerekçesiyle çağrısını yaptıkları genel kurulların yok hükmünde kabul edilmesi doğru değildir. Ayrıca, çağrıda usulsüzlük ancak iptal sebebidir. Genel kurullarında alınan kararların yokluğunun tespiti veya iptal edilebilirliği ancak kooperatife karşı açılacak bir davayla mümkündür. Bu nedenle, açıkça kanuna aykırılık hallerinde tescilden imtina edebilme hakkı olan davalı ticaret sicil memurluğunun doğrudan uyuşmazlığa konu şekilde karar tesis etmesi de yanlıştır. O halde, mahkemece, davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir...” (Kazancı).

²⁵⁸ Haluk Nami Nomer, **Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar**, 1. İstanbul, Kasım 2018, s. 61; Coşkun, s.747.

²⁵⁹ Coşkun, s. 748.

²⁶⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 190.

²⁶¹ 23. H.D. 26.11.2013 T. 2013/5894 E. , 2013/7475 K. “...Mahkemece, benimsenen bilirkişi raporuna göre; genel kurulda alınan kararların butlan ile malul olmadığı, ancak iptali kabil olduğu, davacılar vekilinin ise butlan talebinde bulunduğu talepten fazlasına karar verilemeyeceği gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir. Kararı, davacılar vekili temyiz etmiştir. Dava genel kurul kararının iptali istemine ilişkindir. Davacılar vekilince genel kurulda alınan kararların yoklukla malul olduğu talep edilmiştir. “Çoğun içerisinde az da vardır” kuralına göre, dava konusu edilen kararların kanun, anasözleşme ve iyiniyet kurallarına aykırı olup olmadığı yani iptalinin gerekip gerekmediği hususları değerlendirilerek bir karar verilmesi gerekirken, yanlışlıklarla gerekçeyle yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamıştır...” (karararama.yargitay.gov.tr).

²⁶² Mehmet Serkan Ergüne, “Kooperatife Ait Taşınmazın Satışında Genel Kurul Kararının Etkisi”, İKÜHFD, S.15 Y. 2016, s. 641.

haklarının korunması söz konusu olmaktadır. Genel kurulun münhasıran karar almaya yetkili olduğu KK md. 42'ye aykırılık sebeplerinin bulunduğu durumlarda; mahkemenin genel kurul kararının butlanına karar verilmesi halinde genel kurul kararları geçmişe etkili olarak ortadan kalkacağı için genel kurul kararının alınması ile kararın iptali arasında geçen zamanda bu karara dayanılarak bir işlem yapılmışsa bu işlemler de geçersiz olur. Örneğin; genel kurulun, kooperatife ait taşınmazın satışında KK md. 42/6 uyarınca satış yöntemini belirlemeksizin veya satılacak taşınmazın fiyatına ilişkin al ve üst sınır belirlemeksizin satış kararı alması, imalat ve inşaat işlerinin yaptırılma yöntemi belirlenmeksizin bu hususta karar alınması (KK md. 42/7) ve yapı kooperatiflerinde konut ve ortak sayısının belirlenmesinde usulsüzlük (KK md. 42/8) gibi durumlarda da alınan kararların butlanına karar verilmesi durumunda bu kararlara istinaden üçüncü kişilerle yapılan hukuki işlemler de geçersiz hale gelecektir. Yargıtay bu konu hakkında, dairenin satılmasına ilişkin genel kurul kararının iptal edilmesine rağmen daireyi ilk devralan kişiden satın alan üçüncü kişinin iyiniyetini korumuştur²⁶³. Diğer bir kararında ise ihraç edilen ortağın,

²⁶³ 11. H.D 08.01.2020 T. 2018/5038 E. – 2020/148 K. “...Asıl dava, muvazaa nedeniyle tapu iptali ve tescil istemine ilişkindir. Mahkemece, yukarıda yazılı gerekçeyle taşınmazı devreden davalı dışındaki diğer davalılar bakımından davanın kabulüne karar verilmiştir. Mahkemece evvelce verilen karar, Dairemizin 21.04.2011 tarih 2009/13089 E. 2011/4750 K. sayılı ilamı ile somut olayda şirketin tek taşınmazı olan otelin satımına dair geçerli bir genel kurul kararı bulunmadığı ve işlemin temelindeki bu sakatlık nedeniyle satım sözleşmesinin geçersiz olduğu gerekçesiyle kararın bozulmasına karar verilmiştir. Davanın devamı sırasında dava konusu taşınmaz davalı ... tarafından 21.03.2011 tarihinde dava dışı ...'e, ... tarafından 13.04.2011 tarihinde HMK'nın 125. maddesi uyarınca husumetin yöneltildiği davalı ...'a satılmıştır. Mahkemece, öncelikle taşınmazın şirket tarafından davalı ...'a devrindeki temeldeki sakatlığın sonraki satımları da sakatlayacağı kabul edilmiş ise de, 4721 sayılı TMK'nın 1023. maddesi uyarınca tapu kütüğündeki tescile iyiniyetle dayanarak mülkiyet kazanan üçüncü kişinin bu kazanımı korunmakta olup, anılan hüküm uyarınca mahkemenin bu gerekçesi yerinde değildir. Bu durumda 13.04.2011 tarihli son satımın muvazaalı, özellikle son alıcı tarafından geçerli bir genel kurul kararının bulunmadığının bilinip bilinmediğinin tespiti ve bu tespit sonucuna göre karar verilmesi gerekmektedir. Davalı ... taşınmazı 8.500.000,00 TL bedelle dava dışı ...'den almış ve ödemeye ilişkin açıklama kısmında dava konusu taşınmazın devir bedeli olduğunun belirtildiği banka dekontlarını sunmuştur. Taşınmazın dava dışı ...'den davalı ...'a devrine ilişkin 13.04.2011 tarihli resmi senette ise taşınmazın 4.375.000,00TL bedelle devredildiği belirtilmiştir. Mahkemece, hükme esas alınan bilirkişi raporunda taşınmazın değerinin 6.743.280,00 TL olduğu belirtilmiş olup, davalı ... tarafından 8.500.000,00 TL devir bedeli ödenmiştir. Mahkemece, taşınmazın bilirkişilerce belirlenen değerine taşınmaz için 2004-2008 yılları arasında yapılan masraflar da ayrıca eklenmek suretiyle ortaya çıkan değer ile ödenen değerler karşılaştırılarak, değer azlığının davalının kötüniyetle taşınmazı devralması iddiasına gerekçe yapılması da doğru değildir. Zira devir tarihindeki belirlenen değere 2004 ile 2008 arası harcamaların ayrıca eklenmesi doğru değildir. Bu durumda taşınmazın devir tarihinde değerinin 6.743.280,00 TL olması ve ödenen miktarın da 8.500.000,00 TL olması karşısında ödenen bedelin azlığından söz edilemeyecektir. Yine davalı ... tarafından dava konusu taşınmazı davacı şirketten ilk satın alan davalı ...'ın yöneticisi olduğu dava dışı ...Turizm Gıda İnş. Nak. Tic. Ltd. Şti.'ye kiralanması da davalı ...'un kötüniyetle taşınmazı devraldığı hususunu ispata elverişli değildir. Bu durumda davacı tarafça davalı ...'un

ihraç kararı kesinleşmeden, kendisine isabet eden dairenin üçüncü kişiye satılması durumunda ihraç kararının iptali halinde devralan üçüncü kişinin iyi niyetli olması durumunda kazanımının korunacağına hükmetmiştir²⁶⁴.

2.4. GENEL KURUL KARARLARININ İPTALİ

2.4.1. Genel Olarak

Genel kurul kararları, alındığı andan itibaren sadece genel kurula katılıp olumlu oy verenleri değil, bütün ortakları bağlar²⁶⁵. Bu sebeple alınan genel kurul kararları, bir kısım ortakları memnun etmeyebilir veya ortaklığın zararına olabilecek hükümler içerebilir.

Diğer yandan genel kurul kararları, bu kararı icra edecek organların sorumluluğunu doğurabilecek nitelikte olabilmektedir. Bu durumda sadece genel kurula katılıp karar alan ortaklar, hukuken sorumlu olmayacak ancak bu kararı uygulayacak veya uygulamayacak icra organı veya denetçilerin hukuki veya cezai sorumluluğu doğabilecektir.

Bu sebeple genel kurul kararlarının yokluğu ve butlanı dışında Kooperatifler Kanununda genel kurul kararlarının iptal edilebileceği öngörülmüş, kimlerin iptal davasını hangi şartlarda açabileceği belirlenmiştir.

kötüniyetinin ispat edilmemiş olduğu nazara alınarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, hükmün açıklanan nedenlerle asıl davada davalı ... yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir...” (Legalbank).

²⁶⁴ 23. H.D. 06.05.2014 T. 2014/706 E. – 2014/3477 K. “...Bu durumda mahkemece, kooperatif defter, kayıt ve belgelerinin öncelikle kooperatiften istenilmesi, ibraz edilmezse kooperatifin adresinde defter ve kayıtların incelenmesi için keşif yapılması, buna rağmen inceleme yapılamaz ya da defter ve belgelere ulaşamaz ise Ticaret Sicil Memurluğundan, mümkün olmazsa kooperatif anasözleşmesinin 41. maddesi uyarınca Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden, kooperatifin bilançosu, gelir gider cetvelleri, yönetim ve denetim raporları, genel kurul tutanakları, ortaklık cetvelleri, kur'a ve tahsis belgeleri; Tapu Müdürlüğü'nden dava konusu bağımsız bölümün ilk tesis tarihinden itibaren tapu kaydı ile davalı A. S. adına tesciline dayanak belgeler celbedilip kooperatif konusunda uzman bilirkişi aracılığı ile inceleme yapılarak, kooperatif bünyesinde dairelerde numara değişikliği yapıp yapılmadığı, davacıya hangi dairenin tahsis edildiği, Niksar Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2003/39 E., 2010/246 K. sayılı kararına konu dairenin dava konusu daire olup olmadığı araştırılıp, davacının tahsise dayalı üstün hak sahibi olduğunun belirlenmesi durumunda, tarafların iddia, savunma ve delilleri tartışılıp davalı A. S.'nin, iyiniyetli olduğunun belirlenmesi halinde şimdiki gibi davacının terditli talebinden olan tazminata hükmedilmesi, iyiniyetli olmadığı sonucuna varılması durumunda da sadece tapu iptali ve tescil hükmü kurulması gerekirken, eksik incelemeye dayalı olarak, yanılıgılı gerekçeyle yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamıştır...” (Legalbank).

²⁶⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 201.

2.4.2. İptal Davasının Şartları

KK md. 53/1'e göre *“Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyiniyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile genel kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalayan günden başlamak üzere bir ay içinde kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler.”*

Bu hüküm uyarınca iptal hakkında iptal davası açılabilecek kararların kanuna veya anasözleşmeye yahut dürüstlük kuralına aykırı olması gerektiğini söylemek mümkündür. Kanun lafzında iyiniyet teriminin kullanılması, 743 sayılı Medeni Kanun'da dürüstlük kuralı ifadesi yerine hüsnüniyet kaidesi terimi kullanılmasından ileri gelmektedir. Bu kanun döneminde hüsnüniyet terimi şu an kullanmakta olduğumuz dürüstlük ve iyiniyet kavramlarını karşılamakta idi. Bu sebeple kanunda kullanılan iyiniyet ifadesi bu çalışmada dürüstlük kuralı olarak adlandırılacaktır.

2.4.2.1. Kanuna Aykırılık

KK md. 53/1 uyarınca kanuna aykırı genel kurul kararları iptal edilebilir. Burada ifade edilen kanun, yalnızca Kooperatifler Kanunu'nu değil yürürlükte bulunan bütün özel hukuk ve kamu hukuku kanunlarını kapsamaktadır. Örneğin uygulanması halinde ceza hukuku anlamında suç teşkil edecek bir genel kurul kararı da kanuna aykırılık nedeniyle iptal edilebilir²⁶⁶. Arslanlı'ya göre örf ve adet hukukuna aykırılık da kanuna aykırılık sayılmalıdır²⁶⁷. Poroy'a göre kanuna aykırılık, yokluk ve butlan sonucu doğurmayacak hükümlere aykırılıktır²⁶⁸.

Kanun dışında örf ve adet hukuku, yönetmelik tebliğ gibi hükümlere aykırılık da iptal sebebi sayılmalıdır²⁶⁹.

Moroğlu'na göre kanunun düzenleyici hükümlerine aykırılık iptal edilebilirliği her zaman beraberinde getirmez. Örneğin toplantının altı aylık süre içinde yapılmaması sadece çağrıyı yapacak organın sorumluluğunu doğurabilir. Bu şekilde toplanan genel kurulda alınan kararlar iptal edilebilir olmaz²⁷⁰.

²⁶⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 228.

²⁶⁷ Arslanlı, s. 275, aynı yönde; Kırca, Genel Kurul, s. 66.

²⁶⁸ Poroy ve Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatifler, s. 421.

²⁶⁹ Kırca, Genel Kurul, s. 64-65.

²⁷⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 230.

Kanuna aykırılığa örnek olarak, Yargıtay bir kararında²⁷¹, ortakların kendilerine tahsis edilen bağımsız bölümlerin kendi aralarında takas edemeyeceklerine ilişkin genel kurul kararının, mülkiyet hakkını ihlal edeceği gerekçesiyle iptaline karar vermiştir. Yargıtay diğer bir kararında, genel kurulca kooperatife ait arsanın satımının yönetim kuruluna bırakılmasına ilişkin kararı KK md. 46/2'ye aykırı bularak iptal etmiştir²⁷². Diğer bir kararında anasözleşmede kısmi ferdileşme yapılabileceğine dair hüküm bulunmayan hallerde bazı ortaklara konut tahsis edilmesine ilişkin genel kurul kararını eşitlik ilkesine aykırı bularak iptal etmiştir²⁷³. Kooperatifler Kanunu'nda kanuna aykırılık nedeniyle açılacak iptal davaları sınırlı şekilde sayılmamıştır. Ancak kanuna aykırılık hususunda eşitlik ilkesi ve bilgi alma hakkı ve ek ödeme yükümlülüğü getirilmesi hususlarının önemi nedeniyle ayrı başlıklar altında incelenmesi uygun olacaktır.

²⁷¹ 23. H.D. 17.04.2019 T. 2016/4829 E. – 2019/1456 K. “...Kooperatif üyelerinin üyelik hakları sonucu kendilerine tahsis edilen bağımsız bölümlerin kendi aralarında takasını (değiştirilmesini) önlemek amacıyla alınan genel kurul kararı, Anayasa, Uluslararası Sözleşmeler, Türk Medeni Kanunu'nun mülkiyet hakkının kamu yararı amacıyla ve uluslararası hukukun genel ilkeleri gereğince ancak kanunla sınırlandırılabilirliğine ilişkin hükümlerine aykırıdır. Somut olayda, üst norm niteliğindeki Anayasa, İHAS ve Türk Medeni Kanunu'nun aradığı mülkiyet hakkının sınırlandırılmasına ilişkin hususlar gerçekleşmemiştir. Bu nedenlerle kooperatif genel kurulunun mülkiyet hakkının özüne dokunacak, tasarruf hak ve yetkisinin kullanılmasını engelleyecek kararlar alamayacağı gözetilerek, yasal olmayan gerekçelerle davanın reddine ilişkin hükmün açıklanan nedenlerle bozulmasına karar vermek gerekirken, bu hususların gözden kaçırılarak hükmün onanmasına karar verilmiş olmakla, davacının karar düzeltme isteminin kabulü ile kararın bozulmasına karar vermek gerekmiştir. SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin karar düzeltme itirazlarının kabulüne, Dairemizin 18.01.2016 tarihli ve 2015/3846 E. 2016/198 K. sayılı onama kararının kaldırılmasına, yerel mahkeme kararının davacı yararına BOZULMASINA, temyiz peşin harcı ve karar düzeltme harcının istek halinde davacıya iadesine, 17.04.2019 tarihinde oy birliğiyle verildi...” (E-Uyar).

²⁷² 11. H.D. 04.12.2008 T. 2007/10272 E. – 2008/13830 K. “...Somut olayda gayrimenkulün satımına ilişkin olarak alınan söz konusu genel kurul kararında yasada belirtilen satımda takip edilecek usul gösterilmediğinden genel kurulun bu konuda yönetim kuruluna verdiği yetki kanuna aykırı olarak gerçekleşmiştir. O halde 13.03.2006 tarihli genel kurula çağrılmayan davacının söz konusu genel kurulda alınan kararlara karşı dava açma hakkı olup anılan genel kurulda 5. sırada alınan kararın 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 42/6'ncı maddesine aykırı bulunduğu anlaşıldığından davanın bu yönden kabulü ile anılan kararın iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın 13.03.2006 tarihli genel kurulda alınan karar yönünden de reddedilmesi doğru görülmemiş kararın bu yönden davacı yararına bozulması gerekmiştir...” (Coşkun, s. 772).

²⁷³ 23. H.D. 27.09.2018 T. 2016/2187 E. – 2018/4342 K. “...Dava, kooperatif genel kurul kararının iptali istemine ilişkindir. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 23. maddede hükmünde yazılı eşitlik ilkesi gereğince kooperatifin iş ve işlemlerinde tüm üyelere eşit davranması gerekir. Dava konusu 21.06.2014 tarihli genel kurulun 19. ve 20. maddeleri bahsi geçen eşitlik ilkesine aykırı hükümler ihtiva etmekte olup, kanun ve anasözleşme hükümlerinde kısmi ferdileşme yapılmasının mümkün olduğuna dair bir düzenleme yer almadığı gibi ferdileşme yapılması için davalı kooperatifin amacının gerçekleşmesi gerektiği aynı kanunun 81. maddesi lafzından tereddüde mahal vermeyecek şekilde anlaşıldığında, mahkemece davanın kabulü ile 21.06.2014 tarihli genel kurulun 19 ve 20. maddelerinin iptaline karar verilmesi gerekirken yanılığın gerekçe ile davanın reddi doğru olmamıştır...” (Coşkun, s. 467).

2.4.2.1.1.Eşitlik İlkesine Aykırılık

2.4.2.1.1.1. Sorunun Ortaya Konulması

Kooperatiflerin en önemli özelliklerinden biri de eşitlik ilkesidir. KK md. 23'e göre "*Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler.*" Bu hükmün lafzından, kooperatif ortaklarının kooperatif ortağı olmanın faydalarından eşit olarak yararlanacağı gibi yine kooperatif ortağı olmanın getirdiği yükümlülöklere de eşit olarak uyacakları şeklinde sonuç çıkartılabilir. Örneğin bir yapı kooperatifinde bütün ortakların aynı tipte ve aynı büyüklükte konut verilmesi, bütün ortaklardan da aynı miktarda kooperatife aidat ödemesinin eşitlik ilkesinin gereği olduğunu söylemek mümkündür.

Kooperatiflerde her durumda eşitlik ilkesinin yukarıda bahsedilen örnekteki gibi katı şekilde uygulanması mümkün değildir. Zira bir yapı kooperatifinde ortağa düşecek konutun, bulunduğu kat, cephesi veya manzarası gibi özellikler farklılık gösterebilir. Kendisine daha özellikli daire düşen ortağın kooperatife fazladan bir ödeme yapması gerekebilir. Diğer yandan bir tarım satış kooperatifinde ortağın kooperatifle diğer ortaklardan daha fazla işlem yapması söz konusu olabilir. Bu açıdan gerek doktrinde gerekse yüksek yargı kararlarında eşitlik ilkesi mutlak ve nispi eşitlik olarak ayrı ayrı ele alınmıştır. *Tekinalp*'e göre koruyucu haklar mutlak eşitliğe tabi iken, maddi yararı söz konusu olan haller, kooperatife olan katkıya göre nispi eşitlik ilkesine tabidir²⁷⁴. Yargıtay'a göre nispi eşitliğin uygulanmasının kooperatif amacının elde edilmesine katkı sağlaması ölçüsü benimsenmiştir²⁷⁵.

²⁷⁴ Tekinalp, Ortaklıklar Ve Kooperatifler, s. 982.

²⁷⁵ 11. H.D. 03.03.1981 T. 1981/287 E. – 1981/910 K. "...1163 sayılı Kooperatifler Kanununun mutlak eşitliği öngördüğü hükümlerde, istisnasız buyurucu nitelik bulunduğu halde, nispi eşitlikte buyurucu veya yorumlayıcı hükümler düzenlenmiştir. Fakat söz konusu yasanın, sadece eşitlik ilkesinden söz ettiği mutlak veya nispi eşitlik ayrımı yapmadığı dolayısıyla mutlak eşitliği öngördüğü ileri sürülebilirse de asıl amacı kooperatiflerde hiçbir şekil ve ölçüde keyfi harekete yer vermemektir. Mutlak eşitliğin veya nispi eşitliğin yasa tarafından buyurucu hüküm olarak öngördüğü hallerde bu hususun aksi ana sözleşme ile düzenlenemez. Bunun dışında eşitlik ilkesine uygun bir biçimde, eşitsizlik de yaratmamak kaydı ile istenilen hususlara da yer verilebilir özellikle, nispi eşitliği sağlayan ölçü, kooperatif amacının elde edilmesine yardım ediyorsa, gerek ana sözleşme ve gerekse ana sözleşmede düzenlenmemiş olsa bile, usulüne uygun olarak alınan genel kurul kararları ile kabul edilebilir..." (Örnek, Haklar, s 26).

2.4.2.1.1.2. Yargıtay'ın Görüşü

Yargıtay kararlarında eşitlik ilkesi mutlak ve nispi eşitlik olarak ikiye ayrılmıştır²⁷⁶. Mutlak eşitlik, genel kurulda yalnızca bir oya sahip olmak, dava açma hakkı ve bilgi edinme hakkı gibi, bütün ortakların, kooperatife olan katkılarına bakılmaksızın eşit oldukları haklardır²⁷⁷. Nispi eşitlik ise, eşit şartlar altında eşit işleme tabi tutulmasıdır²⁷⁸. Örneğin, 1.000 TL aidat ödeyen ortağa 100 m2 ev verilirken 1.500 TL aidat ödeyen ortağa 150 m2 ev verilmesi nispi eşitlik gereğidir²⁷⁹. Yargıtay bir kararında peşin bedelli ortakların peşin bedelli ortaklarla, normal statüde ortakların ise normal statüdeki ortaklar ile karşılaştırma yapılarak eşitlik ilkesinin değerlendirilmesi gerektiğine hükmetmiştir²⁸⁰.

Peşin ödemeli ortak kaydedilmesinin eşitlik ilkesine aykırı olup olmadığının burada değerlendirilmesi gerekmektedir. KK md. 23 gereğince herkesin eşit hak ve yükümlülüklerle sahip olduğu kooperatiflerde, her ortak aidat ödemek durumundadır. Yargıtay'a göre yönetim kurulunca bu ilkenin dışına çıkılmak istendiğinde genel kurulda bu husus tartışılıp kabul edilmelidir²⁸¹. Yapı kooperatiflerinde peşin ödemeli

²⁷⁶ Coşkun, s. 393.

²⁷⁷ Örnek, Haklar, s. 26; HGK 21.02.2018 T. 2018/23-129 E. – 2018/246 K “...Kooperatifler Kanunu'nun “hak ve vecibelerde eşitlik” başlıklı 23. maddesinde “Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dâhilinde hak ve vecibelerde eşittirler.” şeklinde emredici bir kural öngörülmüştür. Bu kural uyarınca aynı durumda olan ortaklar arasında ayırım yapılamaz. Yargısal kararlarda eşitlik ilkesi “mutlak” ve “nispi” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.” (kararama.yargitay.gov.tr).

²⁷⁸ Coşkun, s. 393.

²⁷⁹ Coşkun, s. 394.

²⁸⁰ 11. H.D. 21.11.2013 T. 2013/5564 E. – 2013/7302 K. “...1163 sayılı kanunun 23. Maddesinde; “Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler.1 ifadesine yer verilmiştir. Davacı peşin bedelli üye ise peşin bedelli üyeler ile normal statüdeki üye ise normal statüdeki üyelerle karşılaştırma yapılarak eşitlik, üyeliğin kendi statüsü içerisindeki emsal üyeler esas alınarak sağlanmalıdır. Eşitlik ilkesi gereğince tüm ortaklara konut tesliminin aynı tarihte ve emsal üyelerin ödemeleri nazara alınarak aynı nitelikte yapılması gerekir...” (Legalbank).

²⁸¹ 11. H.D. 13.11.2006 T. 2005/10693 E. – 2006/11675 K. “...Dairemizin uygulamasına göre, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 23. madde hükmü uyarınca, ortaklar hak ve yükümlülüklerde eşit konumda olduklarından, yönetim kurulu bu ilkenin dışına çıkmak istediği taktirde, bu hususu, genel kurul gündemine alarak, genel kurulun tartışmasına açıkça sunması gerekmekte veya genel kurulun yapılan uygulamayı benimsemiş olması gerekmektedir. Bu nedenle, sabit ve peşin aidat ödemek suretiyle ortaklığa alınmadaki bu usule uyulmamışsa, böyle bir ortağın, (devam eden inşaatların finansmanına katılımı için) üyelik aidat yükümlülüğü devam eder. Somut olayda davacı ve onun hisse devraldığı kişinin peşin ödeme yapmak suretiyle ortaklığa alındığı ispat edilememiş olup, mahkemece de davalı kooperatifin bu yönde kararının bulunmadığı kabul edilmiştir. O halde davacının tüm üyeler gibi aidatlardan sorumluluğu devam etmekte olup, mahkemece davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı olduğu şekilde davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir...” (Legalbank).

ortak kaydedilebilmesi için genel kurul kararına ihtiyaç duyulmaktadır²⁸². Genel kurul kararının olmadığı durumlarda peşin ödemeli ortak olduğunu iddia eden kişiden uzun süre aidat alınmaması peşin ödemeli ortağın zımnen kabul edilmesi anlamına gelir²⁸³. Buna göre genel kurul kararı olmaksızın yahut zımnen benimseme bulunmaksızın peşin ödemeli ortak kaydedilmesi eşitlik ilkesine aykırı olacaktır. Diğer yandan peşin ödemeli ortaklar da normal statüdeki ortaklar gibi şerefiye bedeli ödemek durumundadır²⁸⁴. Yine peşin ödemeli ortaklar, aidat dışında genel yönetim ve altyapı giderlerinden de sorumludur²⁸⁵. Peşin ödemeli ortağın şerefiye bedelinden veya genel yönetim ve altyapı giderlerinden sorumlu tutulamayacağı yönünde alınacak genel kurul kararının eşitlik ilkesine aykırı olacağını söylemek mümkündür.

Yargıtay diğer bir kararında, normal statüden farklı olarak ortak kaydedilmesi durumunda yalnızca genel kurulda bu hususta karar alınmış olmasını yeterli görmemiş, farklı statüdeki ortağın yapacağı ödemenin diğer ortakların yapmış olduğu ödemelerle miktar olarak aynı olması gerektiğine hükmetmiştir²⁸⁶.

²⁸² Coşkun, s. 139; Özmen, s. 100.

²⁸³ HGK 21.02.2018 T. 2018/23-129 E. – 2018/246 K. “...Genel kurul kararına istinaden yönetim kurulu davacıyı, tespit edilen meblağ karşılığında peşin ödemeli ortak olarak kaydettiği ve 29.12.2003 tarihli kararı ile ihtar tarihi olan 28.06.2008 tarihleri arasında davacı üyeden aidat istenmemiş olmasının, onun peşin ödemeli ortaklığının davalı kooperatifçe zımnen benimsendiği sonucu doğurur...” (Coşkun s. 150).

²⁸⁴ 23. H.D. 12.02.2019 T. 2016/3943 E. – 2019/418 K. “...Mahkemece davacının peşin ödemeli üye olduğu peşin ödemeli üyelik bedeline davalı kooperatife borcu bulunmadığının tespitine ilişkin verilen karar doğru ise de, peşin ödemeli ortaklık tarihi itibarıyla davacıya hangi dairenin tahsis edildiği belirli olmadığından peşin ödemeli üyelik bedelinin şerefiye bedelini kapsamadığının kabulü gerekir.”

²⁸⁵ 23. H.D. 13.11.2018 T. 2016/2572 E. – 2016/5247 K. “1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’nun 23. maddesi hükmü uyarınca ortaklar hak ve yükümlülüklerde eşit konumda olup sabit ve peşin aidat demek suretiyle ortaklığa alınmadaki usule uyulmuşsa böyle bir ortak sadece kooperatifin amacına ulaşmaya kadar yapılan genel yönetim ve altyapı giderlerinden sorumludur...” Aynı yönde 23.H.D. 14.02. 2017 T. 2016/6372 E. – 2017/391 K. (Coşkun s. 152).

²⁸⁶ 11. H.D. 17.10.2008 T. 2006/14528 E. – 2008/11437 K. “...Davacı kooperatifçe 1999 yılında kat karşılığı alınan arsa üzerine yapımına başlanan ve (22) dairesi arsa malikine, (22) dairesi kendi ortaklarına tahsisli (44) dairelik blok apartman inşaatı 2004 yılında bitirilmiş, o yılın Mart ayında kooperatif yönetim kurulu başkanı ve müdürü ile davalının da bulunduğu bir kısım ortaklarla ayrı ayrı imzalanan "ibraname" başlıklı belgelerle önceden kararlaştırılan ve ödenen aidattan ayrı olarak hesaplanan (25.500) YTL’nin bir kısmının peşin, kalanın (12) eşit taksitte ödenmesi halinde ibraname tarafı ortak adına kat mülkiyeti kurulması, tapuların çıkarılması ve kooperatifin inşaat ve vergi, resim, harç, SSK primi gibi borçlarından ilgili ortağın ibra edileceği düzenlenmiş, bu ibranameyle öngörülen ödemede bulunan davalı ve aynı durumdaki diğer ortakların istifa yolu ile ortaklıktan ayrılmalari yönetimce kabul edilmiş ve davalıya isabet eden bağımsız bölümle ilgili olarak davalı adına 31.03.2004 tarihinde kat irtifakı tapusu çıkarılmıştır. İçeriği özetlenen bu ibranamelere 21.06.2003 günlü genel kurul toplantısında göreve getirilen iki denetçiden (aynı zamanda davalının eşi olan) Hamdullah Akgül tarafından düzenlenerek imzalanan 23.06.2004 tarihli raporla yer verilmiş, (25.500) YTL borcun bakiyesini de çek ve senetlerle ödeyenlerin kooperatifle bir ilişkisinin

Kurada iyi yer çıkanların ödeyeceği şerefiye bedellerinin kooperatife bırakılmasına yönelik genel kurul kararları da eşitlik ilkesine aykırılık nedeniyle iptale tabi kararlardandır²⁸⁷.

kalmadığı belirtilmiş, bu yolda düzenlenen denetçi raporu 26.06.2004 günlü olağan genel kurul toplantısında yönetim kurulu başkanınca okunmuş, rapor hakkında söz alan ortak çıkmamış, yönetim ve denetim organları katılanlarca oybirliği ile ayrı ayrı ibra edilmiştir. Mahkemece, bu gelişmeler ve olgulardan yola çıkılarak davanın reddine karar verilmiştir. Ayrılan ortağın kooperatifin varlığı üzerindeki haklarını düzenleyen 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 17 nci maddesinde ayrılan ortağın çıkma payının ortaklıktan ayrıldığı yıla ait bilanço esas alınarak hesaplanacağı belirtilmiştir. Buna göre, ayrılan ortağın kooperatif malvarlığı üzerinde bir hakkı bulunmamaktadır. Uyuşmazlığı doğuran işlemlerle ise davalının kooperatif ortaklığından ayrılmasına rağmen yapacağı bir miktar ödeme ile kendisine isabet eden dairenin tapusunun verileceği kararlaştırılmıştır. Bu durum anılan yasanın 17 nci maddesi hükmüne ve özellikle 23. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırı olarak bir kısım ortaklara farklı statü ve ayrıcalık sağlayıcı mahiyet taşımakta olup, kooperatif hukukunun temel müessese ve ilkelerini zedeleyici sonuçlar doğurmaktadır. Kural olarak, kooperatiflerde farklı statüde ortaklık oluşturulması geçersiz olup, böyle bir ortaklığın ihdası ancak geçerli bir genel kurul kararı ile mümkündür. Yönetim kuruluna genel kurul tarafından yetki verilmedikçe veya yönetim kurulunun bu yöndeki işlemleri genel kurulda onaylanmadıkça farklı statülü ortaklık yaratan işlemlerin geçerliliği bulunmamaktadır. Dosya kapsamında, davacı kooperatif genel kurullarında yönetime bu yolda bir yetki verilmediği, yönetimce bir kısım ortaklarla imzalanan "ibraname" başlıklı belgeler ve bu belgeler içeriği doğrultusunda sonradan icra edilen işlemlerin icazet anlamında genel kurulca tasvip gördüğü yolunda karar alınmadığı açıkça anlaşılmaktadır. İbranameye konu işlemlerin yönetim kurulu faaliyet raporunda yer aldığı ve bu hususun 26.06.2004 tarihli genel kurulda tartışıldığı öne sürülmemiştir. Sadece yukarıda değinildiği gibi denetçilerden biri tarafından düzenlenen ve ibranamelerin niteliği ile hukuki sonuçlarına yorum getiren raporunun genel kurulda okunması ve daha sonra denetçilerin ibra edilmesi açıklanan ilkeye uygun olarak davalı ortağın bu şekilde ortaklıktan ayrılmasının genel kurulca kabul edildiği anlamına gelmemektedir. Kooperatif ortaklığı statüsünden farklı durum ve sonuçlar doğuran yönetim tasarruflarının 26.06.2004 tarihli genel kurulda kabul edildiği varsayılsa bile ibranamelerde ödenmesi taahhüt edilen miktarın o tarih itibarıyla davalı ve onun durumundaki diğer ortakların kooperatifin inşaat ve diğer tüm borçlarından paylarına düşen gerçek payı ifade etmesi zorunludur. 1163 sayılı Kanun ve 23. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesi bunu gerektirmektedir. Bu bakımdan, kooperatifin tüm kayıt, defter, belge ve dayanakları üzerinde uzman bilirkişilere inceleme yaptırılarak, 16.10.2004 günlü genel kurul toplantısında ibraname uyarınca ayrılanlar dahil 20.11.2004 tarihinden itibaren her ortağın 12 aylık eşit taksitlerle toplam (24.000) YTL ödemesine ilişkin (2) notlu gündem maddesi görüşülerek alınan karara konu borcun bileşenlerinin ve kaynağının belirlenmesi, bu ödemeyi gerekli kılan borcun davalının ortaklıktan ayrılmasından önceki döneme ait olması halinde davalının ibraname uyarınca kooperatife ödediği (25.500) YTL'nin 20.11.2004 tarihine taşınarak güncellenmesinden sonra dahi kooperatif borçlarından dolayı payına isabet eden bakiye borcunun kalıp kalmadığı irdelenip ibranamenin, davalı ortağın kooperatifin borçlarından dolayı ödemesi gereken payını hakkaniyet ve eşitlik ilkesine göre yansıtip yansıtmadığı ve ayrılan ortakların ibranameye konu ödemeleri dışında kooperatife borçlarının bulunup bulunmadığı belirlendikten sonra icra takibine konu edilen borçtan dolayı davalının sorumluluğunun varlığı ve niceliğine dair karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ve sınırlı çerçevede yapılan değerlendirmeye sonuca gidilmesi bozmayı gerektirmiştir... " (Legalbank).

²⁸⁷ 11. H.D. 13.04.2001 T. 2001/219 E. – 2001/3126 K. "...Dava, 29.01.2000 tarihinde yapılan davalı kooperatif genel kurulunda şerefiye farklarının kooperatif bütçesine aktarılmasına ilişkin genel kurul kararının eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptali istemine ilişkindir. Davalı vekili, davacının kooperatifin en iyi dairesini kur'ada çektiğini zaten şerefiye farkını ödemek zorunda bulunduğunu, bu davayı kooperatife açmakta hukuki yararının bulunmadığını savunmuştur. Bilindiği gibi, kooperatif

Ortakların farklı işlemlere tabi tutulması her zaman eşitlik ilkesinin bozulması sonucunu doğurmayacağına yönelik yüksek mahkeme kararları bulunmaktadır. Yargıtay bir kararında yapı inşaat işlerinin tamamlanmasında olağanüstü katkıları olan emanet komisyonu üyeleriyle kooperatif yönetim kurulu üyelerinin bu katkıları karşılığında kura dışı kalmalarının yasaya ve anasözleşmeye aykırı olmadığına hükmetmiştir²⁸⁸. Diğer bir kararında ise genel kurul tarafından yönetim kurulu üyesine kuraya katılmaksızın tercihli konut verilmesini de eşitlik ilkesine aykırı bulmamıştır²⁸⁹.

ana sözleşmesine göre şerefiye paylarının tespiti için teknik kurul eliyle taşınmazların maliyet bedellerinin ve şerefiye farklarının tespit ettirilmesi ve bu tespitlerin ortaklara duyurulması gerekir. Anasözleşmeye göre belirlenen süre içinde ortakların bu tespite itiraz hakları bulunmaktadır. Teknik kurulca yapılan tespitin kesinleşmesinden sonra ve oradaki değerlendirmelere uygun şekilde kurada iyi yer çeken ortağın kooperatife ödeme yapması, kur'ada kötü yer çıkan ortağa da kooperatifin ödeme yapması gerekir. Diğer taraftan, kooperatif şerefiye farklarını ortakların yararına olarak kooperatif işlerinde kullanması halinde kur'ada iyi yer çıkan ortağın ödediği şerefiye parası yine kendisine harcanacak, daha açık bir anlatımla iyi yer çeken hem iyi daire edinmiş, ödediği fark kooperatife harcanmış ve fazladan bir rant sağlamış olacaktır. Kötü yer çeken ise hem kötü daire almış hem de almadığı şerefiye bedeli kooperatife harcanmış ve kötü yer çeken kooperatif ortağı aleyhine eşitliği bozacak bir durum yaratılmış olacaktır...” (Coşkun s. 431).

²⁸⁸ 11. H.D. 03.03.1981 T. 1981/287 E. – 1981/910 K. “...Dava konusu olaya gelince: Kural olarak ortaklar için hak ve yükümlülüklerde eşitlik ilkesi geçerlidir. Ancak, kooperatif amacının elde edilmesinde olağanüstü katkıları olan ortaklar bakımından bu katkılar karşılığında doğan farklı durumlar göz önüne alınarak değerlendirilmek ve dolayısıyla mutlak eşitlik değil nisbi eşitlik, yani, olumlu katkılar karşılığında, bu ortaklara kur'a dışı kalmak hakkının tanınması hak ve nesafete uygun olur. Bu gibi durumlarda, kooperatifin yaptığı inşaatın kapasitesi, kur'aya dahil edilen ve edilmeyen ortaklar ile kur'a içi ve dışı kalan dairelerin adedi, kur'a dışı bırakılmaları, düşünülen ortakların katkılarının derecesi ve bu ortakların, görevleri karşılığında sağladıkları parasal olanaklar her olay ve uyumsuzlukta mevcut duruma göre ayrıca göz önüne alınmalı ve değerlendirilmelidir. Bu itibarla, biraz önce açıklanan olgular karşısında emanet komisyonu üyeleri ile kooperatif yönetim kurulu üyelerinin genel kurulca, kur'a dışı bırakılmaları hali, davacılar yönünden bir eşitsizlik olarak nitelendirilemez. Öte yandan, dairemizin 26.11.1979 gün ve 5360/5375 sayılı onama kararında kur'aya katılmaksızın daire seçmek hakkının tanınmasının eşitsizlik oluşturduğu yönünde herhangi bir görüşe yer verilmemiştir. Söz konusu kararın gerek iddianın açıklanması ve gerekse mahkeme kararının özet kısmında gündemde olmayan hususların görüşülüp genel kurulca karara bağlanmasının yasaya aykırı olduğu vurgulanmıştır. Onama kararı bu olayda yerel mahkemenin eşitlik ilkesine aykırılık bulunduğu dair gerekçesini de benimsemiş sayılamaz. Yukarıdan beri, ayrıntılı bir biçimde açıklandığı gibi, olayın özelliği de göz önüne alındığından kooperatif inşaatının tamamlanmasında olağanüstü katkıları olan emanet komisyonu üyeleri ile kooperatif yönetim kurulu üyelerinin, bu katkıları karşılığında kur'a dışı kalmaları hususu yasaya ve ana sözleşmeye aykırı olmadığı gibi hak ve nesafete de uygun bulunduğundan davanın reddine karar vermek icap ed erken her nasılsa onandığı anlaşılmakla davalı kooperatifin karar düzeltme isteminin HUMK.nun 440. maddesi uyarınca kabulüne ve bu nedenle hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir...” (Kazancı).

²⁸⁹ 11. H.D. 01.03.1999 T. 1998/6985 E. – 1999/2088 K. “...Davacı vekili, alınmış bir genel kurul kararına dayanmadan ve hakkı olmadığı halde davalının kooperatif konutlarından A Blok 10 nolu daireyi 30.6.1991 tarihli kura çekilişi ile kendisine tahsis ettirdiğini ve bundan bir yıl sonra, yönetim kurulu başkanı olmasından istifade ederek kendisi için yeni bir üyelik kaydı yaptığını ileri sürerek, bu daireye ilişkin tahsisin iptaline, bu dairenin kooperatife ait olduğunun tespitine ve muarazanın giderilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili, 30.6.1991 tarihli

2.4.2.1.1.3. Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Ve Görüşümüz

Kanaatimizce, kooperatiflerde eşitlik ilkesinin nispi ve mutlak eşitlik şeklinde ikiye ayrılması kanunun amacına da uygundur. Zira kooperatiflerde ortağın genel kurula katılma hakkı, oy hakkı, bilgi edinme hakkı gibi hakların kullanılmasında mutlak eşitlik geçerlidir. Örneğin her ortağın yalnızca bir oya sahip olması, her ortağın iptal savası açma hakkı olması aksinin kararlaştırılamayacağı hususlar olup mutlak eşitliğin uygulandığı haklardır. Nispi eşitlikte ise oransallık geçerlidir. Yani ortaklar eşit şartlar altında eşit işleme tabi tutulurlar²⁹⁰. Örneğin kooperatifle daha çok işlemde bulunan ortağın gelir gider farkından daha fazla pay almasının nispi eşitliğe uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Yargıtay bir kararında, nispi eşitliğin ölçüsünün kooperatif amacının gerçekleşmesine hizmet etmesi olarak belirlemiştir²⁹¹. Örneğin önceki başlıkta bahsettiğimiz inşaat yapım işlerinin tamamlanmasında olağanüstü katkıları olan

genel kurul toplantısında, o dönemde kooperatif yönetim kurulu başkanı olan müvekkiline, kuraya katılmaksızın ve ödeme yapmaksızın, tercihinine göre bir daire tahsisine karar verildiği ve aynı tarihli kura zaptına göre müvekkilini tercih ettiği dairenin tahsis edildiğini, ödeme yükümlülüğü olmadığı halde 57.475.000 lira ödeme yaptığını savunarak davanın reddini istemiştir. Mahkemece iddia, savunma ve dosyadaki kanıtlara göre, 26.6.1993 tarihli genel kurulun iptali istemiyle açılan iki ayrı davadan birisinin retle sonuçlanıp diğerinin kabul edildiği ve her iki kararın da kesinleştiği, geçerliliği münazaalı olan bu genel kurulda kooperatif yönetimine seçilen kişilerin yöneticiliğe devam ettikleri ve sonraki bir genel kurulda yeniden usulüne uygun olarak yönetim kuruluna seçildikleri, böylece dava ehliyetinin bulunduğu, kooperatif anasözleşmesinin 62. maddesine göre kooperatif konutlarının kura ile tahsisinin öngörüldüğü ve kura dışı şahsa tahsis işleminin istisnai bir durum olduğu, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununu 56/son maddesine göre yönetim kurulu üyelerine aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiç bir ad altında ödeme yapılamayacağı, bu nedenle genel kurulda davalının hizmetlerine karşılık daire tahsis edilmesine ilişkin alınan kararın yasaya açıkça aykırı olduğu ve yapılan tahsis işleminin yok hükmünde olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir. Kararı davalı vekili temyiz etmiştir. Yukarıda da özetlendiği üzere, davacı kooperatif dava konusu konutu o tarihlerde yönetici olan davalının haksız ve yasaya aykırı olarak kendisine tahsis ettirdiğini iddia etmiş, davalı ise bu konutun 30.6.1991 tarihli genel kurul kararı ile tahsis edilmesinde yasa ve anasözleşmeye aykırılık bulunmadığını savunmuştur. Kooperatifler Kanunun 42.maddesine göre, kooperatifin en yetkili organı olan genel kurulun yöneticiye konut tahsis etmesi mümkün olup, bu tahsis eşitlik ilkesine aykırı değil ise de, dosyada 30.6.1991 tarihli genel kurul toplantısına ilişkin biri daktilo ile yazılmış, diğeri el yazısı ile tutulmuş iki ayrı tutanak bulunmakta ve el yazılı tutanakta davalıya konut tahsisine ilişkin bir karar yer almamaktadır. Mahkemece bu husus üzerinde durularak ve asıl olanın el yazısı ile ve toplantı anında yazılan genel kurul tutanağı olacağı da nazara alınarak davalıya konut tahsisine ilişkin geçerli ve iptal edilmemiş bir genel kurul kararı bulunup bulunmadığı belirlenmeli ve yapılacak inceleme çerçevesinde bir karar verilmelidir. Bu hususlar üzerinde durulmadan yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir...” (Legalbank).

²⁹⁰ Türk, s. 115.

²⁹¹ 11.H.D. 03.03.1981 T. 1981/287 E. – 1981/910 K. (Örnek, Haklar, s 26).

ortakların kur'a dışı kalarak istedikleri konutu seçebilmelerine imkan veren genel kurul kararını eşitlik ilkesine aykırı bulmamıştır²⁹². Yargıtay'ın bu kararı kanımızca yerindedir. Zira eşitlik ilkesinin ölçüsünün kooperatifin amaçlarına hizmet etmesi olduğu kabul edildiğinde, olağanüstü çaba sarf ederek kooperatif amacının gerçekleşmesini sağlayan ortakların bu çabalarının ödüllendirilmesi eşitlik ilkesini bozmayacak, tam aksine ortakların çabaları ödüllendirilerek nispi eşitlik sağlanmış olacaktır. Bu sayede ortakların kooperatifin işlerine veya yönetimine katılması teşvik edilmiş olacaktır.

Diğer yandan her durumda yönetim kurulu üyelerinin, kurucu ortakların veya yönetim işlerine karışan ortakların kur'a dışı kalması düşünülemez²⁹³. Bu bakımdan Yargıtay'ın yönetim kurulu üyesinin genel kurul kararı ile kur'a dışı kalabileceğine ilişkin görüşüne katılmamaktayız²⁹⁴. Zira yönetim kurulu üyeleri aynı zamanda kooperatif ortağı olup, KK md. 23 gereğince diğer ortaklarla eşit hak ve yükümlülöklere sahiptir. Ayrıca KK md. 56'ya göre yönetim kurulu üyeleri aylık ücret, huzur hakkı, rısturn ve yolluk dışında başka bir maddi menfaate hak kazanamazlar. Bu sebeple sırf yönetim kurulu üyesi olmanın veya sorunsuz bir yönetim göstermenin diğer ortaklardan farklı işleme tabi tutulmaya gerekçe yapılamayacağı kanaatindeyiz.

Yargıtay'ın yukarıda örneklendirmiş olduğumuz diğer kararı²⁹⁵ incelendiğinde, kooperatife normal statüden farklı olarak ortak kaydedilmesi durumunda, yalnızca ortaklığa kabule ilişkin genel kurul onayı yeterli görülmemiş bu kişilerin ödeyeceğı peşin bedelin diğer ortaklardan toplanan aidat bedeli ile aynı olması gerektiğine hükmedilmiştir. Yargıtay'ın bu görüşünün de yerinde olduğu kanaatindeyiz. Zira ortakların elde ettiğı menfaatler eşitse, bu menfaat oranınca

²⁹² Konu hakkında diğer bir örnek; 11.H.D T. 26.09.2000 T. 2000/3987 E. - 2000/7188 K. "...Kooperatif ortaklığına bağılı olarak faydalanma ve ekonomik çıkar sağlamada ortağın eylemli katkısı ve fedakârlığın göz önüne alınması nispi eşitlik ilkesi gereğidir. Nitekim bu konuda ilke niteliğı taşıyan Dairemizin 03/03/1981 tarihli, 1981/287-910 sayılı kararında da, kooperatif amacına erişmesinde çok fazla katkı ve çabası olan yöneticilere ayrıcalık sayılabilecek üstünlükler sağlanması nispi eşitlik kavramı kapsamında değerlendirilerek eşitlik ilkesini zedeleyici bulunmamıştır. Şartlar ve katkıları eşit olmayanlara ayrı ölçülerin uygulanması eşitlik ilkesini ihlal edici sayılmayabilir..." (Kazancı).

²⁹³ Coşkun, s. 395.

²⁹⁴ 11. H.D. 01.03.1999 T. 1998/6985 E. – 1999/2088 K. (Legalbank).

²⁹⁵ Bkz. 286 numaralı dpn.

üstlenecekleri yükümlülükler de eşit olmalıdır. Ödeme biçimlerinin farklı olmasının dahi kural olarak eşitlik ilkesine aykırı olduğu hallerde bu husus genel kurulun uygun görmesi ile aşılabilmektedir. Ancak akçalı yükümlülükler söz konusu olduğunda herhangi bir ortağın diğer ortaklardan daha az yahut daha fazla ödeme yapmasının KK md. 23 karşısında himaye görmesi mümkün değildir. Bu sebeple, farklı statüde ortak kaydedilmesi durumunda, bu ortağın ödeyeceği miktarın aynı durumdaki diğer ortaklarla eşit olması gerekmektedir. Aksi halde peşin ödemeli ortak kabul edilmesine yönelik genel kurul kararı iptale tabi olacaktır. Ancak genel kurul kararının iptal edilmesi, kişinin ortaklığa hiç kabul edilmemiş sayılmasına yol açmaz. Ortak, diğer kooperatif ortakları gibi aidattan yahut inşaatın tamamlanması için ödenmesi gereken giderlerden sorumlu olarak kooperatif ortağı olmaya devam eder²⁹⁶.

2.4.2.1.2. Bilgi Edinme Hakkının İhlali

KK md. 24/1'e göre *"Yönetim kurulu yıllık faaliyet raporu, bilanço, gelir-gider farkı hesapları ve denetçilerin 66ncı ve 69 uncu madde hükümlerine uygun olarak tanzim edecekleri raporlar, genel kurulun yıllık toplantısından en az 15 gün öncesinden itibaren bir yıl süre ile kooperatif merkezinde, varsa şubelerinde ve elektronik ortamda KOOPBİS'te ortakların tetkikine amade tutulur."* Bu hüküm uyarınca bütün ortakların kooperatifin faaliyetleri konusunda bilgi edinme hakkının olduğunu söylemek mümkündür. Kooperatif genel kurulundan en az on beş gün önce ilgili belgelerin KOOPBİS'te ortakların incelemesine hazır bulundurulması gerekmektedir. Bu gerekliliğe uyulmaması halinde ortakların bilinçli şekilde bulunmaları ve sağlıklı şekilde oy kullandıkların söz etmek mümkün olmaz²⁹⁷.

KK md. 24/3'e göre bu hak hiçbir şekilde ortağın elinden alınamaz ve sınırlandırılmaz. Önceki bölümde açıkladığımız üzere, bilgi edinme hakkının

²⁹⁶ 11. H.D. 20.02.2017 T. 2016/7897 E. – 2017/480 K. *"...1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 23. maddesi hükmü uyarınca, ortaklar hak ve yükümlülüklerinde eşit konumdadırlar. Yönetim kurulu bu ilkenin dışına çıkmak istediği takdirde, bu hususu, genel kurul gündemine alarak, genel kurulun tartışmasına açıkça sunması gerekmekte veya genel kurulun yapılan uygulamayı açıkça veya zımnen benimsemesi icap etmektedir. Bu nedenle, sabit ve peşin aidat ödemek suretiyle ortaklığa alınmadaki bu usule uyulmamışsa, böyle bir ortağın (genel giderler ve devam eden inşaatların finansmanına katılım için) üyelik aidat yükümlülüğü devam eder..."* (Coşkun, s.150).

²⁹⁷ Üstün ve Aydın, s.128.

tamamen ortağın elinden alınmasına veya sınırlandırılmasına yönelik genel kurul kararları butlan yaptırımına tabidir²⁹⁸.

Bilgi alma hakkının bir defalığına, daha açık bir anlatımla yalnızca tek bir genel kurul sürecinde ihlal edilmesi halinde bu karar iptal yaptırımına tabi olacaktır. Yargıtay bir kararında, ortağın bilgi alma hakkının ihlali nedeniyle alınan genel kurul kararının, bilgi vermeme ile alınan karar arasında illiyet bağının bulunması halinde iptalinin gerekeceğine karar vermiştir²⁹⁹. Diğer bir kararında ise toplantıdan en az on beş gün önce bilançonun ortakların incelemesine hazır bulundurulmaması nedeniyle alınan kararın iptaline karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir³⁰⁰. Bu durumda

²⁹⁸ Ayrıntılı açıklamalar için genel kurul kararlarının butlanına ilişkin bölüme bakınız.

²⁹⁹ 11. H.D 19.07.2007 T. 2006/2171 E. – 2007/10775 K. “...Ortağın bilgi edinme hakkının ihlali nedeniyle, genel kurul toplantısında yanlış bir kararın alınması sonucu doğmuş ise, diğer gerekçeler yanında bu bilgi alma hakkının ihlali ile bağlantılı olarak da kararın iptali gündeme gelebilir. TTK'nın 381. maddesinde kanuna, ana sözleşmeye ve afaki iyi niyete aykırı genel kurul kararlarının iptali için karar ile aykırılık arasında bir illiyet bağının bulunması, yani kararın alınmasına söz konusu aykırılığın neden olmuş olmasını açıkça şart koşmamıştır. Kanun koyucu iptal edilebilir karar ile kanuna, anasözleşmeye veya afaki iyi niyete aykırılık arasında bir illiyet bağının varlığını açıkça kabul etmektedir. Bu nedenle iptal davası açan davacı sadece kararın kanuna, anasözleşmeye veya afaki iyi niyet kurallarına aykırılığını kanıtlamakla yetinebilir, ayrıca bu aykırılığın iptali dava edilen kararın alınmasına neden olduğunu da kanıtlamak zorunda değildir. Buna karşılık, davalı şirketin mevcut kanuna, ana sözleşmeye veya afaki iyi niyete aykırılığın kararın alınmasını etkilemediğini kanıtlamak suretiyle kararın iptalini önleyebilme yetkisine sahip olduğunun da kabul edilmesi gerekir (Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu, TTK'ya göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul-2001, sayfa 181.). Açıklanmaya çalışıldığı üzere, davacı ortağın bilgi alma hakkının ihlali nedeniyle genel kurul toplantısında yanlış bir kararın alınmış olması, diğer bir anlatımla bilgi vermeme ile alınan kararlar arasında illiyet bağının bulunması halinde ancak alınan kararların iptali söz konusu olabilir. Bu durumda, mahkemece, davalıya alınan kararlarla davacının bilgi edinme hakkının ihlali arasında bir nedensellik bulunmadığını kanıtlama imkanı tanınmadan, yazılı şekilde salt bilgi edinme hakkının ihlaliyle, bilanço ve kar/zarar hesabının kabulüne dair (4), denetçi ve yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ilişkin (5), karın dağıtılmamasına ilişkin (6) ve nihayet sermaye artırımına ilişkin (7). gündem maddelerinin iptaline karar verilmiş olması doğru görülmüştür...” (Coşkun s.499).

³⁰⁰ 23. H.D 13.06.2013 T. 2013/3763 E. - 2013/4062 K. “...Ortakların bilgi edinmek hakkı, anasözleşme veya kooperatif organlarından birinin kararıyla bertaraf edilemez veya sınırlandırılmaz. " hükmüne; anasözleşmenin 68/ son cümlesinde " Bilanço ve netice hesapları genel kurulu toplantısından en az 15 gün önce kooperatif merkezinde ortakların incelemesine sunulur ve isteyenlere birer sureti verilir." hükmüne yer verilmiştir. Şayet bu yasa hükmüne uyulmamış ise, Kooperatifler Kanunu'nun 98. maddesinin yollaması ile T.T.K.nın 377. maddesi uyarınca, toplantının ertelenmesini talep etmek mümkündür. Somut olayda, davacılar bu haklarını kullanmamış ve erteleme talebi oylanmamış ise de iptali istenen 11.9.2005 tarihli genel kurulda ortakların incelenmesine sunulan bilanço bulunmadığı gibi toplantıdan bir gün önce yükleniciyle yapılmış ek protokol onaylanmış, bu protokol doğrultusunda ortaklardan para toplanmasına karar verilmiş ve bu ödemeye bağlı olarak dairelerin teslim şartları belirlenmiştir. Aynı Kanun'un 53. maddesinde kanuna, ana sözleşmeye ve afaki iyiniyete aykırı genel kurul kararlarının iptali için kararla aykırılık arasında bir illiyet bağının bulunması, yani kararın alınmasına söz konusu aykırılığın neden olmuş olmasını açıkça şart koşmamıştır. Kanun koyucu iptal edilebilir kararlar kanuna, anasözleşmeye veya afaki iyi niyete aykırılık arasında bir illiyet bağının varlığını açıkça kabul etmektedir. Bu sebeple iptal davası açan davacı sadece kararın kanuna, anasözleşmeye veya afaki iyi niyet kurallarına aykırılığını kanıtlamakla yetinebilir, ayrıca bu aykırılığın iptali dava edilen kararın alınmasına neden olduğunu

kooperatif, bilgi alma hakkının ihlal edilmesinin genel kurul kararının alınmasında etkili olmadığını ispat ederek iptalin önüne geçebilir.

2.4.2.1.3. Şartları Oluşmaksızın Ek Ödeme Kararı Alınması

KK md. 31'e göre "*Anasözleşme, ortakları ek ödemelerle yükümlendirebilir. Ancak, ek ödemelerin yalnız bilanço açıklarını kapatmada kullanılması şarttır. Ek ödeme yükleme sınırsız olabileceği gibi belirli miktarlarla veya iş hacmi ile veya paylarla orantılı olarak sınırlandırılabilir.*" Bu hüküm uyarınca anasözleşmede ortaklardan ek ödeme istenebileceğine ilişkin hüküm bulunması ve kooperatifin bilanço açığının bulunması şarttır. Bilanço açıkları dışında ortaklardan ek ödeme yapılması istenemez³⁰¹.

Ek ödeme ile yükümlendirilmiş ortaklar ek ödemelerden kooperatife karşı sorumlu olur³⁰². Kooperatifin bilanço açığını kapatması için yeterli miktarda yedek akçesi bulunuyorsa ortaklardan ek ödeme istenemez (KK md 38/5).

Anasözleşmede ek ödeme yükümlülüğüne ilişkin bir hüküm bulunmaması halinde, KK md. 52/1 uyarınca $\frac{3}{4}$ çoğunlukla anasözleşme değişikliği yapılarak ek ödeme yüklemi getirilebilir. Ancak bu genel kurulda alınacak ek ödeme yüklemine ilişkin karar yalnızca bilanço açığını kapatma amacına yönelik olmalıdır³⁰³.

da kanıtlamak zorunda değildir. Buna karşılık, davalı şirketin mevcut kanuna, ana sözleşmeye veya afaki iyiniyete aykırılığın kararın alınmasını etkilemediğini kanıtlamak suretiyle kararın iptalini önleyebilme yetkisine sahip olduğunun da kabul edilmesi gerekir (Prof. Dr. E. Moroğlu, T.T.K.na göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul-2001, sayfa 181.). Ne var ki, davalı gerekçe yönünden temyiz etmemiştir. Bu durumda mahkemece, iptali istenen genel kurulunun 4, 5 ve 6. maddelerinin kanuna, anasözleşmeye ve objektif iyiniyet kurallarına aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ve yanlış gerekçeye dayalı yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamıştır..." (Legalbank).

³⁰¹ Üstün ve Aydın, s. 143. Ek ödeme ile ilgili ayrıntılı açıklamalar toplantı ve karar yetersayıları ile ilgili bölümde verilmiştir. Bkz. s. 61.

³⁰² Coşkun, s. 575.

³⁰³ 11. HD., 26.02.2001 T., 2000/10525 E., 2001/1599 K. sayılı kararı: "...1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 31. maddesine göre ana sözleşme, ortakları ek ödemelerle yükümlendirebilir. Ancak, ek ödemelerin yalnız bilanço açıklarını kapatmada kullanılması şarttır. Ayrıca, aynı kanunun 52/1. maddesinde, ek ödeme ihdası hakkında alınacak kararlar için bütün ortakların $\frac{3}{4}$ 'ünün rızasının gerektiği düzenlenmiştir. Olayda, bilançoda net zarar gösterilmiş ise de, bu zararın ne şekilde ve hangi kalemlerden oluştuğu açıklanmamıştır. Bu itibarla, mahkemece, şirketler muhasebesi

Kanuni şartların oluşmaksızın ortakların ek ödeme ile yükümlendirilmesine ilişkin anasözleşme değişikliği içeren genel kurul kararı iptal edilebilir kararlardandır³⁰⁴. Örneğin kooperatifin bilanço açığı bulunmuyorsa yahut bilanço açığı bulunmasına rağmen kooperatifin kanuni yedek akçeleri bu açığı kapatmaya yetiyorsa ek ödemenin kanuni şartları oluşmayacağından bu yönde alınan genel kurul kararının iptale tabi olduğunu söylemek mümkündür³⁰⁵.

2.4.2.2. Anasözleşmeye Aykırılık

KK md. 53/1'de anasözleşmeye aykırı genel kurul kararlarının iptal edilebileceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre alınan genel kurul kararı kooperatif anasözleşmesi hükümlerinden bir veya birkaçına aykırılık taşıyorsa bu durumda

konusunda uzman bilirkişi veya kişiler aracılığı ile davalı kooperatif kayıtları üzerinde inceleme yaptırılarak, bilanço açığı olarak tanımlanan zararın hangi kalemlerden oluştuğu açıkça belirlenmeli ve ek ödeme yükümü sayılıp sayılamayacağı değerlendirilerek, oluşacak sonuç çerçevesinde hüküm kurulmalıdır..." (Coşkun, s. 578).

³⁰⁴ 11. H.D. 22.05.1975 T. 1975/2106 E. – 1975/3494 K. "...Olayda kooperatif ortağı olan davacının 3.000 TL ödemede bulunmasının istenmesi üzerine 14 arkadaşı ile birlikte bu meblağın istenmemesi gerektiğini savunmakla beraber verilen süre içinde 2.500 lirasını yatırmış ve bakiye 500 lira süreden sonra bir arkadaşı tarafından kooperatif hesabına yatırıldığı anlaşılmıştır. Her ne kadar davalı kooperatif davacıya cevaben bir bilanço göndermiş ise de istenen ek ödemenin statü hükümlerine uygun ve kooperatif için zorunlu olup olmadığı araştırılmamıştır. Bu itibarla, davalı kooperatif defter ve kayıtları bilirkişiye incelettirilerek, davalıdan istenen ek ödemenin gerçekliği ve haklılığı araştırılmalı ve sonucuna uygun bir karar verilmelidir..." Coşkun s. 580; 23. H.D. 07.02.2012 T. 2011/2489 E. – 2012/779 K. "...Dava, genel kurul kararının iptali istemine ilişkindir. Mahkemece, genel kurul kararında kararlaştırılan ödeme ek ödeme olarak kabul edilerek ek ödemenin kabulü için gerekli nisabın bulunmadığı gerekçesiyle, kararın iptaline karar verilmiş ise de yapılan inceleme hüküm vermeye yeterli değildir. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 31. maddesine göre, ek ödeme ancak bilanço açıklarının kapatılmasında kullanılabilir. Mahkemece, genel kurul gündeminin 8. maddesi ile yükleniciye ödenmek üzere alınmasına ilişkin kararın tüm ortakların 3/4'ünün rızası ile alınmamış olması nedeniyle yeterli nisap sağlanmadığından iptaline karar verilmişse de, bu kesintinin niteliği hususunda mahkemece bir inceleme yapılmamıştır. Söz konusu kesintinin geçerli bir nisapla alınıp alınmadığının belirlenmesi için öncelikle bu kesintinin ek ödeme niteliğinde olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Mahkemece, kooperatife ait defter ve kayıtlar üzerinde kooperatif mevzuatı ve mali konularda uzman bilirkişiler aracılığı ile inceleme yaptırılarak, genel kurul tarihi itibarıyla kooperatifin bir bilanço açığının bulunup bulunmadığı, karar altına alınan ödemenin hangi amaçla, nerelere kullanılacağına gerekçeli ve Yargıtay denetimine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmiş raporla belirlenerek, buna göre belirlenen yükümlülüğün ek ödeme mahiyetinde bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi ve sonucuna göre yeterli nisap ile alınıp alınmadığının tespiti gerekirken, yazılı şekilde eksik inceleme ile hüküm tesisi doğru değildir..." (Coşkun, s. 577).

³⁰⁵ 11. H.D. 21.10.2004 T. 2003/13396 E. – 2004/10151 K. "...O halde, mahkemece şirketler muhasebesi konusunda uzman bilirkişi veya kişiler aracılığıyla davalı kooperatif kayıtları üzerinde inceleme yaptırılarak bilanço açığı olarak tanımlanan zararın hangi kalemlerden oluştuğu açıkça belirlenmek ve yukarıda anılan yasa ve anasözleşme hükümleri karşısında ek ödeme yükümü sayılıp sayılmayacağı değerlendirilerek oluşacak sonuç çerçevesinde hüküm kurulmak gerekirken değinilen yönleri irdeleme ve açıklama özelliği taşımayan yetersiz bilirkişi raporlarına dayalı olarak verilen kararın davalı kooperatif yararına bozulması gerekmiştir..." (Coşkun s. 578).

kararın iptalini talep etmek mümkündür. Örneğin Yargıtay bir kararında ibra edilmeyen yönetim ve denetim kurulu üyelerinin anasözleşmeye aykırı olarak tekrar bu kurullara seçilmesine ilişkin genel kurul kararının iptaline hükmetmiştir³⁰⁶.

Anasözleşme hükümlerinde bulunması gerekli ve isteğe bağlı hususlar Kooperatifler Kanununun 4 üncü ve 5 inci maddelerinde sayılmıştır. Bu maddeler dışında da anasözleşmeye kooperatifin amacıyla bağdaşacak her türlü hüküm yazılabilir. Anasözleşme hükümleri kanunun hükümlerinin aynen tekrarı olabileceği gibi kanunun müsaade ettiği sınırlar çerçevesinde kanun hükümlerini hafifletebilir veya ağırlaştırabilir³⁰⁷.

Anasözleşme hükmü kanundaki hükümleri ağırlaştırmışsa, alınan karar kanuna uygun olsa dahi anasözleşmeye aykırılık nedeniyle iptal edilebilir. Ancak anasözleşme ile toplantı veya karar yetersayıları ağırlaştırılmışsa, bu yetersayılara uyulmaması halinde alınan kararlar yoklukla malul olacaktır. Anasözleşme hükmü kanunun aynen tekrarından ibaretse, genel kurul kararı aleyhine hem anasözleşmeye hem de kanuna aykırılık nedeniyle iptal davası açılabilir³⁰⁸.

Kırca'ya göre yalnızca düzen hükmü getiren anasözleşme hükümlerini ihlal eder şekilde alınan genel kurul kararları iptale tabi olmaz. Örneğin anasözleşmede yazılı toplantı yapma zamanı dışında yapılan toplantıda alınan kararlar sırf bu sebeple iptal edilemez³⁰⁹.

2.4.2.3. Dürüstlük Kuralına Aykırılık

Türk Medeni Kanunu (TMK) md. 2 gereğince “(1)*Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. (2) Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz.*” Bu hüküm

³⁰⁶ 11.H.D. 25.03.2003 T. 2002/10663 E. – 2003/2841 K. “...Somut olayda toplantı nisabının genel kurul sonuna kadar bulunduğu fiilen oylamaya katılıp da ret oyu kullananların sayısı dikkate alındığında, yönetim denetim kurulu üyeleriyle bilançonun ibra edilmediği sabittir. Buna rağmen kooperatif anasözleşmesinin 36/3 maddesine aykırı şekilde ibra edilmeyen yönetim ve denetim kurulu üyelerinin tekrar aynı organlara seçildikleri de bir gerçektir. O halde sadece bu kararın iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde bütün kararların iptali doğru görülmemiş, hükmün bozulması gerekmiştir...” (Coşkun s. 841).

³⁰⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.231.

³⁰⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.231.

³⁰⁹ Kırca, Genel Kurul, s. 87.

uyarınca; genel kurul kararları, dürüstlük kurallarına aykırı ise veya hakkın kötüye kullanılması teşkil ediyorsa, iptal davasına konu olabilir.

Dürüstlük kuralına aykırı olan veya olabilecek kararları tek tek belirtmeye imkan yoktur. Ancak hakim somut olayın özelliklerine göre alınan kararın dürüstlük kurallarına aykırı olup olmadığını veya hakkın kötüye kullanılması teşkil edip etmediğini saptayacaktır³¹⁰. Örneğin kararı alan çoğunluğun kooperatif çıkarlarını değil kendi çıkarlarını düşünerek aldıkları kararlar dürüstlük kuralına aykırı olacaktır. Ortakların maaşlarından yüksek bir aidat miktarı kararlaştırılması da dürüstlük kuralına aykırı karar olacaktır³¹¹. Yine çoğunluk pay sahiplerinin sırf azınlığı zarara uğratmak maksadıyla aldıkları kararlar da hakkın kötüye kullanılması teşkil edecek ve iptal yaptırımına tabi olacaktır. Örneğin yüksek aidat belirlenerek kasıtlı olarak belli ortakların ödeme yapmasının önüne geçmeye yönelik genel kurul kararları da dürüstlük kuralına aykırılık nedeniyle iptale tabidir.

Yargıtay bir kararında, iptal davası devam ederken, iptal davasına konu hususlar hakkında tekrar karar alınmasını dürüstlük kuralına aykırı bulmuştur³¹². Diğer bir kararında ise, yönetim kurulunun kooperatife, genel kurulca belirlenen bedelden düşük bedelle ortak kaydetmesi nedeniyle ceza davası devam ederken,

³¹⁰ 11.H.D 2002/1407 E. - 2002/4508 K. “...1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 53/1 maddesi hükmünde, genel kurulda alınan kararların objektif iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile genel kurul kararlarının iptali için dava açılabilceği açıkça öngörülmüştür. Şu halde mahkemece, davacılar vekilinin bu iddiası üzerinde durulması, davalı kooperatif kayıtları üzerinde inceleme yaptırılarak, kooperatifin genel yapısının araştırılması, kuruluşundan bu yana ortaklarından aldığı toplam ödemeler yıllar itibarıyla aylık aidat miktarlarının tespiti ile inşaatlarının durumunun da, göz önünde tutulması ve buna göre bir defada her ortaktan (30.000) USD alınmasının objektif iyi niyet kurulları ile bağdaşıp bağdaşmadığı belirlenerek oluşacak sonuç çerçevesinde bir hüküm kurulmak gerekir...” (Yüzgeç, s. 111).

³¹¹ Kurtulan, s. 336.

³¹² 23. H.D. 09.02.2019 T. 2016/7772 E. – 2019/5200 K. “...Somut olayda; davacılar 08.08.2009 tarihli genel kurulda alınan toplantının 4. ve 5. gündem maddelerinin iptalini talep etmişler gerekçe olarak da karara bağlanan genel kurulda maddelerin daha önceki genel kurulda görüşülüp kabul edildiği ve bunların iptali için dava açıldığı gerekçesine dayanmışlardır. Haklarında dava açılan kararların dava devam ederken yeniden gündeme alınıp görüşülüp karara bağlanması 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 53. maddesindeki iyiniyet kurallarına aykırıdır ve bu nedenle iptali gerekir. Genel kurul toplantısında bu kararlar dışında başka kararların da alındığı sabittir. Bu kararların yoklukla malul olduğuna ilişkin (nisap yokluğu, kazanılmış haklara müdahale..) iddia ve ispat edilmeksizin gerekçesi de gösterilmeden genel kurul kararlarının yoklukla malul olduğunun tespitine karar verilmesi doğru görülmemiş bozmayı gerektirmiştir. SONUÇ: Yukarıda (1) numaralı bentte açıklanan nedenlerle, davalı vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddine, (2) numaralı bentte açıklanan nedenlerle hükmün resen BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde iadesine, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere 09.12.2019 tarihinde oy birliğiyle karar verildi...” (kararama.yargitay.gov.tr).

yönetim kurulunu bu sorumluluktan kurtarmak maksadı ile alınan ikinci genel kurul kararının dürüstlük kuralına aykırılık nedeniyle iptaline karar vermiştir³¹³.

2.4.3. İptal Davası Açmaya Yetkili Olanlar

KK md. 53/1'e göre; *“Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalayan gündem başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler.*

1. Toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden pay sahipleri;

2. Yönetim Kurulu;

3. Kararların yerine getirilmesi Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunların her biri

Yukarıda yazılan hüküm fıkrasının birinci ikinci ve üçüncü bentlerinde iptal davası açabilecek kişiler sayılmıştır. Buna göre iptal davası ancak bu maddede sayılan kişilerce açılabilir. Bunun dışında üçüncü kişilerin veya kooperatif üst birliğinin iptal davası açma hakkı bulunmamaktadır.

³¹³ 23. H.D. 30.03.2015 T. 2014/10829 E. – 2015/2065 K. “...Dava 10.03.2013 tarihli genel kurul kararının 6. maddesinin iptali istemine ilişkindir. Kooperatifin, 22.01.2006 tarihli genel kurul kararında kooperatiften çıkan veya çıkacak üyelerin yerine alınacak olan üyelere tahsis edilecek taşınmaz bedellerinin 75.000 USD'den aşağı olamayacağı kararlaştırıldığı, dava konusu 10.03.2015 tarihli genel kurul kararında ise önceki genel kurul kararının 120 m² olan konutlar için 60.000 USD, 150 m² olan konutlar için 75.000 USD olması gerektiği ve bu şekilde uygulandığı şeklinde açıklık getirildiği belirtilmiştir. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 42/6. maddesinde genel kurulun kooperatife ait gayrimenkullerin alım, satım ve fiyatlarını belirlemek asli görevleri arasındadır. Aynı kanunun 53/1 maddesinde ise genel kurul kararlarının iyiniyet kurallarına aykırı olmaması gerektiği hüküm altına alınmıştır. İlk genel kurul kararına uyulmaması nedeniyle yöneticiler hakkında ceza davası açıldığı da göz önüne alındığında genel kurul kararının iyiniyet kurallarına aykırı olduğu anlaşılmakla davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, yanlış değerlendirme ve yanılığın gerekçe ile yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir. SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün, davacı yararına BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde iadesine, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 30.03.2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi...” (E- uyar).

İptal davası açma hakkı olanları, ortaklar³¹⁴, kurul halinde yönetim kurulu, yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler olarak sıralayabiliriz. Kooperatifin kendi genel kurulu hakkında iptal davası açma hakkı bulunmamaktadır³¹⁵.

2.4.3.1. Kooperatif Ortakları

2.4.3.1.1. Genel Kurula Katılan Ortaklar

KK md. 26 gereğince yapı kooperatifleri hariç olmak üzere toplantı tarihinden en az üç ay önce kayıt olan ortakların genel kurula katılma hakkı vardır. Genel kurula katılma, görüşmelerde bulunmak, düşüncelerini açıklamak, sorular sormak, teklifte bulunmak ve oy vermek haklarını kapsar³¹⁶. Genel kurula katılma elektronik ortamda, şahsen veya temsilci aracılığı ile gerçekleşebilir.

Ortakların iptal davası açabilmeleri için ortaklık sıfatının davanın kesinleşmesine kadar devam etmesidir. Aksi halde ortağın dava açmakta hukuki yararı bulunmayacak bu sebeple dava reddedilecektir³¹⁷.

³¹⁴ 11. H D 28.01.2008 T. 2006/13751 E. - 2008/714 K. “...Dava, davalı kooperatifin dava dilekçesinde belirtilen genel kurul toplantılarında alınan kararların yoklukla malul olduğunun tespiti, bu talep kabul edilmezse iptali istemine ilişkin olup, davalı vekilince davacının müvekkili kooperatifin ortağı olmadığı savunulmuştur. O halde, 1163 Sayılı Koop. K.’nın 53. maddesi uyarınca, işbu davada öncelikle davacının davalı kooperatifin ortağı olup olmadığının açıklığa kavuşturulması, ortak olduğu anlaşıldığında bu kez, anılan yasa hükmündeki diğer koşulların incelenmesi gerekmektedir. Dairemiz’in bu türden uyuşmazlıklarda emsal nitelikteki uygulaması da bu yöndedir.(Yargıtay 11. HD., 29.04.1993 tarih, 1993/2407 E-2923 K, G.Eriş, Uygulamalı Koop. H. 3Baskı, s:823) Bu durum karşısında mahkemece, gerektiğinde davalı kooperatif kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılarak, öncelikle davacının ortak olup olmadığının tespit edilmesi. davacının ortak olduğu belirlendiğinde bu kez davalı kooperatif anasözleşmesi de incelenerek, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu’nun 53. maddesindeki dava koşullarının oluşup oluşmadığının tespit edilmesi, dava hakkının varlığının kabulü halinde ise işin esasının incelenmesine girilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir...” (Kazancı).

³¹⁵ 11. H.D. 06.05.2003 T. 2002/12253 E. – 2003/4557 K. “...Kooperatiflerin genel kurulunun ve bu kurulda alınan kararların iptalini isteyebilecek olanlar. 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu’nun 53 ncü maddesinde açıkça ifade edilmiştir. Davacı kooperatifin ana sözleşmesinin 68 nci maddesi de bu düzenlemeyi tekrar etmiştir. Dolayısıyla, kooperatifin, kendi genel kurulunu ve bu kurulda alınan kararların iptalini dava edebilmesi imkanı yoktur. Bir davada, davacının veya davalının o davayla ilgisi, başka bir ifadeyle davacı veya davalı olma sıfatı, mahkemece kendiliğinden gözetilecek hususlardandır. Somut olayda, dava,menfaatinin de bulunmaması sebebiyle davacı sıfatı olmayan kooperatifçe açılmış olmasına göre, o halde davayı aktif dava ehliyeti yokluğundan reddine karar vermek gerekirken...” (Legalbank).

³¹⁶ Coşkun, s. 502.

³¹⁷ 23. H.D. 19.06.2014 T. 2014/5116 E. – 2014/4707 K. “...Genel kurul kararının iptali davasını 1163 sayılı Kooperatif Kanunu’nun 53. maddesi uyarınca ancak kooperatifin ortağı açabilir. Dava koşulu olan üyelik sıfatının kararın kesinleşmesine kadar devam etmesi gerekir. Aksi halde davacının dava açmakta hukuki yararı kalmayacağından davanın bu sebeple reddi gerekir. Bu durumda

KK md 53/1 – b. 1'e göre toplantıda hazır bulunup olumsuz oy kullanarak muhalefetini zapta geçirten ortaklar genel kurul kararlarının kanuna, anasözleşmeye ve iyiniyet kurallarına aykırı olması sebebine dayanarak iptal davası açabilir.

2.4.3.1.1.1. Olumsuz Oy Verme

Bu kişilerin iptal davası açabilmeleri için ilk şart karara olumsuz oy vermesidir. Her ne kadar çekimser oyların da olumsuz oy gibi hesaba katılacağından bahsedilebilirse de kanun maddesinde açıkça karara aykırı kalmaktan söz edildiğine göre mutlaka bu karara fiilen olumsuz oy verilmesi şartı aranmaktadır³¹⁸.

Genel kurula katılmak temsilci ile de katılmayı kapsadığından ortak genel kurulda hazır olmasa dahi eğer kendisini temsil ettirmiş ise temsilcisinin olumsuz oy vermiş olması halinde iptal davası açabilir³¹⁹.

Oy hakkından yoksun pay sahipleri de alınan genel kurul kararı hakkında iptal davası açma hakkına sahiptir. Ancak bunun için karara muhalif kaldıklarını

mahkemece, genel kurul kararının iptali için üyelik koşulunun, HMK'nın 114/2. madde hükmü yollaması ile 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 53. ve anasözleşmenin 38. madde hükmünde aranan dava şartlarından olması nedeniyle HMK'nın 114/1-h ve 115/2. maddeleri uyarınca davacı M.. K.. tarafından açılan davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken, yanılığın gerekçe ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamıştır... Legalbank E.T 27.10.2021 23. H.D. 25.01.2021 T. 2018/2643 E. , 2021/190 K. “...Mahkemece davanın kabulüne dair verilen karar davalı vekilince temyiz edilmesi üzerine Dairemiz 21.12.2011 tarihli, 2011/3011 Esas 2011/2741 Karar sayılı ilamı ile eksik inceleme ile karar verildiği belirtilerek bozulmuştur. Mahkemece bozma ilamına uyularak yapılan yargılama devam ederken davacının davalı kooperatifteki üyelik hakkını hak, alacak ve borçlarıyla birlikte 09.12.2015 tarihinde ... Ulaşım Tur. Nak. Pet. İnş. San. Tic. A.Ş.'ye devrettiği, davalı kooperatif yönetim kurulu tarafından hisse devrine onay verildiği, davacının dava konusu alacağı talep edebilmesi için davalı kooperatifte üye kaydının devam etmesi gerektiği, üyeliğin devri ile hak ve borçlar devralana geçtiğinden davacının tasarruf yetkisinin kalmadığı gerekçesiyle davanın aktif husumet yokluğundan reddine karar verilmiştir. Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir Dosyadaki yazılara, mahkemece uyulan bozma kararı doğrultusunda inceleme yapıp hüküm verilmiş olmasına, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına, bozmanın kapsamı dışında kesinleşmiş olan yönlerle ilişkin temyiz itirazları incelenemeyeceğine göre davacı vekilinin temyiz itirazları yerinde görülmemiştir...” (kararama.yargitay.gov.tr).

³¹⁸ 11. H.D. 25.02.2008 T. 2007/303 E. – 2008/2055 K. “...Dava konusu genel kurul kararlarından gündemin 8 no'lu maddesinde görüşülen konuya ilişkin kararın oybirliği ile alındığı davacının ret oyu kullanmadığı, genel kurul tutanağından anlaşılmaktadır. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 53. maddesi uyarınca iptal davası açılabilmesi için ret oyu kullanılması ve sonrasında muhalefet şerhi yazdırılması gerekmektedir. ret oyu kullanmayan muhalefet şerhi yazdırması, ona dava hakkı vermez...” (Sinerji İçtihat Bilgi Bankası). Aynı yönde, İmregün, s. 347. Yazara göre kanun veya anasözleşmeye aykırılık hemen fark edilebilirse de dürüstlük kuralına aykırılık aynı şekilde fark edilemeyebilir. Buna göre çekimser kalanlar ve olumlu oy verenlerin de dürüstlük kuralına aykırı kararlar için de dava açabilmeleri için kanun değişikliği yapılması uygun olacaktır. Aynı yönde; Kırca, Genel Kurul, s. 182.

³¹⁹ İmregün, s.347.

zapta geçirtmeleri gerekmektedir³²⁰. Ancak Yargıtay'ın aksi yönde kararları da bulunmaktadır. Buna göre oy hakkından yoksun ortaklar muhalefet şerhi vermeksizin de iptal davası açabilirler³²¹.

Yargıtay bir kararında da bütün ortakları ilgilendirmeyip, bir ortağın kişisel hakları ile ilgili hususta alınan genel kurul kararının iptali isteminde, bu ortağın muhalefet şerhi vermeden de iptal davası açabileceğine hükmetmiştir³²². Kanımızca Yargıtay'ın bu kararı yerinde değildir. Zira kanunda kimlerin hangi şartlarda iptal davası açabileceği açıktır. Buna göre toplantıya katılmış olmasına rağmen olumsuz oy kullanmayıp muhalefetini zapta geçirtmeyen ortağın iptal davası açma hakkına sahip olduğunu söylemek kanunun açık hükmü karşısında imkansızdır. Kişinin kendi aleyhine alınan karara muhalefet edeceği tabi olarak düşünülse bile bu varsayımdan hareketle kanunun aradığı vecibenin yerine getirilmemesi iptal davası açma hakkının kaybedilmesi sonucunu doğurur.

2.4.3.1.1.2. Muhalefetini Zapta Geçirme

Genel kurula katılan ortakların iptal davası açabilmeleri için aranan diğer bir şart ise muhalefetlerini yani karara olumsuz oy verdiklerini zapta geçirmeleridir.

³²⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 266; Ali Haydar Yıldırım, “Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararları Aleyhine Toplantıda Hazır Bulunan Pay Sahibinin İptal Davası Açmasının Şartları Ve Özellikle Muhalefet Şerhi” İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:7, Sayı:2, Yıl 2016, s. 398.

³²¹ 11. H.D. 25.11.2004 T. 2004/2554 E. – 2004/11495 K. “...Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde, delillerin tartışılıp değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına ve davaya konu 27.11.2002 tarihli genel kurul toplantısında alınan “yönetim kurulunun ibra edilmemesine” ilişkin kararın davacıların kişisel sorumluluğunu gerektirmesine ve davacıların kendi hukuki durumlarını etkileyecek kararların alınmasında oy kullanma yasaklarının bulunmasına, somut olayda davacıların ibralarına ilişkin oylama sırasında bu nedenle oy kullanmadıkları da görülmekle, davacıların ibra edilmemelerine yönelik olarak alınan genel kurul kararına muhalefet şerhi koymaksızın, alınan kararın iptalini isteme haklarının bulunduğu anlaşılmamasına göre, davalı vekilinin aşağıdaki bent kapsamı dışında kalan ve yerinde görülmeyen sair temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir...” (Coşkun, s. 778).

³²² 11.H.D 01.12.2008 T. 2007/11063 E. – 2007/13680 K. “...Mahkemece iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre 12.03.2006 tarihli genel kurul toplantısında 8. madde olarak görüşülen davacının yaptığı giderlere faiz tahakkuk ettirilerek davacının kooperatife olan aidat ve gecikme zamlarından mahsubu talebinin oy çokluğu ile reddedildiği, davacı 8. madde ile ilgili kararların giyabında alındığını iddia etmişse de davacının 7. madde görüşülürken söz aldığı, bu aşamada yaşanan karışıklık nedeniyle kısa bir süre ara verildiği, ara vermenin 7. madde ile ilgili karar alınmasından önce olduğu, 8. madde görüşülürken karara muhalif kalarak durumu tutanağa geçirtmediği ve oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmediği iddiasının ispat edilmediği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Dava kooperatif genel kurulunda davacı hakkında alınan kararın iptali istemine ilişkindir. Bu nedenle mahkemece davanın esasına girilip genel kurul kararının kanun, anasözleşme ve afaki iyiniyet kurallarına aykırı olup olmadığı konusunda tarafların delilleri de değerlendirilmek suretiyle karar verilmesi gerekmekte olup bu nedenle kararın davacı yararına bozulması gerekmiştir...” (Coşkun, s. 771).

Muhalefet, pay sahibinin usulüne uygun olarak karara muhalif kalması şeklindeki aktif davranıştır³²³. Genel kurula sunulan öneriye olumsuz oy veren ortaklar bu durumu genel kurul tutanağına yansıtılmalıdırlar. Ortağın karara olumlu oy vermesi halinde muhalefet şerhi vermiş olsa dahi açtığı dava dinlenmez. Muhalefetin hangi karara karşı yapıldığı açıkça tutanaktan anlaşılmalıdır. Zira ortak hangi karara muhalefet etmişse o karar hakkında iptal davası açma hakkına sahiptir. Bir karara muhalif olmak bütün kararlar hakkında iptal davası açma hakkı vermez³²⁴. Önerinin görüşülmesi sırasında yapılan eleştiri açıklamaları da muhalefet sayılmayacaktır.

Doktrinde bir görüş karara olumsuz oy vermenin tek başına iptal davası açmak için yeterli olmadığını, muhalefetin de ayrıca zapta mutlaka geçirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar³²⁵. Genel kurul tutanaklarından ortağın olumsuz oy verdiği anlaşılrsa dahi muhalefet şerhi ayrıca tutanağa geçirilmezse iptal davası açılmayacağını, muhalefet şerhinin genel kurulu uyarıcı fonksiyonunun olduğunu,

³²³Kürşat Göktürk, “Anonim Şirket Pay Sahipliği Haklarının Kullanılmasında Muhalefet Şartı” İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, C. 2, Y. 2017, s. 55.

³²⁴ 23. H.D. 02.11.2020 T. 2020/765 E. - 2020/3361 K. “...Mahkemece davanın kısmen kabulü ile davalı kooperatifin 15.07.2018 tarihli genel kurul toplantı tutanağında 13. madde olarak geçen genel kurul kararının iptaline, duvarın eski haline ve belirlenen tekniğine uygun olarak davalı tarafça inşaatı konusunda mahkemece genel kurul yerine geçilerek tespit hükmü kurulmasının yasal olarak yerinde olmayacağı gerekçesiyle duvarın eski hale uygun olarak belirlenen tekniğe göre davalı kooperatifçe inşa edilmesi gerektiğinin tespiti talebinin reddine karar verilmiştir. Karara karşı davalı vekilince istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesince; mahkemece çivileme yöntemine dair kararın iptaline karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmadığı, 15.07.2018 tarihli genel kurul toplantısının 13.maddesinde "istinat duvarının yeniden yapım maliyetinin 796.320,00 TL olabileceği, kooperatif ortaklarından 4 eşit taksitte 2018 Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım aylarında ödenmek üzere 1.500,00 TL tahsil edilmesi ve istinat duvarını yaptırmak üzere yönetim kuruluna yetki verilmesine" dair kararların oybirliği ile alındığı, davacıların kararın bu kısımlarına muhalefet şerhlerinin bulunmadığı, davacıların muhalefet şerhi koymasının engellendiğine dair bir iddialarının da bulunmadığı, iptali istenen genel kurul kararının bu kısımlarının iptal edilebilirlik yönünden muhalefet şerhinin konulmasına dair dava şartı yerine getirilmemesi nedeniyle kararın bu kısımlarının iptali istenemeyeceğinden davacıların muhalefetinin sadece çivileme yöntemine ilişkin olduğu gözetilerek mahkemece sadece 13.maddesindeki çivileme yöntemine ilişkin kararının iptaline karar verilmesi gerekirken, muhalefet şerhi bulunmayan oybirliği ile alınan kısımları da içerir şekilde maddenin tümünün iptaline karar verilmesi doğru görülmediği gerekçesiyle kararın resen kaldırılarak davanın kısmen kabulü ile davalı kooperatifinin 15.07.2018 tarihli olağan genel kurul toplantı tutanağının 13. maddesinde alınan" istinat duvarının çivileme yöntemi şeklinde yapılması" kararının iptaline, toplantı tutanağının 13. maddesinde alınan" istinat duvarının yeniden yapım maliyetinin 796.320,00 TL olabileceği, kooperatif ortaklarından 4 eşit taksitte 2018 Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım aylarında ödenmek üzere 1.500,00 TL tahsil edilmesi ve istinat duvarlarını yaptırmak üzere yönetim kuruluna yetki verilmesine" dair kararların iptali isteminin reddine, davacıların, duvarın eski hale uygun olarak belirlenen tekniğe göre davalı kooperatifçe inşa edilmesi gerektiğinin tespiti talebinin reddine karar verilmiştir. Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı gerekçelere, delillerin takdirinde bir bulunmamasına göre, davacı vekilinin tüm temyiz sebepleri yerinde görülmemiştir...” (karararama.yargitay.gov.tr).

³²⁵ Arslanlı, s. 282; Çevik, s.528; İmregün, s. 347.

ortağın dava açma hususunda kararlı olduğunu göstermesi açısından faydalı olacağını bu görüşe gerekçe olarak sunmaktadırlar³²⁶.

Diğer görüşteki yazarlar ise karara olumsuz oy verildiğinin toplantı tutanaklarından anlaşılmasının yeterli olduğunu bunun dışında ayrıca muhalefet şerhinin verilmesine gerek olmadığını savunmaktadırlar³²⁷.

23. Hukuk Dairesi'nin ve 11. Hukuk Dairesi'nin yeni tarihli kararlarına göre ise sadece ret yönünde oy vermek tek başına iptal davası açma hakkı vermez, ayrıca muhalefetin de zapta geçirilmesi gerekir³²⁸.

Görüşümüz, karara olumsuz oy verilmesi halinde, bu durum toplantı tutanaklarından anlaşılıyorsa ayrıca ortağın ayrıca muhalefetini zapta geçirtmesine gerek olmadığı yönündedir. Kanun maddesinde de açıkça karara aykırı kalıp keyfiyeti tutanağa geçirmekten bahsedilmektedir. Burada kullanılan keyfiyet ifadesi durum anlamına gelmektedir. Yani olumsuz oy kullanma durumu tutanaklara yansımışsa tekrardan muhalefet şerhi verilmesine gerek yoktur.

Muhalefet şerhinin gerekçeli olarak verilmesine gerek olmadığı³²⁹ gibi, mutlaka “muhalefet” kelimesinin de tutanakta geçmesine de gerek bulunmamaktadır.

³²⁶ Kırca, Genel Kurul, s. 186. Yazara göre muhalefet şerhinin ayrıca verilmesinin istenmesindeki amaç, yalnızca karara muhalif kalmış olmanın uyarı fonksiyonunu yeterince yerine getirmemesidir. Muhalefet şerhi verilmesi ile genel kurulunu icra edecek organlar hangi kararların iptal edilme tehlikesi altında olduğu hususunda bilgilendirilmiş olup, buna göre hareket ederler.

³²⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.279; Poroy ve Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif, s. 425; Pulaşlı, Temel Esaslar, s. 269; Yıldırım, s. 405.

³²⁸ 23. H.D 15.02.2017 T. 2016/1204 E. – 2017/433 K. “...Dava, kooperatif genel kurul kararının iptaline ilişkindir. Genel kurul kararının iptalinin 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 53/1. maddesi uyarınca, 'toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçiren' ortaklar dava açabilirler. Bu muhalefetin oylama yapıldıktan sonra yapılması zorunludur. Somut olayda davacıların genel kurul toplantısına katıldığı ve ret oyu kullandıkları sabit olmasına rağmen, muhalefet şerhini tutanağa geçirtmediği veya sonradan bu hususun kooperatife bildirildiğine dair herhangi bir iddia olmadığı gibi, tutanakta da böyle bir husus belirlenmemiştir. Kararın yoklukla malul olmasına gerek bir husus da bulunmamaktadır. Bu nedenle davanın reddi gerekirken, yazılı gerekçeler ile karar verilmesi doğru görülmemiştir.”(kararama.yargitay.gov.tr); 11. H.D. 01.04.2021 T. 2020/2074 E. – 2021/3208 K. “Ayrıca, Bölge Adliye Mahkemesince sermaye artırımına neden gerek duyulduğunun açıklanmaması ve davacılar paylarının düşürülmesi nedeniyle TMK 2. madde gereğince de kararın batıl sayılması gerektiği sonucuna varılmışsa da kanuna, esas sözleşme hükümlerine ve dürüstlük kuralına aykırılık halleri TTK'nın 445. maddesinde “iptal” sebebi olarak gösterilmiş olup, devam eden TTK 446. maddesi gereğince de anılan karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçiren kişiler tarafından iptal davası açılabilir. Buna karşın somut olayda, anılan karar aleyhinde davacılar tarafından olumsuz oy verilmişse de oylama sonrasında tutanağa geçirilen muhalefetleri bulunmadığı gibi, 6102 sayılı TTK 447. maddesinde genel kurul kararlarının butlan halleri düzenlenmiş olup, sayılan butlan hallerinin hiç birinin somut olayda bulunmadığı da açıktır. Anılan düzenlemeler karşında davaya konu 2014 yılı Olağan Genel Kurulu'nda sermaye artırımına ilişkin kararın, yazılı şekilde butlanına karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmiştir...” (Legalbank).

Karara aykırı kalındığını belirtmek ya da itiraz ediyorum şeklinde beyanda bulunmak yeterlidir³³⁰. Muhalefet şerhi her maddenin oylanmasından sonra ayrı ayrı verilebileceği gibi bütün oylama bittikten sonra toplu şekilde de verilebilir³³¹. Bizim de katıldığımız bir görüşe göre de karara peşinen muhalefet etmek mümkündür³³². Zira burada önemli olan husus karara hakkında olumsuz oy kullanıldığının belgelenmesidir. Bu bakımdan görüşülmekte olan karar hakkında mutlaka olumsuz oy vereceğini veya kesinlikle bu karar hakkında olumlu oy kullanmayacağını toplantı tutanağına yazdıran ortağın muhalefetini zapta geçirttiği kabul edilmelidir.

Tutanağa yazılan muhalefet şerhinin bu şerhi veren ortak veya ortaklarca imzalanması zorunlu değildir³³³.

2.4.3.1.2. Genel Kurula Katılmış Olsun Olmasın Bütün Ortaklar

KK md. 53/1 - 1'de oyunu kullanmasına haksız olarak izin verilmeyen, ya da toplantıya çağrının usulsüz yapıldığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini ya da yetkisiz kişilerin karara katılmış olduğunu iddia eden pay sahiplerinin de iptal davası açma hakkı olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bu başlık altında sayılan ortaklar iptalini istedikleri kararın, kanuna, anasözleşme hükümlerine ve de dürüstlük kuralına aykırı olduğu iddiasında bulunabilecekleri gibi ayrıca çağrıya ve gündeme ilişkin usulsüzlükler ve de yetkisiz kişilerin karara katılmış olması nedenlerine de dayanabilirler. Örneğin oyunu kullanmasına haksız olarak izin verilmeyen ortak, sadece bu haksızlığa dayanarak iptal davası açabileceği gibi, oyunu kullanamadığı karar hakkında bu kararın kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırı olduğu iddiasıyla da iptal davası açma hakkına sahiptir.

³²⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 279.

³³⁰ Yıldırım, s. 407.

³³¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 279.

³³² Kırca, Genel Kurul, s. 189; Yıldırım, s. 413.

³³³ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 281.

2.4.3.1.2.1. Oyunu Kullanmasına Haksız Olarak İzin Verilmeyen Ortak

Toplantıya katılmış olan ortağın oyunu kullanmasına haksız olarak izin verilmediği takdirde bu ortak muhalefet şerhi vermesine gerek kalmaksızın iptal davası açabilmektedir.

Bu hükümle amaçlanan, iptal davası açmak için ön şart olan, öneriye olumsuz oy verme ve bu durumu zapta geçirme yükümlülüğünün diğer ortaklarca kötüye kullanılmasının önüne geçmektir.

Bir ortağın dahi haksız olarak oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmemesi, aynı zamanda oy hakkının ihlali olacağı için kanuna aykırı bir durumdur ve de bir iptal sebebidir. Bu durumda oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen ortak genel kurul kararının bu yüzden iptalini de talep edebilir³³⁴. Ancak Yargıtay'ın istikrar kazanmış içtihatları bu görüşümüzün tam tersidir. Yargıtay bu gibi durumlarda etki kuralı³³⁵ gereğince, bu kanuna aykırılığın tek başına iptal sebebi olmayacağını, kararın ayrıca kanuna, anasözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırılık

³³⁴ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 290-291. Yazara göre; haksız genel kurulun dışında bırakılan veya oy kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen ortakların koşulsuz olarak dava açma hakları bulunmaktadır. Aksi halde egemen pay sahiplerine haksız davranış ve eylemlerle bir kısım pay sahiplerini ortaklık dışında bırakma ve pay sahipliğinden doğan haklarını ellerinden alma imkanı tanınmış olacaktır. 11. H.D 23.10.1984 T. 1984/4349 E. – 1984/4346 K. “...Dört davacı ortağın gerek ortaklığın ilanen yaptığı davette yazılı olduğu şekilde ve gerekse eTK'nın 360'ıncı maddesinde öngörülen süre içerisinde hamiline yazılı hisse senetlerini ... bankasına tevdi ederek buna ait belgeleri ortaklığa vermek suretiyle giriş kartı almalarına rağmen genel kurul toplantısına alınmamış olmaları ... eTK'nın 381'inci maddesine göre bir iptal nedeni olduğu için hükmün bozulması gerekmiştir...” (Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 290).

³³⁵ Etki kuralını kısaca açıklamak gerekirse; Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin eski Türk Ticaret Kanunu döneminde çağrının usule uygun yapılmadığı, gündemin gereği gibi ilan ve tebliğ edilmediği ya da yetkisiz kişilerin karara katılmış olduğu hallerde iptal davası açılması halinde, bu hukuka aykırılıkların kararın alınmasında etkisi olması gerektiği yönünde kararları bulunmaktaydı. Yargıtay'ın bu görüşü yeni TTK döneminde aynen kanuna aktarılmıştır. TTK md. 446/1'e göre “Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri.” İptal davası açma hakkına sahiptirler. Bu hüküm koşullarında dava açılabilmesi için söz konusu usulsüzlüklerin kararın alınmasında etkili olması gerekmektedir. Ayrıca artık bu bentte sayılanlar artık kararın kanuna, anasözleşmeye veya iyiniyet kuralına aykırı olmasına dayanamayacak ancak bu bentte sayılan sebeplere yani çağrının usulüne göre yapılmamasına, gündemin gereği gibi ilan edilmemesine, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin karara katılmış olmasına dayanabilecek ancak bu sebeplerle iptal davası açabileceklerdir. Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Yasemin Mildon, **Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Teorisi**, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y.2019, S.1, s. 575.

teşkil etmesi gerektiği görüşündedir. Buna göre oyunu kullanmasına izin verilmeyen ortak ancak olumsuz oy verme ve muhalefetini zapta geçirme külfetinden kurtulur³³⁶.

2.4.3.1.2.2. Toplantıya Çağrının Usulü Dairesinde Yapılmadığını İddia Eden Ortak

Toplantıya çağrının usulsüz olarak yapıldığını iddia eden ortakların genel kurula katılmış olup olmamasına bakılmaksızın iptal davası açma hakları bulunmaktadır. Genel kurula katılmayan ortakların bu davayı açmakta hukuki yararları vardır. Zira çağrının usulsüz olarak yapıldığı durumlarda ortakların genel kurula katılma imkanları azalabilir.

Örneğin anasözleşmede taahhütlü mektupla çağrı yapılacağı yazılmasına rağmen normal mektup ile çağrı yapılması durumunda veya toplantıdan en az on beş gün önce çağrı yapılacağı anasözleşmede belirlenmişken çağrının toplantıdan üç gün önce yapılması durumunda usulüne uygun bir çağrıdan söz etmek mümkün değildir. Buna göre toplantıya katılamayan ortaklar bu hüküm uyarınca iptal davası açabilirler³³⁷.

Genel kurula katılan ortağın da çağrıya ilişkin usulsüzlük durumunda olumsuz oy kullanıp muhalefetini zapta geçirme şartı aranmaksızın iptal davası açma hakkı olduğu söylenebilir. Zira yukarıdaki paragrafta belirtildiği üzere çağrıdaki usulsüzlük nedeniyle toplantıdan geç haberi olan ortak genel kurula tam olarak hazırlanamayacak ve kararların alınması sırasında genel kurulda müzakere edilen hususlara yabancı kalabilecektir. Bu bakımdan ortağın kullanacağı oyun sağlıklı şekilde oluşup oluşmadığı şüpheli kalacaktır. Bu nedenle genel kurul çağrısında usulsüzlükler olması halinde genel kurula katılan ortağın çekimser kalması iptal davası açma hakkı olduğunu söylemek mümkündür³³⁸.

Yargıtay’a göre çağrıdaki usulsüzlük tek başına kararın iptalini gerektirmez. Bu durumda genel kurul kararının iptalinin sağlanabilmesi için ayrıca alınan kararın,

³³⁶ 11. H.D 14.03.1986 T. 1986/694 K.- 1986/1427 E. “...Bir ortağın veya vekilinin genel kurula alınmamış olması dava açabilmek için öncelikle muhalefetini toplantı tutanağına dercettirmiş olmak şartını bertaraf eder ve ortağa dava hakkı verir ise de genel kurul kararlarının iptali için başlı başına bir sebep teşkil etmez. İptali istenen genel kurul kararlarının kanuna, anasözleşmeye veya dürüstlük kurallarına aykırı olduğunun ayrıca ispatı gerekir...” (Legalbank).

³³⁷ Yunus Yılmaz, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Geçersizliği” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010, s. 136.

³³⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 288.

kanuna anasözleşmeye ve dürüstlük kuralına da aykırı olması gerekmektedir³³⁹. Kanımızca çağrının gereği gibi yapılmaması nedeniyle toplantıya katılamayan veya aşağıda açıklayacağımız gibi gündemden haberi olmayan ortakların iptal davası açmaları halinde, salt bu nedenle kararlar iptal edilmelidir. Zira üst paragraftaki gerekçelerimiz bir yana çağrıdaki usulsüzlük aynı zamanda kanuna veya anasözleşme hükümlerine de aykırılık anlamına gelecektir³⁴⁰.

2.4.3.1.2.3. Gündemin Gereği Gibi İlan Veya Tebliğ Edilmediğini İddia Eden Ortak

Aynen çağrıdaki usulsüzlükte olduğu gibi gündemin gereği gibi ilan edilmemesi halinde de ortağın genel kurula katılıp katılmadığına, olumsuz veya olumlu oy kullandığına bakılmaksızın ve muhalefet şerhi aranmaksızın iptal davası açma hakkı vardır³⁴¹. Gündemin gereği gibi ilan edilmemesi, gündemin eksik olarak

³³⁹ 11. H.D 14.04.2008 T. 2007/3221 E. – 2008/4889 K. “...Davacı genel kurula çağrılmamış olup, bu hal 1163 sayılı kooperatifler Kanunu’nun 53’üncü maddesine göre çağrılmayan ortağa genel kurulda alınan kararlara muhalif kalıp keyfiyeti tutanağa geçirtme koşulları aranmaksızın iptal davası açma hakkı bahşeder. Ancak iptal davasının yukarıda anılan hüküm gereğince bir aylık hak düşürücü süre içerisinde açılması ve bu davada da iptali istenen kararın aynı madde hükmüne göre, anasözleşmeye yasaya veya iyiniyet kurallarına aykırı olduğunun iddia edilip kanıtlanmış olması gerekir...” 23. H.D 17.02.2014 T. 2013/7844 E. – 2014/1074 K “Dairemizin yerleşik uygulamasına göre, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’nun 45/2. ve anasözleşmenin 28. maddesi emredici nitelikte ise de, aynı Yasa’nın 53. Maddesinde çağrıda usulsüzlük halinin genel kurula bu nedenle katılamayan ortaklara bu toplantıda alınan kararların iptali davası açma hakkı verildiğine göre, kanun koyucunun çağrıda usulsüzlük halinin müeyyidesini yokluk olarak kabul etmediği anlaşılmaktadır. Çağrının usulsüzlüğünü iddia eden taraf, genel kurul toplantısında alınan kararların yasaya, anasözleşmeye veya iyiniyet kurallarına aykırılık iddialarından birine ya da hepsine dayanması ve iddiasını somutlaştırması ve ispat etmesi zorunludur. Çağrıdaki usulsüzlük, alınan kararların salt bu nedenle iptali ya da yokluğu sonucunu doğurmamaktadır...” (Kazancı).

³⁴⁰ Aynı yönde; Kurtulan s. 338. Yazara göre; toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmaması, gündemin gereği gibi ilan ve tebliğ edilmemesi genel kurula katılmaya yetkili olmayan kişilerin karara katılmış olmaları aynı zamanda başlı başına bir iptal sebebidir. Aynı yönde; Çevik, s. 531.

³⁴¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 288, yazarın bu görüşüne yani ortağın genel kurula katılmış ortakların muhalefetlerini tutanağa geçirtmelerine gerek bulunmaksızın dava açma hakkı olduğu yönündeki görüşüne temel olan TTK md 446/1-b. Hükmüdür. Buna göre “Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın olumsuz oy kullansın veya kullanmasın...” şeklindeki ifadeye göre kişinin gündemin gereği gibi ilan edilmediğine yönelik iddiası olması durumunda muhalefet şerhi vermek aranmayacaktır. Ancak Kooperatifler Kanununda bu düzenlemeye paralel bir hüküm bulunmamaktadır. Yani ortağın toplantıya katılması durumunda olumsuz oy vermese dahi iptal davası açabileceğine dair açık bir hüküm yoktur. Ancak bu durumun aksini düzenleyen bir hüküm de yoktur. Yani ortağın genel kurula katılması halinde bu usulsüzlüklerin varlığı karşısında muhalefet şerhi vermesini zorunlu kılan bir durum da söz konusu değildir. Bu durumda bölümde bahsedilen usulsüzlüklerin olması durumunda mutlaka karara olumsuz oy verilip muhalefetin tutanağa geçirilmesi gerekmediğini düşünüyoruz. Karşı görüş için ; İsmail Kırca, **Anonim Şirketler Hukuku Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, C. 2/2 Ankara, 2017/IV, s. 194.

ilan edilmesi veya gündemin çağrı mektubundan ayrı olarak gönderilmesi, gündemin hangi hususları içerdiğinin anlaşılmaması, kanunda veya anasözleşmede gösterilenden farklı şekilde ilan ve tebliğ yapılması halinde gündem gereği gibi ilan edilmemiş sayılacaktır³⁴².

Ancak Yargıtay içtihatlarına baktığımızda gündemde olmayan konuların görüşülmesi halinde genel kurula katılan ortakların iptal davası açabilmesi için olumsuz oy kullanıp muhalefetlerini tutanağa geçirtmeleri aranmaktadır.³⁴³ Yargıtay başka bir kararında ise gündemde bulunmasa bile yönetim kurulunun görevden alınmasının mümkün olduğuna, bu şekilde alınan kararın iptal edilebilir bir karar olmadığına hükmetmiştir³⁴⁴.

Gündemin gereği gibi ilan edilmemesi halinde ortağın genel kurula katılma hususunda vereceği karar sağlıklı bir karar olmayacaktır. Bu nedenle ortak genel kurula gündem maddesinin kendisini ilgilendirmedğini düşünerek katılmayabilir veya ilan edilen gündem maddelerinde kullanılan ifadeler nedeniyle gündem maddesini yanlış veya eksik yorumlayarak genel kurula farklı şekilde hazırlanabilir. Bu gibi durumlarda gündemin ilanı ve tebliğindeki usulsüzlükler nedeniyle genel

³⁴² Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 287.

³⁴³ 11. H.D. 25.04.2005 T. 2004/7611 E. -2005/4158 K. "...Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına ve gündemde olmayan hususların görüşülmesinin mutlak butlan nedeni olmayıp, iptal nedeni olmasına ve genel kurula katılan üyelerin muhalefetlerini tutanağa geçirtmemeleri halinde iptal davası açamayacak olmalarına göre davacılar vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddi ile kararın onanması gerekmiştir..." (Legalbank).

³⁴⁴ 23. H.D. 18.01.2021 T. 2018/2366 E. - 2021/49 K. "...Davacı vekili, davalı kooperatifte yönetim kurulu üyesi olduğunu, genel kurul gündeminde olmamasına rağmen hakkında devam eden ceza davası nedeniyle üyelikten çıkarıldığını, 23.05.2017 tarihli genel kurulda alınan yönetim kurulundan çıkarılmasına ilişkin kararın iptali ile huzur hakkıyla birlikte faizini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili, davacının genel kurula katıldığını ve azil kararına karşı muhalif olmadığını, bu nedenle kararın iptalini isteyemeyeceğini, davacı hakkında kaçakçılık nedeniyle dava açıldığını, bu nedenle bakanlıktan projeleri için hibe olarak alınacak miktar için sözleşme imzalayamadıklarını savunarak açılan davanın reddini istemiştir. Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve dosya kapsamına göre; davacının kendisi hakkında verilen karara karşı muhalefetini tutanağa geçirtmediği, bu nedenle dava açamayacağı, seçilen yeni yönetim sonrasında hibe sözleşmesinin imzalandığı ve belirlenen bedelin alınmasına hak kazanıldığı, bu durumun tüm ortakların yararına olduğu gerekçesiyle açılan davanın reddine karar verilmiştir. İlk derece mahkemesi kararına karşı davacı vekilince istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine, ... Bölge Adliye Mahkemesi 11.Hukuk Dairesi tarafından; davacının genel kurula katılarak olumsuz oy verdiği, haklı sebeplerin bulunması halinde TTK'nın 354.maddesi gereği yönetim kurulu üyelerinin gündemde madde bulunmasa dahi görevden alınabileceği, davacı hakkında kaçakçılık suçlamasıyla dava açıldığı, davalı kooperatifin Tarım Bakanlığı'ndan alacağı hibe desteğinin bu olay nedeniyle tehlikeye girdiğinin Bakanlık yazısı ile sabit olduğu, mahkeme kararının yerinde olduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir. Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davacı vekilinin tüm temyiz sebepleri yerinde görülmemiştir..." (kararama.yargitay.gov.tr).

kurulda alınan kararlar ortakların iradelerini tam olarak yansıtmayabilir. Bu durumda muhalefet şerhi vermeksizin de dava açabileceklerini düşünmekteyiz.

Gündemin hiç ilan edilmemesi durumunda KK md. 46/3 gereğince gündemde olmayan hususlar hakkında karar alınamayacağı için yokluk yaptırım söz konusu olacaktır³⁴⁵.

2.4.3.1.2.4. Genel Kurula Katılma Yetkisi Olmayan Kişilerin Karara Katıldığını İddia Eden Ortak

Genel kurula katılma yetkisi olan kişileri daha önceki bölümde anlatmıştık. Buna göre ortaklar dışında kişilerin bazı durumlarda genel kurula katılabilmesi mümkünse de ortak olmayan kişilerin genel kurulda oy kullanması mümkün değildir. Bu bakımdan genel kurula katılmaya yetkisi bulunmayan kişi veya kişilerin genel kurulda oy kullanması durumunda olumsuz oy kullanmasına, muhalefetini zapta geçirmesine ve genel kurula katılıp katılmamasına bakılmaksızın bütün ortaklar iptal davası açma hakkına sahiptir³⁴⁶.

Yetkisi olmadığı halde genel kurula katılıp oy kullanılması genel kurulda meydana gelen iradenin kooperatifin iradesini yansıtmayacağı söylenebilir. Zira genel kurul yalnızca ortaklardan oluşur ve kooperatifin karar organıdır. Genel kurulda alınan kararlar bütün ortakları bağlar ve bu kararın uygulanması halinde ortaya çıkacak sonuç yararlı da olsa zararlı da olsa bundan etkilenecek olan kişi kooperatif, dolayısı ile ortaklardır. Bu nedenle genel kurulda oluşacak irade ancak ve ancak ortakların iradesi olabilir. Genel kurulda alınacak karardan kendisinin hukuki durumu etkilenmeyecek bir kişi hatta etkilenecek olsa dahi kooperatife ortak olmayan bir kişi genel kurula katılıp oy kullanmış ise ortakların bu durumu kabul etmesine imkan yoktur. Bu sebeple ortaklara böylesi bir durumda iptal davası açma hakkı getirilmiştir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, bu kişilerin verdikleri oyun kararın alınmasında etkisi olup olmadığıdır. Yetkisiz kişilerin vermiş oldukları oylar çıkarıldığında da geçerli oylar karar yetersayısını sağlıyorsa bu durumda kararın iptal

³⁴⁵ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), s. 988.

³⁴⁶ Çevik, s. 532.

edilmesi gerekmez. Ancak bu kişilerin oyu olmadan kararın alınmayacağı söylenebilirse bu durumda alınan kararın iptal edilmesi gerekmektedir³⁴⁷.

2.4.3.1.3. İptal İsteminin Dürüstlük Kuralına Aykırı Olarak Talep Edilmesi

Yukarıdaki bentlerde genel kurula katılmış ve olumlu oy kullanmış kişilerin hangi durumlarda iptal davası açabilecekleri açıklanmaya çalışılmıştır. Burada üzerinde duracağımız konu karara olumlu oy verilmesi halinde ortağın iptal isteminin dürüstlük kuralına aykırı olup olmayacağıdır.

Kural olarak genel kurula katılmış olan ortaklar ancak olumsuz oy verip bu durumu tutanağa geçirmeleri durumunda iptal davası açabilirler. Ancak çağrının usulü dairesinde yapılmadığını gündemin gereği gibi ilan edilmediğini ve yetkisiz kişilerin karara katılmış olduğunu iddia eden ortaklar da muhalefet şartı aranmaksızın iptal davası açabilirler³⁴⁸.

Moroğlu'na göre her hak gibi iptal davası açma hakkı da TMK md. 2'deki dürüstlük kuralına tabidir. Buna göre ortaklar ve hatta iptal davası açan herkes bu dürüstlük kuralına uygun hareket etmek zorundadır. Örneğin Yargıtay kararına da konu olmuş bir olayda gündemde seçime ilişkin bir madde olmamasına rağmen seçim maddesinin eklenmesi için oylama yapıldığı bir genel kurulda bu oylamaya olumlu oy veren kişinin seçimi kaybedince ikinci genel kurulun gündeminde seçimin

³⁴⁷ 11.H.D. 11.03.1999 T. 1998/10000 E. – 1999/2055 K. “...Kooperatifler Kanununun 53/1. madde ve bendinde, genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış olduklarını iddia eden pay sahiplerinin alınan kararın iptalini isteyebilecekleri öngörülmüştür. Kooperatifler Kanununun 98. maddesi yollamasıyla T.Ticaret Kanunun 361. maddesi uyarınca, genel kurula katılma hakkı bulunmayan kimseler kararlara katılmış ve bu katılım sonuca etkili olmuş ise, bu kararların iptali istenebilecektir (Gönen Eriş, uygulamalı Kooperatifler Hukuku S.882). Aynı Yasanın 361/3. madde ve fıkrasında, böyle bir durumda pay sahiplerinin önceden itiraz etmemiş olsalar dahi iptali isteminde bulunabilecekleri öngörülmüştür. Davaya konu 2.5.1998 tarihli genel kurul tutanağının incelenmesinde, yönetim ve denetim kurullarının oy çokluğuyla ibra edildikleri, oy sayılarının belirtilmediği, haziran cetveline göre kooperatifin sekiz ortağından yönetici ve denetçiler dahil yedisinin toplantıya katıldığı, bir oyun dahi sonucu etkiler nitelikte bulunduğu anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca, mahkemece kurullarda görev alanların kendi ibralarına katılmaları halinde, muhalefet şerhi aranmaksızın bu kararların iptalinin istenebileceği ve davaya konu olayda bu katılımın oylamanın sonucuna etkili olduğu gözetilerek dava konusu genel kurul toplantısında, gündemin beşinci bendinde alınan yönetim ve denetim kurullarının ibrasına dair kararın iptaline karar verilmesi gerekirken, muhalefet şerhi bulunmadığı gerekçesiyle bu istemin reddine karar verilmesi yerinde görülmediğinden kararın bu nedenle davacı yararına bozulması gerekmiştir...” (Kazancı).

³⁴⁸ Yargıtay’ın görüşleri aksi yöndedir. 11. H.D 14.04.2008 T. 2007/3221 E. – 2008/4889 K. ; 23. H.D 17.02.2014 T. 2013/7844 E. – 2014/1074 K. (Legalbank).

olmayacağını iddia ederek iptal davası açması dürüstlük kuralına aykırı bulunmuştur³⁴⁹. Yine aynı şekilde ortaklıktan çıkartılma kararının iptalinin dürüstlük kuralına aykırı olarak talep edilmesi de mümkün değildir³⁵⁰.

2.4.3.2. Yönetim Kurulu

KK md. 53/1 - 2'ye göre yönetim kurulu da iptal davası açma hakkına sahiptir. Yönetim kurulunun dava açabilmesi için KK md. 53'teki şartları yerine getirmesine gerek bulunmamaktadır³⁵¹.

İptal davası açmak yönetim kurulu için bir hak olduğu kadar aynı zamanda bir ödevdir³⁵².

Yönetim kurulunun iptal davası açabilmesi için kurul halinde toplanıp oy çokluğu ile karar alması gerekmektedir. Yönetim kurulu karar almaksızın iptal davası açamaz. Açtığı takdirde bu dava reddedilir³⁵³.

Yönetim kurulunun dava açması halinde yargı giderleri ve avukatlık ücretinden kimin sorumlu olacağı konusunda kanunda bir hüküm yoktur. *Moroğlu*'na göre yönetim kurulu organ sıfatıyla ve ortaklığın çıkarlarını korumak için dava açtığından yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin ortaklıktan tahsiline karar

³⁴⁹ 11. H.D 02.12.1977 T. 1977/4749 E. – 1977/5305 T. Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 265.

³⁵⁰ 23. H.D. 25.01.2021 T. 2018/2185 E. - 2021/172 K. “...Mahkemece, davanın kabulüne dair verilen karar, davalı kooperatif temsilcilerinin temyiz istemi üzerine, Dairemizin 09.10.2013 tarih ve 2013/6235E., 2013/6233K. sayılı ilamıyla aйдat yükümlülüğü bulunan bir kooperatifte ortağın uzun süre kooperatife uğramaması, aйдat borcunun bulunup bulunmadığını takip etmemesi halinde üyeliğinin sona erdiğini ortağın zımnen kabul ettiği anlamına gelir, bu nedenle bu hususlar üzerinde durularak bir karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle bozulmuştur. Mahkemece, bozmaya uyularak yapılan yargılama sonucunda; davacının 2004 yılından dava tarihine kadar olan dönemde genel kurul toplantılarına katılmadığı, kooperatifin amacına uygun olarak taşıma ruhsatı ve aracının olmadığı, taşımacılık esnaf faaliyetini terk ettiği, bu nedenle üyelik haklarından zımnen vazgeçtiği, eylemli olarak ortaklıktan çıkma iradesini yansıttığı ve böylece davacının açtığı davanın TMK'nın 2. maddesinde öngörülen iyiniyet kuralına aykırı düştüğü gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. Kararı davacı vekili temyiz etmiştir. Dosyadaki yazılara, mahkemece uyulan bozma kararı doğrultusunda inceleme yapıp hüküm verilmiş olmasına, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına, bozmanın kapsamı dışında kesinleşmiş olan yönlerle ilişkin temyiz itirazları incelenemeyeceğine göre davacı vekilinin temyiz itirazları yerinde görülmemiştir...” (karararama.yargitay.gov.tr).

³⁵¹ 11. H.D 13.10.1977 T. 1977/3614 E. – 1977/4246 K. “...Yönetim kurulu kararlara aykırı kalarak tutanağa geçirme koşulu aranmaksızın genel kurul kararının bozulması için dava açabilir...” (Çevik, s. 354).

³⁵² Çevik, s. 533. Yazara göre Yönetim kurulu, genel kurulun kararlarını uygulamakla yükümlüdür. Ancak uygulamadan doğacak sorumluluklar yönetim kuruluna aittir. Yönetim kurulu genel kurul kararını sebepsiz olarak yerine getirmese yine kendisi sorumlu olacaktır. Buna göre yönetim kurulu genel kurul kararını kanuna, anasözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırı buluyorsa dava açmak zorundadır.

³⁵³ Kırca, Genel Kurul, s. 206.

verilmelidir. *Kırca*'ya göre ise yönetim kurulunun dava açabilmesi kanunen taraf ehliyeti tanınması anlamına gelir ve yönetim kurulu olarak dava açması durumunda yargılama giderleri ve harçlardan sorumlu olur. Ancak yazara göre bu davayı ortaklık çıkarları gözeterek açmasından dolayı daha sonra iç ilişkide ortaklıktan tahsil edebilmelidir. Bizce de *Kırca*'nın görüşleri daha tutarlıdır. Zira iptal davasında davalı kooperatif tüzel kişiliği olacağına göre yönetim kurulunun davayı kaybetmesi halinde kooperatif davayı kazanmış olacaktır. Buna rağmen davayı kaybetmiş gibi aleyhine yargılama giderlerine hükmedilmesinin hukuki bir dayanağı bulunmamaktadır (Bkz. Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) 326/1).

2.4.3.3. Yönetim Kurulu Üyelerinden ve Denetçilerden Her Biri

KK md. 53/1 - 3'e göre "*Kararların yerine getirilmesi Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunların her biri.*" İptal davası açabilir.

Bu hükme göre dava açılabilmesi için yönetim kurulu veya birden fazla denetçi varsa denetim kurulu üyelerinin mutlaka kurul halinde karar alıp dava açmalarına gerek yoktur. Ancak alınan kararların uygulanması halinde kendilerinin sorumlu olacağını ispatlamaları gereklidir. Alınan kararların uygulanması halinde yönetim veya denetim kurulu üyelerinin şahsi sorumlulukları doğmayacaksa açılan iptal davası dinlenmeyecektir.

Yargıtay, yönetim ve denetim kurulu üyelerinden birinin iptal davası açabilmesi için, alınan kararın denetim kurulu üyesinin şahsi sorumluluğunu gerektirmesi yanında, dava açan üyenin denetim kurulu raporuna muhalefet şerhi koyması gerektiğini belirtmektedir³⁵⁴. Başka bir kararında ise Yönetim Kurulu

³⁵⁴ Hukuk Genel Kurulu 2003/11-10 Esas, 2003/19 Karar sayılı ilamında "...Anılan yasa hükmüne göre, genel kurulda alınan kararların yerine getirilmesi yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını gerektirir nitelikte bulunması durumunda denetçinin dava açma hak ve yetkisi vardır, iptali istenen genel kurulda gündemin 7. maddesi ile yönetim kurulu ile denetim kurulunun ibrası, 8. maddesi ile de tahmini bütçenin kabulüne karar verilmiştir. Anılan her iki kararın uygulanmasında yönetim ve denetim kurulunun şahsi sorumluluğunu gerektiren kararlardan değildir. Kaldı ki, genel kurul tutanağının incelenmesinde, yönetim ve denetim kurullarının ibra edilmemesine çoğunlukla karar verilmesinden sonra bir kısım ortakların "ibra" dan maksadın ne olduğunun açıklığa kavuşturulmasını istemesini müteakip, yapılan oylamada, ibranın oybirliği ile kararlaştırıldığı görülmektedir. Öte yandan, bu davayı açan kooperatif denetçilerinden Hasan diğer denetçi tarafından düzenlenen olumlu yöndeki Denetçi Raporu'na muhalefet şerhi koymadığı gibi, genel kurul toplantısında da bu davada da ileri sürdüğü hususlar bakımından genel kurulu uyarıcı

üyelerinin ibra edilmemelerine ilişkin bir genel kurul kararının iptalinin haklarında sorumluluk davası açılması yolunda alınmış bir genel kurul kararı bulunmadan önceki bir aşamada dava edilmesinin mümkün olmadığına hükmetmiştir³⁵⁵.

2.4.4. İptal Davasında Davalı

İptal davası kooperatif tüzel kişiliğine karşı açılır. Bu davada mutlaka kooperatifin hasım gösterilmesi gerekmektedir. Yönetim kurulu üyelerini hasım göstererek dava açmak mümkün değildir³⁵⁶. İptal davasında kooperatifi kural olarak yönetim kurulu temsil eder. Yönetim kurulunun iptal davası açmış olması halinde, kooperatif davada denetim kurulu tarafından temsil edilir³⁵⁷.

Yönetim kurulu temsil yetkisini kurul olarak veya aralarından seçecekleri bir üye ile kullanabilecekleri gibi avukat aracılığı ile de kullanabilir³⁵⁸.

Yönetim kurulu üyelerinin tek başına dava açmaya yetkili oldukları durumlarda iptal davası açmışlar ise, yönetim kurulunun dava açmayan üyeleri çoğunluğu oluşturuyorsa bu durumda kooperatif dava açmayan yönetim kurulu üyeleri tarafından temsil edilir. Ancak dava açan yönetim kurulu üyeleri çoğunluğu oluşturuyorsa bu durumda denetim kurulu üyeleri davada kooperatifi temsil eder³⁵⁹.

hiçbir açıklama yapmadan 1163 sayılı Yasanın 53/3. maddesine dayanarak, bu davayı açması da mümkün değildir. Bu durumda davanın aktif dava ehliyeti (husumet) yönünden reddedilmesi gerekir” denilmektedir...” (Yüzgeç, s. 116).

³⁵⁵11. H.D 24.06.2002 T. 2002/3205 E. – 2002/6552 K. “...Dava, davalı kooperatifin eski yönetim kurulu üyeleri olan davacılar tarafından, davacıların ibra edilmemelerine ilişkin kooperatif genel kurul kararının iptali istemine yöneliktir. Somut olayda olduğu gibi yöneticilerin iptalini istedikleri genel kurul kararı, ibra edilmemelerine ilişkin ise, böyle bir karar henüz uygulanabilir bir karar değildir. Zira böyle bir karara dayanılarak ortaklık adına sorumluluk davası açılabilmesi mümkün değildir. Bunun için 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’nun 98’inci maddesi yollaması ile kooperatiflerde uygulanması gereken TTK 341’inci maddesi hükmüne göre genel kurulun dava açılmasına özel olarak karar vermesi gerekir. Sadece bu karar sorumluluk davasının dayanağı durumundadır. Bu itibarla, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmemelerine ilişkin bir genel kurul kararının iptalini haklarında sorumluluk davası açılması yolunda alınmış genel kurul kararı bulunmadan önceki bir aşamada dava edebilmeleri mümkün değildir...” (Kazancı).

³⁵⁶ 11.HD. 17.02.1984 T. 1984/50 E. - 1984/834 K. “...Genel kurulda alınan kararların iptali davasında husumetin yönetim kuruluna değil, kooperatif tüzel kişiliğine tevcih edilmesi gerekir...” (Gündüz, s. 74).

³⁵⁷Çevik, s. 534; Kurtulan, s. 339; Poroy ve Tekinalp/Çamoğlu, s. 938; Coşkun, s. 783; aksi görüş, Yüzgeç, s. 117.

³⁵⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 258.

³⁵⁹ Yüzgeç, s. 118.

Yönetim kurulu ve denetçilerin hepsinin iptal davası açması durumunda kooperatifi temsil için TMK md. 427/4'e göre kayyım atanır³⁶⁰.

2.4.5. İptal Davası Açma Süresi

İptal davası açma süresi toplantıyı kovalayan günden başlamak üzere bir aydır. Bu süre hak düşürücü bir süredir³⁶¹. Yani bu bir ay içinde iptal davası açılmadığı takdirde artık genel kurul kararı hakkında iptal davası açma hakkı kaybedilir. Ancak şartları butlan veya yokluğunun tespiti talep edilebilir³⁶². Toplantı birden fazla gün sürmüştse son gün toplantının yapıldığı gün sayılır³⁶³.

Dava açma süresinin başlayacağı ilk gün toplantının yapıldığı günün ertesi günü olacaktır. Zira kanunda toplantıyı kovalayan günden bahsedilmektedir. Toplantıyı kovalayan günden kasıt, toplantının yapıldığı günün ertesi günüdür. Buna göre örneğin toplantı 20.09.2021'de yapılmışsa davanın açılacağı son gün 21.10.2021 olacaktır. Son gün bir tatil gününe rastlıyorsa sürenin bitimi tatilden sonraki ilk iş günüdür.

Burada hemen belirtmek gerekir ki ortaklıktan çıkartılan ortağın bu çıkarma kararına karşı açacağı dava bir aylık değil üç aylık hak düşürücü süreye tabidir. Bu bakımdan ihraç edilen ortağın ihraç kararına karşı iptal davası üç aylık hak düşürücü sürede açılmalıdır. Süre, bu hallerde çıkarma kararının tebliği ile başlar (KK md. 16/3).

2.4.6. İptal Davasında Görev, Yetki Ve Yargılama Usulü

KK md. 99/1'e göre; *"Bu kanunda düzenlenen hususlardan doğan hukuk davaları, tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın ticari dava sayılır."* TTK md. 5'e göre *"Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari*

³⁶⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.296.

³⁶¹ Ulusoy, s. 428.

³⁶² 11. H.D. 31.03.2003 T. 2002/10680 E. – 2003/3057 K. *"...Somut olayda , davacının iddiası genel kurulda 1163 sayılı kanunun 51. Maddesine göre karar nisabına uyulmamış olduğu noktasında toplanmış bulunmasına göre, bu davanın bir aylık hak düşürücü süre içerisinde açılmasına gerek bulunmamaktadır. O halde mahkemece, işin esasına girilerek, davacının batıllık iddiasının incelenerek karar verilmesi doğru görülmemiştir..."* (Coşkun, s. 785).

³⁶³ Kurtulan, s. 339.

nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir.” Bu iki hüküm birlikte değerlendirildiğinde davasında görevli mahkeme asliye ticaret mahkemesidir.

Görev hükümleri kamu düzeninden olduğu için davanın her aşamasında görevsizlik hususu ileri sürülebilir ve hakim tarafından re’sen göz önünde bulundurulur³⁶⁴.

KK md. 53/1’in son cümlesinde iptal davasının kooperatif merkezinin bulunduğu yer mahkemesinde açılacağı hüküm altına alınmıştır. Bu yetki kuralı kesin yetkidir. Buna göre taraflar mahkemenin yetkisizliğini her aşamada ileri sürebilirler. Kesin yetki kuralları kamu düzeninden olduğu için mahkemece her aşamada yetkisizlik hususunda karar verilebilir³⁶⁵.

KK md. 99/2’ye göre “*Bu davalarda basit muhakeme uygulanır.*” Bu halde iptal davalarında basit muhakeme usulünün uygulanacağını söylemek mümkündür. Buna göre iptal davası tek bir dilekçe ile açılır ve davacılar bu dilekçelerinde ekleri ile birlikte ellerinde olan bütün delilleri eklemek ve başka yerden getirtilecek belgeler hakkında açıklama yapmak zorundadır. Davalı tarafın da ancak bir cevap dilekçesi verme hakkı bulunmaktadır. Ve de delillerini o da aynı şekilde cevap dilekçesinde sunmak zorundadır (HMK md.317 – 318). Dosya üzerinden karar verilmesi mümkün ise duruşma açılmadan karar verilir. Ancak mümkün değilse iki duruşmada dava bitirilir (HMK md. 320). Tahkikatın tamamlanmasının ardından sözlü yargılamaya geçilmeksizin dava bitirilir. Taraflara ayrıca beyanda bulunmak üzere süre verilmez (HMK d. 321).

2.4.7. Davanın İlanı

KK md. 53/2’ye göre; “*Bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı gün, yönetim kurulu tarafından usulen ilan olunur.*” Bu hüküm uyarınca yönetim kurulu iptal davası açılmış olması durumunda, davanın açılmış olduğunu ve duruşma gününü ilan etmekle yükümlüdür.

Bu hükmün amacı, iptal davasının açılmasından diğer ortakların ve kooperatifle iş yapan veya yapacak olan kişileri haberdar olmasını sağlamaktır. Bu

³⁶⁴ Hakan Pekcanitez ve Oğuz Atalay, Muhammet Özkes, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2018, 6. Bası, s. 64.

³⁶⁵ Yılmaz, s. 158.

sayede alınan genel kurul kararına güvenerek hareket edecek kişilere, iptal davasının kabul edilmesi halinde uğrayacakları muhtemel zararın önüne geçebilme şansı yaratılmış olacaktır. Yapılacak ilanda davanın açıldığı mahkeme ve esas numarasının da gösterilmesi ilanın amacına uygun düşecektir. İlan anasözleşmede belirtilen şekilde yapılır³⁶⁶.

2.4.8. Davaların Birleştirilerek Görülmesi ve Duruşma

KK md. 53/3-3'e göre *"Birinci fıkrada yazılı bir aylık hak düşürücü sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanılamaz. Birden fazla bozma davası açıldığı takdirde, davalar birleştirilerek görülür."* Bu hüküm uyarınca genel kurul kararının iptal davası açıldığı takdirde, duruşmaların başlayabilmesi için bir aylık hak düşürücü sürenin geçmesi gerekmekte ayrıca birden fazla iptal davası açılması halinde davaların birleştirilmesi gerekmektedir³⁶⁷. Bu hükmün amacı, aynı genel kurulda alınan kararlar hakkında mahkemelerden farklı kararların çıkmasının önlenmesidir³⁶⁸.

Birleştirme zorunluluğu aynı genel kurul kararları için öngörülmüştür³⁶⁹. Zira hükmün amacının bir genel kurul kararına karşı birden fazla iptal davası açılması halinde mahkemelerden farklı kararların çıkmasının önüne geçilmesi olduğu düşünüldüğünde farklı genel kurul kararlarının iptali istemiyle açılan davaların birleştirilme zorunluluğu yoktur³⁷⁰. Ancak HMK md. 166 vd. gereğince aralarında bağlantı bulunduğu mahkemece takdir edilen iptal davaları birleştirilebilir. Birleştirilecek davalarda, tarafların veya iptal sebeplerinin aynı olması zorunluluğu bulunmamaktadır³⁷¹.

³⁶⁶ Gündüz, s. 86.

³⁶⁷ 23. H.D. 08.02.2017 T. 2015/6906 E. – 2017/302 K. *"...Dava, kooperatif genel kurul kararının iptali istemine ilişkindir. Davacı ile birlikte 7 ortak genel kurul toplantısına çağırılmadıklarından bahisle genel kurul kararının iptalini talep ve dava etmişler, mahkemece de birlikte açılan bu davalar ayrılarak karara bağlanmıştır. Kooperatifler Kanunu'nun 53/3 – 3. maddesi uyarınca genel kurul kararının iptali konusunda açılan davaların birleştirilerek görülmesi gerektiği hükmünü içerir. Gerek toplantı gerek karar nisapların değerlendirilmesi açısından da kanunun açık hükmüne göre davaların birlikte görülmesi gerekir. Bu nedenle aynı genel kurulun iptaline yönelik tüm davaların birlikte görülmesi gerekirken ayrı ayrı görülmesi doğru görülmemiştir..."* (Kazancı).

³⁶⁸ Bingöl, s. 87.

³⁶⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 314.

³⁷⁰ Türk, s. 213.

³⁷¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 314.

Davaların birleştirilerek görülmesi davacılar arasında mecburi dava arkadaşlığı olduğu anlamına gelmemektedir. Bu sebeple bütün davacılardan ayrı ayrı harç alınacak ve kararlar hepsi için ayrı ayrı verilecektir³⁷².

2.4.9. Teminat Gösterilmesi

KK md. 53/3 gereğince “*Mahkeme, kooperatifin isteği üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın mahiyet ve miktarını belirtmek mahkemeye aittir.*”

Bu hükme göre iptal davası açılması durumunda mahkemece miktarı belirtilmek üzere davacının teminat göstermesine karar verilebilir. Bu teminata karar verebilmesi için davalı kooperatifin talepte bulunması ve de kooperatifin zarara uğrama tehlikesi olması gerekir. Bunun dışında teminat gösterilmesi iptal davasının bir ön koşulu değildir.³⁷³

Yargıtay bir kararında mahkemenin belirleyeceği teminat miktarının hak arama özgürlüğünü kısıtlamayacak düzeyde olması gerektiğini ve ayrıca, teminatın

³⁷² 23. H.D. 19.04.2012 T. 2011/4841 E. – 2012/2972 K. “...Dava, genel kurul kararının iptali istemine ilişkindir. 1163 sayılı Yasa'nın 53'ncü maddesinde, birden fazla bozma davası açılması halinde davaların birlikte görülmesi zorunluluğu getirilmiştir. Bununla birlikte, genel kurul kararı aleyhine açılan her bir dava birbirinden bağımsız olup davacılar arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunmamaktadır. Davacılar arasında, ihtiyari dava arkadaşlığı mevcut olduğunda her davacının davası ayrıdır. Her bir davacının dava dilekçesinin ayrı ayrı harçlandırılması gerekir. Bu bakımdan asıl davada ve birleşen 2007/114 sayılı dosyada her davacı yönünden ayrı ayrı harç alınması gerekirken bahsi geçen davalarda tek harç alınarak davanın yürütülüp sonuçlandırılması doğru olmamıştır...” (Kazancı); 23. H.D. 23.11.2020 T. 2017/348 E. – 2020/3725 K. “...Dosyanın incelenmesinde; davacılar vekili, dava dilekçesinde 27.02.2010 tarihli genel kurul kararının iptali ile ayrıca menfi tespit talebinde bulunmuştur. ancak davacılar vekilince davacıların her biri hakkında menfi tespit isteminde bulunulduğu halde, dava açılırken sadece genel kurul kararının iptali istemine ilişkin tek başvuru harcı ile maktu harç yatırıldığı, menfi tespit istemine ilişkin olarak ise her bir davacı açısından harç yatırıldığına dair dosyada delil ya da belgeye rastlanmadığı anlaşılmıştır. Harçlar Kanunu'nun 32. maddesi uyarınca yargı işlemlerinden alınacak harçlar ödenmedikçe müteakip işlemler yapılamaz. Bu durumda, mahkemece; dava konusu edildiği halde harcı yatırılmayan menfi tespit istemine ilişkin olarak, menfi tespit talebinde bulunan davacılar arasında da zorunlu dava arkadaşlığı bulunmadığı gözetilerek, tüm davacılar için harcı tamamlamak üzere davacılar vekiline Harçlar Kanunu'nun 30. maddesi uyarınca süre verilerek, eksik harcın tamamlanması, harç tamamlanmadığında harcı yatırılmayan davacılar ile ilgili dava dosyasının tefriki ile işlem den kaldırılması, yenilenmemesi halinde bu talebe yönelik davanın açılmaması sayılmasına karar verilmesi, harcın ikmal edilmesi halinde; her bir davacı için oluşacak uygun sonuç dairesinde menfi tespit istemi hakkında karar verilmesi gerekirken, harcı yatırılmayan menfi tespit istemi hakkında yazılı şekilde hüküm verilmesi doğru olmamış, hükmün bozulmasını gerektirmiştir...” (kararama.yargitay.gov.tr).

³⁷³ Yüzgeç, s. 121.

gösterilmemesi durumunda davanın usulden reddedilmeyip tarafın yokluğuna ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiğine hükmetmiştir³⁷⁴.

2.4.11. Davaya Müdahale

HMK md. 66'ya göre “Üçüncü kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı bulunan taraf yanında ve ona yardımcı olmak amacıyla tahkikat sona erinceye kadar fer'i müdahil olarak davada yer alabilir.” KK'da ve TTK'da iptal davasına fer'i müdahale ile katılma hakkı olduğuna dair açık bir hüküm bulunmadığı gibi bunu yasaklayan bir hüküm de yoktur.

Moroğlu'na göre iptal davasına fer'i müdahale mümkündür³⁷⁵. Yargıtay'a göre ise iptal davasına bu şekilde müdahil olarak katılmak mümkün değildir³⁷⁶.

Kanımızca da TTK ve KK'da müdahaleyi yasaklayan bir hüküm bulunmaması sebebiyle şartların oluşması halinde ortaklardan her biri iptal davası açan ortak yanında, üçüncü kişiler veya dilerse ortaklar da kooperatif yanında fer'i müdahil olarak davaya katılabilirler.

HMK md. 69/1 gereğince “Müdahilin de yer aldığı asıl davada hüküm, taraflar hakkında verilir.” Buna göre iptal davası sonunda hüküm sadece taraflar hakkında verilecektir. Fer'i müdahilin aynı zamanda kooperatif ortağı olması durumunda KK md. 53/5 gereğince iptal davasının kabulü hakkındaki hüküm dolayısıyla fer'i müdahilin de hukuk alanını etkileyecektir. Ancak bu durum, kişinin davaya müdahil olarak katılmasından değil ortaklık sıfatından kaynaklanmaktadır.

³⁷⁴ 11. H.D 19.04.1983 T. 1983/1401 E. – 1983/2033 K. “...Anonim şirket genel kurul kararlarının iptali davasındaki teminatın, iptali istenen kararın nitelik ve nedenine göre tespit edilmesi gerekir. Ancak bu teminatın miktarı dava hakkını engelleyecek ölçüde olmamalıdır. Belirlenen teminatın davacı tarafından yatırılmaması halinde ise davanın reddine değil davacının mahkemede hazır bulunmamış kabul edilmesine karar verilmelidir...” (Yılmaz, s. 165).

³⁷⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 319 – 320.

³⁷⁶ 11. H.D 13.10.1982 T. 1982/3701 E. – 1982/3867 K “...Müdahale isteyenlerin eTK'nın 381'inci maddesi hükmü gereğince bağımsız olarak iptal davası açmak olanakları vardır. Aksi kabul edilirse, ortakların eTK'nın 381. maddesi yoluna başvurmadan aynı sonucu elde etme ve anılan maddede öngörülen süre ve teminat gösterme şartlarından kurtulmaları neticesi doğabilir...” (Sinerji İçtihat Bilgi Bankası).

2.4.12. İptal Kararının Etkisi

KK md. 53/5'e göre “Bir kararın bozulması bütün ortaklar için hüküm ifade eder.” Bu hüküm uyarınca iptal davasının kabul edilmesi halinde bu karar sadece iptal davasının taraflarını değil bütün ortakları ve hatta üçüncü kişileri de bağlayacaktır³⁷⁷. Buna karşılık iptal davasının reddine ilişkin hüküm sadece tarafları bağlar³⁷⁸. Zira ret kararı bir tespit hükmüdür.

İptal davası açılması durumunda mahkeme ancak kararın iptaline karar verebilir. Genel kurul yerine geçerek bu iptal kararı dışında yeni bir hukuki durum yaratamaz³⁷⁹. Yargıtay bir kararında³⁸⁰ genel kurulda yasal faiz oranından fazla

³⁷⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 341.

³⁷⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 340.

³⁷⁹ 11. H.D 30.01.2006 T. 2205/424 E. – 2006/1250 K. “...Devlet Memurları Kanunu'nun 28 inci maddesine göre memurlar ticaret ortaklıklarında müdürlük ve yönetim kurulu üyeliği yapamayacakları gibi, 4578 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun'un 8 inci maddesi uyarınca da devlet memurları yönetim kurulu üyesi olamazlar. Bu itibarla mahkemenin bu yöne ilişkin gerekçesi yerinde ise de mahkemece, davacının ortağı bulunduğu kooperatifin yerine geçilerek davalı T.... Ş...'in üyeliğinin düşürülmesine, davacının asil üyeliği kazandığının tespitine ve genel kurul tarihinden itibaren (üstelik bu bakımdan davacı herhangi bir emek ve mesai harcamadığı halde) maddi ve hukuki özlük haklarının tanınmasına karar verilemez. Bu itibarla mahkemece davacının talebi içerisinde davalı T.... Ş...'in seçimine ilişkin genel kurul kararının yok hükmünde olduğunun tespiti talebinin de mevcut olduğu kabul edilerek davanın sadece bu kapsamda ve ayrıca da sadece davalı T.... Ş... ve davalı Ordu Fındık Tarım Satış Kooperatifi Müdürlüğü bakımından kabulüne karar verilmek gerekirken, diğer davalı üst birliğe yöneltilen husumetin hangi bakımdan kabul edildiğinin gerekçeleri gösterilmeden anılan davalıyı kapsayacak şekilde yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, hükmün bu nedenle davalılar yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir...” (Kazancı).

³⁸⁰ 23. H.D. 16.06.2014 T. 2014/4780 E. – 2014/4622 K. “...Maddenin açık ifadesinden de anlaşılacağı üzere temerrüt faizinin, yasal faiz oranından fazla alınması taraflarca kararlaştırılabilir. Anılan maddeler birlikte değerlendirildiğinde kooperatif genel kurulunca belirlenen aidatların ödenmesinde gecikme durumunda alınacak temerrüt faizinin yasal temerrüt faiz oranından daha fazla miktarda kararlaştırılabileceği anlamı çıkmaktadır. Ancak taraflar, uygulanacak temerrüt faizi oranını belirlerken, yukarıdaki paragrafta belirtilen 6098 sayılı TBK'nın 120/2. maddesinde öngörülmüş olan sınırlamayı dikkate almak zorundadırlar. Öte yandan, kural olarak genel kurul kararlarının iptali davalarında, kararın iptali gerektiği sonucuna varan mahkemenin iptal kararı vermekle yetinmesi, genel kurulun yerine geçerek karar vermemesi gerekir ise de, genel kurulca kararlaştırılan faiz oranının yasal oranın iki katını aştığı hallerde, TBK'nın 27/2. maddesi uyarınca kısmi hükümsüzlük kararı verilmesi mümkün bulunduğundan, buna göre bu oranı aşan kısmın iptaline karar verilmesi gerektiğinden, anılan ilkeye aykırılıktan söz edilemez. Bu durumda, genel kurulun yasal faiz oranının iki katına kadar olan kısmına ilişkin iradesinin doğru olduğu tespit edilmiş olacağından, bunun genel kurulun yerine geçerek karar verme anlamına yorumlanması mümkün olmadığı gibi, bu kısmın kesinleşmesi ve uygulama olanağı kazanması sağlanmış, yeni bir genel kurul kararı alınması için zaman kaybı önlenmiş olur. Somut olayda, davacının kararın tamamının iptali istemi içinde kısmi iptal isteminin de bulunduğu kabulü gerektiğinden, mahkemece 4-5. maddede kararlaştırılan gecikme faizi oranının, yukarıda açıklanan yasal düzenlemelere uygun olarak yasal faiz oranının iki katını aşan kısmının iptaline karar verilmesi gerekirken, tamamının iptaline karar verilmesi hatalı olmuştur. Dairemizin 31.01.2014 tarih ve 2013/7449 E., 2014/644 K. sayılı ilamı da bu yöndedir...” (Legalbank).

oranda gecikme faizi belirlenmesi durumunda sadece yasal faizi aşan kısmın iptali ile yetinilmesi gerektiğine, faizin yasal faiz oranında uygulanmaya devam edilmesi gerektiğine hükmetmiş. Böylesi bir hükmün mahkemenin genel kurulun yerine geçerek karar vermesi anlamını taşımayacağını vurgulamıştır.

Yargıtay'ın bu kararının sonuç itibariye doğru olmakla birlikte gerekçe olarak hatalı olduğu kanaatindeyiz. Zira hükmünde de belirtildiği üzere TBK md. 120/2'deki sınırın genel kurulca aşıldığı sabittir. Bu durumda emredici hükme aykırılık teşkil etmektedir. Emredici hükme aykırılık ise iptal değil butlan sebebidir. Bu nedenle genel kurul kararının TBK md. 27/2 uyarınca butlanına karar verilmek gerekmektedir. Emredici hükümlere aykırılık teşkil etmeyen genel kurul kararlarında ise kısmi iptalin mümkün olmadığı kanaatindeyiz. Butlanın aksine kısmi iptale cevaz veren açık bir kanun hükmü bulunmamaktadır. Bu durumda mahkemenin kısmi iptale hükmetmesi genel kurul yerine geçerek karar vermesi anlamına gelecektir.

İptal davasının kabul edilmesi ile birlikte iptal edilen genel kurul kararı alındığı tarihten itibaren ortadan kalkar. Yani alınan genel kurul kararı hiç alınmamış gibi etki doğurur. Buna göre kural olarak bu genel kurul kararına dayanılarak yapılan işlemler de geçersiz olacaktır³⁸¹. Bu durumda iyiniyetli üçüncü kişilerin durumu ne olacaktır? TMK md. 3'e göre kararın iptal edilebilir bir karar olduğunu bilmeyen veya bilebilecek durumda olmayan kişilerle üçüncü kişiler arasında yapılan işlemler geçerli kalmaya devam edecektir³⁸².

KK md. 61'e göre, yönetim kurul üyeleri seçildikten sonra isimleri ve imzalarının ticaret siciline tescil ettirilmesi zorunludur. KK md. 98 yollaması ile TTK md 373/2'ye göre; yönetim kurulunun ticaret siciline tescilinden sonra, seçilmelerine veya atanmalarına ilişkin sakatlıklar, kooperatif tarafından üçüncü kişilere, bu hukuka aykırılığın bunlar tarafından bilindiğinin ispatlanması şartıyla ileri sürülebilir. Buna göre yönetim kurulunun seçimine ilişkin kararın iptal edilmesi durumunda üçüncü kişilerin iyiniyetli olmadığını ispat yükü kooperatif üzerinde

³⁸¹Kayar, s. 258. Yazara göre iptal davasının kabul edilmesi halinde, iptal kararının geçmişe değil ileriye etkili olması gerekmektedir. Gerekçe olarak da ortakların veya üçüncü kişilerin yapacakları hukuki işlemlerde her zaman iptal tehdidi ile karşı karşıya kalmalarının hukuk güvenliğini ortadan kaldıracak savunulmuştur. Ayrıca iptal davası açılması ile birlikte kararın yürütmesinin geri bırakılması da mümkündür. Bu imkan var iken kullanılmıyorsa kararlar geçmişe etkili olarak iptal edilmemelidir.

³⁸²Çevik, s. 540; Yüzgeç, s. 125.

olacaktır. Kooperatif tarafından bu kişilerin iyiniyetli olmadıkları ispatlanmadıkça üçüncü kişilerle yapılan işlemler kooperatif açısından bağlayıcı olacaktır.

2.4.13. Kararların Teyidi

İptal edilebilir bir genel kurul kararındaki sakatlığın yeni bir genel kurul kararı ile geçmişe etkili olarak giderilmesine teyit adı verilmektedir.³⁸³ Teyidin mümkün olup olmadığı ile ilgili kanunlarımızda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak bunu yasaklayan bir hüküm de bulunmamaktadır.

Yüzgeç'e göre kanunda teyide cevaz veren açık bir hüküm bulunmaması nedeniyle teyit mümkün değildir³⁸⁴. Moroğlu ise her ne kadar kanunlarımızda bu usule cevaz veren bir hüküm olmasa da yasaklayan bir hükmün de olmadığını savunur³⁸⁵. Yazara göre teyit ancak iptal edilebilir ilk kararın şekli noksanlıkları bulunması halinde bu noksanlıkların ikinci bir kararlar düzeltilmesi şeklinde olabilir³⁸⁶.

Teyit kararı ile birlikte iptali kabil genel kurul kararı geçmişe etkili olarak geçerli hale gelir. Daha doğrusu iptal edilebilirliği geçmişe etkili olarak düzelir. Artık bu karar hakkında iptal davası açılamaz. Ancak teyit kararında iptal edilebilir bir karar ise her iki karar hakkında da iptal davası açılabilir.

Diğer yandan iptal edilebilir kararın alındığı tarihle iptal edilebilirliğin giderildiği teyit kararının alındığı tarihe kadar kararın iptalinde yarar olması durumunda teyit kararının alındığı tarihe kadar iptal edilebilir. Bu süre zarfında söz konusu genel kurul kararına dayanılarak yapılan işlemler geçersiz hale gelecektir³⁸⁷.

2.4.14. İptal Kararının Tescili

KK md. 98 yollaması ile TTK md. 450'ye göre “Genel kurul kararının iptaline veya butlanına ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder. Yönetim kurulu bu kararın bir suretini derhal ticaret siciline tescil ettirmek ve internet sitesine koymak zorundadır.”

³⁸³ Çevik, Kooperatifler Hukuku adlı eserinde bu kurumu “doğrulama” olarak adlandırmıştır.

³⁸⁴ Yüzgeç, s. 96.

³⁸⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 358.

³⁸⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 359.

³⁸⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 359.

Buna göre kooperatiflerde de genel kurul kararının iptal edilmesi durumunda yönetim kurulu bu iptal kararını ticaret siciline tescil ettirmekle ve varsa internet sitesine koymakla yükümlüdür.

2.4.15. Genel Kurul Kararlarının Yürütülmesinin Geri Bırakılması

Genel kurul kararları hakkında dava açılması halinde bu kararların uygulanmasının geri bırakılması hakkında Kooperatifler Kanununda bir hüküm bulunmamaktadır. TTK md. 449'a göre *"Genel kurul kararı aleyhine iptal veya butlan davası açıldığı takdirde mahkeme yönetim kurulu üyelerinin görüşünü aldıktan sonra dava konusu kararın yürütülmesinin geri bırakılmasına karar verilebilir."* KK md. 98 gereğince bu hüküm kooperatiflere de uygulanabilir.

Buna göre genel kurul kararları hakkında iptal, butlanın veya yokluğun tespiti davası açılmış olması halinde mahkemece yönetim kurulu üyeleri dinlenerek kararın yürütülmesinin geri bırakılması kararı verilebilir. Bu kararın verilebilmesi HMK 392'den farklı olarak TTK'da bir teminat aranmamaktadır³⁸⁸.

Madde hükmünde iptal veya butlan davası açıldığı takdirde kararın uygulanmasının geriye bırakılması söz konusu olacağından bahsedilmiş ancak yokluk durumuna yer verilmemiştir. Bu durumda yokluğun tespiti davası açıldığı takdirde kararın yürütülmesi geri bırakılamayacağına ilişkin görüşlere bulunmaktadır³⁸⁹. Ancak bu hükmün yokluk haline de kıyasen uygulanabileceğın söylemek mümkündür.

³⁸⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 328.

³⁸⁹ Doğan Algan, **"Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararının Yürütülmesinin Tedbiren Geri Bırakılması"** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019 s. 51. Yazara göre ; "TTK'daki özel hükümde yokluk yaptırımına yer verilmemiş olduğundan hareket edilerek yok hükmündeki kararın uygulanmaması yönündeki eda tedbirinin HMK'nın 389 vd. maddelerine göre verilmesi gerekir." Ancak yazarın bu konudaki görüşlerine katılmak mümkün değildir. Öncelikle sırf TTK md 449'da yokluk haline açıkça yer verilmemesi bu görüşe gerekçe oluşturamaz. Zira TTK'nın anonim şirketleri düzenleyen hiçbir maddesinde yokluk haline yer verilmemiştir. Bu açıdan bakılacak olursa yokluk halinin hiç uygulanmaması bile düşünülebilir. Ancak Yargı kararlarında ve doktrinde genel kurul kararlarının yoklukla malul olabileceği hususunda görüş birliği mevcuttur. Kaldı ki yokluk ile butlan'ın sonuçları büyük ölçüde benzerdir. Butlan halinde tedbirin uygulanması mümkünken daha ağır bir yaptırım olan yokluk halinde tedbirin uygulanmamasını, en azından TTK md. 449 hükümleri gereğince uygulanmaması izah etmek güçtür.

2.4.16. Kötüniyetle İptal Davası Açılmasında Tazminat

KK md. 98 yollaması ile TTK md. 451'e göre *“Genel kurulun kararına karşı iptal veya butlan davası açıldığı takdirde, davacılar bu sebeple şirketin uğradığı zararlardan müteselsilen sorumludurlar.”*

Bu durumda iptal davası açan ortakların sorumlu olabilmesi için öncelikle iptal davasının reddedilmesi gerekmektedir. Daha sonra bu davanın kötüniyetle açılmış olduğunun ispatlanması lazımdır³⁹⁰. Burada önemli olan husus kötüniyetle dava açan ortakların müteselsil sorumlu olacağıdır.

Bir genel kurul kararı hakkında birden fazla ortak iptal davası açmış olabilir. Bunlardan hangilerinin kötüniyetli olarak dava açtıklarının tespit edilmesi ve sadece bu kişilerin sorumluluğuna gidilmesi gerekmektedir. Kötü niyetli dava açmayan ortakların sırf iptal davasını birlikte açmalarından dolayı diğer kötüniyetli ortaklar gibi sorumlu olması söz konusu değildir.

Kötüniyetli dava açan ortaklar dava öncesinde mahkemenin belirlediği tutar ve mahiyette teminatı mahkemeye yatırmışsa, mahkeme kötüniyetli dava nedeniyle uğranılan zararın bu teminattan karşılanmasını sağlayabilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, bahse konu tazminatın ayrı bir dava ile istenebileceğidir. Buna göre asıl dava olan iptal davasına bakan mahkeme aynı dava içinde kötüniyetli dava açılmasından doğan zararın tazminine hükmedemeyecek yalnızca yatırılan teminatın geri ödenmemesine karar verecektir³⁹¹.

³⁹⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 337.

³⁹¹ Bingöl, s. 90-91.

SONUÇ

Kooperatifler için genel kurulun iki yönlü fonksiyonu olduğu söylenebilir. Kooperatif tüzel kişiliği için fonksiyonu, karar almak olarak kabul edilirse; ortaklar için fonksiyonu, icra organlarını denetlemektir. Buna göre; kooperatif, iradesini genel kurulda karar almak şeklinde açıklar. Diğer yandan ortaklar da kooperatif faaliyetlerini genel kurul aracılığı ile denetler. Çalışmamızda da bahsettiğimiz üzere genel kurul kooperatiflerde en yetkili organdır. En yetkili organ olmasının bir sonucu da kooperatif bünyesinde genel kurul kararlarını denetleyecek başka bir organ veya kişinin bulunmamasıdır. Yani genel kurul kararları alındığı şekliyle icra organı tarafından uygulanmalıdır. Bu sebeple genel kurul kararlarının yargısal denetimi büyük önem kazanmaktadır.

Birinci bölümde bahsettiğimiz üzere genel kurul olağan ve olağanüstü olarak iki şekilde toplanmaktadır. Olağan toplantı her hesap yılı sonunda altı ay içinde yapılmak zorundadır. Ancak bu tarihler geçtikten sonra yapılan genel kurul da geçerlidir. Olağanüstü genel kurul önemli sebeplerin yani derhal genel kurul toplantısı yapılmasını gerektirecek durumların ortaya çıkması halinde yapılır. Toplanan ortakların genel kurulu oluşturabilmesinin bir koşulu da çağrının yapılması ve toplantı yetersayısına ulaşılmasıdır. Kooperatifler Kanunda asgari toplantı yetersayıları öngörülen durumlar mevcuttur. Ayrıca kooperatif anasözleşmesinde de toplantı yetersayıları kararlaştırılabilir. Kanunda ve anasözleşmede yer alan toplantı yetersayılarına ulaşılmadan yapılan toplantı genel kurula vücut vermez. Ayrıca genel kurul toplantısı yapılabilmesi için yetkili organlarca çağrının yapılmış olması zorunludur. Çağrının hiç yapılmaması durumunda eğer ortakların tümü hazır bulunuyorsa ve bu şekilde toplantı yapılmasına itiraz da yoksa geçerli bir genel kuruldan bahsedilebilir. Aksi durumda toplanan ortakların oluşturduğu kurul “genel kurul” olarak adlandırılmaz.

Genel kurul, geçerli bir şekilde toplandıktan sonra yapılacak ilk iş başkanlık divanının oluşturulmasıdır. Başkanlık divanı ortaklar veya üst kuruluş temsilcileri arasından seçilecek kişiler tarafından oluşturulur. Görevi, toplantının gereği gibi yürütülmesini sağlamak, katılanların gündem maddelerine ilişkin görüşlerini genel kurulda paylaşmasını sağlama, oyları tespit etmek ve son olarak genel kurul tutanağını tutup toplantı sonunda başkanlık temsilcisi ile birlikte imzalamaktır.

Toplantı açıldıktan sonra gündemdeki sıraya göre görüşmeler yapılır. Bu görüşmeler sırasında ortakları diledikleri şekilde söz alabilirler. Ancak toplantının sağlıklı şekilde yürütülmesi için gerekli hassasiyeti de göstermeleri gerekmektedir. Her gündem maddesi görüşüldükten sonra oylanır. Bu oylamaların en şekilde yapılacağına ilişkin bir sınırlama yoktur. Ancak ortak sayısı beş yüz ve üzeri olan tarım kredi ve kefalet kooperatifleri dışındaki kooperatiflerde organ seçimlerinde gizli oy açık tasnif usulüne riayet edilmelidir. Oylamalar bittikten sonra varsa muhalefet şerhleri tutanağa geçirilir. Toplantı sonunda bu tutanaklar bakanlık temsilcisi ve toplantı başkanı tarafından imzalanır. Bu şekilde genel kurul toplantısı tamamlanır.

İkinci bölümde genel kurul kararlarının geçersizlik halleri açıklanmaya çalışılmış ve iptal davasında usule ilişkin bazı ayırt edici durumlara yer verilmiştir. Buna göre genel kurul kararları aynı zamanda bir hukuki işlem niteliğinde olduğundan genel geçersizlik nedenlerine de tabidir. Bu durumlar yokluk ve butlandır. Yokluk; hukuki işlemin kurucu unsurlarındaki şekli eksikliklerden kaynaklanır. Buna göre İrade beyanlarının oluşmaması, örneğin toplantının çağrısız yapılması, toplantı yetersayılarına ulaşılmadan toplantı yapılması, bakanlık temsilcisinin katılmaması, karar yetersayılarına uyulmaması, toplantı tutanaklarının imzalanmaması durumlarında şekli eksikliklerden kaynaklanan geçersizlik halleridir. Butlan ise şeklen var olan hukuki işlemin içerik olarak hukuka aykırı olmasıdır. Buna göre genel geçersizlik nedenleri TBK md. 27’de sayılmıştır. Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine aykırı ve konusu imkansız genel kurul kararları batıldır. Bunun yanında TTK md. 447’de de butlan halleri düzenlenmiştir. Bu hüküm her ne kadar anonim ortaklıklar için getirilen bir hüküm olsa da KK md. 98 gereğince kooperatiflere de uygulanır. Buna göre, ortakların genel kurula katılma hakkını, oy hakkını, dava açma hakkını, bilgi alma ve inceleme hakkını ortadan kaldıran veya kanunun izin verdiği ölçü dışında sınırlandıran, kooperatiflerin temel yapısını bozan, genel kurulun devredemeyeceği yetkileri devreden, ortaklıktan çıkmayı sınırlandıran, denetçi raporu sunulmaksızın bazı durumlar hakkında karar alan, ortak sayısı beş yüzün üzerinde olan kooperatiflerin organ seçimlerinde gizli oy açık tasnif usulüne uyulmayan genel kurul kararları butlan ile sakat olacaktır. Butlanın ve yokluğu ileri

sürülmesi için dava açmaya gerek yoktur. Açılmış bir dava veya takipte ileri sürülebileceği gibi hakim tarafından da re'sen gözetilmelidir.

İptal davası ise kanuna, anasözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırı genel kurul kararlarının mevcudiyeti halinde, ortaklar, yönetim kurulu, denetçiler veya yönetim kurulu ve denetçilerin şahsi sorumluluğu doğacaksa bunların her biri tarafından açılabilir. Kanuna aykırılıkta yalnızca Kooperatifler Kanunu yahut Türk Ticaret Kanuna ilişkin değil bütün özel ve kamu hukuku kanunlarına aykırılık anlaşılmalıdır. Özellikle kooperatiflerde eşitlik ilkesine aykırı uygulamalar oldukça fazladır. Kooperatiflerce eşitlik ilkesinin dışına çıkılmak istendiğinde bu husus genel kurul gündemine alınmalı ve ortaklarca genel kurulda kabul edilmelidir. Ancak genel kurul kararı ile de olsa hiçbir grup veya kişiye akçalı yükümlülüklerde veya kooperatifçe sağlanan menfaatlerde, kooperatif amacının gerçekleşmesine hizmet etmeyen ayrıcalıklar tanınmamalıdır. Kooperatifler Kanunu'nda sayılanlar dışındaki kişilerin iptal davası açma hakları bulunmamaktadır. İptal davası genel kurul toplantısını izleyen günden başlamak üzere bir ay içinde ortaklığın bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine açılmalıdır. Bu davada basit yargılama usulü uygulanır. Dava kooperatif tüzel kişiliğine karşı açılır. Kooperatifi bu davada yönetim kurulu veya yönetim kurulunun tayin edeceği vekil tarafından temsil edilir. Yönetim kurulunun dava açması halinde ise denetçiler temsil eder. İptal davası açıldıktan sonra bir ay geçmeden duruşmalara başlanamaz. Ayrıca bir genel kurul kararına ilişkin birden fazla iptal davası açılması durumunda davalar birleştirilerek görülür. İptal davası açılması halinde kooperatif zarara uğrayacaksa teminat gösterilmesi davacılardan istenebilir. İptal davasına müdahale mümkündür. Dava açılmakla birlikte genel kurul kararlarının uygulanmasının geri bırakılması da talep edilebilir. Kötüniyetle dava açılması durumunda davacılar bu dava nedeniyle ortaya çıkan zararlardan sorumlu olur.

Buraya kadar tezde bahsedilen konuları özetlemiş bulunmaktayız. Kooperatiflerde genel kurul kararlarının geçersizlik halleri ile ilgili eksiklikler ve uygulamada görülen sorunlara yönelik görüşlerimizden bahsedeceğiz. Öncelikle Kooperatifler Kanunu, en azından çalışma konumuzu oluşturan genel kurul kararlarının geçersizliği anlamında yeterli ve kapsamlı bir kanun değildir. Anonim ortaklıklardaki hükümlere gönderme yapan KK md. 98 bu anlamda adeta geçersizlik

halleri ile ilgili yükü tek başına sırtlanmaktadır. Yokluk halleri zaten özel olarak kanunlarımızda düzenlenmiş, bir hal değildir. Yani hangi hallerin yokluğa vücut vereceği ne TMK’da ne TBK’da ne de TTK’da yer almaktadır. Ancak butlan için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. TBK’da genel olarak hukuki işlemlerin hangi hallerde batıl olacağı düzenlenmişken TTK md 447’de butlan halleri anonim ortaklıklara ilişkin geçersizlik nedenlerine yer vermektedir. Her ne kadar bu hüküm KK md. 98’e göre kooperatifler için de uygulanabilirse de ayrıca bu konuda kooperatiflere özgü durumlar da göz önünde bulundurularak, Kooperatifler Kanunu’nda da düzenleme yapılması gerektiği kanaatindeyiz. Ayrıca iptal nedenlerine ilişkin hükümler de yeteri kadar açık değildir. Hani kanuna aykırılıkların butlana hangilerinin iptale vücut vereceği doktrin ve yargısal uygulamalara bırakılmıştır. Bu durum hukuk güvenliği açısından sakıncalıdır. Zira iptal veya butlan nedenleri zamana ve uygulayacak kişiye göre oldukça değişik yorumlanabilecektir.

Diğer bir sorun ise yargı kararlarına ilişkindir. Özellikle iptal davası açabilecek kişiler ile ilgili olan kısmın uygulanması ve yorumlanması aşamasında büyük sorunlar meydana gelmektedir. Örneğin, uygulamada toplantıya çağrının gereği gibi yapılmaması, özellikle bazı kişilere çağrı yapılmaması, gündemin gereği gibi ilan edilmemesi gibi durumlar genel kurul kararlarının başlı başına iptaline vücut vermemektedir. Ancak bu durum aksi sonuçlara yol açmaktadır. Şöyle ki; özellikle ülkemizde uygulamacılar hukuka riayet etmekte istekli olmadıkları gibi çoğu zaman da hukuki bilgidен de yoksundur. Sadece idareciler değil, bir topluluk içinde bulunan kişilerin çoğu da haklarından ve bu hakların sınırlarından habersizdir. Bu durumda yargısal denetim mekanizmalarının kanun hükümlerinin uygulanması noktasında esnek davranmaları, yapılan hukuksuzlukları meşrulaştırma ve yapılacak olan hukuksuzluklar konusunda cesaretlendirme anlamına gelmektedir. Bu bakımdan örneğin bir ortağın genel kurula çağrılmaması, gündemin gereği gibi ilan edilmemesi durumlarında sadece sayısal bir hesaplama ile genel kurul kararını geçerli kılmak, toplantı ve karar yetersayılarının bulunması halinde bu tür hukuka aykırılıkları görmezden gelmek kanunun amacıyla bağdaşmamakta hem de ülkemiz gibi hukukun teferruat olarak görüldüğü idarecilerin kişisel kaprislerinin, yazılı kurallardan daha ön planda olduğu toplumlarda hukuk bilincini geriletmemektedir.

Ortaklarının kişisel emeklerinin ön planda olduğu, yaşamlarını sürdürmek veya daha iyi hale getirmek için birikim yaptığı kooperatif gibi oluşumlarda idarede bulunan bir veya birkaç kişinin kişisel sebeplerle emeği veya birikimi ile katkıda bulunduğu kooperatiften uzaklaştırılması, yok sayılması veya bilgilenme veya görüşlerini aktarmasının önlenmesi gibi durumlarda her ne olursa olsun açılan iptal davasının kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu konuda yasal bir düzenleme yapılmasına da gerek olmayıp KK md. 53 dahi tek başına görüşümüz doğrultusunda uygulanmaya müsaittir.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, Burak ve Demirdelen, Özge, **“Kooperatiflerde Organlar ve Organ Kararlarının Hükümsüzlüğü”** Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 14 S.2 Y. 2019.

Aker, Halit, **Kooperatiflerde Genel Kurul**, Ekin Yayınevi, Bursa, 2019.

Akipek, Jale G ve Akıntürk, Turgut / Ateş Karaman, Derya. **Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku**, 1. Cilt Yenilenmiş 9. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, Eylül 2012.

Algan, Doğukan. **“Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararının Yürütmesinin Tedbiren Geri Bırakılması”** On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

Arslanlı, Halil. **“Anonim Şirketlerde Umumi Heyet”**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Yıl 1959, Cilt 24, Sayı 1.

Azarkan, Necat. **Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarını Kim Yönetir?”** Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 17-18, S. 26-27-28-29, Y. 2012-2013.

Bilgili, Fatih. **Anonim Şirket Genel Kurulunda Yönetim Kurulu Hakkında İbra Kararı Alınmasında Yönetim Kurulu Üyelerinin Veya Diğer Yöneticilerin Vekaleten Oy Kullanabilmeleri**, E-Akademi Dergisi S. 27, A. 5 Y. 2004.

Bingöl, Adil. **Türk Hukukunda Kooperatif Genel Kurulu (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2010.

Boztosun, Ayşe Odman. “**Anonim Şirkette Genel Kurul Toplantılarında Çağrıda Usulsüzlük**” Terazi Hukuk Dergisi, s. 7, Y. 2007.

Coşkun, Mahmut. **Kooperatifler Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

Çalışkan, Merdan “**Kooperatif Genel Kuruluna Katılma Ve Oy Hakkı Bulunan Kimseler**”, Mali Çözüm Dergisi, Y. 2009, S. 91.

Çalışkan, Merdan, **Kooperatifler İçin Genel Kurul Rehberi**, Adalet Yayınevi, Ankara, Ocak 2019.

Çevik, Orhan Nuri, **Kooperatifler Hukuku Uygulaması ve İlgili Mevzuat**, Yetkin Yayınları, Ankara, 1994.

Demir, Emine, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, Ocak 2020.

Dolar, Neyzen Fehmi, “**Anonim Şirketlerde Azınlığın Genel Kurul Toplantıya Çağrılmasını Talep Hakkı**”, Adalet Dergisi, Y. 2020, C. 2, S. 65.

Erdem, Nuri, **“Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Toplantı Yetersayıları Bağlamında Pay Sahibinin Toplantıdan Ayrılmasının Alınan Kararların Geçerliliğine Etkisi”** İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 4, S. 2, Aralık 2018.

Eren, Fikret. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2013, s. 166.

Ergüne, Mehmet Serkan, **“Kooperatife Ait Taşınmazın Satışında Genel Kurul Kararının Etkisi”**, İKÜHFD, S.15, Y. 2016.

Göktürk, Kürşat. **“Anonim Şirket Pay Sahipliği Haklarının Kullanılmasında Muhalefet Şartı”** İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 2, Y. 2017.

Gündüz, Hüseyin. **1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu Uyarınca Kooperatif Genel Kurul Kararlarının İptali**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2020.

Hacıömeroğlu, A. Oğuzhan ve Kemalettin Aksoy. **“Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin Bir Kararı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım”** Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 5, S. 2020/2.

Kayar, İsmail. **“AO ve Kooperatiflerde Genel Kurul Toplantı ve Karar Yetersayılarına Uyulmamasının Sonuçları ve İptal Kararının Etkileri”** Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 2, Y. 2008.

Kırca, İsmail, **Anonim Şirketler Hukuku Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, İkinci Bası C. 2/2, Ankara, 2017.

Kırca, İsmail, “**Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu**”, Ankara Üniversitesi Hukuk fakültesi Dergisi C. 53, S. 1, Y. 2004.

Kurtulan, Ahmet, **Kooperatifler Kanunu ve Açıklaması**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

Kuru, Baki ve Ali Cem Budak, **Tespit Davaları**, On İki Levha Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2010

Lale, Muktedir, “**Kooperatifler Hukukunda Açık Kapı İlkesi**”, Terazî Hukuk Dergisi, Y. 6, S. 54, Şubat 2011.

Mildon, Yasemin, “**Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Teorisi**” Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 1, S. 1, Y. 2019.

Moroğlu, Erdoğan, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, On İki Levha Yayınları Güncellenmiş ve Genişletilmiş Sekizinci Baskı, İstanbul, 2017.

Moroğlu, Erdoğan, **Özellikle Anonim ve Limited Şirketlerde Oy Sözleşmeleri**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1978.

Nomer, Haluk Nami, **Kişi Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar**, 1. İstanbul, Kasım, 2018.

Oğuzman, Kemal ve Öz, Turgut, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, C. I, 2013.

Örnek, Özge. **Yargıtay Kararları Işığında Kooperatif Ortaklarının Hakları, Yükümlülükleri ve Sorumlulukları** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran, 2020.

Örnek, Özge, **Kooperatiflerde Açık Kapı İlkesi**, Ticaret Ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, Y. 2020, C. 6, S. 1.

Özkan, Raziye Aksu. **Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirkette Genel Kurulun Bilançoya İlişkin Kararının Açık İbra Kararına Etkisi**, Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C.1 S.11.

Özmen, Kemal, **Açıklamalı – Uygulamalı – İçtihatlı Kooperatifler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Şubat 2018.

Özsungur, Fahri, **“Ticaret Şirketlerinde Genel Kurul Yapılmamasının Hukuki Ve Cezai Yaptırımları”**, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 18, Y. 14.

Parlar, Ali ve Parlar, Aynur, **Cezai ve Hukuki Sorumluluk Açısından Kooperatifler Kanunu**, Bilge Yayınevi, Ankara, 2011.

Pekcanitez, Hakan ve Atalay,Oğuz / Özekes, Muhammet, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, Vedat Kitapçılık, 6. Bası ,İstanbul, 2018.

Poroy, Reha ve Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2003.

Pulaşlı, Hasan, **Şirketler Hukuku Temel Esaslar**, Karahan Kitabevi, Adana ,Şubat 2008.

Saka, Zafer, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul**, Vedat Kitapçılık, Ankara, 2004.

Şener, Oruç Hami. **Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.

Tekinalp, Ünal, “**Emredici Hükümler Açısından Genel Kurul Kararlarının İptali Ve Butlanı Sorunu**” Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y. 2013, S.2.

Tekinalp, Ünal, “**Genel Kurul Kararlarının Butlanında Anonim Ortaklığa Özgü Sebeplerin Kabulü İhtiyacı**” BATİDER, c. XXV, S. 4, Y. 2009.

Teoman, Ömer **Tüm Makalelerim**, C. 1-2 S. 412, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2012.

Teoman, Ömer, **Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısına İlişkin Hazirun Cetveli**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası C. LV Y. 1996.

Teoman, Ömer, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1983.

Türk, Mehmet Cemil, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

Ulusoy, Yılmaz, **Kooperatif Teşekküller**, Tiş'a Matbaa, Ankara, 1970,

Üstün, Yusuf / Aydın, Muhittin, **Kooperatifler Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara Ocak, 2017.

Yavuz, Mustafa, “**Anonim ve Limited Şirketlerde Genel Kurul Toplantı Tutanağının Önemi ve Düzenlenme Usulü**” Gümrük ve Ticaret Dergisi, S. 6, Y. 2015.

Yıldırım, Ali Haydar, “**Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararları Aleyhine Toplantıda Hazır Bulunan Pay Sahibinin İptal Davası Açmasının Şartları Ve Özellikle Muhalefet Şerhi**” İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:7 Sayı:2, Yıl 2016.

Yılmaz, Yunus, “**Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Geçersizliği**” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010.

Yiğit, İlhan, **Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar** (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2004.

Yörük, Pelin Atila ve Yörük, Atılğan Barış, “*Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarında Yokluk ve Butlan*” İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 16(2), Y. 2017.

Yüzgeç, Seyit Halil, **Kooperatif Genel Kurulu ve Genel Kurul Kararlarının İptali** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Y. 2007.

Elektronik Kaynaklar

https://webdosya.csb.gov.tr/db/sakarya/menu/konut-yapi-koop-ornek-anasozlesmesi_20190722103920.pdf

TDK sozluk.gov.tr

Legalbank.com.tr

Lib.kazanci.com.tr

Sinerjias.com.tr

Karararama.yargitay.gov.tr